శ్రీః

పరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీసూత్రాపస్తంబమహర్షయేనమః.

యాజుషస్మార్తమన్త్రపాఠము.

ద్వితీయభాగము.

ఇది

కృష్ణాజిల్లా మచిలీపట్టణ నివాసులును సుప్రసిద్ధులున్నైన

చల్లా నాగలింగశాస్త్రులవారిపుత్రుండగు

లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిచే

స్వరయుక్తముగఁ జేయఁబడి

బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి చిరంజీవావధానులవారిచేతఁ

పరిష్కరింపఁబడి

మదరాసు

జ్యోతిష్మతీ ముద్రాక్షరశాలయందును

బందరు శ్రీకృష్ణాస్వదేశీముద్రాక్షరశాలయందును

ముద్రింపఁబడి ప్రకటింపఁబడియె.

ప్రథమముద్రణము. ౧౦౦౦

1913

దీనివెల రు. 1-8-0] [పోస్టుఖర్చు అ. 0-4-0

పీఠిక.

ఈ "యాజుషస్మార్త మన్త్రపాఠము ద్వితీయభాగము" అను గ్రంథము వైదికాభిమాన వేదవిద్యాభిలాషుల యుపయోగార్థము ప్రకటించితిని, దీనికిం గారణమేమన; నాచేఁ బ్రకటీకృతములైన యాజుషస్మార్తానుక్రమణిక, యాజుషాపరప్రయోగానుక్రమణిక, యాజుషస్మార్త మన్త్రపాఠము, మొదలగుస్మార్తగ్రంథములం గాంచినవారిలోఁ గొందఱు స్వాధ్యాయబ్రాహ్మణము, మన్త్రబ్రాహ్మణము, పెద్దబ్రాహ్మణము, సంజ్ఞానము, లోకోసి, తుభ్యము, సున్నాలపన్నము, పంచానువాకములు, బృహస్పతిసూక్తము, ఉదకశాంతి, ఆశీర్వచనమునకుఁ బ్రాముఖ్యములైన ఘనపనసలను స్వరమును,పదమును,క్రమమును జటయును ఘనయును ఇత్యాది ముఖ్యవిషయములనుసులభముగాబఠించుటకుఁ దగినట్లే దేనియొకయుత్తమగ్రంథమును బ్రకటింపుఁడని పలువురు తెలియఁబఱిచిరి. ఇప్పుడట్టి వారికోర్కెకొనసాగుటకును, శీర్ణించుచున్న తాళపత్త్రములయందుండు ప్రాచీనవిషయములఁ బ్రకటనపఱచుటకును, సమయము సంఘటించినందున నీగ్రంథము వెలువడి బృహస్పతి సూక్తము. సరస్వతీ సూక్తము. సరస్వతీ స్తోత్రము మొదలగు కొన్ని విషయములు. చిత్తూరుపట్టణ నివాసులగు బ్రహ్మశ్రీ పరాశరము సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు నాయందలి వాత్సల్యంబున నాకొసంగిరి. కనుక వారి యభీష్టప్రకారము తద్విషయములును. మఱికొన్ని స్మార్తవిషయములను బరిశోధించుటవలనఁ గలిగిన యాలస్యమునుగూర్చి వ్రాయనలవిగాదు, వేదశాస్త్ర ప్రవీణులగు బ్రహ్మశ్రీ వేమూరి చిరంజీవావధానులవారిచే స్వరములను బరిశోధింపఁజేసి భగవదనుగ్రహమువలనను, పెద్దలకృపవలనను, ప్రమాదీచసంవత్సర శ్రావణ కృష్ణపక్షంబున

ముద్రణముఁ బూర్తి కావించితిని ఇఁక సజ్జనులు సహాయులై నాశ్ర మసార్థకము చేయుదు రేని నిట్టియుద్గ్రంథము లనేకములు వెలువరింప నుత్సాహినగుదును. విద్యాదక్షులు సమయోచితమును సద్గ్రంథ ప్రకటన ప్రయోజనమును, నెఱుంగుదురుగాన విశేషము విన్నవింపఁ బనిలేదు. ఈగ్రంథమందు స్వరాదిస్ఖాలిత్యములున్నచో వానింగను గొన్న మహనీయులు నన్ను మన్నించి వానిని నాకుఁ దెలిపి రేని రెండవకూర్పునందు సవరణ చేయుదును. కాఁబట్టి బుధోత్తములను బ్రార్థించెదను.

మచిలీపట్టణము. ఇట్లు

1913 సం॥ చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి

మృత్యులాంగులన్యాసము నందుండు మన్త్రము ౧౨౨ పుట యందు ముద్రింపఁబడనందున నిచ్చట వ్రాయుచున్నాఁడను.

మన్త్రః॥ అథాతో యోగి జిహ్వా మేమధువాదిని । అహమేవ కాలో నాహం కాలస్య । ఋతగ్ం సత్యంపరంబ్రహ్మాపురుషం కృష్ణ పింగళమ్ । ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయ్యవైనమోనమః । అథవరవృషభ ఫేనకపాలాయపశుపతయే నమోనమః॥ యథాశక్తి జపంకృత్వా॥......మృత్యుగ్రహపరిహారోఽస్తు॥

(పిమ్మట దిగ్విమోచనము చెప్పుకొన వలయును)

శ్లో॥ కాయేన, వాచా మనసేంద్రియైర్వాబుద్ధ్యాత్మనా వాప్రకృ తేస్స్వభావాత్ । కరోమియద్యత్సకలంపరస్మై నారా యణాయేతి సమర్పయామి॥

ఏతద్విషయాః

యాజుష స్మార్త మంత్రపాఠము -

ప్రథమభాగము—సస్వరము.

దీనివెల రు1-8-0 పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఇది 350 పేజీలుకలది- వెలసులభము- ఫలమధికము. ఈప్రకటన తమ మిత్రులకుఁ జూపుఁడు.

ఆలస్యముచేసిన ప్రయోజనముకలుగదు. ప్రతులుచాలాభాగము వ్యయపడినవి. ఇదిస్మార్తగృహస్థులకును, స్మార్తవిద్యార్థులకును, పురోహితులకును, రాజాశ్రితులకును, యాజ్ఞికులకును, స్వస్తివాచకులకును, శివాలయ-విష్ణ్వాలయార్చకులకును, కొంతభాగము ఋగ్వేదులకును, బ్రాహ్మణమాత్రులకందఱికిని, అత్యావశ్యకముగ నుండఁదగినది. స్మార్తవిషయము లన్నియును, గురుసాహాయ్యము లేకయేసులభముగ గ్రహింపఁదగును.

రుద్రాభిషేకము మొదలగు వాని కావశ్యక మయిన నమకము-చమకము-పురుష సూక్తము- మహాన్యాసము దశశాన్తులు మొదలయినవియు

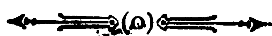
సూర్యనమస్కారములు మొదలగు వానికావశ్యకమయిన-అరుణము- సౌరము త్రిచవిధానము మొదలయినవియు

నిత్యపారాయణయోగ్యమయిన శ్రీసూక్తము భూసూక్తము- ఉపనిషత్తులు అనఁగా చిత్తి. శిక్ష. ఆనందవల్లి-భృగువల్లి. నారాయణము మొదలయినవియు.

గ్రహశాన్తులకును, నవగ్రహాదిజపములకును అత్యావశ్యకమయిన నక్షత్రేష్టి-స్వాహా కారములతో) ఇదిగాక నవగ్రహాదిమంత్రములు మొదలయినవియు. గ్రహపీడ, పిశాచపీడ మొదలగు నుపద్రవనివారణకు పఠింపఁదగిన సర్ప- దేవీ- రాత్రి-హిరణ్యా- నీళాసూక్తములు మొదలగునవియు.

వివాహోపనయనాదికర్మల కావశ్యకమయిన మంత్రప్రశ్నములు రెండును, ఆబ్దికాదులయందు పఠింపఁదగిన అన్నసూక్తము. ఇదిగాక నాచికేతాంతము శంకధిశ్రవణమును, అంత్యకర్మమనఁగా పైతృమేధికము-ఇందుకుపయోగించు పితృమేధప్రశ్నమును ఇందుకలవు.

యాజుషస్మార్తమన్త్రపాఠః

అథ ద్వితీయభాగః

ఆదౌ స్వాధ్యాయబ్రాహ్మణమ్

హరిః ఓమ్ ॥ నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః । నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి ॥ ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః.

హరిః ఓమ్ ॥ సహ వై దేవానాం చాసురాణాం చ యజ్ఞౌ ప్రతతావాస్తాం వయగ్ం స్వర్గం లోకమేష్యామో వయమేష్యామ ఇతి తేఽసురాస్సన్నహ్య సహసైవాచరన్బ్రహ్మచర్యేణ తపసైవ దేవాస్తేఽసురా అముహ్యగ్ంస్తేన ప్రాజానగ్ంస్తే పరాభవన్నైన స్వర్గం లోకమాయన్ప్రసృతేన వై యజ్ఞేన దేవాస్స్వర్గం లోకమాయన్నప్రసృతేనాసురాన్పరాభావయన్ప్రసృతో హ వై యజ్ఞోపవీతినో యజ్ఞోఽప్రసృతోఽనుపవీతినో యత్కిఞ్చ బ్రాహ్మణో యజ్ఞోపవీత్యధీతే యజత ఏవ తత్తస్మాద్యజ్ఞోపవీత్యేవాధీయీత యాజయేద్యజేత వా యజ్ఞస్య ప్రసృత్యా అజినం వాసో వా దక్షిణత ఉపవీయ దక్షిణం బాహుముద్ధరతేఽవ ధత్తే సవ్యమితి యజ్ఞోపవీతమేతదేవ విపరీతం ప్రాచీనావీతగ్ం సంవీతం మానుషమ్ ॥ ౧ ॥

రక్షాగ్ంసి హ వా పురోఽనువాకే తపోగ్రమతిష్ఠన్త తా-
న్ప్రజాపతిర్వరేణోపామన్త్రయత తాని వరమవృణీతాదిత్యో నో
యోద్ధా ఇతి తాన్ప్రజాపతిరబ్రవీద్యోధయధ్వమితి తస్మాదుత్తిష్ఠ-
న్తగ్ం హ వా తాని రక్షాగ్ంస్యాదిత్యం యోధయన్తి యావదస్త-
మన్వగాత్తాని హ వా ఏతాని రక్షాగ్ంసి గాయత్రియాఽభిమ-
న్త్రితేనామ్భసా శామ్యన్తి తదు హ వా ఏతే బ్రహ్మవాదినః పూ-
ర్వాభిముఖాస్సన్ధ్యాయాం గాయత్రియాఽభిమన్త్రితా ఆప ఊర్ధ్వం
విక్షిపన్తి తా ఏతా ఆపో వజ్రీభూత్వా తాని రక్షాగ్ంసి మన్దే-
హారుణే ద్వీపే ప్రక్షిపన్తి యత్ప్రదక్షిణం ప్రక్రమన్తి తేన పాప్మానమవ
ధూన్వన్త్యుద్యన్తమస్తం యన్తమాదిత్యమభి ధ్యాయన్కుర్వన్బ్రా-
హ్మణో విద్వాన్థ్సకలం భద్రమశ్నుతేఽసావాదిత్యో బ్రహ్మేతి బ్ర-
హ్మైవ సన్బ్రహ్మాప్యేతి య ఏవం వేద ॥ ౨ ॥

యద్దేవా దేవహేళనం దేవాసశ్చకృమా వయమ్ । ఆది-
త్యాస్తస్మాన్మాముఞ్చతర్తస్యర్తేన మామిత । దేవా జీవనకామ్యా
యద్వాచాఽనృతమూదిమ । తస్మాన్న ఇహ ముఞ్చత విశ్వే దేవాస్స-
జోషసః । ఋతేన ద్యావాపృథివీ ఋతేన త్వగ్ం సరస్వతి । కృతాన్నః
పాహ్యేనసో యత్కిఞ్చానృతమూదిమ । ఇన్ద్రాగ్నీ మిత్రావరుణౌ
సోమో ధాతా బృహస్పతిః । తే నో ముఞ్చన్త్వేనసో యదన్యకృత-
మారిమ । సజాతశగ్ంసాదుత జామిశగ్ంసాజ్జ్యాయసశ్శగ్ంసాదుత
కనీయసః । అనాధృష్టం దేవకృతం యదేనస్తస్మాత్త్వమస్మాజ్జాత-

వేదో ముముగ్ధి॥ 3॥ యద్వాచా యన్మనసా బాహుభ్యామూరుభ్యామ-
ష్ఠీవద్భ్యాగ్ం శిశ్నైర్యదనృతం చకృమా వయమ్। * అగ్నిర్మా
తస్మా దేనసః ప్రముఞ్చతు చకృమ యాని దుష్కృతా । యేన
త్రితో అర్ణవాన్నిర్బభూవ యేన సూర్యం తమసా నిర్ముమోచ ।
యేనేన్ద్రో విశ్వా అజహాదరాతీస్తేనాహం జ్యోతిషా జ్యోతిరానశాన
ఆక్షి । యత్కుసీదమప్రతీత్తం మయెహ యేన యమస్య నిధినా
చరామి । ఏతత్తదగ్నే అనృణో భవామి జీవన్నేవ ప్రతి తత్తే
దధామి । యన్మయి మాతా యదాపిపేష యదన్తరిక్షం యదాశ-
సాఽతి క్రామామి త్రితే దేవా దివి జాతా యదాప ఇమం మే
వరుణ తత్త్వా యామి త్వం నో అగ్నే సత్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే
అయాసి ॥ 3 ॥ ॥ ౪ ॥ ముముగ్ధి సప్త చ ॥ 3 ॥

యదదీవ్యన్నృణమహం బభూవాదిత్సన్వాసం జగరజనేభ్యః।
అగ్నిర్మాతస్మాదిన్ద్రశ్చ సంవిదానౌ ప్రముఞ్చతామ్। యద్ధస్తాభ్యాం
చకర కిల్బిషాణ్యక్షాణాం వగ్నుముప జిఘ్నమానః । ఉగ్రంపశ్యా చ
రాష్ట్రభృచ్చ తాన్యప్సరసావనుదత్తా మృణాని । ఉగ్రంపశ్యే రా-
ష్ట్రభృత్కిల్బిషాణి యదక్షవృత్తమనుదత్తమేతత్ । నేఽన్న ఋణా-
నృణవ ఇత్సమానో యమస్య లోకే అధిరజ్జురాయ । అవ తే
హేళ ఉదు త్తమమిమం మే వరుణ తత్త్వా యామి త్వంనో అగ్నే

---

* అగ్నిర్మాతస్మా దేనసోగార్హపత్యః ప్రముఞ్చతుచకృమ
యాని దుష్కృతా । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

స త్వంనో అగ్నే । సంకుసుకో వికుసుకో నిర్ఋథో యశ్చ నిస్వనః । తేఽస్మద్యక్ష్మమనాగసోదూరాద్దూరమచీచతమ్ । నిర్యక్ష్మ మచీచతే కృత్యాం నిర్ఋతిం చ । తేన యోఽస్మత్సమృచ్ఛాతై తమస్మై ప్రసువామసి । దుశ్శగ్ంసానుశగ్ంసాభ్యాం ఘణేనానుఘణేనచ తేనాన్యోఽస్మత్సమృచ్ఛాతై తమస్మై ప్రసువామసి । సం వర్చసా పయసా సం తనూభిరగన్మహిమనసా సగ్ంశివేన । త్వష్టా నో అత్ర విదధాతు రాయోఽను మార్ష్టు తన్వో యద్విలిష్టమ్ ॥ ౪ ॥ ౫ ॥

కృత్యాం లిర్ఋతిం చ పఞ్చ చ ॥ ౪ ॥

ఆయుష్టే విశ్వతో దధదయమగ్నిర్వరేణ్యః । పునస్తే ప్రాణ ఆయాతి పరా యక్ష్మగ్ం సువామి తే । ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణో ఘృతప్రతీకో ఘృతయోనిరేధి । ఘృతం పీత్వా మధు చారు గవ్యం పితేవ పుత్రమభి రక్షతాదిమమ్ । ఇమమగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధి తిగ్మమోజో వరుణ సగ్ంశిశాధి । మాతేవాస్మా అదితే శర్మ యచ్ఛ విశ్వే దేవా జరదష్టిర్యథాఽసత్ । అగ్న ఆయూగ్ంషి పవస ఆ సువోర్జమిషం చ నః । ఆరే బాధస్వ దుచ్ఛునామ్ । అగ్నే పవస్వ స్వపా అస్మే వర్చస్సువీర్యమ్ । దధద్రయిం మయిపోషమ్ ॥ ౬ ॥ అగ్నిర్ఋషిః పవమానః పాఞ్చజన్యః పురోహితః । తమీమహే మహాగయమ్ । అగ్నే జాతాన్ప్రణుదానస్సపత్నాన్ప్రత్యజాతాఞ్జాతవేదో నుదస్వ । అస్మే దీదిహి సుమనా అహేడఞ్ఛర్మన్తే స్యామ త్రివరూథ ఉద్భౌ । సహసా జాతాన్ప్రణుదానస్స-

పత్నాన్ప్రత్యజాతాఞ్జాతవేదో నుదస్వ । అధి నో బ్రూహి సుమ-
నస్యమానో వయగ్ం స్యామ ప్రణుదానస్సపత్నాన్ । అగ్నే యో
నోఽభితో జనో వృకో వారో జిఘాగ్ంసతి । తాగ్ంస్త్వం వృత్ర-
హఞ్జహి వస్వస్మభ్యమాభర । అగ్నే యో నోఽభి దాసతి
సమానో యశ్చ నిష్ట్యః । తం వయగ్ం సమిధం కృత్వా
తుభ్యమగ్నేఽపి దధ్మసి ॥ ౭ ॥ యో నశ్శపాదశపతో యశ్చ నశ్శపతశ్శపాత్
ఉషాశ్చ తస్మై నిమ్రుక్చ సర్వం పాపగ్ం సమూహతామ్ । యో
నస్సపత్నో యోఽరణో మర్తోఽభి దాసతి దేవాః । ఇధ్మస్యేవ ప్ర-
క్షాయతో మా తస్యోచ్ఛేషి కిఞ్చన । యో మాం ద్వేష్టి జాతవేదో
యం చాహం ద్వేష్మి యశ్చ మామ్ । సర్వాగ్ంస్తానగ్నే సం దహ
యాగ్ంశ్చాహం ద్వేష్మి యే చ మామ్ । యో అస్మభ్యమరాతీయా-
ద్యశ్చ నో ద్వేషతే జనః । నిన్దాద్యో అస్మాన్దిప్సాచ్చ సర్వాగ్ంస్తా-
న్మష్మషాకురు । సగ్ంశితం మే బ్రహ్మ సగ్ంశితం వీర్యం బలమ్ ।
సగ్ంశితం క్షత్రం మే జిష్ణు యస్యాహమస్మి పురోహితః । ఉదేషాం
బాహూ అతిరముద్వర్చో అథో బలమ్ । క్షిణోమి బ్రహ్మణాఽమి-
త్రానున్నయామి స్వాం అహమ్ । * పునర్మనః పునరాయుర్మ
ఆగాత్పునశ్చక్షుః పునశ్శ్రోత్రం మ ఆగాత్పునః ప్రాణః పునరాకూతం

---

* పునర్మనః పునరాయుర్మ ఆగాత్పునశ్చక్షుః పునశ్శ్రోత్రం మ
ఆగాత్పునః ప్రాణః పునరాధీతం మ ఆగాత్ । ఇతి ద్వితీయపాఠః.

మ ఆగాత్పునశ్చిత్తం పునరాధీతం మ ఆగాత్ । వైశ్వానరో మేఽ-
దబ్ధస్తనూపా అవబాధతాం దురితాని విశ్వా ॥ ౫ ॥ ౮ ॥

పోషం దధ్మసి పురోహితశ్చత్వారి చ ॥ ౫ ॥

వైశ్వానరాయ ప్రతివేదయామో యదీనృణగ్ం సఙ్గరో
దేవతాసు । స ఏతాన్పాశాన్ప్రముఞ్చన్ప్రవేద స నో ముఞ్చాతు
దురితా దవద్యాత్ । వైశ్వానరః పవయాన్నః పవిత్రైర్యత్
సఙ్గరమభి ధావామ్యాశామ్ । అనాజానన్మనసా యాచమానో
యదత్రైనో అవ తత్సువామి । అమీ యే సుభగే దివి విచృతౌ
నామ తారకే । ప్రేహామృతస్య యచ్ఛతామేతద్బద్ధకమోచనమ్ ।
విజిహీష్వ లోకాన్కృధి బన్ధాన్ముఞ్చాసి బద్ధకమ్ । యోనేరివ
ప్రచ్యుతో గర్భస్సర్వాన్పథో అనుష్వ । స ప్రజానన్ప్రతి గృభ్ణీత
విద్వాన్ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్య । అస్మాభిర్దత్తం జరసః పర-
స్తాదచ్ఛిన్నం తన్తుమను సం చరేమ ॥ ౯ ॥ తతం తన్తుమన్వేకే అను
సం చరన్తి యేషాం దత్తం పిత్ర్యమాయనవత్ । అబన్ధ్వేకే దదతః
ప్రయచ్ఛాద్దాతుం చేచ్ఛక్నువాగ్ంస స్వర్గ ఏషామ్ । ఆరభేథా-
మను సగ్ంరభేథాగ్ం సమానం పన్థామవథో ఘృతేన । యద్వాం
పూర్తం పరివిష్టం యదగ్నౌ తస్మై గోత్రాయేహ జాయాపతీ సగ్ం
రభేథామ్ । యదన్తరిక్షం పృథివీముత ద్యాం యన్మాతరం పితరం
వా జిహిగ్ంసిమ । అగ్నిర్మా తస్మాదేనసో గార్హపత్య ఉన్నో-
నేషద్దురితా యాని 'చకృమ' । భూమిర్మాతాఽదితిర్నో జనిత్రం

భ్రాత్రాఽస్మత్కృతమభిశస్త ఏనః । త్వాగ్ర్ష్యః పితా పితృభ్యయాచ్ఛం
భవాసి జామిమిత్వా మా వివిత్సి లోకాత్ । యత్ర సుహార్దస్సు-
కృతో మదన్తి విహాయ రోగం తనువగ్ం స్వాయామ్ । అశ్లో-
ణాఙ్గైరహ్రుతాస్స్వర్గే తత్ర పశ్యేమ పితరంచ పుత్రాన్ । యద-
న్నమద్మ్యనృతేన దేవా దాస్యన్నదాస్యన్నుత వా కరిష్యన్ ।
యద్దేవానాం చక్షుష్యాగో అస్తి యదేవ కించ ప్రతిజగ్రాహమ-
గ్నిర్మా తస్మాదనృణం కృణోతు । యదన్నమద్మి బహుధా
విరూపం వాసో హిరణ్యముత గామజామవిమ్ । యద్దేవానాం
చక్షుష్యాగో అస్తి యదేవ కించ ప్రతిజగ్రాహమగ్నిర్మా తస్మా-
దనృణం కృణోతు । యన్మయా మనసా * వాచా కృతమేనః
కదాచన । సర్వస్మాత్తస్మాన్మేళితో మోగ్ధి త్వగ్ంహి వేత్థ యథా-
తథమ్ ॥ ౬ ॥ ౧౦॥ చరేమ పుత్రాగ్ం షట్చ ॥ ౬ ॥

వాతరశనా హ వా ఋషయశ్శ్రమణా ఊర్ధ్వమన్థినో బభూ-
వుస్తానృషయోఽర్థమాయగ్ంస్తే నిలాయమచరగ్ంస్తేఽను ప్రవిశుః
కూశ్మాణ్డాని తాగ్ంస్తేష్వన్వవిన్దఞ్ఛ్రద్ధయా చ తపసా చ తానృష-
యోఽబ్రువన్కయా నిలాయం చరథేతి త ఋషీనబ్రువన్నమో
వోఽస్తు భగవన్తోఽస్మిన్ధామ్ని కేన వస్సపర్యామేతి తానృషయో-
ఽబ్రువన్పవిత్రం నో బ్రూత యేనారేపసస్స్యామేతి త ఏతాని

* యన్మే మనసా వాచా కృతమేనః కదాచన । సర్వస్మాత్తస్మా-
న్మేళితో మోగ్ధి త్వగ్ంహి వేత్థ యథా తథమ్ । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

సూక్తాన్యపశ్యన్ యద్దేవా దేవహేళనం యదదీవ్యన్నృణమహం
బభూవాయుష్టే విశ్వతో దధదిత్యేతై రాజ్యం జుహుత వైశ్వాన-
రాయ ప్రతివేదయామ ఇత్యుపతిష్ఠత యదర్వాచీనమేనో భ్రూణహ-
త్యాయా స్తస్మాన్మోక్ష్యధ్వ ఇతి త ఏతైరజుహవుస్తేఽరేపసోఽభవన్క-
ష్మూర్దిష్యైతైర్జుహుయాత్పూతో దేవలోకాన్త్సమశ్నుతే ॥ ౭ ॥ ౧౧ ॥

కూశ్మాణ్డైర్జుహుయాద్యోఽపూత ఇవ మన్యేత యథా స్తేనో
యథా భ్రూణహైవమేష భవతి యోఽయోనౌ రేతస్సిఞ్చతి
యదర్వాచీనమేనో భ్రూణహత్యాయా స్తస్మాన్ముచ్యతే యావదేనో
దీక్షాముపైతి దీక్షిత ఏతైస్సతతి జుహోతి సంవత్సరం దీక్షితో
భవతి సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే మాసం దీక్షితో భవతి
యో మాసస్స సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే చతుర్వి-
ంశతిం రాత్రీర్దీక్షితో భవతి చతుర్వింశతిరర్ధమాసాస్సంవ-
త్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే ద్వాదశ రాత్రీర్దీక్షితో భవతి
ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే షడ్రా-
త్రీర్దీక్షితో భవతి షడ్వా ఋతవస్సంవత్సరస్సంవత్సరాదేవాత్మానం
పునీతే తిస్రో రాత్రీర్దీక్షితో భవతి త్రిపదా గాయత్రీ గాయత్రియా
ఏవాత్మానం పునీతే నమాంసమశ్నీయాన్న స్త్రియముపేయాన్నో
పర్యాసీత జుగుప్సేతానృతాత్పయో బ్రాహ్మణస్య వ్రతం యవాగూ
రాజన్యస్యామిక్షా వైశ్యస్యాథో సౌమ్యేఽప్యధ్వర ఏతద్వ్రతం

బ్రూయాద్యది మన్యేతోపదస్యామీత్యోదనం ధానాస్సక్తూన్ఘృతమిత్యనువ్రతయేదాత్మనోఽనుపదాసాయ ॥ ౮ ॥ ౧౨ ॥

అజాన్హ వై పృశ్నీగ్ంస్తపస్యమానాన్బ్రహ్మ స్వయమ్భ్వభ్యానర్షత్త ఋషయోఽభవన్తదృషీణామృషిత్వం తాం దేవతాముపాతిష్ఠన్త యజ్ఞకామాస్త ఏతం బ్రహ్మయజ్ఞమపశ్యన్తమాహరన్తేనాయజన్త యదృచోఽధ్యగీషత తాః పయఆహుతయో దేవానామభవన్యద్యజూగ్ంషి ఘృతాహుతయో యత్సామాని సోమాహుతయో యదథర్వాఙ్గిరసో మధ్వాహుతయో యద్బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా నారాశగ్ంసీర్మేదాహుతయో దేవానామభవన్తాభిః క్షుధం పాప్మానమపాఘ్నన్నపహతపాప్మానో దేవాస్స్వర్గం లోకమాయన్బ్రహ్మణస్సాయుజ్యమృషయోఽగచ్ఛన్ ॥ ౯ ॥ ౧౩ ॥

పఞ్చ వా ఏతే మహాయజ్ఞాస్సతతి ప్రతాయన్తే సతతి సన్తిష్ఠన్తే దేవయజ్ఞః పితృయజ్ఞో భూతయజ్ఞో మనుష్యయజ్ఞో బ్రహ్మయజ్ఞ ఇతి యదగ్నౌ జుహోత్యపి సమిధం తద్దేవయజ్ఞస్సన్తిష్ఠతే యత్పితృభ్యస్స్వధాకరోత్యప్యపస్తత్పితృయజ్ఞస్సన్తిష్ఠతే యద్భూతేభ్యో బలిగ్ం హరతి తద్భూతయజ్ఞస్సన్తిష్ఠతే యద్బ్రాహ్మణేభ్యోఽన్నం దదాతి తన్మనుష్యయజ్ఞస్సన్తిష్ఠతే యత్స్వాధ్యాయమధీయీతైకామప్యృచం యజుస్సామ వా తద్బ్రహ్మయజ్ఞస్సన్తిష్ఠతే యదృచోఽధీతే పయసః కూల్యా అస్య పితౄ-

న్స్వధా అభి వహన్తి యద్యజూꣳషి ఘృతస్య కుల్యా యత్సా-
మాని సోమ ఏభ్యః పవతే యదథర్వాఙ్గిరసో మధోః కుల్యా
యద్బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా నారాశꣳసీర్మే-
దసః కుల్యా అస్య పితౄన్స్వధా అభి వహన్తి యదృచో ధీతే
పయ ఆహుతిభిరేవ తద్దేవాꣳస్తర్పయతి యద్యజూꣳషి ఘృతా-
హుతిభిర్యత్సామాని సోమాహుతిభిర్యదథర్వాఙ్గిరసో మధ్వాహుతి-
భిర్యద్బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా నారాశꣳసీర్మే-
దాహుతిభిరేవ తద్దేవాꣳస్తర్పయతి త ఏనం తృప్తా ఆయుషా తేజసా
వర్చసా శ్రియా యశసా బ్రహ్మవర్చసేనాన్నాద్యేన చ తర్పయన్తి॥
౧౦॥ ౧౪॥

బ్రహ్మయజ్ఞేన యక్ష్యమాణః ప్రాచ్యాం దిశి గ్రామాదచ్ఛ-
దిర్దర్శ ఉదీచ్యాం ప్రాగుదీచ్యాం వోదిత ఆదిత్యే దక్షిణత ఉప-
వీయోపవిశ్య హస్తావవనిజ్య త్రిరాచామేద్ద్విః పరిమృజ్య సకృదు-
పస్పృశ్య శిరశ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయమాలభ్య యత్త్రి-
రాచామతి తేన ఋచః ప్రీణాతి యద్ద్విః పరిమృజతి తేన యజూ-
ꣳషి యత్సకృదుపస్పృశతి * తేన సామాని యత్సవ్యం పాణిం
పాదౌ ప్రోక్షతి యచ్ఛిరశ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయమాల-
భతే తేనాథర్వాఙ్గిరసో బ్రాహ్మణానీతిహాసాన్పురాణాని కల్పాన్గాథా
నారాశꣳసీః ప్రీణాతి దర్భాణాం మహదుపస్తీర్యోపస్థం కృత్వా

* తేన సామాని యచ్ఛిరశ్చక్షుషీ, ఇతి ద్రావిడపాఠః

ప్రాఙాసీనస్స్వాధ్యాయ మధీయీతాపాం వా ఏష ఓషధీనాగ్ం
రసో యద్దర్భాస్సరసమేవ బ్రహ్మ కురుతే దక్షిణోత్తరౌ పాణీ*పాదౌ*
కృత్వా సపవిత్రావోమితి ప్రతిపద్యత ఏతద్వై యజుస్త్రయీం
విద్యాం ప్రత్యేషా వాగేతత్పరమమక్షరం తదేతదృచాఽభ్యుక్త-
మృచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్ యస్మిన్దేవా అధి విశ్వే నిషేదు-
ర్యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి య ఇత్తద్విదుస్త ఇమే సమాసత
ఇతి త్రీనేవ ప్రాయుఙ్క్త భూర్భువస్సువరిత్యాహైతద్వై వాచస్సత్యం
యదేవ వాచస్సత్యం తత్ప్రాయుఙ్క్తాథ సావిత్రీం గాయత్రీం త్రిర-
న్వాహ పచ్ఛోఽర్ధర్చశోఽనవానగ్ం సవితా శ్రియః ప్రసవితా శ్రి-
యమేవాప్నోత్యథో ప్రజ్ఞాతయైవ ప్రతిపదా ఛన్దాగ్ంసి ప్రతిపద్యతే॥
౧౧ ॥ ౧౫॥

గ్రామే మనసా స్వాధ్యాయమధీయీత దివా నక్తం వేతి హ
స్మాహ శౌచ ఆహ్నేయ ఉతారణ్యే బల ఉత వాచోత తిష్ఠన్నుత
వ్రజన్నుతాసీన ఉత శయానోఽధీయీతైవ స్వాధ్యాయం తపస్వీ
పుణ్యో భవతి య ఏవం విద్వాన్స్వాధ్యాయమధీతే నమో బ్రహ్మణే
నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః। నమో వాచే
నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే బృహతే కరోమి ॥౧౨॥ ౧౬॥

మధ్యన్దినే ప్రబలమధీయీతాసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యో
యద్బ్రాహ్మణస్తస్మాత్తర్హి తేజిష్ఠం తపతి తదేషాఽభ్యుక్తా। చిత్రం

* దక్షిణోత్తరౌ పాణీ కృత్వా ఇతి ద్రావిడపాఠః.

దేవానాముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః । ఆఽప్రా
ద్యావాపృథివీ అన్తరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చేతి స వా
ఏష యజ్ఞస్సద్యః ప్రతాయతే సద్యస్సంతిష్ఠతే తస్య ప్రాక్సాయ-
మవభృథో నమో బ్రహ్మణ ఇతి పరిధానీయాం త్రిరన్వాహాప ఉప-
స్పృశ్య గృహానేతి తతో యత్కిఞ్చ దదాతి సా దక్షిణా ॥ ౧౩ ॥ ౧౭ ॥

తస్య వా ఏతస్య యజ్ఞస్య మేఘో హవిర్ధానం విద్యుద-
గ్నిర్వర్షగ్ం హవిస్తనయిత్నుర్వషట్కారో యదవస్ఫూర్జతి సోఽ-
నువషట్కారో వాయురాత్మాఽమావాస్యా స్విష్టకృద్య ఏవం వి-
ద్వాన్మేఘే వర్షతి విద్యోతమానే స్తనయత్యవస్ఫూర్జతి పవమానే
వాయావమావాస్యాయాగ్ం స్వాధ్యాయమధీతే తప ఏవ తత్తప్యతే
తపో హి స్వాధ్యాయ ఇత్యుత్తమం నాకగ్ం రోహత్యుత్తమస్సమా-
నానాం భవతి యావన్తగ్ం హ వా ఇమాం విత్తస్య పూర్ణాం
దదత్స్వర్గం లోకం జయతి తావన్తం లోకం జయతి భూయాగ్ంసం
చాక్షయ్యం చాప పునర్మృత్యుం జయతి బ్రహ్మణస్సాయుజ్యం
గచ్ఛతి ॥ ౧౪ ॥ ౧౮

తస్య వా ఏతస్య యజ్ఞస్య ద్వావనధ్యాయౌ యదాత్మాఽ-
శుచిర్యద్దేశస్సమృద్ధి దైవతాని య ఏవం విద్వాన్మహారాత్ర
ఉషస్యుదితే వ్రజగ్ంస్తిష్ఠన్నాసీనశ్శయానోఽరణ్యే గ్రామే వా
యావత్తరసగ్ం స్వాధ్యాయమధీతే సర్వాన్లోకాఞ్జయతి సర్వాన్లో-
కాననృణోఽనుసంచరతి, తదేషాఽభ్యుక్తా । అనృణా అస్మిన్న-

నృణాః పరస్మిగ్ంస్తృతీయే లోకే అనృణాస్స్యామ। యే దేవ-
యానా ఉత పితృయాణాస్సర్వాన్పథో అనృణా ఆక్షీయేమేత్యగ్నిం
వై జాతం పాప్మా జగ్రాహ తం దేవా ఆహుతీభిః పాప్మానమపా-
ఘ్నన్నాహుతీనాం యజ్ఞేన యజ్ఞస్య దక్షిణాభిర్దక్షిణానాం బ్రాహ్మ-
ణేన బ్రాహ్మణస్య ఛన్దోభిశ్ఛన్దసాగ్ం స్వాధ్యాయేనాపహతపాప్మా
స్వాధ్యాయో దేవపవిత్రం వా ఏతత్తం యోఽనూత్సృజత్యభాగో
వాచి భవత్యభాగో నాకే తదేషాఽభ్యుక్తా। యస్తిత్యాజ సఖివిదగ్ం
సఖాయం న తస్య వాచ్యపి భాగో అస్తి। యదీగ్ం శృణోత్యలకగ్ం
శృణోతి న హి ప్రవేద సుకృతస్య పన్థామితి తస్మాత్స్వాధ్యాయోఽ-
ధ్యేతవ్యో యంయం క్రతుమధీతే తేనతేనాస్యేష్టం భవత్యగ్నే-
ర్వాయోరాదిత్యస్య సాయుజ్యం గచ్ఛతి తదేషాఽభ్యుక్తా। యే
అర్వాఙుత వా పురాణే వేదం విద్వాగ్ంసమభితో వదన్త్యాదిత్య-
మేవ తే పరివదన్తి సర్వే అగ్నిం ద్వితీయం తృతీయం చ హగ్ం-
సమితి యావతీర్వై దేవతాస్తాస్సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణే వసన్తి
తస్మాద్బ్రాహ్మణేభ్యో వేదవిద్భ్యో దివేదివే నమస్కుర్యాన్నాశ్లీలం
కీర్తయేదేతా ఏవ దేవతాః ప్రీణాతి ॥ ౧౧ ॥ ౧౯ ॥

రిచ్యత ఇవ వా ఏష ప్రేవ రిచ్యతే యో యాజయతి ప్రతి
వా గృహ్ణాతి యాజయిత్వా ప్రతిగృహ్య వాఽనశ్నగ్ంస్త్రిస్స్వా-
ధ్యాయం వేదమధీయీత త్రిరాత్రం వా సావిత్రీం గాయత్రీమ-
న్వాతిరేచయతి వరో దక్షిణా వరేణైవ వరగ్ం స్పృణోత్యాత్మా హి
వరః ॥ ౧౨ ॥ ౨౦ ॥

గృహే హ వా ఏష ఛన్దాగ్ంసి యో యాజయతి స యేన యజ్ఞక్రతునా యాజయేత్సోఽరణ్యం పరేత్య శుచౌ దేశే స్వాధ్యాయమేవైనమధీయన్నాసీత తస్యానశనం దీక్షా స్థానముపసద ఆసనగ్ం సుత్యా వాగ్జుహూర్మన ఉపభృద్ధృతిర్ధ్రువా ప్రాణో హవిస్సామాధ్వర్యుస్స వా ఏష యజ్ఞః ప్రాణదక్షిణోఽనన్తదక్షిణస్సమృద్ధతరః ॥ ౧౮ ॥ ౨౧

కతిధాఽవకీర్ణీ ప్రవిశతి చతుర్ధేత్యాహుర్బ్రహ్మవాదినో మరుతః ప్రాణైరిన్ద్రం బలేన బృహస్పతిం బ్రహ్మవర్చసేనాగ్నిమేవేతరేణ సర్వేణ తస్యైతాం ప్రాయశ్చిత్తిం విదాఞ్చకార సుదేవః కాశ్యపో యో బ్రహ్మచార్యవకిరేదమావాస్యాయాగ్ం రాత్ర్యామగ్నిం ప్రణీయోపసమాధాయ ద్విరాజ్యభాగౌ జుహోతి కామావకీర్ణోఽస్మ్యవకీర్ణోఽస్మి కామ కామాయ స్వాహా కామాభిద్రుగ్ధోఽస్మ్యభిద్రుగ్ధోఽస్మి కామ కామాయ స్వాహేత్యమృతం వా ఆజ్యమమృతమేవాత్మన్ధత్తే హుత్వా ప్రయతాఞ్జలిః కవాతిర్యఙ్ఙగ్నిమభి మన్త్రయేత సం మా సిఞ్చన్తు మరుతస్సమిన్ద్రస్సం బృహస్పతిః । సం మాఽయమగ్నిస్సిఞ్చత్వాయుషా చ బలేన చాయుష్మన్తం కరోతు మేతి ప్రతి హాస్మై మరుతః ప్రాణాన్దధతి ప్రతీన్ద్రో బలం ప్రతి బృహస్పతిర్బ్రహ్మవర్చసం ప్రత్యగ్నిరితరథ్సర్వగ్ం సర్వతనుర్భూత్వా సర్వమాయురేతి త్రిరభిమన్త్రయేత త్రిషత్యా హి దేవా యోఽపూత ఇవ మన్యేత స ఇత్థం జుహుయాదిత్థమభిమన్త్రయేత పునీత ఏవాత్మానమాయురేవాత్మన్ధత్తే వరో దక్షిణా

వరేణైవ వరగ్గ్ం స్పృణోత్యాత్మాహి వరః ॥ ౧౮ ॥ ౨౨॥

భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువ స్సువః ప్రపద్యే బ్రహ్మ ప్రపద్యే బ్రహ్మకోశం ప్రపద్యేఽమృతం ప్రపద్యేఽమృతకోశం ప్రపద్యే చతుర్జాలం బ్రహ్మకోశం యం మృత్యుర్నావపశ్యతి తం ప్రపద్యే దేవా న్ప్రపద్యే దేవపురం ప్రపద్యే పరీవృతో వరీవృతో బ్రహ్మణా వర్మణాఽహం తేజసా కశ్యపస్య యస్మై నమ స్తచ్ఛిరో ధర్మో మూర్ధానం బ్రహ్మోత్తరా హను-ర్యజ్ఞోఽధరా విష్ణుర్ హృదయగ్ం సంవత్సరః ప్రజనన మశ్వినౌ పూర్వపాదా వత్రిర్మధ్యం మిత్రావరుణా వపరపాదా వగ్నిః పుచ్ఛస్య ప్రథమం కాణ్డం తత ఇన్ద్ర స్తతః ప్రజాపతిరభయం చతుర్థగ్ం స వా ఏష దివ్యశ్శాక్వర శ్శిశుమార స్తగ్ం హైవ ఏవం వేదాపపునర్మృత్యుం జయతి జయతి స్వర్గం లోకం నాధ్వని ప్రమీయతే * నాగ్నౌ ప్రమీయతే నాప్సు ప్రమీయతే నానపత్యః ప్రమీయతే లఘ్వాన్నో భవతి ధ్రువ స్త్వమసి ధ్రువస్య క్షితమసి త్వం భూతానామధిపతి-రసి త్వం భూతానాగ్ం శ్రేష్ఠోఽసి త్వాం భూతాన్యుప పర్యావర్తన్తే న-మస్తే నమస్సర్వం తేనమో † నమ శ్శిశుకుమారాయ నమః ॥ ౧౯ ॥ ౨౩॥

††నమః ప్రాచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివస-

---

*నాప్సు ప్రమీయతే నాగ్నౌ ప్రమీయతే ఇతి ద్రావిడపాఠః.

† నమస్తే నమస్సర్వం తేనమః ఇత్యేతావదేవ ద్రావిడపాఠః.

†† నమః ప్రాచ్యై ఇత్యనువాకో ద్రావిడపాఠే నపఠితః.

న్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమో దక్షిణాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమః ప్రతీచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమ ఉదీచ్యై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమ ఊర్ధ్వాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమోఽధరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏతస్యాం ప్రతివసన్త్యే- తాభ్యశ్చ నమో నమోఽవాన్తరాయై దిశే యాశ్చ దేవతా ఏత- స్యాం ప్రతివసన్త్యేతాభ్యశ్చ నమో నమో గఙ్గాయమునయోర్మధ్యే యే వసన్తి తే మే ప్రసన్నాత్మానశ్చిరం జీవితం వర్ధయన్తి నమో గఙ్గాయమునయోర్మునిభ్యశ్చ నమో నమో గఙ్గాయమునయో- ర్మునిభ్యశ్చ నమః ॥ ౨౦ ॥

సహారతాగ్ంసి యద్దేవాస్సప్తదశ యదదీవ్యన్నృణఞ్చదశా- యుష్టే చతుస్త్రిగ్ంశద్వైశ్వానరాయ షడ్విగ్ంశతిర్వ్రాతరశనా హ కూశ్మాణ్డరాజ్ఞీ హ పఞ్చ బ్రహ్మ యజ్ఞేన గ్రామే మధ్యన్దినే తస్య వై మేఘస్తస్య వై ద్వారిచ్యతే గృహే హ కతిధాఽవకీర్ణీ భూ- ర్నమః ప్రాచ్యై విగ్ంశతిః ॥ ౨౧ ॥

సహ బ్రహ్మయజ్ఞేన విగ్ంశతిః ॥ ౨౦ ॥ నమో బ్రహ్మణే ఇత్యాది శాన్తిః ॥

ఇతి స్వాధ్యాయ బ్రాహ్మణం సంపూర్ణమ్.

మన్త్ర బ్రాహ్మణమ్.

ఓం నమోఽనుమదన్తు ॥ ఓంశా న్తిశ్శా న్తిశ్శా న్తిః.

నమో వాచే యాచోదితా యా చానుదితా తస్యై వాచే న- మో నమో వాచే నమోవాచస్పతయె నమఋషిభ్యో మన్త్రకృద్భ్యో మన్త్రపతిభ్యో మామామృషయో మన్త్రకృతో మన్త్రపతయః ప- రాదుర్మాహమృషీన్మన్త్రకృతో మన్త్రపతీన్పరాదాం వైశ్వదేవీంవా- చముద్యాసగ్ంశివామదస్తాం జుష్టాం దేవేభ్యశ్శర్మమె ద్యౌశ్శర్మ పృథివీ శర్మవిశ్వమిదం జగత్ । శర్మచన్ద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మ బ్రహ్మప్రజాపతీ । భూతం వదిష్యే భువనం వదిష్యే తేజోవదిష్యే యశోవదిష్యే తపోవదిష్యే బ్రహ్మవదిష్యే సత్యం వదిష్యే తస్మా అహమిదముపస్తరణముప స్తృణ ఉపస్తరణం మెప్రజాయై పశూ- నాం భూయాదుపస్తరణమహం ప్రజాయై పశూనాం భూయాసం ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మాపాతం ప్రాణాపానౌ మామాహాసిష్టం మధుమనిష్యే మధుజనిష్యే మధు వక్ష్యామి మధువదిష్యామి మధుమతీం దేవేభ్యో వాచముద్యాసగ్ంశుశ్రూషేణ్యాం మను- ష్యేభ్యస్తంమాదేవా అవన్తుశోభాయై పితరోఽనుమదన్తు ॥ ఓం శాన్తి- శ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥ ౧ ॥ ౧॥

---

* ద్రావిడాస్త్వమం పఞ్చమం ప్రపాఠక మాహుః.

యుఞ్జతే మన ఉత యుఞ్జతే ధియః । విప్రా విప్రస్య బృహతో విపశ్చితః । వి హోత్రా దధే వయునావిదేక ఇత్ । మహీ దేవస్య సవితుః పరిష్టుతిః । దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్ । పూష్ణో హస్తాభ్యామాదదే । అభ్రిరసి నారిరసి । అధ్వరకృద్దేవేభ్యః । ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్పతే ॥ ౧ ॥ ౨ ॥ దేవయన్తస్త్వేమహే । ఉప ప్రయన్తు మరుతస్సుదానవః । ఇన్ద్ర ప్రాశూర్భవా సచా । ప్రైతు బ్రహ్మణస్పతిః । ప్ర దేవ్యేతు సూనృతా । అచ్ఛా వీరం నర్యం పఙ్క్తిరాధసమ్ దేవా యజ్ఞం నయన్తు నః । దేవీ ద్యావా పృథివీ అను మేమగ్ంసాథామ్ । ఋధ్యాసమద్య । మఖస్య శిరః ॥ ౨ ॥ ౩ ॥

☛ మఖాయ త్వా । మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । ఇయత్యగ్ర ఆసీః । ఋధ్యాసమద్య । మఖస్య శిరః । మఖాయ త్వా మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । దేవీర్వమ్రీరస్య భూతస్య ప్రథమజా ఋతావరీః । ఋధ్యాసమద్య । మఖస్య శిరః ॥ ౩ ॥ ౪ ॥

☛ మఖాయ త్వా । మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । ఇన్ద్రస్యౌజోఽసి । ఋధ్యాసమద్య । మఖస్య శిరః । మఖాయ త్వా । మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । అగ్నిజా అసి ప్రజాపతే రేతః । ఋధ్యాసమద్య । మఖస్య శిరః ॥ ౪ ॥ ౫ ॥

☛ మఖాయ త్వా । మఖస్య త్వా శీర్ష్ణే । ఆయుర్ధేహి ప్రాణం ధేహి । అపానం ధేహి వ్యానం ధేహి । చక్షుర్ధేహి శ్రోత్రం ధేహి । మనో ధేహి వాచం ధేహి । ఆత్మానం ధేహి ప్రతిష్ఠాం ధేహి । మాం ధేహి మయి ధేహి । మధు త్వా మధులా కరోతు । మఖస్య శిరోఽసి ॥ ౫ ॥ ౬ ॥ యజ్ఞస్య పదే స్థః । గాయత్రే -

ణత్వా ఛన్దసా కరోమి । త్రైష్టుభేనత్వా ఛన్దసా కరోమి । జాగతేనత్వా ఛన్దసా కరోమి । మఖస్యరాస్నాఽసి । అదితిస్తేబిలంగృహ్ణాతు । పాఙ్క్తేనఛన్దసా । సూర్యస్యహరసాశ్రాయ । మఖోఽసి ॥ ౬ ॥ ౭ ॥

ప్రత్నశిరంబ్ఋతావరీర్బృధ్యాసమద్యమఖస్యశిరశ్శిరశ్శిరోఽసిపఞ్చ ॥ ౨ ॥

ఇయత్యగ్రఆసీస్త్రిస్యాత్నోఽస్యగ్నిజాతస్యాయుర్ధేహి ప్రాణంపశ్చ ॥

వృష్ణో అశ్వస్య నిష్పదసి । వరుణస్త్వాధృతవ్రత ఆధూపయతు । మిత్రావరుణయోర్ధ్రువేణధర్మణా । అర్చిషేత్వా । శోచిషేత్వా । జ్యోతిషేత్వా । తపసేత్వా । అభీమాం మహినా దివమ్ । మిత్రోబభూవ సప్రథాః । ఉతశ్రవసాపృథివీమ్ ॥ ౭ ॥ ౮ ॥ మిత్రస్య చర్షణీధృతః । శ్రవోదేవస్య సానసిమ్ । ద్యుమ్నం చిత్రశ్రవస్తమమ్ । సిద్ధ్యైత్వా । దేవస్త్వా సవితోద్వపతు । సుపాణిస్స్వఙ్గురిః । సుబాహురుతశక్త్యా । అపద్యమానః పృథివ్యామ్ । ఆశాదిశ ఆపృణ । ఉత్తిష్ఠబృహన్భవ ॥ ౮ ॥ ౯ ॥ ఊర్ధ్వస్తిష్ఠధ్రువస్త్వమ్ । సూర్యస్యత్వాచక్షుషాఽన్వీక్షే । ఋజవేత్వా । సాధవేత్వా । సుక్షిత్యైత్వాభూత్యైత్వా । ఇదమహమముమాముష్యాయణం విశా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేనపర్యూహామి । గాయత్రేణత్వా ఛన్దసాఽఽచ్ఛృణద్మి । త్రైష్టుభేనత్వా ఛన్దసాఽఽచ్ఛృణద్మి । జాగతేనత్వా ఛన్దసాఽఽచ్ఛృణద్మి । ఛృణత్తుత్వావాక్ । ఛృణత్తుత్వోర్క్ । ఛృణత్తుత్వాహవిః । ఛృన్ధివాచమ్ । ఛృన్ధ్యూర్జమ్ । ఛృన్ధిహవిః । దేవపురశ్చరసఘ్యాసం త్వా ॥ ౯ ॥ ౧౦ ॥ పృథివీ భగవాన్షట్చ ॥ ౩ ॥

బ్రహ్మన్ప్రవర్గ్యేణ ప్రచరిష్యామః । హోతర్ఘర్మమభిష్టుహి ।
అగ్నీద్రౌహిణౌ పురోడాశావధిశ్రయ । ప్రతిప్రస్థాతర్విహర । ప్రస్తో-
తస్సామాని గాయ । యజుర్యుక్తగ్ం సామభిరాక్తఖం త్వా । విశ్వై-
ర్దేవైరనుమతం మరుద్భిః । దక్షిణాభిః ప్రతతం పారయిష్ణుమ్ ।
స్తుభో వహన్తి సుమనస్యమానమ్ । స నో రుచం ధేహ్యహృణీయమానః ।
భూర్భువస్సువః । ఓమిన్ద్రవన్తః ప్రచరత ॥ ౧౦ ॥ ౧౧ ॥

అహృణీయమానో ద్వే చ ॥ ౮ ॥

బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామః । హోతర్ఘర్మమభిష్టుహి । య
మాయ త్వా మఖాయ త్వా । సూర్యస్య హరసే త్వా । ప్రాణాయ
స్వాహా వ్యానాయ స్వాహాఽపానాయ స్వాహా । చక్షుషే స్వాహా
శ్రోత్రాయ స్వాహా । మనసే స్వాహా వాచే సరస్వత్యై స్వాహా । దక్షా-
య స్వాహా క్రతవే స్వాహా । ఓజసే స్వాహా బలాయ స్వాహా । దేవ-
స్త్వా సవితా మధ్వానక్తు ॥ ౧౧ ॥ ౧౨ ॥ పృథివీం తపసస్త్రాయస్వ ।
అర్చిరసి శోచిరసి జ్యోతిరసి తపోఽసి । సగ్ం సీదస్వ మహాగ్ం అసి ।
శోచస్వ దేవవీతమః । విధూమమగ్నే అరుషం మియేధ్య । సృజ
ప్రశస్త దర్శతమ్ । అఞ్జన్తి యం ప్రథయన్తో న విప్రాః । వపావన్తం
నాగ్నినా తపన్తః । పితుర్న పుత్ర ఉపసి ప్రేష్ఠః । ఆ ఘర్మో అగ్నిమృత-
యన్నసాదీత్ ॥ ౧౨ ॥ ౧౩ ॥ అనాధృష్యా పురస్తాత్ । అగ్నేరా-
ధిపత్యే । ఆయుర్మే దాః । పుత్రవతీ దక్షిణతః । ఇన్ద్రస్యాధిపత్యే ।
ప్రజాం మే దాః । సుషదా పశ్చాత్ । దేవస్య సవితురాధిపత్యే ।

ప్రాణం మే దాః । అశ్రుతిరుత్తరతః ॥ ౧౩ ॥ ౧౪ ॥ మిత్రావరుణయోరా-
ధిపత్యే । శ్రోత్రం మే దాః । విధృతిరుపరిష్టాత్ । బృహస్పతేరాధిపత్యే ।
బ్రహ్మ మే దాః క్షత్రం మే దాః । తేజో మే ధా వర్చో మే ధాః । యశో మే ధా-
స్తపో మే ధాః । మనో మే ధాః । మనోరశ్వాసి భూరిపుత్రా । విశ్వాభ్యో
మా నాష్ట్రాభ్యః పాహి ॥ ౧౪ ॥ ౧౫ ॥ సూపసదా మే భూయా మా మా
హిగ్ంసీః । తపో ష్వగ్నే అన్తరాగ్ం అమిత్రాన్ । తపా శగ్ంసమరరుషః
పరస్య । తపా వసో చికితానో అచిత్తాన్ । వితేతిష్ఠన్తామజరా అ-
యాసః । చితస్స్థ పరిచితః । స్వాహా మరుద్భిః పరిశ్రయస్వ । మా అసి ।
ప్రమా అసి । ప్రతిమా అసి ॥ ౧౫ ॥ ౧౬ ॥ సంమా అసి । విమా అసి । ఉన్మా
అసి । అన్తరిక్షస్యాన్తర్ధిరసి । దివం తపసస్త్రాయస్వ । ఆభిర్గీర్భిర్య-
దతో న ఊనమ్ । ఆప్యాయయ హరివో వర్ధమానః । యదా స్తోతృభ్యో
మహి గోత్రా రుజాసి । భూయిష్ఠభాజో అధ తే స్యామ । శుక్రం తే
అన్యద్యజతం తే అన్యత్ ॥ ౧౬ ॥ ౧౭ ॥ విషురూపే అహనీ ద్యౌరి-
వాసి । విశ్వా హి మాయా అవసి స్వధావః । భద్రా తే పూషన్నిహ
రాతిరస్తు । అర్హన్బిభర్షి సాయకాని ధన్వ । అర్హన్నిష్కం య-
జతం విశ్వరూపమ్ । అర్హన్నిదం దయసే విశ్వమబ్భువమ్ । నవా
ఓజీయో రుద్ర త్వదస్తి । గాయత్రమసి । త్రైష్టుభమసి । జాగత-
మసి । మధు మధు మధు ॥ ౧౭ ॥ ౧౮ ॥ అనక్త్వాసాద్దీమ్ ఉత్తరతః పా-
హి ప్రతిమా అసి యజతం తే అన్యజ్జాగతమస్యైకం చ ॥ ౫ ॥

దశ ప్రాచీర్దశ భాస దక్షిణా । దశ ప్రతీచీర్దశ భాస్యుదీచీః ।

దశోర్ధ్వా భాసి సుమనస్యమానః । సన్నోరుచం ధేహ్యహృణీయ-
మానః । అగ్నిష్ట్వావసుభిః పురస్తాద్రోచయతు గాయత్రేణ ఛన్దసా ।
సమా రుచితో రోచయ । ఇన్ద్రస్త్వారుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతు త్రై-
ష్టుభేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచయ । వరుణస్త్వాఽఽదిత్యైః ప-
శ్చాద్రోచయతు జాగతేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచయ ॥ ౧౭ ॥
౧౮ ॥ ద్యుతానస్త్వామారుతో మరుద్భిరుత్తరతో రోచయ-
త్వానుష్టుభేన ఛన్దసా । సమారుచితో రోచయ । బృహస్పతిస్త్వావి-
శ్వైర్దేవైరుపరిష్టాద్రోచయతు పాఙ్క్తేన ఛన్దసా । సమారుచి-
తో రోచయ । రోచితస్త్వం దేవఘర్మ దేవేష్వసి । రోచిషీయాహం
మనుష్యేషు । సమ్రాడ్ఘర్మ రుచితస్త్వం దేవేష్వాయుష్మాగ్ంస్తేజ-
స్వీ బ్రహ్మవర్చస్యసి । రుచితోఽహం మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ంస్తే-
జస్వీ బ్రహ్మవర్చసీభూయాసమ్ । రుగసి । రుచంమయిధేహి ॥ ౧౮ ॥
౨౦ ॥ మయిరుక్ । దశపురస్తాద్రోచసే । దశదక్షిణా । దశప్రత్యఙ్ ।
దశోదఙ్ । దశోర్ధ్వోభాసి సుమనస్యమానః । సనస్సమ్రాడిషమూర్జం
ధేహి । వాజీవాజినేపవస్వ । రోచితోఘర్మోరుచీయ ॥ ౨౦ ॥ ౨౧ ॥

రోచయ ధేహి నవ చ ॥ ౬ ॥

అపశ్యం గోపామనిపద్యమానమ్ । ఆచపరాచపథిభిశ్చరన్త-
మ్ । ససధ్రీచీస్సవిషూచీర్వసానః । ఆవరీవర్తి భువనేష్వన్తః । అత్ర
ప్రావీః । మధుమాధ్వీభ్యాం మధుమాధూచీభ్యామ్ । అనువాం దేవ-
వీతయే । సమగ్నిరగ్నినాగత । సందైవేన సవిత్రా । సగ్ంసూర్యేణారో-

చతే ॥ ౧౧ ॥ ౧౨ ॥ స్వాహాऽసమగ్ని స్తపసాగత । సందేవేనసవిత్రా ।
సగ్ంసూర్యేణారోచిష్ట । ధర్తాऽదివో విభాసిరజసః । పృథివ్యాధ-
ర్తాऽ । ఉరోరన్తరిక్షస్యధర్తా । ధర్తాదేవో దేవానామ్ । అమర్త్య-
స్తపోజాః । హృదేత్వా । మనసేత్వా । దివేత్వా సూర్యాయత్వా ॥ ౧౨
౧౩ ॥ ☞ ఊర్ధ్వమిమమధ్వరంకృధి । దివిదేవేషుహోత్రాయ-
చ్ఛ । విశ్వాసాం భువాం పతే । విశ్వస్యభువనస్పతే । విశ్వస్య మన-
సస్పతే । విశ్వస్య వచసస్పతే । విశ్వస్యతపసస్పతే । విశ్వస్య బ్రహ్మ-
ణస్పతే । దేవశ్రూస్త్వం దేవఘర్మ దేవాన్పాహి । తపోజాం వాచ-
మస్మే నియచ్ఛదేవాయువమ్ ॥ ౧౩ ॥ ౧౪ ॥ గర్భోదేవానామ్ । పి-
తామతీనామ్ । పతిఃప్రజానామ్ । మతిఃకవీనామ్ । సందేవో దేవేన
సవిత్రాయతిష్ట । సగ్ంసూర్యేణారుక్త । ఆయుర్దాస్త్వమస్మభ్యం
ఘర్మవర్చోదా అసి । పితానోసి పితానోబోధ । ఆయుర్ధా స్తనూ-
ధాఃపయోధాః । వర్చోదావరివోదా ద్రవిణోదాః ॥ ౧౪ ॥ ౧౫ ॥
అన్తరిక్షప్ర ఉరోర్వరీయాన్ । అశీమహిత్వా మామాహిగ్ంసీః ।
త్వమగ్నే గృహపతిర్విశామసి । విశ్వాసాం మానుషీణామ్ । శతం
పూర్భిర్యవిష్ఠపాహ్యగ్ంహసః । సమేద్ధారగ్ం శతగ్ం హిమాః ।
తందాప్రిణగ్ం హార్దివానమ్ । ఇహైవరాతయస్సన్తు । త్వష్టీమతీ
తేసపేయ । సురేతారేతోదధానా । వీరం విదేయతవసందృశి ।
మాऽహగ్ంరాయస్పోషేణ వియోషమ్ ॥ ౧౫ ॥ ౧౬ ॥ గోచ-
తైస్సూర్యాయత్వా దేవాయువం ద్రవిణోదా దధానాద్వేచ ॥ ౭ ॥

దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యామ్ । పూ-
ష్ణోహస్తాభ్యామాదదే । అదిత్యైరాస్నాఽసి । ఇడ ఏహి । అదిత
ఏహి । సరస్వత్యేహి । అసావేహి । అసావేహి । అసావేహి ॥ ౨౬ ॥
౨౭ ॥ అదిత్యా ఉష్ణీషమసి । వాయురస్యైడః । పూషా త్వోపావ-
సృజతు । అశ్విభ్యాం ప్రదాపయ । యస్తే స్తనశ్శశయో మయో-
భూః । యేన విశ్వా పుష్యసి వార్యాణి । యో రత్నధా వసువిద్యస్సు-
దత్రః । సరస్వతి తమిహ ధాతవేకః । ఉస్రఘర్మగ్ంశిగ్ంష । ఉస్ర
ఘర్మం పాహి ॥ ౨౭ ॥ ౨౮ ॥ ఘర్మాయ శిగ్ంష । బృహస్పతిస్త్వోప
సీదతు । దానవస్స్థ పేరవః । విష్వగ్వృతో లోహితేన । అశ్విభ్యాం
పిన్వస్వ । సరస్వత్యై పిన్వస్వ । పూష్ణే పిన్వస్వ । బృహస్పతయే పిన్వస్వ ।
ఇన్ద్రాయ పిన్వస్వ । ఇన్ద్రాయ పిన్వస్వ ॥ ౨౮ ॥ ౨౯ ॥ గాయత్రోఽసి ।
త్రైష్టుభోఽసి । జాగతమసి । సహోర్జో భాగేనోప మేహి । ఇన్ద్రా-
శ్వినా మధునస్సారఘస్య । ఘర్మం పాత వసవో యజతా వట్ । స్వాహా
త్వా సూర్యస్య రశ్మయే వృష్టివనయే జుహోమి । మధుహవిరసి ।
సూర్యస్య తపస్తప । ద్యావాపృథివీభ్యాం త్వా పరిగృహ్ణామి ॥ ౨౯ ॥
౩౦ ॥ అన్తరిక్షేణ త్వోపయచ్ఛామి । దేవానాం త్వా పితౄణామను-
మతో భర్తుగ్ం శకేయమ్ । తేజోఽసి । తేజోఽనుప్రేహి । దివిస్పృ-
ఙ్మామాహిగ్ంసీః । అన్తరిక్షస్పృఙ్మామాహిగ్ంసీః । పృథివిస్పృఙ్మా
మాహిగ్ంసీః । సువరసి సువర్మే యచ్ఛ । దివం యచ్ఛ దివో మా
పాహి ॥ ౩౦ ॥ ౩౧ ॥ ఏహి పాహి పిన్వస్వ గృహ్ణామి నవ చ ॥ ౮ ॥

☞ సముద్రాయత్వా వాతాయస్వాహా । సలిలాయత్వా
వాతాయస్వాహా । అనాధృష్యాయత్వా వాతాయస్వాహా । అప్ర-
తిధృష్యాయత్వా వాతాయస్వాహా । అవస్యవేత్వా వాతాయస్వా-
హా । దువస్వతేత్వా వాతాయస్వాహా । శిమిద్వతేత్వా వాతాయ
స్వాహా । అగ్నయేత్వా వసుమతేస్వాహా । సోమాయత్వా రుద్ర-
వతేస్వాహా । వరుణాయత్వాఽఽదిత్యవతేస్వాహా ॥ ౩౧ ॥ ౩౨ ॥
బృహస్పతయేత్వా విశ్వదేవ్యావతేస్వాహా । సవిత్రేత్వర్భుమతే వి-
భుమతే ప్రభుమతే వాజవతేస్వాహా । యమాయత్వాఽఙ్గిరస్వతే పి-
తృమతేస్వాహా । విశ్వా ఆశాదక్షిణసత్ । విశ్వాన్దేవానయాడిహ ।
స్వాహాకృతస్య ఘర్మస్య । మధోఃపిబతమశ్వినా । స్వాహాఽగ్నయే
యజ్ఞియాయ । శంయజుర్భిః । అశ్వినా ఘర్మం పాతగ్ం హార్దివా-
నమ్ ॥ ౩౨ ॥ ౩౩ ॥ అహర్దివాభిరూతిభిః । అను వాం ద్యావా-
పృథివీమగ్ంసాతామ్ । స్వాహేన్ద్రాయ । స్వాహేన్ద్రావట్ । ఘర్మమ-
పాతమశ్వినాహార్దివానమ్ । అహర్దివాభిరూతిభిః । అనువాం ద్యా-
వాపృథివీ అమగ్ంసాతామ్ । తం ప్రావ్యం యథావట్ । న-
మోదివే । నమఃపృథివ్యై ॥ ౩౪ ॥ దివిధా ఇమం యజ్ఞమ్ ।
యజ్ఞమిమం దివిధాః । దివం గచ్ఛ । అన్తరిక్షంగచ్ఛ । పృథివీం
గచ్ఛ । పఞ్చప్రదిశోగచ్ఛ । దేవాన్ఘర్మపాన్గచ్ఛ । పితౄన్ఘర్మ-
పాన్గచ్ఛ ॥ ౩౩ ॥ ౩౫ ॥

ఆదిత్యవతేస్వాహా హార్దివానంపృథివ్యా అష్టౌచ ॥

☞ ఇషేపీపిహి । ఊర్జేపీపిహి । బ్రహ్మణేపీపిహి । క్షత్త్రా-
యపీపిహి । అద్భ్యఃపీపిహి । ఓషధీభ్యఃపీపిహి । వనస్పతిభ్యఃపీపి-
హి । ద్యావాపృథివీభ్యాం పీపిహి । సుభూతాయపీపిహి । బ్రహ్మవ-
ర్చసాయపీపిహి ॥ ౩౪ ॥ ౩౬ ॥ యజమానాయపీపిహి । మహ్యాం
జ్యైష్ఠ్యాయపీపిహి । త్విష్యైత్వా । ద్యుమ్నాయత్వా । ఇన్ద్రి-
యాయత్వా భూత్యైత్వా । ధర్మాఽసి సుధర్మామేఽన్యస్మే ।
బ్రహ్మాణిధారయ । క్షత్త్రాణిధారయ । విశంధారయ । నేత్త్వా వాత-
స్స్కన్దయాత్ ॥ ౩౫ ॥ ౩౭ ॥ ☞ అముష్యత్వాప్రాణేసాదయామి ।
అమునాసహ నిరర్థం గచ్ఛ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యంచవయం
ద్విష్మః । పూష్ణేశరసేస్వాహా । గ్రావభ్యస్స్వాహా । ప్రతిరేభ్య-
స్స్వాహా । ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం స్వాహా । పితృభ్యోఘర్మపే-
భ్యస్స్వాహా । రుద్రాయ రుద్రహోత్రేస్వాహా ॥ ౩౬ ॥ ౩౮ ॥
అహర్జ్యోతిః కేతునాజుషతామ్ । సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ంస్వాహా । రాత్రి-
ర్జ్యోతిః కేతునాజుషతామ్ । సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహా । అపీప-
రోమాఽహ్నో రాత్రియై మాపాహి । ఏషాతేఅగ్నేసమిత్ ।
తయాసమిధ్యస్వ । ఆయుర్మేదాః । వర్చసామాఽఞ్జీః । అపీపరో
మారాత్రియా అహ్నోమాపాహి ॥ ౩౭ ॥ ౩౯ ॥ ఏషాతేఅగ్నే
సమిత్ । తయా సమిధ్యస్వ । ఆయుర్మేదాః । వర్చసామాఽఞ్జీః ।
అగ్నిర్జ్యోతిః జ్యోతిరగ్నిస్స్వాహా । సూర్యోజ్యోతి ర్జ్యోతిస్సూర్య-
స్స్వాహా । భూస్స్వాహా । హుతగ్ంహవిః । మధుహవిః । ఇన్ద్రత-

మైఽగ్నా । పితా నోఽసి మా మా హిగ్ంసీః । అశ్యామ తే దేవ ఘర్మ । మధుమతో వాజవతః పితుమతః । అఙ్గిరస్వతః స్వధావినః । అశీమ-హి త్వా మా మా హిగ్ంసీః । స్వాహా త్వా సూర్యస్య రశ్మిభ్యః । స్వాహా త్వా నక్షత్రేభ్యః ॥ ౩౮ ॥ ౪౦ ॥

బ్రహ్మవర్చసాయ పీపిహి స్తనయిత్నురిన్ద్రాయ రుద్రహో-త్రే స్వాహాఽహోత్నా మా పాహ్యగ్నే స్త్వచ ॥ ౧౦ ॥

ఘర్మ యా తే దివి శుక్ । యా గాయత్రే ఛన్దసి । యా బ్రా-హ్మణే । యా హవిర్ధానే । తాం త ఏతేనావయజే స్వాహా । ఘర్మ యా తేఽన్తరిక్షే శుక్ । యా త్రైష్టుభే ఛన్దసి । యా రాజన్యే । యాఽగ్నీధ్రే । తాం త ఏతేనావయజే స్వాహా ॥ ౩౯ ॥ ౪౧ ॥ ☞ ఘ-ర్మ యా తే పృథివ్యాగ్ం శుక్ । యా జాగతే ఛన్దసి । యా వైశ్యే । యా సదసి । తాం త ఏతేనావయజే స్వాహా । అను నోఽద్యానుమతిః । అన్విదనుమతే త్వమ్ । దివస్త్వా పరస్పాయాః । అన్తరిక్షస్య తనువః పాహి । పృథివ్యాస్త్వా ధర్మణా ॥ ౪౦ ॥ ౪౨ ॥ వయమనుక్రామా-మసువితాయనవ్యసే । బ్రహ్మణస్త్వా పరస్పాయాః । క్షత్రస్య తను-వః పాహి । విశస్త్వా ధర్మణా । వయమనుక్రామామసువితాయన-వ్యసే । ప్రాణస్య త్వా పరస్పాయై । చక్షుష స్తనువః పాహి । శ్రోత్ర-స్య త్వా ధర్మణా । వయమనుక్రామామసువితాయనవ్యసే । న్యఙ్కురసి శంయుధాయాః ॥ ౪౧ ॥ ౪౩ ॥ శిశుర్జనధాయాః । శం చ వక్షి పరి చ వక్షి । చతుస్స్రక్తిర్నాభిరృతస్య । సదోవిశ్వాయుశ్శర్మ స-

ప్రథాః । అపద్వేష్టో అపహ్వారః । అన్యవ్రతస్య సశ్చిమ । ఘర్మైత-
త్తేఽన్నమేతత్పురీషమ్ । తేన వర్ధస్వ చాచప్యాయస్వ । వర్ధిషీ-
మహిచ వయమ్ । ఆచ ప్యాసిషీ మహి ॥ ౮౨ ॥ ౮౪ ॥ రన్తి-
ర్నామాసి దివ్యోగన్ధర్వః । తస్య తేపద్వద్ధవిర్ధానమ్ । అగ్నిర-
ధ్యక్షాః । రుద్రోఽధిపతిః । సమహమాయుషా । సంప్రాణేన ।
సంవర్చసా । సంపయసా । సంగౌపత్యేన । సగ్ం రాయస్పోషేణ ॥
౮౩ ॥ ౮౫ ॥ వ్యసౌ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యంచవయం ద్విష్మః ।
అచిక్రదద్వృషాహరిః । మహాన్మిత్రో నదర్శతః । సగ్ం సూర్యే-
ణరోచతే । చిదసి సముద్రయోనిః । ఇన్దుర్దక్షశ్శ్యేన ఋతావా ।
హిరణ్యపక్షశ్శకునో భురణ్యుః । మహాన్సధస్థే ధ్రువఆనిషత్తః ॥ ౮౪ ॥
౮౬ ॥ నమస్తే అస్తు మామాహిగ్ం సీః । విశ్వావసుగ్ం సోమగన్ధ-
ర్వమ్ । ఆపోదదృశుషీః । తదృతేనావ్యాయన్ । తదన్వవైత్ ।
ఇన్ద్రో రారహాణఆసామ్ । పరిసూర్యస్య పరిధీగ్ంరపశ్యత్ । విశ్వా-
వసురభితన్నో గృణాతు । దివ్యో గన్ధర్వో రజసోవిమానః । యద్వా
ఘాసత్యముతయన్నవిద్మ ॥ ౮౫ ॥ ౮౭ ॥ ధియోహిన్వానో ధియ
ఇన్నో అవ్యాత్ । సస్నిమవిన్దచ్చరణే నదీనామ్ । అపావృణోద్దురో
అశ్మవ్రజానామ్ । ప్రాసాం గన్ధర్వో అమృతాని వోచత్ । ఇన్ద్రో
దక్షం పరిజానాదహీనమ్ । ఏత త్త్వం దేవఘర్మదేవో దేవానుపాగాః ।
ఇదమహమంమనుష్యోమనుష్యాన్ । సోమపీథానుమేహి । సహప్రజయా
సహ రాయస్పోషేణ । సుమిత్రాన ఆపఓషధయస్సన్తు ॥ ౮౬ ॥

న్నమిత్రా స్తస్తై భూయాసుః । యో౽స్మాన్ద్వేష్టి । యంచవయం ద్విష్మః । ఉద్వయం తమసస్పరి । ఉదుత్యం చిత్రమ్ । ఇమమ్మూ - షుత్యమస్మభ్యగ్ంం సనిమ్ । గాయత్రం నవీయాగ్ంసమ్ । అగ్నే దేవేషుప్రవోచః ॥ ౮౭ ॥ ౮౯ ॥

యా౽గ్నిర్ద్ధ్రి తాంతప్తేనావయజైస్వాహా ధర్మణా శం - యుధాయాగ ష్యసిష్ఠీమహింపోషేణ నిషత్త్రోపిద్మస న్త్వష్టౌచ ॥ ౧౧ ॥

మహీనాం పయోసి విహితం దేవత్రా । జ్యోతిర్భాఅసివ - నస్పతీనామోషధీనాగ్ంరసః । వాజినంత్వా వాజినో౽వనయామః । ఊర్ధ్వం మనస్సువర్గమ్ ॥ ౮౭ ॥ ౫౦ ॥ ౧౨ ॥

అస్మాన్ద్యాగపృథివీమ్ । అస్మాన్సృష్టభోయుత్వాగాః । స్మా- న్నేమావిశ్వాభువనా । స్మానోన్యజ్ఞగ ప్రజనయతు । అస్మానజని ప్రాజని । ఆస్మా-న్నాజ్జాయతైవృషా । స్మాన్నాత్ప్రజనిషీమహి ॥ ౮౮ ॥ ౫౧ ॥ ౧౩ ॥

యాపురస్తాద్విద్యుదాపతత్ । తాంతప్తే నావయజైస్వాహా । యాదక్షిణతః । యాపశ్చాత్ । యోత్తరతః । యోపరిష్టాద్విద్యు - దాపతత్ । తాంతప్తేనావయజైస్వాహా ॥ ౮౯ ॥ ౫౨ ॥ ౧౪ ॥

ప్రాణాయస్వాహా వ్యానాయస్వాహా౽పానాయస్వాహా । చ- క్షుషేస్వాహా శ్రోత్రాయస్వాహా । మనసేస్వాహా వాచేసరస్వత్యై స్వాహా ॥ ౫౦ ॥ ౫౩ ॥ ౧౫ ॥

పూష్ణేస్వాహా పూష్ణేశరసేస్వాహా । పూష్ణేప్రపథ్యాయ

స్వాహా పూష్ణే నరన్ధిషాయ స్వాహా । పూష్ణేఽఙ్ఘృణయే స్వాహా । పూష్ణే నరుణాయ స్వాహా । పూష్ణే సాకేతాయ స్వాహా ॥ ౫౦ ॥ ౫౪ ॥ ౧౬ ॥

ఉదస్య శుష్మాద్భానుర్నార్త బిభర్తి । భారం పృథివీ న భూమ । ప్ర శుక్రైతు దేవీ మనీషా । అస్మత్సుతష్టో రథో న వాజీ । అర్చన్త ఏకే మహి సామ మన్వత । తేన సూర్యమధారయన్ । తేన సూర్యమరోచయన్ । ఘర్మశ్శిరస్తదయమగ్నిః । పురీషమసి సంప్రియం ప్రజయా పశుభిర్భువత్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ ౫౨ ॥ ౫౫ ॥ ౧౭ ॥

యాస్తే అగ్న ఆర్ద్రా యోనయో యాః కులాయినీః । యే తే అగ్న ఇన్దవో యా ఉ నాభయః । యాస్తే అగ్నే తనువ ఊర్జో నామ । తాభిస్త్వముభయీభిస్సంవిదానః । ప్రజాభిరగ్నే ద్రవిణేహ సీద । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువా సీద ॥ ౫౩ ॥ ౫౬ ॥ ౧౮ ॥

అగ్నిరసి వైశ్వానరోఽసి । సంవత్సరోఽసి పరివత్సరోఽసి । ఇదావత్సరోఽసి ఇదువత్సరోఽసి । ఇద్వత్సరోఽసి వత్సరోఽసి । తస్య తే వసన్తశ్శిరః । గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః । వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరః పక్షః । హేమన్తో మధ్యమ్ । పూర్వపక్షాశ్చితయః ॥ ౫౪ ॥ అపరపక్షాః పురీషమ్ । అహోరాత్రాణీష్టకాః । తస్య తే మాసాశ్చార్ధమాసాశ్చ కల్పన్తామ్ । ఋతవస్తే కల్పన్తామ్ । సంవత్సరస్తే కల్పతామ్ । అహోరాత్రాణి తే కల్పన్తామ్ । ఏతి ప్రేతి వీతి సమిత్యుదితి । ప్రజాపతిస్త్వా

సాదయతు । తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౫౪ ॥ ౫౮ ॥ ౧౯ ॥

భూర్భువస్సువః । ఊర్ధ్వ ఊషుణ ఊతయే । ఊర్ధ్వో నః పా-
హ్యగ్ంహసః । విధుం దద్రాణగ్ం సమనే బహూనామ్ । యువానగ్ం
సన్తం పలితో జగార । దేవస్య పశ్య కావ్యం మహిత్వాద్యా మమార ।
సహ్యస్సమాన । యద్వృత్తే చిదభిశ్రిషః । పురా జర్తృభ్య ఆతృదః ।
సన్ధాతా సన్ధిం మఘవా పురోవసుః ॥ ౫౫ ॥ ౫౯ ॥ నిష్కర్తా వి-
హ్రుతం పునః । పునరూర్జా సహరయ్యా । మా నో ఘోరా వ్యథి-
తో వివ్యథో నః । మా నః పరమధరం మా రజో నైః । మో ష్వస్మాగ్ం-
స్తమస్యన్తరాధాః । మా రుద్రియాసో అభిగుర్త్రధానః । మా నః
క్రతుభిర్హీడితేభిరస్మాన్ । ద్విషా సునీతే మా పరాదాః । మా నో
రుద్రో నిర్‌ఋతిర్మా నో అస్తా । మా ద్యావాపృథివీ హీడిషాతామ్ ॥
౫౬ ॥ ౬౦ ॥ ఉప నో మిత్రావరుణావిహావతమ్ । అన్వాదీధ్యాథా-
మిహ నస్సఖాయా । ఆదిత్యానాం ప్రసితిర్హేతిః । ఉగ్రా శతాపా-
ష్ఠా ఘవిషా పరి ణో వృణక్తు । ఇమం మే వరుణ తత్త్వా యామి । త్వం నో
అగ్నే స త్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే అయాసి । ఉద్వయం తమసస్పరి ।
ఉదుత్యం చిత్రమ్ । వయస్సుపర్ణాః ॥ ౫౭ ॥ ౬౧ ॥

పురోవసుర్హీడిషాతాగ్ం సుపర్ణాః ॥ ౨౦ ॥

భూర్భువస్సువః । మయి త్యదిన్ద్రియం మహత్ । మయి దక్షో
మయి క్రతుః । మయి ధాయి సువీర్యమ్ । త్రిశుగ్ఘర్మో విభాతు మే ।
ఆకూత్యా మనసా సహ । విరాజా జ్యోతిషా సహ । యజ్ఞస్య పయసా సహ ।

బ్రహ్మణా తేజసాసహ । క్షత్త్రేణయశసాసహ । సత్త్యేనతపసాసహ ।
తస్యదోహమశీమహి । తస్యసుమ్న మశీమహి । తస్యభక్షమశీమహి ।
తస్యత ఇన్ద్రేణపీతస్యమధుమతః । ఉపహూతస్యోపహూతో భక్ష-
యామి ॥ ౫౮ ॥ ౬౨ ॥ యశసాసహాషట్చ ॥ ౨౧ ॥

యాస్తేఅగ్నే ఘోరాస్తనువః । క్షుచ్చతృష్ణాచ । అస్నుక్-
చానాహుతిశ్చ । అశనయాచ పిపాసాచ । సేదిశ్చామతిశ్చ । ఏతా
స్తేఅగ్నే ఘోరా స్తనువః । తాభిరముంగచ్ఛ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి ।
యంచవయం ద్విష్మః ॥ ౫౯ ॥ ౬౩ ॥ ౨౨ ॥

స్నిక్చస్నీహితిశ్చ స్నిహితిశ్చ । ఉష్ణాచ శీతాచ । ఉగ్రాచ
భీమాచ । సదామ్నీ సేదిరనిరా । ఏతాస్తే అగ్నే ఘోరా స్తనువః ।
తాభిరముం గచ్ఛ । యోఽస్మాన్ద్వేష్టి । యంచ వయంద్విష్మః ॥
౬౦ ॥ ౬౪ ॥ ౨౩ ॥

ధునిశ్చ ధ్వాన్తశ్చ ధ్వనశ్చ ధ్వనయగ్ంశ్చ । విలిమ్పశ్చ
విలిమ్పశ్చ విక్షిపః ॥ ౬౧ ॥ ౬౫ ॥ ౨౪ ॥

ఉగ్రశ్చ ధునిశ్చ ధ్వాన్తశ్చ ధ్వనశ్చ ధ్వనయగ్ంశ్చ । సహ-
సహ్వాగ్ంశ్చ సహమానశ్చ సహస్వాగ్ంశ్చ సహీయాగ్ంశ్చ ।
ఏత్యప్రేత్యవిక్షిపః ॥ ౬౨ ॥ ౬౬ ॥ ౨౫ ॥

అహోరాత్రాస్త్వోదీరయతామ్ । అర్ధమాసాస్త్వోదీజ-
యన్తు । మాసాస్త్వాశ్రపయన్తు । ఋతవస్త్వాపచన్తు । సంవత్సర-
స్త్వాహన్త్వసౌ ॥ ౬౩ ॥ ౬౭ ॥ ౨౬

ఖట్ఫడ్ఢహి । * ఛిన్ధిభిన్ధిహన్ధికట్ । ఇతివాచ(క)కూర్తాని॥

౬౪ ॥ ౬౫ ॥ ౨౭ ॥

విగాఇన్ద్రవిచరన్థ్స్పాశయస్వ । స్వప న్తమిన్ద్రపశుమ న్తమిచ్ఛ । వజ్రేణాముం బోధయదుర్విదత్రమ్ । స్వపతోఽస్య ప్రహరభోజ - నేభ్యః । అగ్నే అగ్నినాసంవదస్వ । మృత్యోర్మృత్యునాసంవదస్వ । నమస్తేఅస్తుభగవః । సకృత్తేఅగ్నేనమః । ద్విస్తేనమః । త్రిస్తేనమః । చతుస్తేనమః । పఞ్చకృత్వస్తేనమః । దశకృత్వస్తేనమః । శతకృ - త్వస్తేనమః । ఆసహస్రకృత్వస్తేనమః । అపరిమితకృత్వస్తే నమః । నమస్తే అస్తు మామాహిగ్ంసీః ॥ ౬౭ ॥ ౬౮ ॥

త్రిస్తేనమస్సన్తుచ ॥ ౨౮ ॥

ఆస్యాన్మృఖోరుధిరేణావ్యక్తః । యమస్యదూతశ్శ్వపాద్విధా - వసి । గృధ్రస్సుపర్ణఃకుణపం నిషేవసే । యమస్యదూతఃప్రహితో భవస్యచోభయోః ॥ ౬౯ ॥ ౭౦ ॥ ౨౯ ॥

యదేతద్వృకసోభూత్వా । వాగ్దేవ్యభిరాయసి । ద్విషన్తం మేఽభిరాయ । తంమృత్యో మృత్యవేనయ । సఆర్త్యాఽఽర్తిమా - ర్ఛతు ॥ ౭౧ ॥ ౭౨ ॥ 30 ॥

యదీషితో యదివాస్వకామీ । భయేడకోవదతివాచమే - తామ్ । తామిన్ద్రాగ్నీ బ్రహ్మణాసంవిదానా । శివామస్మభ్యం కృణుతం గృహేషు ॥ ౭౩ ॥ ౭౪ ॥ 31 ॥

---

* ఛిన్ధిభిన్ధిహన్ధి । కడితివాచకకూర్తాని । ఇతి ద్రావిడాః పఠన్తి.

దీర్ఘముఖి దుర్హణు । మా స్మ దక్షిణతో వదః । యదిదక్షిణతో
వదాద్ద్విషన్తం మేఽవబాధాసై ॥ ౯౯ ॥ ౨౩ ॥ ౩౨ ॥

ఇత్థాదులూక ఆపప్తత్ । హిరణ్యాక్షో అయోముఖః । ర -
క్షసాం దూత ఆగతః । తమితో నాశయాగ్నే ॥ ౨౦ ॥ ౨౪ ॥ ౩౩ ॥

యదేతద్భూతాన్యన్వావిశ్య । దైవీంవాచం వదసి । ద్విష -
తో నః పరావద । తాన్మృత్యో మృత్యవే నయ । త ఆర్త్యాఽఽర్తి -
మార్ఛన్తు । అగ్నినాఽగ్నిస్సంవదతామ్ ॥ ౨౧ ॥ ౧౫ ॥ ౩౪ ॥

ప్రసార్య సక్థ్యౌ పతసి । సవ్యమక్షి నిపేపి చ । మేహకస్య చ -
నామమత్ ॥ ౨౨ ॥ ౨౬ ॥ ౩౫ ॥

అత్రిణా త్వా క్రిమే హన్మి । కణ్వేన జమదగ్నినా । విశ్వావ -
సోర్బ్రహ్మణా హతః । క్రిమీణాం రాజా । అప్యేషాం స్థపతి -
ర్హతః । అథో మాతాఽథో పితా । అథో స్థూరా అథో క్షుద్రాః ।
అథో కృష్ణా అథో శ్వేతాః । అథో ఆశాతికా హతాః । శ్వేతాభి -
స్సహ సర్వే హతాః ॥ ౨౩ ॥ ౨౨ ॥ ౩౬ ॥

ఆహరావద్య । శృతస్య హవిషో యథా । తత్సత్యమ్ । య -
దముం యమస్య జమ్భయోః । ఆదధామి తథా హి తత్ । ఖణ్ఫణ్మ్రసి ॥
౨౪ ॥ ౧౮ ॥ ౩౭ ॥

బ్రహ్మణా త్వా శపామి । బ్రహ్మణస్త్వా శపథేన శపామి । ఘో -
రేణ త్వా భృగూణాం చక్షుషా ప్రేక్షే । రౌద్రేణ త్వాఽఙ్గిరసాం మ -
నసా ధ్యాయామి । అఘస్య త్వా ధారయా విధ్యామి । అధరో మత్ప -

ద్యస్వాసా ॥ ౭౫ ॥ ౭౯ ॥ ౩౮ ॥

ఉత్తుద శిమిజావరి । తల్పేజే తల్పఉత్తుద । గిరీగ్ంరను ప్రవేశయ । మరీచీరుపసంనుద । యావద్దితఃపురస్తాదుదయాతి సూర్యః । తావదితో౽మునాశయ । యో౽స్మాన్ద్వేష్టి । యంచవయంద్విష్మః ॥ ౭౬ ॥ ౮౦ ॥ ౩౯ ॥

భూర్భువస్సువరోంభూర్భువస్సువర్భూభుర్భువస్సువః । భువో౽ద్ధాయి భువోద్ధాయి భువోద్ధాయి । నృణ్ణాయినృణ్ణం నృణ్ణాయినృణ్ణం నృణ్ణాయినృణ్ణమ్ । నిధాయో౽వాయి నిధాయో౽వాయి నిధాయో౽వాయి । *ఏల౽స్మేల౽స్మే । సువర్ణజ్యోతిః ॥ ౭౭ ॥ ౮౧ ॥ ౪౦ ॥

పృథివీసమిత్ । తామగ్నిస్సమిన్ధే । సా౽గ్నిగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ం సమిన్ధే । సామాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసాశ్రియా । యశసాబ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్ంస్వాహా । అన్తరిక్షగ్ం సమిత్ ॥ ౭౮ ॥ ౮౨ ॥ తాం వాయుస్సమిన్ధే । సావాయుగ్ం సమిన్ధే ॥ తామహగ్ం సమిన్ధే । సామా సమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసా శ్రియా । యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్తాగ్ం స్వాహా । ద్యౌస్సమిత్ । తామాదిత్యస్సమిన్ధే ॥ ౭౯ ॥ ౮౨ ॥ సా౽౽దిత్యగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ం సమిన్ధే । సామాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసాశ్రియా । యశసాబ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేనసమిన్తాగ్ం స్వాహా । ప్రాజాపత్యామే సమిదసి

---

* ఏల౽స్మే । అస్మేసువర్ణజ్యోతిః । ఇతి ద్రావిడపాఠః.

సపత్నక్షయణీ । భ్రాతృవ్యహా మేఽసి స్వాహా । అగ్నే వ్రతపతే
వ్రతం చరిష్యామి ॥ ౧౦ ॥ ౧౪ ॥ తచ్ఛకేయం తన్మే రాధ్యతామ్ ।
వాయో వ్రతపత ఆదిత్య వ్రతపతే । వ్రతానాం వ్రతపతే వ్రతంచరి-
ష్యామి । తచ్ఛకేయం తన్మే రాధ్యతామ్ । ద్యౌస్సమిత్ । తా-
మాదిత్యస్సమిన్ధే । సాఽఽదిత్యగ్ం సమిన్ధే । తామహగ్ంసమిన్ధే ।
సామాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా ॥ ౧౧ ॥ ౧౫ ॥ వర్చసాశ్రియా ।
యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్ద్ధాగ్ం స్వాహా । అన్తరిక్షగ్ం
సమిత్ । తాం వాయుస్సమిన్ధే । సా వాయుగ్ం సమిన్ధే । తామహ-
గ్ం సమిన్ధే । సామాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసాశ్రియా ॥
౧౨ ॥ ౧౬ ॥ ☞ యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమిన్ద్ధా-
గ్ం స్వాహా । పృథివీసమిత్ । తామగ్నిస్సమిన్ధే । సాఽగ్నిగ్ం సమిన్ధే ।
తామహగ్ం సమిన్ధే । సామాసమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసాశ్రి-
యా । యశసా బ్రహ్మవర్చసేన ॥ ౧౭ ॥ ☞ అన్నాద్యేనసమిన్ద్ధాగ్ం
స్వాహా । ప్రాజాపత్యా మే సమిదసి సపత్నక్షయణీ । భ్రాతృవ్యహా
మేఽసి స్వాహా । ఆదిత్య వ్రతపతే వ్రతమచారిషమ్ । తదశకం తన్మేరా-
ధి । వాయో వ్రతపతేఽగ్నే వ్రతపతే । వ్రతానాం వ్రతపతే వ్రతమ-
చారిషమ్ । తదశకం తన్మేరాధి ॥ ౧౩ ॥ ౧౮ ॥

సమిథ్సమిన్ధే వ్రతం చరిష్యామ్యాయుషా తేజసా వర్చసా శ్రియా
యశసా బ్రహ్మవర్చసేన నాస్టాచ ॥ ౪౧ ॥

శంనో వాతః పవతాం మాతరిశ్వా శంనస్తపతు సూర్యః ।

అహానిశం భవన్తునశ్శగ్ం రాత్రీః ప్రతిధీయతామ్ । శముషాన్నోవ్యు-
చ్ఛతు శమాదిత్య ఉదేతునః । శివానశ్శన్తమాభవ సుమృడీకా
సరస్వతి । మాతేవ్యోమసన్దృశి । ఇడాయైవాస్త్వసి వాస్తుమద్వా-
స్తుమన్తోభూయాస్మమావాస్తోశ్ఛిత్స్మహ్యవాస్తుస్సభూయాద్యోఽ-
స్మాన్ద్వేష్టి యంచవయం ద్విష్మః । ప్రతిష్ఠాఽసి ప్రతిష్ఠావన్తోభూ-
యాస్మ మాప్రతిష్ఠాయా శ్ఛిత్స్మహ్య ప్రతిష్ఠస్సభూయాద్యోఽస్మా-
న్ద్వేష్టి యంచవయం ద్విష్మః । ఆవాతవాహిభేషజం వివాతవాహి
యద్రపః । త్వగ్ంహి విశ్వభేషజో దేవానాం దూత ఈయసే । ద్వా-
విమౌ వాతౌ వాత ఆసిన్ధోరాపరావతః ॥ ౮౮ ॥ ౮౯ ॥ దక్షంమే
అన్య ఆవాతు పరాన్యోవాతు యద్రపః । యదదోవాత తేగృ-
హేఽమృతస్యనిధిర్హితః । తతోనోదేహిజీవసే తతోనోధేహి
భేషజమ్ । తతోనో మహఆవహ వాతఆవాతుభేషజమ్ । శంభూర్మ-
యోభూర్నోహృదేప్రణఆయూగ్ంషి తారిషత్ । ఇన్ద్రస్యగృహోఽసి
తంత్వాప్రపద్యే సగుస్సాశ్వః । సహయన్మే అస్తితేన । భూః ప్రప-
ద్యే భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే వాయుం
ప్రపద్యేఽనార్తాం దేవతాం ప్రపద్యేఽశ్మానమాఖణం ప్రపద్యే ప్ర-
జాపతేర్బ్రహ్మకోశం బ్రహ్మప్రపద్యఓం ప్రపద్యే । అన్తరిక్షంమ ఉ-
ర్వన్తరం బృహదగ్నయః పర్వతాశ్చ యయావాతస్స్వస్త్యాస్వస్తి-
మాన్తయా స్వస్త్యాస్వస్తి మానసాని । ప్రాణాపానౌమృత్యోర్మా
పాతం ప్రాణాపానౌ మామాహాసిష్టం మయిమేధాం మయిప్రజాం

మయ్యగ్నిస్తేజో దధాతు మయిమేధాం మయిప్రజాం మయీన్ద్ర ఇ-
న్ద్రియం దధాతు మయిమేధాం మయిప్రజాం మయిసూర్యో భ్రా-
జో దధాతు ॥ ౮౫ ॥ ౯౦ ॥ ద్యుభిరక్తుభిః పరిపాతమస్మానరిష్టేభిరశ్వి-
నా సౌభగేభిః । తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిస్సిన్ధుః పృ-
థివీ ఉత ద్యౌః । కయా నశ్చిత్ర ఆ భువదూతీ సదా వృధస్సఖా ।
కయా శచిష్ఠయా వృతా । కస్త్వా సత్యో మదానాం మగ్ంహిష్ఠో మ-
త్సదన్ధసః । దృఢా చిదారుజే వసు । అభీషుణస్సఖీనామవితా జరితౄ-
ణామ్ । శతం భవాస్యూతిభిః । వయస్సుపర్ణా ఉప సేదురిన్ద్రం ప్రి-
యమేధా ఋషయో నాధమానాః । అప ధ్వాన్తమూర్ణుహి పూ-
ర్ధి చక్షుర్ముముగ్ధ్యస్మాన్నిధయేవ బద్ధాన్ ॥ ౮౬ ॥ ౯౧ ॥ శంనో
దేవీరభిష్టయ ఆపో భవన్తు పీతయే । శం యోరభిస్రవన్తు నః । ఈశా-
నా వార్యాణాం క్షయన్తీశ్చర్షణీనామ్ । అపో యాచామి భేషజమ్ ।
సుమిత్రా న ఆప ఓషధయస్సన్తు దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుర్యో౽-
స్మాన్ ద్వేష్టి యం చ వయం ద్విష్మః । ఆపో హి ష్ఠా మయో భువస్తా న ఊర్జే
దధాతన । మహేరణాయ చక్షసే । యో వశ్శివతమో రసస్తస్య భా-
జయతేహ నః । ఉశతీరివ మాతరః । తస్మా అరంగమామవో యస్య
క్షయాయ జిన్వథ ॥ ౮౭ ॥ ౯౨ ॥ ఆపో జనయథా చ నః । పృథివీ
శాన్తా సాగ్నినా శాన్తా సా మే శాన్తా శుచగ్ం శమయతు । అన్తరి-
క్షగ్ం శాన్తం తద్వాయునా శాన్తం తన్మే శాన్తగ్ం శుచగ్ం శమ-
యతు । ద్యౌశ్శాన్తా సా౽౽దిత్యేన శాన్తా సా మే శాన్తా శుచగ్ం శమ-

యతు । పృథివీశా న్తిరన్తరిక్షగ్ం శాన్తి ర్ద్యౌశ్శాన్తి ర్దిశశ్శాన్తి ర-
వాన్తర దిశాశ్శాన్తి రగ్నిశ్శాన్తి ర్వాయుశ్శాన్తి రాదిత్యశ్శాన్తిశ్చ-
న్ద్రమా శ్శాన్తి ర్నక్షత్రాణి శాన్తి రాపశ్శాన్తి రోషధయశ్శాన్తి-
ర్వనస్పతయశ్శాన్తి ర్గౌశ్శాన్తి రజాశాన్తి రశ్వశ్శాన్తిః పురుషశ్శాన్తి-
ర్బ్రహ్మశాన్తి ర్బ్రాహ్మణశ్శాన్తి శ్శాన్తిరేవశాన్తిశ్శాన్తిర్మే అస్తు
శాన్తిః । తయాఽహగ్ం శాన్త్యా సర్వశాన్త్యా మహ్యం ద్విపదే
చతుష్పదేచ శాన్తింకరోమి శాన్తిర్మే అస్తుశాన్తిః। ఏహ శ్రీశ్చ
హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపో మేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని
మోత్తిష్ఠన్తమనూత్తిష్ఠన్తు మామాగ్ం శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ
తపోమేధాప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని మామాహాసి-
షుః । ఉదాయుషా స్వాయుషోదోషధీనాగ్ం రసేనోత్పర్జన్యస్య
శుష్మేణోదస్థామమృతాగ్ం అను । తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తా-
చ్ఛుక్రముచ్చరత్ । పశ్యేమశరదశ్శతం జీవేమశరదశ్శతం నన్దా-
మ శరదశ్శతం మోదామ శరదశ్శతం భవామ శరదశ్శతగ్ంశృ-
ణవామ శరదశ్శతం ప్రబ్రవామ శరదశ్శత మజీతాస్స్యామశరద-
శ్శతం జ్యోక్చసూర్యందృశే । య ఉదగాన్మహతోఽర్ణవాద్వి-
భ్రాజమానస్సరిరస్య మధ్యాత్సమావృషభో లోహితాక్షస్సూర్యో
విపశ్చిన్మనసాపునాతు । బ్రహ్మణశ్చోతన్యసి బ్రహ్మణ ఆణీస్థో బ్రహ్మణ
ఆవపనమసి ధారితేయం పృథివీ బ్రహ్మణా మహీధారితమేనేనమహ-
దన్తరిక్షం దివం దాధారపృథివీగ్ం సదేవాం యదహం వేద తద-

హంధారయాణి మామద్యోదోఽధివిస్రసత్ । మేధామస్మిన్ మావి-
శతాగ్ం సమీచీ భూతస్య భవ్యస్యావరుద్ధ్యై సర్వమాయుర-
యాణి సర్వమాయురయాణి । ఆభిర్గీర్భిర్యదతోన ఊనమాప్యా-
యయహరివో వర్ధమానః । యదా స్తోతృభ్యో మహిగోత్రా రుజాసి
భూయిష్ఠభాజో అధ తేస్యామ । బ్రహ్మ ప్రావాదిష్మ తన్నో మాహా-
సీత్ । ఓం శాన్తిః శాన్తిః శాన్తిః ॥౮౭ ॥ ౯౩ ॥

పర్రావతోదధాతు బృద్ధాఞ్జిన్వథద్రశే స స్తుచ ॥ ౪౨ ॥

నమో యుఞ్జతే వృష్ణో అశ్వస్య బ్రహ్మన్ప్రవర్గ్యేణ బ్రహ్మన్ప్ర
చరిష్యామో దశ ప్రాచీ రపశ్యం గోపాం దేవస్య సమ్రుద్రాయ మేషే
పీపిహి ఘర్మ యా తే మహీనాం చత్వార్యష్టౌ యా పురస్తాత్స-
ప్త సప్తప్రాణాయ త్రీణి ప్రాణే చత్వార్యుత్తస్యైకాదశ యాస్తే స-
ప్తాగ్నిష్టోమవస్సైకాన్న విగ్ంశతిర్యాభస్తూర్ధ్వ స్త్రిగ్ంశద్యాభర్మ్మ-
ఘోషోడశ యాస్తే ఘోరా నవ స్త్రికాశ్చష్టౌ ధు నిశ్చద్వే ఉగ్రశ్చ
త్రీణ్యాహూత్రాత్రే పఞ్చ ఖట్త్రీణి విగాసస్య ప్తదశాస్మృన్ముఖశ్చత్వారి
యద్దేతస్య క్రసగసఞ్చ యదీక్షితశ్చత్వారి దీర్ఘముఖ త్రీణ్యర్ధాచ్చ-
త్వారి యద్దేతద్యాభతాని షట్ప్రసార్వ త్రీణ్యత్రీణా దశాహారావద్య
బ్రహ్మణా షట్ ఛ్ పఞ్చత్తుర్ద్రాష్టౌ భూష్టట్ప్రథివ్యష్టపష్టిశ్శంనస్సప్త-
పఞ్చాశద్ద్వి చత్వారిగ్ంశత్ ॥ ౪౨

యుఞ్జతే బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామోఽపశ్యం గోపాగ్ం సమ్రుద్రా-
య వయ మనుక్రామామ పూష్ణే ధునిశ్చ యద్దేతద్యాభతానితచ్చ-

కేయమష్టాశీతిః ॥ ౮౮ ॥

నమోవాచే బ్రహ్మన్పృవర్గ్యేణ మయురుగ్న్తరిక్షేణ ఘర్మేణ
యాతేద్రివిశుగస్తాం న్ద్యౌః పృథివీముపనో మిత్రావరుణా యద్దేత-
ద్వృక్షసో భూర్భువస్సువర్త్యర్భిస్త్రినవతిః ॥ ౯౩ ॥ ఇత్యపి పాఠః.

ఓం నమోఽనుమదన్తు ॥ ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః.

ఇతి మన్త్రబ్రాహ్మణమ్

సమాప్తమ్.

పెద్ద బ్రాహ్మణమ్.

ద్రావిడాస్త్రీవమం అష్టమం ప్రపాఠక మాహులః.

ఓమ్॥ శన్నస్తన్నో మాహాసీత్ । ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥
హరిః ఓమ్ ॥ దేవా వై సత్రమాసత । ఋద్ధిపరిమితం యశస్కా-
మాః । తేఽబ్రువన్ । యన్నః ప్రథమం యశ ఋచ్ఛాత్ । సర్వే-
షాం నస్తథ్సహాసదితి । తేషాం కురుక్షేత్రం వేదిరాసీత్ । తస్యై
ఖాణ్డవో దక్షిణార్ధ ఆసీత్ । తూర్ఘ్నముత్తరార్ధః । పరీణజ్జఘనా-
ర్ధః । మరవ ఉత్కరః ॥ ౧ ॥ తేషాం మఖం వైష్ణవం యశ ఆర్చ్ఛత్ ।
తన్న్యకామయత । తేనాపాక్రామత్ । తం దేవా అన్వాయన్ ।
యశోఽవరురుథ్సమానాః । తస్యాన్వాగతస్య । సవ్యాద్ధనురజాయ-
త । దక్షిణాదిషవః । తస్మాదిషుధన్వం పుణ్యజన్మ । యజ్ఞజన్మా
హి ॥ ౨ ॥ తమేకగ్‍ం సన్తమ్ । బహవో నాభ్యధృష్ణువన్ । తస్మా-
దేకమిషుధన్వినమ్ । బహవోఽనిషు ధన్వా నాభిధృష్ణువన్తి । సోఽస్మ-
యత । ఏకం మా సన్తం బహవో నాభ్యధర్షిషురితి । తస్య సిష్మి-
యాణస్య తేజోఽపాక్రామత్ । తద్దేవా ఓషధీషు న్యమృజుః । తే
శ్యామాకా అభవన్ । స్మయాకా వై నామైతే ॥ ౩ ॥ తథ్స్మయా-
కానాగ్‍ం స్మయాకత్వమ్ । తస్మాద్దీక్షితేనాపిగృహ్య స్మేతవ్యమ్ । తే-
జసో ధృత్యై । స ధనుః ప్రతిష్కభ్యాతిష్ఠత్ । తా ఉపదీకా అబ్రు-
వన్వరం వృణామహై । అథ వ ఇమగ్‍ం రన్ధయామ । యత్ర క్వచ

ఖనామ । తదపోఽభితృణత్తామేతి । తస్మాదుపదీకా యత్ర క్వచ ఖన-
న్తి । తదపోఽభితృన్దన్తి ॥ ౪ ॥ వారేవృతగ్ం హ్యాసామ్ । తస్యా జ్యా-
మప్యాదన్ । తస్య ధనుర్విప్రవమాణగ్ం శిర ఉదవర్తయత్ । త-
ద్ద్యావాపృథివీ అనుప్రావర్తత । యత్ప్రావర్తత । తత్ప్రవర్గ్యస్య
ప్రవర్గ్యత్వమ్ । యద్ఘ్రాం ఇత్యపతత్ । తద్ఘర్మస్య ఘర్మ-
త్వమ్ । మహతో వీర్యమపప్తదితి । తన్మహావీరస్య మహావీరత్వ-
మ్ ॥ ౫ ॥ యదస్యాస్సమభరన్ । తత్సమ్రాజస్సమ్రాట్త్వ-
మ్ । తగ్ం స్తృతం దేవతాస్త్రేధా వ్యగృహ్ణత । అగ్నిః ప్రాతస్స-
వనమ్ । ఇన్ద్రో మాధ్యన్దినగ్ం సవనమ్ । విశ్వే దేవాస్తృతీయసవ-
నమ్ । తేనాపశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానాః । నాశిషోఽవారున్ధత ।
న సువర్గం లోకమభ్యజయన్ । తే దేవా అశ్వినావబ్రువన్ ॥ ౬ ॥
భిషజౌ వై స్థః । ఇదం యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిధత్తమితి । తావబ్రూతాం
వరం వృణావహై । గ్రహ ఏవ నావత్రాపి గృహ్యతామితి । తాభ్యా-
మేతమాశ్వినమగృహ్ణన్ । తావేతద్యజ్ఞస్య శిరః ప్రత్యధత్తామ్ ।
యత్ప్రవర్గ్యః । తేన సశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానాః । అవాశిషోఽరు-
న్ధత । అభి సువర్గం లోకమజయన్ । యత్ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి ।
యజ్ఞస్యైవ తచ్ఛిరః ప్రతిదధాతి । తేన సశీర్ష్ణా యజ్ఞేన యజమానః ।
అవాశిషో రున్ధే । అభి సువర్గం లోకం జయతి । తస్మాదేష ఆశ్వినప్ర-
వయా ఇవ । యత్ప్రవర్గ్యః ॥ ౭ ॥ ఉత్కరో హ్యేతే తేష్వన్ది మహావీ-
రత్వమబ్రువన్నజయన్తపచ ॥ ౧ ॥

సావిత్రం జుహోతి ప్రసూత్యై । చతుర్గృహీతేన జు-
హోతి । చతుష్పాదః పశవః । పశూనేవావరున్ధే । చతస్రో దిశః ।
దిక్ష్వేవ ప్రతితిష్ఠతి । ఛన్దాగ్ంసి దేవేభ్యోఽపాక్రామన్ । న వోఽభా-
గాని హవ్యం వక్ష్యామ ఇతి । తేభ్య ఏతచ్చతుర్గృహీతమధార-
యన్ । పురోఽనువాక్యాయై యాజ్యాయై ॥ ౮ ॥ దేవతాయై వష-
ట్కారాయ । యచ్చతుర్గృహీతం జుహోతి । ఛన్దాగ్ంస్యేవ
తత్ప్రీణాతి । తాన్యస్య ప్రీతాని దేవేభ్యో హవ్యం వహన్తి । బ్రహ్మవా-
దినో వదన్తి । హోతవ్యం దీక్షితస్య గృహా 3 ఇ న హోతవ్యా3-
మితి । హవిర్వై దీక్షితః । యజ్జుహుయాత్ । హవిష్కృతం యజ-
మానమగ్నౌ ప్రదధ్యాత్ । యన్న జుహుయాత్ ॥ ౯ ॥ యజ్ఞపరు-
రన్తరియాత్ । యజురేవ వదేత్ । న హవిష్కృతం యజమానమగ్నౌ
ప్రదధాతి । న యజ్ఞపరురన్తరేతి । గాయత్రీ ఛన్దాగ్ంస్యత్యమన్యత ।
తస్యై వషట్కారోఽభ్యద్రుత్య శిరోఽచ్ఛినత్ । తస్యై ద్వేధా రసః ప-
రాఽపతత్ । పృథివీమర్ధః ప్రావిశత్ । పశూనర్ధః । యః పృథివీం ప్రా-
విశత్ ॥ ౧౦ ॥ స ఖదిరోఽభవత్ । యః పశూన్ । సోఽజామ్ ।
యత్ఖాదిర్యభ్రిర్భవతి । ఛన్దసామేవ రసేన యజ్ఞస్య శిరస్సమ్భరతి । య-
దౌదుమ్బరీ । ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః । ఊర్జైవ యజ్ఞస్య శిరస్సమ్భరతి ।
యద్వైణవీ । తేజో వై వేణుః ॥ ౧౧ ॥ తేజసైవ యజ్ఞస్య శిరస-
మ్భరతి । యద్వైకఙ్కతీ । భా ఏవావరున్ధే । దేవస్య త్వా సవితుః
ప్రసవ ఇత్యభ్రిమాదత్తే ప్రసూత్యై । అశ్వినోర్బాహుభ్యామిత్యా-

హ । అశ్వినావాహి దైవానామధ్వర్యూ ఆస్తామ్ । పూష్ణో హస్తాభ్యామి-
త్యాహ యత్యై । వజ్ర ఇవ వా ఏషః । యదభ్రిః । అభ్రిరసి నారిరసీత్యా
హ శాన్త్యై ॥ ౧౨ ॥ అధ్వరకృద్దేవేభ్య ఇత్యాహ । యజ్ఞో వా అధ్వ-
రః । యజ్ఞకృద్దేవేభ్య ఇతి వావైతదాహ । ఉత్తిష్ఠ బ్రహ్మణస్పత ఇత్యా-
హ । బ్రహ్మణైవ యజ్ఞస్య శిరోఽచ్ఛైతి । ప్రైతు బ్రహ్మణస్పతిరి-
త్యాహ । ప్రైత్యైవ యజ్ఞస్య శిరోఽచ్ఛైతి । ప్రదేవ్యేతు సూనృతే-
త్యాహ । యజ్ఞో వై సూనృతా । అచ్ఛా వీరం నర్యం పఙ్క్తిరాధసమి-
త్యాహ ॥ ౧౩ ॥ పాఙ్క్తో హి యజ్ఞః । దేవా యజ్ఞం నయన్తు న ఇ-
త్యాహ । దేవానేవ యజ్ఞనియః కురుతే । దేవీ ద్యావాపృథివీ అను మే
మగ్ంసాథామిత్యాహ । ఆభ్యామేవానుమతో యజ్ఞస్య శిరస్సమ్భ-
రతి । ఋధ్యాసమద్య మఖస్య శిర ఇత్యాహ । యజ్ఞో వై మఖః । ఋ-
ధ్యాసమద్య యజ్ఞస్య శిర ఇతి వావైతదాహ । మఖాయ త్వా మఖ-
స్య త్వా శీర్ష్ణ ఇత్యాహ । నిర్దిశ్యైవైనద్ధరతి ॥ ౧౪ ॥ ☞ త్రిర్
హరతి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో యజ్ఞస్య శిరస్స-
మ్భరతి । తూష్ణీం చతుర్థగ్ం హరతి । అపరిమితాదేవ యజ్ఞస్య శిర-
స్సమ్భరతి । మృత్ఖనాదగ్రే హరతి । తస్మాన్మృత్ఖనః కరుణ్యతమః ।
ఇయత్యగ్ర ఆసీదిత్యాహ । అస్యామేవాఛమ్బట్కారం యజ్ఞస్య శిర-
స్సమ్భరతి । ఊర్జం వా ఏతగ్ం రసం పృథివ్యా ఉపదీకా ఉద్దిహన్తి ॥
౧౫ ॥ యద్వల్మీకమ్ । యద్వల్మీకవపా సమ్భారో భవతి । ఊర్జమేవ ర-
సం పృథివ్యా అవరున్ధే । అథో శ్రోత్రమేవ । శ్రోత్రగ్గ్ం హ్యేతత్పృ-

దివ్యాః । యద్వల్మీకః । అబధిరో భవతి । య ఏవం వేద । ఇన్ద్రో వృత్రాయ వజ్రముదయచ్ఛత్ । స యత్ర యత్ర పరాక్రమత ॥ ౧౬ ॥ తన్నాధ్రియత । స పూతీకస్తమ్బే పరాక్రమత । సోఽధ్రియత । సోఽబ్రవీత్ । ఊతిం వై మేధా ఇతి । తత్పూతీకానాం పూతీకత్వమ్ । యత్పూతీకా భవన్తి । యజ్ఞాయైవోతిం దధతి । అగ్నిజా అసి ప్రజాపతే రేత ఇత్యాహ । య ఏవ రసః పశూన్ప్రావిశత్ ॥ ౧౭ ॥ ☞ తమేవావరున్ధే । పఞ్చైతే సంభారా భవన్తి । పాఙ్క్తో యజ్ఞః । యావానేవ యజ్ఞః । తస్య శిరస్సంభరతి । యద్గ్రామ్యాణాం పశూనాం చర్మణా సంభరేత్ । గ్రామ్యాన్పశూఞ్ఛుచాఽర్పయేత్ । కృష్ణాజినేన సంభరతి । ఆరణ్యానేవ పశూఞ్ఛుచాఽర్పయతి । తస్మాత్సమావత్పశూనాం ప్రజాయమానానామ్ ॥ ౧౮ ॥ ఆరణ్యాః పశవః కనీయాంసః । శుచా హ్యృతాః । లోమతస్సంభరతి । అతో హ్యస్య మేధ్యమ్ । పరిగృహ్యాయన్తి । రక్షసామపహత్యై । బహవో హరన్తి । అపచితమేవాస్మిన్దధతి । ఉద్ధతే సికతోపోప్తే పరిశ్రితే నిదధతి శాన్త్యై । మదన్తీభిరుపసృజతి ॥ ౧౯ ॥ ☞ తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి । మధుత్వా మధులా కరోత్విత్యాహ । బ్రహ్మణైవాస్మిన్తేజో దధాతి । యద్గ్రామ్యాణాం పాత్రాణాం కపాలైస్సగ్ంసృజేత్ । గ్రామ్యాణి పాత్రాణి శుచాఽర్పయేత్ । అర్మకపాలైస్సగ్ంసృజతి । ఏతాని వా అనుపజీవనీయాని । తాన్యేవ శుచాఽర్పయతి । శర్కరాభిస్సగ్ంసృజతి ధృత్యై । అథో శన్త్వాయ । అజలోమైస్సగ్ంసృజతి । ఏషా వా అగ్నేః ప్రియా

తనూః । యదజా । ప్రియయైవైనం తనువాసగ్ం సృజతి । అథో తేజసా । కృష్ణాజినస్య లోమభిస్సగ్ం సృజతి । యజ్ఞో వై కృష్ణాజినమ్ । యజ్ఞేనైవ యజ్ఞగ్ం సగ్ం సృజతి ॥ ౧౦ ॥ యాజ్యా యైనజుహూయాదవిశ్ద్వేణుశ్శా నైన్యపజ్ఞ రాధసమిత్యాహ హారతి దిహ న్వి పరాక్రమతావిశత్ప్రజాయమానానాగ్ం సృజతి శన్త్వా ద్యూాస్టోచ ॥ ౧ ॥

పరిశ్రితేకరోతి । బ్రహ్మవర్చసస్య పరిగృహీత్యై । నక్షుర్వస్యభిపాన్యాత్ । యత్క్షుర్వస్యభిపాన్యాత్ । ప్రాణాన్త్సంచారర్పయేత్ । అపహాయప్రాణితి । ప్రాణానాం గోప్తీథాయ । నప్రవర్గ్యం చాదిత్యంచాన్తరేయాత్ । యదన్తరేయాత్ । దుశ్చర్మాస్యాత్ ॥ ౧౧ ॥ ☞ తస్మాన్నాన్తరాయ్యమ్ । ఆత్మనో గోప్తీథాయ । వేణునాకరోతి । తేజో వై వేణుః । తేజః ప్రవర్గ్యః । తేజసైవ తేజస్సమర్ధయతి । మఖస్యశిరోసీత్యాహ । యజ్ఞో వై మఖః । తస్యైతచ్ఛిరః । యత్ప్రవర్గ్యః ॥ ౧౨ ॥ ☞ తస్మాదేవమాహ । యజ్ఞస్య పదేస్థ ఇత్యాహ । యజ్ఞస్య హ్యేతేపదే । అథో ప్రతిష్ఠిత్యై । గాయత్రేణత్వా ఛన్దసాకరోమీత్యాహ । ఛన్దోభిరేవైనంకరోతి । త్ర్యుద్ధిఙ్కరోతి । త్రయఇమేలోకాః । ఏషాం లోకానామాప్త్యై । ఛన్దోభిఙ్కరోతి ॥ ౧౩ ॥ వీర్యంవై ఛన్దాగ్ంసి । వీర్యేణైవైనంరోతి । యజుషాబిలం కరోతి వ్యావృత్త్యై । ఇయన్తం కరోతి । ప్రజాపతినా యజ్ఞముఖేన సంమితమ్ । ఇయన్తం కరోతి । యజ్ఞపరుషా సంమితమ్ । ఇయన్తం కరోతి । ఏతావద్వై పురుషే వీర్యమ్ । వీర్యసంమితమ్ ॥ ౧౪ ॥

☞ అపరిమితం కరోతి । అపరిమితస్యావరుద్ధ్యై । పరిగ్రీవం కరో -
తి ధృత్యై । సూర్యస్య హరసా శ్రాయేత్యాహ । యథాయజురేవై -
తత్ । అశ్వశకేన ధూపయతి । ప్రాజాపత్యో వా అశ్వస్సయోనిత్వా -
య । వృష్ణో అశ్వస్య నిష్పదసీత్యాహ । అసౌ వా ఆదిత్యో వృషాఽ -
శ్వః । తస్య ఛన్దాగ్ంసి నిష్పత్ ॥ ౨౨ ॥ ☞ ఛన్దోభిరేవైనం
ధూపయతి । అర్చిషే త్వా శోచిషే త్వేత్యాహ । తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి ।
వారుణోఽభీద్ధః । మైత్రియోపైతి శాన్త్యై । సిద్ధ్యై త్వేత్యాహ । య -
థాయజురేవైతత్ । దేవస్త్వా సవితోద్వపత్విత్యాహ । సవితృప్ర -
సూత ఏవైనం బ్రహ్మణా దేవతాభిరుద్వపతి । అపద్యమానా పృథివ్యా -
శా దిశ ఆపృణేత్యాహ ॥ ౨౩ ॥ తస్మాదగ్నిస్సర్వా దిశోఽనువి -
భాతి । ఉత్తిష్ఠ బృహన్భవోర్ధ్వస్తిష్ఠ ధ్రువస్త్వమిత్యాహ ప్రతిష్ఠిత్యై ।
ఈశ్వరో వా ఏషోఽన్ధో భవితోః । యః ప్రవర్గ్యమస్యోత్ఖతే । సూర్య -
స్య త్వా చక్షుషాఽన్వీక్ష ఇత్యాహ । చక్షుషో గోపీథాయ । ఋజ -
వే త్వా సాధవే త్వా సుక్షిత్యై త్వా భూత్యై త్వేత్యాహ । ఇయం
వా ఋజుః । అన్తరిక్షగ్ం సాధు । అసౌ సుక్షితిః ॥ ౨౪ ॥ దిశో భూతిః ।
ఇమానేవాస్మై లోకాన్కల్పయతి । అథో ప్రతిష్ఠిత్యై । ఇదమహమ -
ముమాముష్యాయణం విశా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహామీత్యా -
హ । విశైవైనం పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన పర్యూహతి । విశేతి రాజ -
న్యస్య బ్రూయాత్ । విశైవైనం పర్యూహతి । పశుభిరితి వైశ్యస్య ।
పశుభిరేవైనం పర్యూహతి । అసుర్యం పాత్రమనాచ్ఛృణ్ణమ్ ॥ ౨౫ ॥

ఆచ్ఛృణత్తి। దైవత్రాకః। అజక్షీరేణాచ్ఛృణత్తి। పరమం వా ఏతత్పయః। యదజక్షీరమ్। పరమేణైవైనం పయసాఽఽచ్ఛృణత్తి। యజుషా వ్యావృత్త్యై। ఛన్దోభిరాచ్ఛృణత్తి। ఛన్దోభిర్వా ఏష క్రియతే। ఛన్దోభిరేవ ఛన్దాగ్ంస్యాచ్ఛృణత్తి। ఛృన్ధి వాచమిత్యాహ। వాచమేవావరున్ధే। ఛృన్ధ్యూర్జమిత్యాహ। ఊర్జమేవావరున్ధే। ఛృన్ధి హవిరిత్యాహ। హవిరేవాకః। దేవపురశ్చరసఘ్యాసం త్వేత్యాహ। యథాయజురేవైతత్ ॥ ౨౯ ॥ స్వాదయత్ప్రవర్గ్యశ్ఛన్దోభిః కరోతి వీర్యసంమితం ఛన్దాగ్ంసి విష్పత్ప్రణేత్యాహ సుక్షీరనాచ్ఛృణ్ణాం ఛన్దాగ్ంస్యాచ్ఛృణత్త్యష్టౌ చ ॥ ౩ ॥

బ్రహ్మన్ప్రచరిష్యామో హోతర్ఘర్మమభిష్టుహీత్యాహ। ఏష వా ఏతర్హి బృహస్పతిః। యద్బ్రహ్మా। తస్మా ఏవ ప్రతిప్రోచ్య ప్రచరతి। ఆత్మనోఽనార్త్యై। యమాయ త్వా మఖాయ త్వేత్యాహ। ఏతా వా ఏతస్య దేవతాః। తాభిరేవైనగ్ం సమర్ధయతి। మదన్తీభిః ప్రోక్షతి। తేజ ఏవాస్మిన్దధాతి ॥ ౩౦ ॥ ☞ అభిపూర్వం ప్రోక్షతి। అభిపూర్వమేవాస్మింస్తేజో దధాతి। త్రిః ప్రోక్షతి। త్ర్యావృద్ధి యజ్ఞః। అథో మేధ్యత్వాయ। హోతాఽన్వాహ। రక్షసామపహత్యై। అనవానమ్। ప్రాణానాగ్ం సన్తత్యై। త్రిష్టుభః స్వతీర్గాయత్రీరివాన్వాహ ॥ ౩౧ ॥ ☞ గాయత్రో హి ప్రాణః। ప్రాణమేవ యజమానే దధాతి। సన్తతమన్వాహ। ప్రాణానామన్నాద్యస్య సన్తత్యై। అథో రక్షసామపహత్యై। యత్పరిమితా అనుబ్రూయా-

త్ । పరిమితమవరున్ధీత । అపరిమితా అన్వాహ । అపరిమితస్యా-
వరుద్ధ్యై । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య ॥ ౩౨ ॥ యత్ప్రవర్గ్యః । ఊ-
ష్మణ్ణజ్ఞాః । యన్మాజ్ఞో నైదో భవతి । ఊర్జైవ యజ్ఞస్య శిరస్సమ-
ర్ధయతి । ప్రాణాహుతీర్జుహోతి । ప్రాణానేవ యజమానే దధాతి ।
సప్త జుహోతి । సప్త వై శీర్షణ్యాః ప్రాణాః । ప్రాణానేవాస్మిన్ద-
ధాతి । దేవస్త్వా సవితా మధ్వాఽనక్త్విత్యాహ ॥ ౩౩ ॥ తే-
జసైవైనమనక్తి । పృథివీం తపసస్త్రాయస్వేతి హిరణ్యముపాస్యతి ।
అస్యా అనతిదాహాయ । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । అ-
గ్నిస్సర్వా దేవతాః । ప్రలవానాదీప్యోపాస్యతి । దేవతాస్వేవ య-
జ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి । అప్రతిశీర్ణాగ్రం భవతి । ఏతద్వై క్షై-
హ్యాణం పః ॥ ౩౪ ॥ అర్చిరసి శోచిరసీత్యాహ । తేజ ఏవాస్మిన్బ్రహ్మ-
వర్చసం దధాతి । సగ్ం సీదస్వ మహాగ్ం అసీత్యాహ । మహా-
హ్యేషః । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । ఏ తే వావ త ఋత్విజః । యే దర్-
శపూర్ణమాసయోః । అథ కథా హోత్రా యజమానాస్త్వాశిషో నా-
శాస్త ఇతి । పురస్తాదాశీః ఖలు వా అన్యో యజ్ఞః । ఉపరిష్టాదాశీరన్యః ॥
౩౫ ॥ అనాధృష్యా పురస్తాదితి యదేతాని యజూగ్ంషి వ్యాహ । శీ-
ర్షత ఏవ యజ్ఞస్య యజమాన ఆశిషోఽవరున్ధే । ఆయుః పురస్తాదా-
హ । ప్రజాం దక్షిణతః । ప్రాణం పశ్చాత్ । శ్రోత్రముత్తరతః । వి-
ధృతిముపరిష్టాత్ । ప్రాణానేవాస్మై సమీచో దధాతి । ఈశ్వరో వా
ఏష దిశోఽనూన్మదితోః । యం దిశోఽను వ్యాస్థాపయన్తి ॥ ౩౬ ॥

మనోరశ్వాఽసి భూరిపుత్రేతీమామభిమృశతి । ఇయం వై మనోరశ్వా
భూరిపుత్రా । అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠత్యనున్మాదాయ । సూపసదా మె
భూయామా మాహిగ్ంసీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై । చితస్స్థ పరిచిత
ఇత్యాహ । అపచితిమేవాస్మిన్దధాతి । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । య-
త్ప్రవర్గ్యః । అసౌ ఖలు వా ఆదిత్యః ప్రవర్గ్యః । తస్య మరుతో రశ్మ-
యః ॥ ౩౭ ॥ స్వాహా మరుద్భిః పరిశ్రయస్వేత్యాహ । అముమేవా-
దిత్యగ్ం రశ్మిభిః పర్యూహతి । తస్మాదసావాదిత్యోఽముష్మింల్లోకే ర-
శ్మిభిః పర్యూఢః । తస్మాద్రాజా విశా పర్యూఢః । తస్మాద్గ్రామణీస్సజా-
తైః పర్యూఢః । అగ్నేస్సృష్టస్య యతః । వికఙ్కతం భా ఆర్ఛత్ ।
యద్వైకఙ్కతాః పరిధయో భవన్తి । భా ఏవావరున్ధే । ద్వాదశ భవ-
న్తి ॥ ౩౮ ॥ ☞ ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరః । సంవత్సరమేవావరు-
న్ధే । అస్తి త్రయోదశో మాస ఇత్యాహుః । యత్త్రయోదశః పరిధి-
ర్భవతి । తేనైవ త్రయోదశం మాసమవరున్ధే । అన్తరిక్షస్యాన్తర్ధి-
రసీత్యాహ వ్యావృత్త్యై । దివం తపసస్త్రాయస్వేత్యుపరిష్టాద్ధిరణ్యమ-
ధి నిదధాతి । అముష్యా అనతిదాహాయ । అథో ఆభ్యామేవైనముభ-
యతః పరిగృహ్ణాతి । అర్హన్బిభర్షి సాయకాని ధన్వేత్యాహ ॥ ౩౯ ॥
స్తౌత్యేవైనమేతత్ । గాయత్రమసి త్రైష్టుభమసి జాగతమసీతి ధవి-
త్రాణ్యాదత్తే । ఛన్దోభిరేవైనాన్యాదత్తే । మధు మధ్వితి ధూనోతి ।
ప్రాణో వై మధు । ప్రాణమేవ యజమానే దధాతి । త్రిః పరియన్తి ।
త్రివృద్ధి ప్రాణః । త్రిః పరియన్తి । త్రివృద్ధి యజ్ఞః ॥ ౪౦ ॥ ☞ అథో

రక్షసామపహత్యై । త్రిః పునః పరియన్తి । షట్థ్సంపద్యన్తే ।
షడ్వా ఋతవః । ఋతుష్వేవ ప్రతితిష్ఠన్తి । యో వై ఘర్మస్య ప్రియాం
తనువమాక్రామతి । దుశ్చర్మా వై స భవతి । ఏష హ వా అస్య ప్రి-
యాం తనువమాక్రామతి । యస్త్రిః పరీత్య చతుర్థం పర్యేతి । ఏతాగ్ం
హ వా అస్యాగ్రదేవో రాజసిరాచక్రామ ॥ ౪౧ ॥ తతో వై స దుశ్చ-
ర్మాఽభవత్ । తస్మాత్త్రిః పరీత్య న చతుర్థం పరీయాత్ । ఆత్మనో గో-
పీథాయ । ప్రాణా వై ధవిత్రాణి । అవ్యతిషఙ్గం ధూన్వన్తి । ప్రాణా-
నామవ్యతిషఙ్గాయ క్లృప్త్యై । వినిషద్య ధూన్వన్తి । దిక్ష్వేవ ప్రతితిష్ఠన్తి ।
ఊర్ధ్వం ధూన్వన్తి । సువర్గస్య లోకస్య సమష్ట్యై । సర్వతో ధూన్వన్తి ।
తస్మాద్వయగ్ం సర్వతః పవతే ॥ ౪౨ ॥ దధాతీవాన్వాహ యజ్ఞస్య-
హ్యేష ఉపరిష్టాదాశీర్న్యో వ్యాస్థాపయన్తి రశ్మయో భవన్తి ధన్వ-
త్యాహ యజ్ఞశ్చ కామస్య సమష్ట్యై ద్వే చ ॥ ౪ ॥

అగ్నిష్ట్వా వసుభిః పురస్తాద్రోచయతు గాయత్రేణ ఛన్దసే-
త్యాహ । అగ్నిరేవైనం వసుభిః పురస్తాద్రోచయతి గాయత్రేణ ఛన్దసా ।
సమారుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । ఇ-
న్ద్రస్త్వా రుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతు త్రైష్టుభేన ఛన్దసేత్యాహ ।
ఇన్ద్ర ఏవైనగ్ం రుద్రైర్దక్షిణతో రోచయతి త్రైష్టుభేన ఛన్దసా ।
సమారుచితో రోచయేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । వ-
రుణస్త్వాఽఽదిత్యైః పశ్చాద్రోచయతు జాగతేన ఛన్దసేత్యాహ ।
వరుణ ఏవైనమాదిత్యైః పశ్చాద్రోచయతి జాగతేన ఛన్దసా ॥ ౪౩ ॥

☞ సమారుచ్ఛితో రోచయేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామా శాస్తే ।
ద్యుతానస్త్వా మారుతో మరుద్భిరుత్తరతో రోచయత్వానుష్టుభేన
ఛన్దసేత్యాహ । ద్యుతానఏవైనం మారుతో మరుద్భిరుత్తరతో రో-
చయత్యానుష్టుభేన ఛన్దసా । సమారుచ్ఛితో రోచయేత్యాహ ।
ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । బృహస్పతిస్త్వా విశ్వైర్దేవైరుపరిష్టా-
ద్రోచయతు పాఙ్క్తేన ఛన్దసేత్యాహ । బృహస్పతిరేవైనం విశ్వైర్దేవై-
రుపరిష్టాద్రోచయతి పాఙ్క్తేన ఛన్దసా । సమారుచ్ఛితో రోచ-
యేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే ॥౮౮॥ రోచితస్త్వం దేవఘర్మ
దేవేష్వసీత్యాహ । రోచితో హ్యేష దేవేషు । రోచిషీయాహం మను-
ష్యేష్విత్యాహ । రోచత ఏవైష మనుష్యేషు । సమ్రాడ్ఘర్మ రుచితస్త్వం
దేవేష్వాయుష్మాగ్ం స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చస్యసీత్యాహ । రుచితో
హ్యేష దేవేష్వాయుష్మాగ్ం స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ । రుచితోఽహం
మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ం స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భూయాసమిత్యాహ ।
రుచిత ఏవైష మనుష్యేష్వాయుష్మాగ్ం స్తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి ।
రుగసి రుచం మయి ధేహి మయి రుగిత్యాహ । ఆశిషమేవైతామా
శాస్తే । తం యద్యేతైర్యజుర్భిరరోచయిత్వా । రుచితో ఘర్మ ఇతి
ప్రబ్రూయాత్ । అరోచుకోఽధ్వర్యుస్స్యాత్ । అరోచుకో యజ-
మానః । అథ యదేనమేతైర్యజుర్భిరోచయిత్వా । రుచితో ఘర్మ ఇతి
ప్రాహ । రోచుకోఽధ్వర్యుర్భవతి । రోచుకో యజమానః ॥ ౮౯ ॥
పశ్చాద్రోచయతి జాగతేన ఛన్దసా సమారుచ్ఛితో రోచయే-

త్యాహాశిషమేవైతామాశాస్తే శాస్త్రేఽష్టౌ చ ॥ ౫ ॥

శిరోవా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । గ్రీవా ఉపసదః । పురస్తాదుపసదాం ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి । గ్రీవాస్వేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి । త్రిః ప్రవృణక్తి । త్రయ ఇమేలోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । షట్థ్సమ్పద్యన్తే । షడ్వా ఋతవః ॥
౪౬ ॥ ఋతుభ్య ఏవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । ద్వాదశకృత్వః ప్రవృణక్తి । ద్వాదశ మాసాస్సంవత్సరః । సంవత్సరాదేవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । చతుర్వింశతిస్సమ్పద్యన్తే । చతుర్వింశతిరర్ధమాసాః । అర్ధమాసేభ్య ఏవ యజ్ఞస్య శిరోఽవరున్ధే । అథో ఖలు । సకృదేవ ప్రవృజ్యః । ఏకꣳహి శిరః ॥ ౪౭ ॥ అగ్నిష్టోమే ప్రవృణక్తి । ఏతావాన్వై యజ్ఞః । యావానగ్నిష్టోమః । యావానేవ యజ్ఞః । తస్య శిరః ప్రతిదధాతి । నోక్థ్యే ప్రవృఞ్జ్యాత్ । ప్రజా వై పశవ ఉక్థాని । యదుక్థ్యే ప్రవృఞ్జ్యాత్ । ప్రజాం పశూనస్య నిర్దహేత్ । విశ్వజితి సర్వపృష్ఠే ప్రవృణక్తి ॥ ౪౮ ॥ పృష్ఠాని వా అచ్యుతం చ్యావయన్తి । పృష్ఠైరేవాస్మా అచ్యుతం చ్యావయిత్వాఽవరున్ధే । అపశ్యం గోపామిత్యాహ । ప్రాణో వై గోపాః । ప్రాణమేవ ప్రజాసు వియాతయతి । అపశ్యం గోపామిత్యాహ । అసౌ వా ఆదిత్యో గోపాః । సహీమాః ప్రజా గోపాయతి । తమేవ ప్రజానాం గోప్తారం కురుతే । అనిపద్యమానమిత్యాహ ॥ ౪౯ ॥ న హ్యేష నిపద్యతే । ఆచ పరాచ పథిభిశ్చరన్తమిత్యాహ । ఆచ హ్యేష పరాచ పథిభిశ్చరతి । సస్ధ్రీచీ-

స్రవిషూచీర్వసానఇత్యాహ । సద్ధ్రీచీశ్చ హ్యేషవిషూచీశ్చవసానః ప్రజా అభివిపశ్యతి । ఆవరీవర్తి భువనేష్వన్తరిత్యాహ । ఆహ్యేష వరీవర్తి భువనేష్వన్తః । అత్రప్రావీర్మధుమాధ్వీభ్యాం మధుమా - ధూచీభ్యామిత్యాహ । వాసన్తికావైవాస్మా ఋతూకల్పయతి । సము - గ్నిరగ్నినా గతేత్యాహ ॥ ౯౦ ॥ ☞ గ్రైష్మావైవాస్మా ఋతూక - ల్పయతి । సమగ్నిరగ్నినా గతేత్యాహ । అగ్నిర్హ్యేవైషో౽ - గ్నినా సంగచ్ఛతే । స్వాహాసమగ్నిస్తపసా గతేత్యాహ । పూర్వ - మేవోదితమ్ । ఉత్తరేణాభిగృణాతి । ధర్త్రాదివ్రో విభాసి రజసః పృథివ్యా ఇత్యాహ । వార్షికావైవాస్మాఋతూ కల్పయతి । హృదే త్వామనసే త్వేత్యాహ । శారదావైవాస్మా ఋతూకల్పయతి ॥ ౯౧ ॥ దివిదేవేషుహోత్రాయచ్ఛేత్యాహ । హోత్రాభిరేవేమాన్లో - కాన్థ్సందధాతి । విశ్వాసాం భువాం పత ఇత్యాహ । హైమన్తికావై - వాస్మా ఋతూకల్పయతి । దేవశ్రూస్త్వం దేవఘర్మదేవాన్పాహీ - త్యాహ । శైశిరావైవాస్మా ఋతూ కల్పయతి । తపోజాంవాచమస్మే నియచ్ఛ దేవాయువమిత్యాహ । యావై మేధ్యావాక్ । సాతపోజాః । తామేవావరున్ధే ॥ ౯౨ ॥ గర్భోదేవానామిత్యాహ । గర్భోహ్యేష దేవానామ్ । పితామతీనామిత్యాహ । ప్రజావైమతయః । తాసా - మేషఏవ పితా । యత్ప్రవర్గ్యః । తస్మాదేవమాహ । పతిః ప్రజా - నామిత్యాహ । పతిర్హ్యేషప్రజానామ్ । మతిఃకవీనామిత్యాహ ॥ ౯౩ ॥ మతిర్హ్యేషకవీనామ్ । సందేవోదేవేన సవిత్రా యతిష్టసగ్ం

సూర్యేణారుక్తేత్యాహ । అముంచైవాదిత్యం ప్రవర్గ్యంచ సగ్ం -
శాస్తి । ఆయుర్ధాస్త్వమస్మభ్యం ఘర్మవర్చోదా అసీత్యాహ । ఆశి -
షమేవైతామాశాస్తే । పితానోఽసి పితానో బోధేత్యాహ । బోధ -
యత్యేవైనమ్ । నవైతేఽవకాశాభవన్తి । పత్నియైదశమః । నవ
వై పురుషే ప్రాణాః ॥ ౫౪ ॥ ☞ నాభిర్దశమీ । ప్రాణానేవ యజ -
మానేదధాతి । అథో దశాక్షరావిరాట్ । అన్నంవిరాట్ । విరా -
జైవాన్నాద్యమవ రున్ధే । యజ్ఞస్య శిరోఽచ్ఛిద్యత । తద్దేవా
హోత్రాభిః ప్రత్యదధుః । ఋత్విజోఽవేక్షన్తే । ఏతావై హో -
త్రాః । హోత్రాభిరేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతి దధాతి ॥ ౫౫ ॥ రుచి -
తమవేక్షన్తే । రుచితాద్వై ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత । ప్రజానాగ్ం
సృష్ట్యై । రుచితమవేక్షన్తే । రుచితాద్వై పర్జన్యో వర్షతి । వర్ -
షుకః పర్జన్యో భవతి । సంప్రజా ఏధన్తే । రుచితమవేక్షన్తే । రుచితంవై
బ్రహ్మవర్చసమ్ । బ్రహ్మవర్చసినో భవన్తి ॥ ౫౬ ॥ అధీయన్తోఽ -
వేక్షన్తే । సర్వమాయురియన్తి । నపత్న్యవేక్షేత । యత్పత్న్యవేక్షేత ।
ప్రజాయేత । ప్రజాంత్వస్యై నిర్దహేత్ । యన్నావేక్షేత । నప్రజా -
యేత । నాస్యై ప్రజాం నిర్దహేత్ । తిరస్కృత్య యజుర్వాచయతి ।
ప్రజాయతే । నాస్యై ప్రజాం నిర్దహతి । త్వష్టీమతీ తే సపేయేత్యాహ ।
సహాద్ధి ప్రజాః ప్రజాయన్తే ॥ ౫౭ ॥

ఋతవో హి శిరస్సర్వపృత్పై ప్రవృణక్త్యనిపద్యమానాసమి -
త్యాహ । ఋతత్యాహ శారదాహ్యేవాస్మా ఋతూ కల్పయతి రున్ధేకస్మినా -

మిత్యాహ ప్రాణానేవ ప్రతిదధాతి భవన్తి వాచయతి చత్వారి చ ॥ ౬ ॥

దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవ ఇతి రశనామాదత్తే ప్రసూత్యై ।
అశ్వినోర్బాహుభ్యామిత్యాహ । అశ్వినౌ హి దేవానామధ్వర్యూ ఆ-
స్తామ్ । పూష్ణో హస్తాభ్యామిత్యాహ యత్యై । అథ దేవ్యాదిత్యై రా-
స్నాఽసీత్యాహ యజుష్కృత్యై । ఇడ ఏహ్యదిత ఏహి సరస్వత్యే-
హీత్యాహ । ఏతాని వా అస్యై దేవనామాని । దేవనామైరేవైనా-
మాహ్వయతి । అసావేహ్యసావేహ్యసావేహీత్యాహ । ఏతాని వా
అస్యై మనుష్యనామాని ॥ ౫౮ ॥ మనుష్యనామైరేవైనామా-
హ్వయతి । షట్ సమ్పద్యన్తే । షడ్వా ఋతవః । ఋతుభిరేవైనా-
మాహ్వయతి । అదిత్యా ఉష్ణీషమసీత్యాహ । యథాయజురేవై-
తత్ । వాయురస్యైడ ఇత్యాహ । వాయుదేవత్యో వై వత్సః । పూ-
షా త్వోపావసృజత్విత్యాహ । పౌష్ణా వై దేవతయా పశవః ॥ ౫౯ ॥
స్వయైవైనం దేవతయోపావసృజతి । అశ్విభ్యాం ప్రదాపయే-
త్యాహ । అశ్వినౌ వై దేవానాం భిషజౌ । తాభ్యామేవాస్మై భేషజం
కరోతి । యస్తే స్తనశ్శశయ ఇత్యాహ । స్తౌత్యేవైనామ్ । ఉస్రఘ-
ర్మగ్ం శిగ్ంష ఉస్రఘర్మం పాహి ఘర్మాయ శిగ్ంషేత్యాహ । యథా-
బ్రూయాదముష్మై దేహీతి । తాదృగేవ తత్ । బృహస్పతిస్త్వోపసీ-
దత్విత్యాహ ॥ ౬౦ ॥ బ్రహ్మ వై దేవానాం బృహస్పతిః । బ్ర-
హ్మణైవైనాముప సీదతి । దానవస్స్థ పేరవ ఇత్యాహ । మేధ్యానేవై-
నాన్కరోతి । విష్వగ్వృతో లోహితేనేత్యాహ వ్యావృత్త్యై ।

అశ్విభ్యాం పిన్వస్వ సరస్వత్యై పిన్వస్వ పూష్ణే పిన్వస్వ బృహస్ప -
తయే పిన్వస్వేత్యాహ । ఏతాభ్యో హ్యేషా దేవతాభ్యః పిన్వతే ।
ఇన్ద్రాయ పిన్వస్వేన్ద్రాయ పిన్వస్వేత్యాహ । ఇన్ద్రమేవ భాగధేయేన
సమర్ధయతి । ద్విరిన్ద్రాయేత్యాహ ॥ ౬౧ ॥ తస్మాదిన్ద్రో దేవ -
తానాం భూయిష్ఠభాక్తమః । గాయత్రో౽సి త్రైష్టుభో౽సి జాగతమసీతి
శఫోపయమానాదత్తే । ఛన్దోభిరేవైనా నాదత్తే । సహోర్జో
భాగేనోప మేహీత్యాహ । ఊర్జ ఏవైనం భాగమకః । అశ్వినా వా
ఏతద్యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధతావబ్రూతామ్ । ఆవాభ్యామేవ పూర్వా -
భ్యాం వషట్క్రియాతా ఇతి । ఇన్ద్రాశ్వినా మధునః సారఘస్యేత్యాహ ।
అశ్విభ్యామేవ పూర్వాభ్యాం వషట్కరోతి । అథో అశ్వినావేవ భాగ -
ధేయేన సమర్ధయతి ॥ ౬౨ ॥ ఘర్మం పాత వసవో యజతా వడిత్యాహ ।
వసూనేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । యద్వషట్కుర్యాత్ । యాతయా -
మాఽస్య వషట్కారస్స్యాత్ । యన్న వషట్కుర్యాత్ । రక్షాగ్ంసి
యజ్ఞగ్ం హన్యుః । వడిత్యాహ । పరోక్షమేవ వషట్కరోతి ।
నాస్య యాతయామా వషట్కారో భవతి । న యజ్ఞగ్ం రక్షాగ్ంసి ఘ్నన్తి ॥
౬౩ ॥ స్వాహా త్వా సూర్యస్య రశ్మయే వృష్టివనయే జుహోమీ -
త్యాహ । యో వా అస్య పుణ్యో రశ్మిః । స వృష్టివనిః । తస్మా ఏవైనం
జుహోతి । మధు హవిరసీత్యాహ । స్వదయత్యేవైనమ్ । సూర్య -
స్య తపస్తపేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ । ద్యావాపృథివీభ్యాం
త్వా పరిగృహ్ణామీత్యాహ । ద్యావాపృథివీభ్యామేవైనం పరిగృహ్ణాతి ॥

౬౪ ॥ అన్తరిక్షేణ త్వోపయచ్ఛామీత్యాహ । అన్తరిక్షేణైవైన-
ముపయచ్ఛతి । నవా ఏతం మనుష్యో భర్తుమర్హతి । దేవానాం
త్వా పితౄణామనుమతో భర్తుగ్ంశకేయమిత్యాహ । దేవైరేవైనం
పితృభిరనుమత ఆదత్తే । వివా ఏనమేతదర్ధయన్తి । యత్పశ్చాత్ప్ర-
వృజ్య పురో జుహ్వతి । తేజోఽసి తేజోఽను ప్రేహీత్యాహ । తేజ ఏవా-
స్మిన్దధాతి । దివిస్పృఙ్మా మా హిగ్ంసీరన్తరిక్షస్పృఙ్మా మా హిగ్ంసీః
పృథివిస్పృఙ్మా మా హిగ్ంసీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై ॥ ౬౫ ॥ ☞ సు-
వరసి సువర్మే యచ్ఛ దివం యచ్ఛ దివో మా పాహీత్యాహ । ఆశిష-
మేవైతామాశాస్తే । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । ఆత్మా
వాయుః । ఉద్యత్య వాతనామమిత్యాహ । ఆత్మన్నేవ యజ్ఞస్య శిరః
ప్రతిదధాతి । అనవానమ్ । ప్రాణానాగ్ం సన్తత్యై । పఞ్చాహ ॥
౬౬ ॥ ☞ పాఙ్క్తో యజ్ఞః । యావానేవ యజ్ఞః । తస్య శిరః ప్ర-
తిదధాతి । అగ్నయే త్వా వసుమతే స్వాహేత్యాహ । అసౌ వా ఆది-
త్యోఽగ్నిర్వసుమాన్ । తస్మా ఏవైనం జుహోతి । సోమాయ త్వా
రుద్రవతే స్వాహేత్యాహ । చన్ద్రమా వై సోమో రుద్రవాన్ । తస్మా
ఏవైనం జుహోతి । వరుణాయ త్వాఽఽదిత్యవతే స్వాహేత్యాహ ॥
౬౭ ॥ అప్సు వై వరుణ ఆదిత్యవాన్ । తస్మా ఏవైనం జుహోతి । బృ-
హస్పతయే త్వా విశ్వదేవ్యావతే స్వాహేత్యాహ । బ్రహ్మ వై దేవా-
నాం బృహస్పతిః । బ్రహ్మణ ఏవైనం జుహోతి । సవిత్రే త్వర్భు-
మతే విభుమతే ప్రభుమతే వాజవతే స్వాహేత్యాహ । సంవత్సరో

వై సవితర్భుమాన్ విభుమాన్ప్రభుమాన్ వాజవాన్ । తస్మా ఏవైనం జుహోతి । యమాయ త్వాఽఙ్గిరస్వతే పితృమతే స్వాహేత్యా-హ । ప్రాణో వై యమోఽఙ్గిరస్వాన్పితృమాన్ ॥ ౬౮ ॥ ☞ తస్మా ఏవైనం జుహోతి । ఏతాభ్య ఏవైనం దేవతాభ్యో జుహోతి । దశ సంపద్యన్తే । దశాక్షరా విరాట్ । అన్నం విరాట్ । విరాజై-వాన్నాద్యమవ రున్ద్ధే । రౌహిణాభ్యాం వై దేవాస్సువర్గంలోకమా-యన్ । తద్రౌహిణయో రౌహిణత్వమ్ । యద్రౌహిణౌ భవతః । రౌహిణాభ్యామేవ తద్యజమానస్సువర్గం లోకమేతి । అహర్జ్యోతిః కేతునా జుషతాగ్ం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహా రాత్రిర్జ్యోతిః కేతు-నా జుషతాగ్ం సుజ్యోతిర్జ్యోతిషాగ్ం స్వాహేత్యాహ । ఆదిత్యమేవ తదముష్మిన్లోకేఽహ్నా పురస్తాద్దాధార । రాత్రియా అవస్తాత్ । తస్మా-దసావాదిత్యోఽముష్మిన్లోకేఽహోరాత్రాభ్యాం ధృతః ॥ ౬౯ ॥

మనుష్యనామాని పశవస్సుదత్త్వేత్యాహ ద్రాయేత్యాహర్ధ-యతి ఘ్నన్తి గృహ్ణాత్యహిగ్ంసాయై పశ్చాదహర్దిత్యేవతే స్వాహే-త్యాహ పితృమానేతి చత్వారి చ ॥ ౭ ॥

విశ్వా ఆశా దక్షిణసదిత్యాహ । విశ్వానేవ దేవాన్ప్రీణాతి । అథో దురిష్ట్యా ఏవైనం పాతి । విశ్వాన్దేవానయాడిహేత్యాహ । విశ్వానేవ దేవాన్భాగధేయేన సమర్ధయతి । స్వాహాకృతస్య ఘ-ర్మస్య మధోః పిబతమశ్వినేత్యాహ । అశ్వినావేవ భాగధేయేన స-మర్ధయతి । స్వాహాఽగ్నయే యజ్ఞియాయ శంయజుర్భిరిత్యాహ ।

ఆభ్యామేవైనం ఘారయతి । అథో హవిరేవాకః ॥ ౭౦ ॥ అశ్వినా ఘర్మం
పాతగ్ం హార్ద్వానమహర్దివాభిరూతిభిరిత్యాహ । అశ్వినావేవ
భాగధేయేన సమర్ధయతి । అను వాం ద్యావాపృథివీమగ్ంసాతామి-
త్యాహానుమత్యై । స్వాహేన్ద్రాయ స్వాహేన్ద్రావడిత్యాహ । ఇన్ద్రా
యహి పురోహూయతే । ఆశ్రావ్యాహ ఘర్మస్య యజేతి । వషట్కృ-
తేజుహోతి । రక్షసామపహత్యై । అనుయజతి స్వగాకృత్యై ।
ఘర్మమపాతమశ్వినేత్యాహ ॥ ౭౧ ॥ పూర్వమేవోదితమ్ । ఉత్తరే-
ణాభిగృణాతి । అను వాం ద్యావాపృథివీ అమగ్ంసాతామిత్యాహా-
నుమత్యై । తం ప్రావ్యం యథావణ్ణమో దివే నమః పృథివ్యా ఇత్యా-
హ । యథాయజురేవైతత్ । దివిధా ఇమం యజ్ఞం యజ్ఞమిమం
దివిధా ఇత్యాహ । సువర్గమేవైనం లోకం గమయతి । దివం గ-
చ్ఛాన్తరిక్షం గచ్ఛ పృథివీం గచ్ఛేత్యాహ । ఏష్వేవైనం లోకేషు
ప్రతిష్ఠాపయతి । పఞ్చప్రదిశో గచ్ఛేత్యాహ ॥ ౭౨ ॥ దిక్ష్వేవైనం
ప్రతిష్ఠాపయతి । దేవాన్ఘర్మపాన్గచ్ఛ పితౄన్ఘర్మపాన్గచ్ఛేత్యాహ ।
ఉభయేష్వేవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । యత్పిన్వతే । వర్షుకః పర్జన్యో
భవతి । తస్మాత్పిన్వమానః పుణ్యః । యత్ప్రాఙ్పిన్వతే । తద్దేవానామ్ ।
యద్దక్షిణా । తత్పితౄణామ్ ॥ ౭౩ ॥ యత్ప్రత్యక్ । తన్మను-
ష్యాణామ్ । యదుదఙ్ । తద్రుద్రాణామ్ । ప్రాఞ్చముదఞ్చం పిన్వ-
యతి । దేవత్రాకః । అథో ఖలు । సర్వా అనుదిశః పిన్వయతి ।
సర్వా దిశస్సమేధన్తే । అన్తః పరిధి పిన్వయతి ॥ ౭౪ ॥ తేజసోఽస్క-

న్ద్రాయ । ఇషే పీపిహ్యూర్జే పీపిహీత్యాహ । ఇషమేవోర్జం యజ-
మానే దధాతి । యజమానాయ పీపిహీత్యాహ । యజమానాయైవై-
తామాశిషమా శాస్తే । మహ్యం జ్యైష్ఠ్యాయ పీపిహీత్యాహ ।
ఆత్మన ఏవైతామాశిషమాశాస్తే । త్విష్యై త్వా ద్యుమ్నాయ త్వే-
న్ద్రియాయ త్వా భూత్యై త్వేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ । ధర్మా-
ఽసి సుధర్మామేఽన్యస్మే బ్రహ్మాణి ధారయేత్యాహ ॥ ౮౬ ॥ బ్రహ్మ-
న్నేవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । నేత్త్వా వాతస్స్కన్దయాదితి యద్యభిచ-
రేత్ । అముష్య త్వా ప్రాణే సాదయామ్యమునా సహ నిరర్థం గచ్ఛేతి
బ్రూయాద్యం ద్విష్యాత్ । యమేవ ద్వేష్టి । తేనైనగ్ం సహ నిరర్థం
గమయతి । పూష్ణే శరసే స్వాహేత్యాహ । యా ఏవ దేవతా
హుతభాగాః । తాభ్య ఏవైనం జుహోతి । గ్రావభ్యస్స్వాహే-
త్యాహ । యా ఏవాన్తరిక్షే వాచః ॥ ౮౭ ॥ ☞ తాభ్య ఏవైనం
జుహోతి । ప్రతిరేభ్యస్స్వాహేత్యాహ । ప్రాణా వై దేవాః ప్రతిరాః ।
తేభ్య ఏవైనం జుహోతి । ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం స్వాహేత్యాహ ।
ద్యావాపృథివీభ్యామేవైనం జుహోతి । పితృభ్యో ఘర్మపేభ్యస్స్వా-
హేత్యాహ । యే వై యజ్వానః । తే పితరో ఘర్మపాః । తేభ్య ఏవైనం
జుహోతి ॥ ౮౮ ॥ రుద్రాయ రుద్రహోత్రే స్వాహేత్యాహ ।
రుద్రమేవ భాగధేయేన సమర్ధయతి । సర్వతస్సమన్తి । సర్వత
ఏవ రుద్రం నిరవదయతే । ఉదఞ్చం నిరస్యతి ఏషా వై రుద్రస్య దిక్ ।
స్వాయామేవ దిశి రుద్రం నిరవదయతే । అప ఉపస్పృశతి మేధ్య-

త్వాయ । నాన్వీక్షేత । యదన్వీక్షేత ॥ ౨౮ ॥ ☞ చక్షురస్య ప్రమాయుకగ్ంస్యాత్ । తస్మాన్నాన్వీక్ష్యః । అపీపర్మోమాఽహ్నా రాత్రియైమాపాహ్యేషా తేఅగ్నే సమిత్తయాసమిధ్యస్వాయుర్మేదావర్చసామాఽఽఞ్జీరిత్యాహ । ఆయురేవాస్మిన్వర్చో దధాతి । అపీపర్మోమా రాత్రియా అహ్నోమాపాహ్యేషా తేఅగ్నే సమిత్తయా సమిధ్యస్వాయుర్మేదా వర్చసామాఽఽఞ్జీరిత్యాహ । ఆయురేవాస్మిన్వర్చోదధాతి । అగ్నిర్జ్యోతిర్జ్యోతిరగ్నిస్స్వాహా సూర్యోజ్యోతిర్జ్యోతిస్సూర్యస్స్వాహేత్యాహ । యథాయజురేవైతత్ । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । హోతవ్యమగ్నిహోత్రా౩ న హోతవ్యా౩మితి ॥ ౨౯ ॥ యద్యజుషాజుహుయాత్ । అయథాపూర్వమాహుతీజుహుయాత్ । యన్నజుహుయాత్ । అగ్నిఃపరాభవేత్ । భూస్స్వాహేత్యేవ హోతవ్యమ్ । యథాపూర్వమాహుతీజుహోతి । నాగ్నిఃపరాభవతి । హుతగ్ం హవిర్మధుహవిరిత్యాహ । స్వదయత్యేవైనమ్ । ఇన్ద్రతమేఽగ్నావిత్యాహ ॥ ౩౦ ॥ ☞ ప్రాణోవా ఇన్ద్రతమోఽగ్నిః । ప్రాణఏవైనమిన్ద్రతమేఽగ్నౌ జుహోతి । పితానోఽసి మామాహిగ్ంసీరిత్యాహా హిగ్ంసాయై । అశ్యామ తే దేవఘర్మ మధుమతో వాజవతః పితుమత ఇత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । స్వధావినోఽశీమహి త్వా మామాహిగ్ంసీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై । తేజస్వావా ఋతే వ్యృధ్యన్తే । యే ప్రవర్గ్యేణాచరన్తి । ప్రాశ్నన్తి । తేజఏవాత్మన్దధతే ॥ ౩౧ ॥ సంవత్సరం నధ్మాగ్ం-

సమక్షీయాత్ । నర్తామాముపేయాత్ । నమృన్మయేన పిబేత్ ।
నాస్య గ్రామ ఉచ్ఛిష్టం పిబేత్ । తేజ ఏవ తత్సగ్ంశ్యతి । దేవాసురా-
స్సంయత్తా ఆసన్ । తే దేవా విజయముపయన్తః । విభ్రాజి సౌర్యే
బ్రహ్మ సంన్యదధత । యత్కించ దివాకీర్త్యమ్ । తదేతేనైవ వ్రతేనా-
గోపాయత్ । తస్మాదేతద్వ్రతం చార్యమ్ । తేజసో గోపీథాయ । తస్మా-
దేతాని యజూగ్ంషి విభ్రాజస్సౌర్యస్యేత్యాహుః । స్వాహా త్వా
సూర్యస్య రశ్మిభ్య ఇతి ప్రాతస్సగ్ంసాదయతి । స్వాహా త్వా నక్ష-
త్రేభ్య ఇతి సాయమ్ । ఏతా వా ఏతస్య దేవతాః । తాభిరేవైనగ్ం
సమర్ధయతి ॥ ౪౨ ॥

ఊర్కరత్త్వనేత్యాహ ప్రదిశో దిశ్చేత్యాహ పితౄణామన్తప-
రిధి పిన్వయతి ధారయేత్యాహ వాచో ఘర్మపాస్తేభ్య ఏవైనం
జుహోత్యస్వక్షేత జుహోత్వా 3 మిత్యగ్నావిత్యాహ దధతే
గోపాయన్తస్తు చ ॥ ౪ ॥

ఘర్మయా తే దివిశుగితి తిస్ర ఆహుతీర్జుహోతి । ఛ-
న్దోభిరేవాస్మైభ్యో లోకేభ్యశ్శుచమవయజతే । ఇయత్యగ్రే జు-
హోతి । అథేయత్యథేయతి । త్రయ ఇమే లోకాః । ఏభ్య ఏవ
లోకేభ్యశ్శుచమవయజతే । అనున్నోఽద్యానుమతిరిత్యాహానుమ-
త్యై । దివస్త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ । దివ ఏవేమాన్లోకాన్దాధార ।
బ్రహ్మణస్త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ ॥ ౪౩ ॥ ఏష్వేవ లోకేషు ప్రజా
దాధార । ప్రాణస్య త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ । ప్రజాస్వేవ ప్రాణా-

ద్ధార । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య । యత్ప్రవర్గ్యః । అసౌ ఖలు వా
ఆదిత్యః ప్రవర్గ్యః । తం యద్దక్షిణా ప్రత్యఞ్చముదఞ్చముద్వాస-
యేత్ । జిహ్మం యజ్ఞస్య శిరో హరేత్ । ప్రాఞ్చముద్వాసయతి ।
పురస్తాదేవ యజ్ఞస్య శిరః ప్రతిదధాతి ॥ ౮౪ ॥ ☞ ప్రాఞ్చము-
ద్వాసయతి । తస్మాదసావాదిత్యః పురస్తాదుదేతి । శఫోపయమాన్ధ-
విత్రాణిధృష్టి ఇత్యన్వవహరన్తి । సాత్మానమేవైనగ్ం సతనుం కరోతి ।
సాత్మాఽముష్మిన్లోకే భవతి । య ఏవం వేద । ఔదుమ్బరాణి భవన్తి ।
ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః । ఊర్జమేవావరున్ధే । వర్త్మనా వా అన్విత్య ॥ ౮౫ ॥
యజ్ఞగ్ం రక్షాగ్ంసి జిఘాగ్ంసన్తి । సామ్నా ప్రస్తోతాఽన్వవైతి ।
సామ వై రక్షోహా । రక్షసామపహత్యై । త్రిర్నిధనముపైతి । త్రయ
ఇమే లోకాః । ఏభ్య ఏవ లోకేభ్యో రక్షాగ్ంస్యపహన్తి । పురుషః
పురుషో నిధనముపైతి । పురుషః పురుషో హి రక్షస్వీ । రక్షసామపహ-
త్యై ॥ ౮౬ ॥ యత్పృథివ్యాముద్వాసయేత్ । పృథివీగ్ం శుచాఽ-
ర్పయేత్ । యదప్సు । అపశ్శుచాఽర్పయేత్ । యదోషధీషు । ఓష-
ధీశ్శుచాఽర్పయేత్ । యద్వనస్పతిషు । వనస్పతీఞ్ఛుచాఽర్పయేత్ ।
హిరణ్యం నిధాయోద్వాసయతి । అమృతం వై హిరణ్యమ్ ॥ ౮౭ ॥
☞ అమృత ఏవైనం ప్రతిష్ఠాపయతి । వల్గురసి శంయుధాయా
ఇతి త్రిః పరిషిఞ్చన్పర్యేతి । త్రివృద్వా అగ్నిః । యావానేవాగ్నిః ।
తస్య శుచగ్ం శమయతి । త్రిః పునః పర్యేతి । షట్థ్ సంపద్యన్తే ।
షడ్వా ఋతవః । ఋతుభిరేవాస్య శుచగ్ం శమయతి । చతుస్స్రి-

క్తిర్నాభిర్ఋతస్యేత్యాహ ॥ ౮౮ ॥ ఇయంవా ఋతమ్ । తస్యా
ఏషఏవనాభిః । యత్ప్రవర్గ్యః । తస్మాదేవమాహ । సనో విశ్వాయు-
రిత్యాహ । సర్వో హీయమ్ । అపద్వేషో అపహ్వర ఇత్యాహాభ్రా-
తృవ్యాపనుత్త్యై । ఘర్మైతత్తేఽన్నమేతత్పురీషమితిదధ్నా మధు-
మిశ్రేణ పూరయతి । ఊర్గ్వా అన్నాద్యం దధి । ఊర్జైవైనసను-
న్నాద్యేన సమర్ధయతి ॥ ౮౯ ॥ ☞ అనశనాయుకో భవతి ।
య ఏవం వేద । రన్తిర్నామాసి దివ్యో గన్ధర్వ ఇత్యాహ । రూపమే-
వాస్యైతన్మహిమానగ్ం రన్తిం బన్ధుతాం వ్యాచష్టే । సమహమా-
యుషా సంప్రాణేనేత్యాహ । ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । వ్యసౌ
యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యంచ వయం ద్విష్మ ఇత్యాహ । అభిచార ఏవా-
స్యైషః । అచిక్రదద్వృషా హరిరిత్యాహ । వృషా హ్యేషః ॥ ౯౦ ॥
☞ వృషా హరిః । మహాన్మిత్రో న దర్శత ఇత్యాహ । స్తౌత్యేవై-
నమేతత్ । చిదసి సముద్రయోనిరిత్యాహ । స్వామేవైనం యో-
నిం గమయతి । నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీరిత్యాహాహిగ్ంసాయై ।
విశ్వావసుగ్ం సోమగన్ధర్వమిత్యాహ । యదేవాస్య క్రియమాణ-
స్యాన్తర్యన్తి । తదేవాస్యైతేనాప్యాయయతి । విశ్వావసురభితన్నో
గృణాత్విత్యాహ ॥ ౯౧ ॥ ☞ పూర్వమేవోదితమ్ । ఉత్తరేణా-
భిగృణాతి । ధియో హిన్వానో ధియ ఇన్నో అవ్యాదిత్యాహ ।
ఋతూనేవాస్మై కల్పయతి । ప్రాసాంగన్ధర్వో అమృతాని వోచదిత్యా-
హ । ప్రాణా వా అమృతాః । ప్రాణానేవాస్మై కల్పయతి । ఏతత్త్వం

దేవపురశ్చ దైవ్యో దైవానుపాగా ఇత్యాహ । దైవ్యో హ్యేష సన్దేవాను -
పైతి । ఇదమహం మనుష్యో మనుష్యానిత్యాహ ॥ ౯ ౨ ॥ మను -
ష్యోహి । ఏష సన్మనుష్యానుపైతి । ఈశ్వరో వై ప్రవర్గ్యముద్వాస -
యన్ । ప్రజాం పశూన్థ్సోమపీథమనూద్వాసస్సోమపీథాను -
మేహి । సహ ప్రజయా సహ రాయస్పోషేణేత్యాహ । ప్రజామేవ ప -
శూన్థ్సోమపీథమాత్మన్ధత్తే । సుమిత్రా న ఆప ఓషధయస్సన్త్విత్యాహ ।
ఆశిషమేవైతామాశాస్తే । దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసుర్యోఽస్మా-
న్ద్వేష్టి యంచ వయంద్విష్మ ఇత్యాహ । అభిచార ఏవాస్యైషః ॥
౯-౩ ॥ ప్రవా ఏషోఽస్మాల్లోకాచ్చ్యవతే । యః ప్రవర్గ్యముద్వాస
యతి । ఉదుత్యం చిత్రమితి సౌరీభ్యామృగ్భ్యాం పునరేత్య గార్హ-
పత్యే జుహోతి । అయం వై లోకో గార్హపత్యః । అస్మిన్నేవ లోకే
ప్రతితిష్ఠతి । అసౌ ఖలు వా ఆదిత్యస్సువర్గో లోకః । యత్సౌరీ భవతః ।
తేనైవ సువర్గాల్లోకాన్నైతి ॥ ౯ ౪ ॥

బ్రహ్మణస్త్వా పరస్పాయా ఇత్యాహ దధాత్యన్వీత్య రక్షస్వీ
రక్షస్త్వాముపహన్త్యై వై హిరణ్యమాహార్ధయతి హ్యేష గృహాత్త్వాత్వా -
హ మనుష్యానిత్యాహ త్యైషోఽస్తా చ ॥ ౯ ॥

ప్రజాపతిం వై దేవాశ్శుక్రం పయోఽదుహ్రన్ । తద్దేభ్యో నవ్య-
భవత్ । తదగ్నిర్వ్యకరోత్ । తాని శుక్రియాణి సామాన్యభవన్ ।
తేషాం యో రసోఽత్యక్షరత్ । తాని శుక్రయజూంష్యభవన్ ।
శుక్రియాణాం వా ఏతాని శుక్రియాణి । సామర్చయజుసం వా ఏతయో -

రన్యత్ । దైవానామన్యత్పయః । యద్గోః పయః ॥ ౯౫ ॥ తత్సా-
మ్నః పయః । యదజాయై పయః । తద్దేవానాం పయః । తస్మా-
ద్యత్రైతైర్యజుర్భిశ్చరన్తి । తత్పయసా చరన్తి । ప్రజాపతిస్సైవ తద్దే-
వాన్పయసాఽన్నాద్యేన సమర్ధయన్తి । ఏష హ్యేత్వాసాఽఽహుత్ప్ర-
వర్గ్యం భక్షయతి । యస్యైవం విదుషః ప్రవర్గ్యః ప్రవృజ్యతే ।
ఉత్తరవేద్యాముద్వాసయేత్తేజస్కామస్య । తేజో వా ఉత్తరవేదిః ॥
౯౬ ॥ ☞ తేజః ప్రవర్గ్యః । తేజసైవ తేజస్సమర్ధయతి । ఉత్త-
రవేద్యాముద్వాసయేదన్నకామస్య । శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య ।
యత్ప్రవర్గ్యః । ముఖముత్తరవేదిః । శీర్ష్ణైవ ముఖగ్ం సందధాత్య-
న్నాద్యాయ । అన్నాద ఏవ భవతి । యత్ర ఖలు వా ఏతముద్వా-
సితం వయాగ్ంసి పర్యాసతే । పరి వై తాగ్ం సమాం ప్రజానయాగ్ం-
స్యాసతే ॥ ౯౭ ॥ తస్మాదుత్తరవేద్యామేవోద్వాసయేత్ । ప్రజానాం
గోపీథాయ । పురో వా పశ్చాద్వోద్వాసయేత్ । పురస్తాద్వా ఏత-
జ్జ్యోతిరుదేతి । తత్పశ్చాన్నిమ్రోచతి । స్వామేవైనం యోనిమ-
నూద్వాసయతి । అపాం మధ్య ఉద్వాసయేత్ । అపాం వా ఏతస్మా-
జ్జ్యోతిరజాయత । జ్యోతిః ప్రవర్గ్యః । స్వ ఏవైనం యోనౌ ప్రతి-
ష్ఠాపయతి ॥ ౯౮ ॥ యం ద్విష్యాత్ । యత్ర స స్యాత్ । తస్యాం
దిశ్యుద్వాసయేత్ । ఏష వా అగ్నిర్వైశ్వానరః । యత్ప్రవర్గ్యః ।
అగ్నినైవైనం వైశ్వానరేణాభి ప్రవర్తయతి । ఔదుమ్బర్యాగ్ం
శాఖాయాముద్వాసయేత్ । ఊర్గ్వా ఉదుమ్బరః । అన్నం ప్రాణః ।

శుగ్ఘర్మః ॥ ౯౮ ॥ ఇదమహమముష్యాముష్యాయణస్య శుచా ప్రా-
ణమపిదధామీత్యాహ । శుచైవాస్య ప్రాణమపిదధాతి । తాజగా-
ర్తిమార్ఛతి । యత్ర దర్భా ఉపదీకసన్తతాస్స్యుః । తదుద్వాస-
యేద్వృష్టికామస్య । ఏతా వా అపామనూఖ్యావర్గ్యానామ । యద్ద-
ర్భాః । అసౌ ఖలు వా ఆదిత్య ఇతో వృష్టిముదీరయతి । అసావేవా-
స్మా ఆదిత్యో వృష్టిం నియచ్ఛతి । తా ఆపో నియతా ధన్వనాయన్తి ॥ ౯౯ ॥

గోపయ ఉత్తరవేదిరాసతే స్థాపయతి ఘర్మో యన్తి ॥ ౧౦ ॥

ప్రజాపతిస్సంభ్రియమాణః । సంరాట్ సంభృతః । ఘ-
ర్మః ప్రవృక్తః । మహావీర ఉద్వాసితః । అసౌ ఖలు వావైష ఆదిత్యః ।
యత్ప్రవర్గ్యః । స ఏతాని నామాన్యకురుత । య ఏవం వేద । విదు-
రేనం నామ్నా । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి ॥ ౧౦౦ ॥ యో వై వసీయా-
ꣳసం యథానామముపచరతి । పుణ్యాం కీర్తిం వై స తస్మై కామయతే ।
పుణ్యా కీర్తిమస్మై కామయన్తే । య ఏవం వేద । తస్మాదేవం విద్వాన్ ।
ఘర్మ ఇతి దివాఽఽచక్షీత । సంరాడితి నక్తమ్ । ఏతే వా ఏతస్య ప్రియే
తనువౌ । ఏతే అస్య ప్రియే నామనీ । ప్రియయైవైనం తనువా ॥ ౧౦౧ ॥
ప్రియేణ నామ్నా సమర్ధయతి । కీర్తిరస్య పూర్వా గచ్ఛతి జన-
తామాయతః । గాయత్రీ దేవేభ్యోఽపాక్రామత్ । తాం దేవాః ప్ర-
వర్గ్యేణైవాను వ్యభవన్ । ప్రవర్గ్యేణాప్నువన్ । యచ్చతుర్విꣳ-
శతికృత్వః * ప్రవర్గ్యం ప్రవృణక్తి । గాయత్రీమేవ తదను విభ-

* 'శతిః కృత్వః' ఇతి కేచిత్

వతి । గాయత్రీమాప్నోతి । పూర్వోఽస్య జనం యతః కీర్తిర్గచ్ఛతి । వైశ్వదేవస్సగ్ంసన్నః ॥ ౧౦౨ ॥ వసవః ప్రవృక్తః । సోమోఽభి-కీర్యమాణః । ఆశ్వినః పయస్యానీయమానే । మారుతః క్వథన్ । పౌష్ణఉద న్తః । సారస్వతో విష్యన్దమానః । మైత్రశ్శరోగృహీతః । * తేజఉద్యతో వాయుః । హ్రియమాణః ప్రజాపతిః । హూయమానో వాగ్ఘుతః ॥ ౧౦౩ ॥ అసౌ ఖలు వా వైష ఆదిత్యః । యత్ప్రవర్గ్యః సప్తతాని నామాన్యకురుత । య ఏవం వేద । విదురేనం నామ్నా । బ్రహ్మవాదినో వదన్తి । యన్మృన్మయ మాహుతిం నాశ్నుతేఽథ । కస్మాదేష ఽశ్నుత ఇతి । వాగేష ఇతి బ్రూయాత్ । వాచ్యేవ వాచం దధాతి ॥ ౧౦౪ ॥ తస్మాదశ్నుతే । ప్రజాపతిర్వా ఏష ద్వాద-శధా విహితః । యత్ప్రవర్గ్యః । యత్ప్రాగవకాశేభ్యః । తేనప్రజా అసృజత । అవకాశైర్దేవాసురానసృజత । యదూర్ధ్వమవకాశేభ్యః । తేనాన్నమసృజత । అన్నం ప్రజాపతిః । ప్రజాపతిర్వా వైషః ॥ ౧౦౫ ॥

† వదన్తి తనువా సగ్ంసన్నో హూయమానో వాగ్ఘుతో దధాత్యేషః ॥ ౧౧ ॥

* తేజ ఉద్యతః । వాయుర్హ్రియమాణః । ప్రజాపతిర్హూయ-మానః । వాగ్ఘుతః । ఇతి వా పాఠః.

† వదన్తితనువాసగ్ం సన్నో హూయమానో బ్రూయాదన్నం ప్రజాపతి రేకం చ ॥ ఇతి వా పాఠః.

సవితా భూత్వా ప్రథమేఽహన్పరివృజ్యతే । తేన కామాగ్ం
ఏతి । యద్ద్వితీయేఽహన్పరివృజ్యతే । అగ్నిర్భూత్వా దేవానేతి ।
యత్తృతీయేఽహన్పరివృజ్యతే । వాయుర్భూత్వా ప్రాణానేతి ।
యచ్చతుర్థేఽహన్పరివృజ్యతే । ఆదిత్యో భూత్వా రశ్మీనేతి । యత్ప-
ఞ్చమేఽహన్పరివృజ్యతే । చన్ద్రమా భూత్వా నక్షత్రాణ్యేతి ॥ ౧౦౬ ॥
[symbol] యత్షష్ఠేఽహన్పరివృజ్యతే । ఋతుర్భూత్వా సంవత్సరమేతి ।
యత్సప్తమేఽహన్పరివృజ్యతే । ధాతా భూత్వా శక్వరీమేతి । యద-
ష్టమేఽహన్పరివృజ్యతే । బృహస్పతిర్భూత్వా గాయత్రీమేతి ।
యన్నవమేఽహన్పరివృజ్యతే । మిత్రో భూత్వా త్రివృత ఇమాఁల్లో-
కానేతి । యద్దశమేఽహన్పరివృజ్యతే । వరుణో భూత్వా విరాజమేతి ॥
౧౦౭ ॥ యదేకాదశేఽహన్పరివృజ్యతే । ఇన్ద్రో భూత్వా త్రిష్టుభ-
మేతి । యద్ద్వాదశేఽహన్పరివృజ్యతే । సోమో భూత్వా సత్యమేతి ।
యత్పురస్తాదుపసదాం పరివృజ్యతే । తస్మాదితః పరాఞ్చ ఇమాఁల్లోకా-
న్త్సపన్నేతి । యదుపరిష్టాదుపసదాం ప్రవృజ్యతే । తస్మాదము-
తోఽర్వాఞ్చ ఇమాఁల్లోకాగ్ం సపన్నేతి । య ఏవం వేద । ఏవ తపతి ॥ ౧౦౮ ॥

నక్షత్రాణ్యేతి విరాజమేతి తపతి ॥ ౧౨ ॥

దేవా వై సత్రగ్ం సావిత్రం పరిశ్రితే బ్రహ్మ ప్రచరిష్యా-
మోఽగ్నిష్ట్వా శిరో గ్రీవా దేవస్య రశనాం విత్త్వా ఆశా ఘర్మే-
యా తే ప్రజాపతిగ్ం శుక్రం ప్రజాపతిస్సంభ్రియమాణస్సవితా భూ-
త్వా ద్వాదశ ॥ ౧౨ ॥

దేవా వై సత్రగ్ంస ఖదిరస్య పరిశ్రితేఽభిప్రావర్గమప్నో రక్షసాం గ్రైష్మా వైవాస్తే బ్రహ్మ వై దేవానా మశ్వినా ఘర్మం పాతు ప్రాణో వై వృషా హారిర్యో వై వసీయాగ్ం సం యథానామమప్టోత్తర శతమ్ ॥ ౧౦౮ ॥ (శంన స్తన్నో మహాసీత్)

ఓం శాన్తిశ్శాన్తిశాన్తిః ॥ హరిః ఓమ్ ॥

ఇతి పెద్దబ్రాహ్మణమ్

సమాప్తమ్.

అథ సంజ్ఞానమ్.

శ్లో॥ సావిత్రో నాచికేతశ్చ చాతుర్హోత్రస్తృతీయకః ।
తుర్యో వైశ్వసృజస్తద్వద్వ్యారుణ కేతుకః ।
స్వాధ్యాయబ్రాహ్మణం చేతి సర్వం కాఠక మీరితమ్ ॥

హరిః ఓమ్ ॥ (1) సంజ్ఞానం విజ్ఞానం ప్రజ్ఞానం జానదభిజానత్ । సంకల్పమానం ప్రకల్పమాన ముపకల్పమాన ముపక్లృప్తం క్లృప్తమ్ । శ్రేయో వసీయ ఆయత్సంభూతం భూతమ్ । (2) చిత్రః కేతుః ప్రభాన్భాన్ సంభాన్ । జ్యోతిష్మాగ్ం స్తేజస్వానాతపగ్గ్ం స్తపన్నభితపన్ । రోచనో రోచమాన శ్శోభనశ్శోభమానః కల్యాణః । (3) దర్శా దృష్టా దర్శతా విశ్వరూపా సుదర్శనా । ఆప్యాయమానా ప్యాయమానాప్యాయా సూనృతేరా । ఆపూర్యమాణా పూర్యమాణా పూరయన్తీ పూర్ణా పౌర్ణమాసీ । (4) దాతా ప్రదాతానన్దో మోదః ప్రమోదః ॥ ౧ ॥

ఆవేశయన్నివేశయన్ సంవేశనస్సగ్ం శాన్తశ్శాన్తః । ఆభవన్ ప్రభవన్ సంభవన్ సంభూతో భూతః । (5) ప్రస్తుతం విష్టుతగ్ం సగ్ంస్తుతం కల్యాణం విశ్వరూపం । శుక్రమమృతం తేజస్వి తేజస్సమిద్ధమ్ । అరుణం భానుమన్మరీచిమదభితపత్తపస్వత్ । (6) సవితా ప్రసవితా దీప్తో దీపయన్ దీప్యమానః । జ్వలన్ జ్వలితా తప

న్నితపాఙ్ సన్తపాన్ ꣳ । రోచనో రోచమాన శ్శుంభూశ్శుమ్భమానో
వామః । (7) సుతాసుస్వతీ ప్రసుతా సూయమానాభిషూయమాణా ।
పీతీప్రపా సంపాతృప్తి స్తర్పయంతీ ॥ ౨ ॥

కాంతా కామ్యా కామజాతాయుష్మతీ కామదుఘా । (8) అభి
శాస్తానుమంతా సందో మోదః ప్రమోదః ఆసాదయన్నిషాదయన్
సగ్ంసాదనస్సగ్ంసన్నస్సన్నః । ఆభూర్విభూః ప్రభూశ్శంభూర్భువః
(9) పవిత్రం పవయిష్యన్ పూతో మేధ్యః । యశో యశస్వానాయుర
మృతః । జీవో జీవిష్యన్ స్వర్గో లోకః । (10) సహస్వాన్ సహీ
యానోజస్వాన్ సహమానః । జయన్నభిజయన్ సుద్రవిణో ద్రవి
ణోదాః । ఆర్ద్రపవిత్రో హరికేశో మోదః ప్రమోదః ॥ ౩ ॥

(11) అరుణోరుణరజాః పుండరీకో విశ్వజిదభిజిత్ । ఆర్ద్రః
పిన్వమానోన్నవాన్ రసవాన్ ఇరావాన్ । సర్వౌషధస్సంభరో మహా
స్వాన్ । (12) ఏజత్కా జోవత్కాః । క్షుల్లకాశ్శిపివిష్టకాః । సరిస్రా
రాస్సుశేరవః । అజిరాసో గమిష్ణవః । (13) ఇదానీం తదానీమేతర్హి
క్షిప్రమజిరమ్ । ఆశుర్నిమేషః ఫణో ద్రవన్నతి ద్రవన్ । త్వరగ్ంస్త్వర
మాణ ఆశురాశీయాం జవః । (14) అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోతిరాత్రో ద్వి
రాత్ర స్త్రిరాత్రశ్చతూరాత్రః । (15) అగ్నిర్ఋతు స్సూర్యఋతుశ్చం
ద్రమా ఋతుః । (16) ప్రజాపతిస్సంవత్సరో మహాన్కః ॥ ౪ ॥

ప్రమోద స్తర్పయంతీ ప్రమోదో జవ స్త్రీణిచ ॥ ౧ ॥

౨. అనువాకః, స్వయమాతృణ్ణోపధానమ్.

(1) భూరగ్నించ పృథివీంచ మాంచ। త్రీగ్ంశ్చలోకాన్ సంవథ్సరంచ। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయా దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద। (2) భువోవాయుంచాన్తరిక్షంచమాంచ। త్రీగ్ంశ్చలోకాన్ సంవథ్సరంచ। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయాదేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద। స్వరాదిత్యఞ్చ దివఞ్చమాంచ। త్రీగ్ంశ్చలోకాన్ సంవథ్సరంచ। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయాదేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద। భూర్భువస్స్వశ్చన్ద్రమసంచదిశశ్చమాంచ। త్రీగ్ంశ్చలోకాన్ సంవథ్సరంచ। ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు। తయాదేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౧ ॥ ౫ ॥

సంవథ్సరంచ షట్చ ॥ ౨ ॥

3. అనువాకః, అధ్వర్యోరుపస్థానమ్.

త్వమేవత్వాం వేత్థయోఽసి సోఽసి। త్వమేవత్వామచైషీః। చితశ్చాసి సంచితశ్చాస్యగ్నే। ఏతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ంశ్చాస్యగ్నే। యత్తే అగ్నే న్యూనం యదుతేతిరిక్తమ్। ఆదిత్యాస్తదంగిరసశ్చిన్వన్తు। విశ్వే తేదేవాశ్చితిమాపూరయన్తు। చితశ్చాసి సంచితశ్చాస్యగ్నే। ఏతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ంశ్చాస్యగ్నే। మాతే అగ్నేచయేనమాతిచయేనాయురావృక్షి। సర్వేషాం జ్యోతిషాం జ్యోతిర్యదదావుదేతి। తపసో జాతమనిభృష్టమోజః। తత్తేజ్యోతిరిష్టకే। తేనమేతప। తేనమేజ్వల। తేనమేదీదిహి। యావద్దేవాః। యావదద

సాత్రినూర్యః । యావద్బ్రతాప్తి బ్రహ్మ ॥ ౧ ॥ ౯ ॥
అవ్యక్షినవచ ॥ 3 ॥

౪. అనువాకః, యజమానస్యోపస్థానమ్.

సంవత్సరోసి పరివత్సరోసి । ఇదావత్సరోసీ దువత్సరోసి । ఇద్వత్సరోసి వత్సరోసి । తస్యతే వసన్తశ్శిరః । గ్రీష్మోదక్షిణః పక్షః । వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరః పక్షః । హేమన్తోమధ్యమ్ । పూర్వపక్షాశ్చితయః । అపరపక్షాః పురీషమ్ ॥ ౧ ॥ ౭ ॥

అహోరాత్రాణీష్టకాః । ఋషభోసి స్వర్గోలోకః । యస్యాం దిశిసుమహీయసే । తతోనో మహఆవహ । వాయుర్భూత్వా సర్వాదిశ ఆవాహి । సర్వాదిశోనువివాహి । సర్వాదిశోనుసంవాహి । చిత్యా చిత్తిమాపృణ । అచిత్యాచిత్తి మాపృణ । చిదసిసముద్రయోనిః ॥ ౨॥౮॥

ఇన్దుర్దక్షశ్శ్యేన ఋతావా । హిరణ్యపక్షశ్శకునోభురణ్యుః । మహాన్థ్సధస్థేధ్రువ ఆసిషత్తః । నమస్తే అస్తుమామాహిగ్ంసీః । విత్తిర్వేత్తి వీత్తి సమిత్యదితి । దివంమేయచ్ఛ । అన్తరిక్షంమేయచ్ఛ । పృథివీంమేయచ్ఛ । పృథివీంమెయచ్ఛ । అన్తరిక్షంమెయచ్ఛ । దివంమె యచ్ఛ । అహ్నప్రసారయ । రాత్ర్యా సమచ । రాత్రిప్రసారయ । అహ్న సమచ । కామంప్రసారయ । కామగ్ంసమచ ॥ 3 ॥ ౯ ॥

పురీషగ్ం సముద్రయోనిః పృథివీంమే యచ్ఛాన్తరిక్షంమె యచ్ఛ సప్తచ ॥ ౪ ॥

౫. అనువాకః, హోతురనుశంసనమ్.

భూర్భువస్స్వః । ఓజో బలమ్ । బ్రహ్మక్షత్రమ్ । యశో మహత్ । సత్యం తపో నామ । రూపమమృతమ్ । చక్షుశ్శ్రోత్రమ్ । మన ఆయుః । విశ్వం యశో మహః । సమంతపో హరో భాః । జాతవేదా యదివా పావకోఽసి । వైశ్వానరో యదివా వైద్యుతోఽసి । శంప్రజాభ్యో యజమానాయ లోకమ్ । ఊర్జం పుష్టిం దదదభ్యావవృత్స్వ ॥ ౧ ॥ ౧౦ ॥

భూశ్చత్వారి చ ॥ ౫ ॥

౬. అనువాకః, ముఖవిమార్జనమ్.

రాష్ట్రీ విరాష్ట్రీ । సమ్రాష్ట్రీ స్వరాష్ట్రీ । అర్చిశ్శోచిః । తపో హరో భాః । అగ్నిరింద్రో బృహస్పతిః । విశ్వేదేవా భువనస్య గోపాః । తే మా సర్వే యశసా సగ్ంసృజంతు ॥ ౧ ॥ ౧౧ ॥

రాష్ట్రీంద్రో సప్త ॥ ౬ ॥

౭. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

అసవే స్వాహా వసవే స్వాహా । విభువే స్వాహా వివస్వతే స్వాహా । అభిభువే స్వాహాఽధిపతయే స్వాహా । దివాంపతయే స్వాహా ఉగ్ంహస్పత్యాయ స్వాహా । చాక్షుష్మత్యాయ స్వాహా జ్యోతిష్మత్యాయ స్వాహా । రాజ్ఞే స్వాహా విరాజ్ఞే స్వాహా । సమ్రాజ్ఞే స్వాహా స్వరాజ్ఞే స్వాహా । సోమాయ స్వాహా సూర్యాయ స్వాహా । చంద్రమసే స్వాహా జ్యోతిషే స్వాహా । సగ్ంసర్పాయ స్వాహా కల్యాణా

యస్వాహా । అర్జునాయస్వాహా ॥ ౧ ॥ ౧౨

కల్యాణాయ స్వాహేంకంచ ॥ ౭

౮. అనువాకః, మృత్యుగ్రహః.

(1) విపశ్చితే పవమానాయగాయత । మహీనధారాత్యంధో అర్షతి । అహిర్నజూర్ణామతిసర్పతి త్వచమ్ । అత్యోనక్రీడన్నసర ద్వృషాహరిః । ఉపయామగృహీతోఽసి మృత్యవేత్వాజుష్టం గృహ్ణామి । ఏషతేయోనిర్మృత్యవేత్వా । (2) అపమృత్యుమపక్షుధమ్ । అపైతశ్శ పథంజహి । అధానో అగ్న ఆవహ । రాయస్పోషగ్ం సహస్రి ణమ్ ॥ ౧ ॥ ౧౩ ॥

యేతేసహస్రమయుతం పాశాః । మృత్యోమర్త్యాయ హన్త వే । తాన్ యజ్ఞస్యమాయయా । సర్వా నవయజామహే । భక్షో స్యమృతభక్షః । తస్యతే మృత్యుపీతస్యామృతవతః । స్వగాకృతస్య మధుమతః । ఉపహూతస్యోప హూతోభక్షయామి । (3) మన్ద్రాభి భూతిః కేతుర్యజ్ఞా నాంవాక్ । అసావేహి ॥ ౨ ॥ ౧౪ ॥

అన్ధో జాగృవిఃప్రాణ । అసావేహి । బధిరఆక్రన్ద ఇతర పాన । అసావేహి । అహస్తోత్త్వ చక్షుః । అసావేహి । అపా దాశో మనః । అసావేహి । కవేవిప్రచిత్తే శ్రోత్ర । అసావేహి ॥౩॥౧౫॥

సుహస్తస్సువాసాః । శూషానామాస్యమృతోమర్త్యేషు । తాం త్వాహం తథావేద । అసావేహి । అగ్నిర్మేవాచిశ్రితః । వాగ్ఘృ

దయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । వాయుర్మే ప్రాణేశ్రితః ॥ ౪ ॥ ౧౬ ॥

ప్రాణోహృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । సూర్యోమే చక్షుషిశ్రితః । చక్షుర్హృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । చంద్రమామే మనసిశ్రితః ॥ ౫ ॥ ౧౭ ॥

మనోహృదయే । హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । దిశోమేశ్రోత్రేశ్రితాః । శ్రోత్రగ్ం హృదయే । హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । ఆపోమేరేతసిశ్రితాః ॥ ౬ ॥ ౧౮ ॥

రేతోహృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । పృథివీమే శరీరేశ్రితా । శరీరగ్ం హృదయే । హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । ఓషధివనస్పతయోమే లోమసుశ్రితాః ॥ ౭ ॥ ౧౯ ॥

లోమాని హృదయే । హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । ఇంద్రోమే బలేశ్రితః । బలగ్ం హృదయే । హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । పర్జన్యోమే మూర్ధ్నిశ్రితః ॥ ౮ ॥ ౨౦ ॥

మూర్ధాహృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతంబ్రహ్మణి । ఈశానోమే మన్యౌశ్రితః । మన్యుర్హృదయే ।

హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతంబ్రహ్మణి । ఆత్మామ ఆత్మ నిశ్రితః ॥ ౯ ॥ ౨౦ ॥

ఆత్మాహృదయే । హృదయంమయి । అహమమృతే । అమృతంబ్రహ్మణి ।. పునర్మ ఆత్మాపునరాయురాగాత్ । పునః ప్రాణః పునరాకూతమాగాత్ । వైశ్వానరోరశ్మిభిర్వావృధానః । అంతస్తిష్ఠత్వమృతస్య గోపాః ॥ ౧౦ ॥ ౨౧ ॥

సహస్రశీర్షం ... మనసిశ్రితో ... శ్రితా ... మసుశ్రితాహస్తు ... శ్రిత ఆత్మని శ్రితో స్తౌచ ॥ ౮ ॥

అగ్నిర్వాయుస్సూర్యశ్చంద్రమా దిశ ఆపః పృథివ్యన్తరిక్షదివసస్పతయ ఇంద్రఃపర్జన్య ఈశాన ఆత్మాపునస్త్వైంద్రయోదశ ॥

౯. అనువాకః, ధ్యానరూపా సావిత్రాగ్నివిద్యా.

(1) ప్రజాపతిర్దేవానసృజత । తేపాప్మనా సందితా అజాయంత । తాన్వ్యద్యత్ । యద్వ్యద్యత్ । తస్మాద్విద్యుత్ । తమవృశ్చత్ యదవృశ్చత్ తస్మాద్వృష్టిః । తస్మాద్యత్రైతే నైవ తే అభిప్రావృష్టతః । విచ హ్యేవాస్య తత్రపాప్మానం ద్యతః ॥ ౧ ॥ ౨౩ ॥

వృశ్చతశ్చ । (2) సైషామీమాంసాగ్నిహోత్ర ఏవ సంపన్నా । అథో ఆహుః । సర్వేషు యజ్ఞక్రతుష్వితి । (3) విద్యుతమస్య స్పృశేత్ । విద్యుదసి విద్యమే పాప్మానమితి । అథ వృష్టిముపస్పృశేత్ । వృష్టిరసి వృశ్చ మే పాప్మానమితి । యక్ష్యమాణో వైష్ట్వా వా । విచ హ్యేవాస్యై తద్దేవతే పాప్మానం ద్యతః ॥ ౨ ॥ ౨౪ ॥

నృశ్చతశ్చ । (4) అత్యగ్ం హైవాహారుణిః । బ్రహ్మచారిణేప్ర శ్నానప్రోచ్య ప్రజఘూయ । పరేహి । ప్లక్షందైయ్యాం పాతింపృచ్ఛ । వేత్థసావిత్రా 3 న్న వైత్థా 3 ఇతి । తమాగత్యపప్రచ్ఛ । ఆచార్యో మాప్రాహైషీత్ । వేత్థసావిత్రా 3 న్న వైత్థా 3 ఇతి । సహోవాచ వేదేతి ॥ 3 ॥ ౨౫ ॥

(5) సకస్మిన్ప్రతిష్ఠితఇతి । పరోరజసీతి । కస్తద్యత్పరోరజా ఇతి । ఏష వావసపరోరజాఇతి హోవాచ । యఏషతపతి । ఏషోర్వాగ్రజా ఇతి । సకస్మిన్నైషఇతి । సత్యఇతి । కింతథ్సత్యమితి । తపఇతి ॥ ౪ ॥ ౨౬ ॥

కస్మిన్నుతప ఇతి । బలఇతి । కింతద్బలమితి । ప్రాణఇతి । మాస్మప్రాణమతి । పృచ్ఛఇతి మాచార్యోబ్రవీదితి హోవాచబ్రహ్మచారీ । (6) సహోవాచప్లక్షోదైయ్యాం పాతిః । యద్వై బ్రహ్మచారిన్ప్రాణ మత్యప్రక్ష్యః । మూర్ధాతెన్యపతిష్యత్ । అహముతో ఆచార్యాచ్ఛ్రేయా న్భవిష్యామి । యోమాసావిత్రే సమవాదిష్టేతి ॥ ౫ ॥ ౨౬ ॥

తస్మాథ్సావిత్రేణ సంవదేత । (7) సయోహవై సావిత్రం విదుషా సావిత్రె సంవదతే । సహాస్మిన్ఛ్రియం దధాతి । అనుహవా అస్మా అసౌ తపన్ఛ్రియాం మన్యతే । అన్వస్మైశ్రీస్తపో మన్యతె । అన్వస్మైతపోబలం మన్యతే । అన్వస్మైబలం ప్రాణంమన్యతే । (8) సయదాహ । సంజ్ఞానం విజ్ఞానం దర్శాద్దృష్టేతి । ఏషఏవతత్ ॥ ౬ ॥ ౨౮ ॥

(9) అథయదాహ । ప్రస్తుతం విష్టుతగ్ం స్తుతాసుత్యేతీతి । ఏష

ఏవతత్ । (10) ఏష హ్యేవ తాన్యహాని । ఏష రాత్రయః । (11) అథ యదాహ । చిత్రః కేతుర్ధాతా ప్రదాతా సవితా ప్రసవితాభిశాస్తానుమన్తేతి । ఏష ఏవతత్ । ఏష హ్యేవ తే హ్యా ముహూర్తాః । ఏష రాత్రేః ॥ ౭ ॥ ౨౯ ॥

(12) అథయదాహ । పవిత్రం పవయిష్యన్త్సహస్వాన్త్సహీయానరుణోరుణరజా ఇతి । ఏష ఏవతత్ । ఏష హ్యేవ తేర్ధమాసాః । ఏషమాసాః । (13) అథయదాహ । అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోగ్నిరృతుః ప్రజాపతిస్సంవత్సరఇతి । ఏషఏవతత్ । ఏష హ్యేవ తే యజ్ఞక్రతవః । ఏషఋతవః ॥ ౮ ॥ ౩౦ ॥

ఏషసంవత్సరః । (14) అథయదాహ । ఇదానీం తదానీమితి । ఏషఏవతత్ । ఏష హ్యేవ తే ముహూర్తానాం ముహూర్తాః (15) జనకో హ వై దేవః । అహోరాత్రైస్సమాజగామ । తగ్ంహోచుః । యో వా అస్మాన్వేద । విజహత్పాప్మానమేతి ॥ ౯ ॥ ౩౧ ॥

సర్వమాయురేతి । అభిస్వర్గం లోకంజయతి । నాస్యాముష్మిఀల్లోకేన్నం క్షీయత ఇతి । (16) విజహద్ధవై పాప్మానమేతి । సర్వమాయురేతి । అభిస్వర్గం లోకంజయతి । నాస్యాముష్మిఀల్లోకేన్నం క్షీయతే । యఏవం వేద । (17) అహీనాహాశ్వత్థ్యః । సావిత్రం విదాంచకార ॥ ౧౦ ॥ ౩౨ ॥

సహాహగ్ంసో హిరణ్మయో భూత్వా । స్వర్గంలోకమియాయ । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । (18) హగ్ంసోహవై హిరణ్మయో భూత్వా । స్వర్గం లోకమేతి । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । యఏవంవేద । (19) దేవ

భాగోహ శ్రౌతర్షిః । సావిత్రంవిదాంచకార । తగ్ంహవాగదృశ్య
మానాభ్యువాచ ॥ ౧౧ ॥ ౩౩ ॥

సర్వంబత గౌతమోవేద । యస్సావిత్రంవేదేతి । సహోవాచ ।
కైషావాగసీతి । అయమహగ్ం సావిత్రః । దేవానాముత్తమోలోకః ।
గుహ్యంమహోబిభ్రదితి । ఏతావతిహ గౌతమః । యజ్ఞోపవీతం కృ
త్వాధోనిపపాత । నమోనమ ఇతి ॥ ౧౨ ॥ ౩౪ ॥

సహోవాచ । మాభైషీర్గౌతమ । జితోవై తేలోక ఇతి ।
(20) తస్మాద్యేకేచ సావిత్రంవిదుః । సర్వే తేజితలోకాః । సయోహవై
సావిత్రస్యాష్టాక్షరం పదగ్ంశ్రియాభిషిక్తంవేద । శ్రియాహైవాభిషి
చ్యతే । ఘృణిరితిద్వే అక్షరే । సూర్య ఇతిత్రీణి । ఆదిత్య ఇతిత్రీణి
॥ ౧౩ ॥ ౩౫ ॥

ఏతద్వైసావిత్రస్యాష్టాక్షరం పదగ్ంశ్రియాభిషిక్తమ్ । యఏ
వంవేద । శ్రియాహైవాభిషిచ్యతే । (21) తదేతదృచాభ్యుక్తమ్ । ఋ
చో అక్షరేపరమేవ్యోమన్ । యస్మిన్దేవా అధివిశ్వే నిషేదుః । యస్త
న్న వేద కిమృచాకరిష్యతి । యఇత్తద్విదుస్త ఇమేసమాసత ఇతి ।
(22) నహవా ఏతస్యర్చాన యజుషాన సామ్నార్థోఽస్తి । యస్సా
విత్రం వేద ॥ ౧౪ ॥ ౩

(23) తదేతత్పూర్వ యద్దేవ చక్రమ్ । ఆర్ద్రంపిన్వమానగ్ం స్వర్గే
లోక ఏతి । వీజసహద్విశ్వా భూతాని సంపశ్యత్ । (24) ఆర్ద్రోహవై
పిన్వమానస్స్వర్గేలోక ఏతి । విజహస్విశ్వాభూతాని సంపశ్యన్ ।

యఏవం వేద । శూషోహ వై వార్ష్ణేయః । ఆదిత్యేన సమాజగామ । తగ్ంహోవాచ । ఏహి సావిత్రం విద్ధి । అయం వై స్వర్గ్యోఽగ్నిః పార ఇష్ణుర్దమృతాత్థ్సంభూత ఇతి । ఏష వావ స సావిత్రః । య ఏష తపతి । ఏహి మాం విద్ధి । ఇతి హైవైనం తదువాచ ॥ ౧౯ ॥ ౩౭ ॥

ద్యత్థోద్యత్థో వేదేతి తప ఇతి సమవాదిష్టేతి తద్రాత్రేకఋతవఏతి చకారోవాచ సమ ఇత్యాదిత్య ఇతి త్రీణి సావిత్రం వేద విద్ధి పంచ చ ॥ ౯ ॥

ప్రజాపతిర్దేవాన్థ్ సంజ్ఞానం ప్రస్తుతం తాన్యహాన్యేష రాత్రయశ్చిత్రః కేతుస్తేహ్నాం ముహూర్తా రాత్రేః పవిత్రం తేర్ధమాసా అగ్నిష్టోమో యజ్ఞక్రతవ ఇదానీం ముహూర్తానాం జనకో హీనా దేవభాగః కై షావాజ్జ్యాశూషో హ వై షోడశ ॥ ౯ ॥

౧౦. అనువాకః, సావిత్రావయవ విశేష వేదనాని.

(1) ఇయం వావ సరఘా । తస్యా అగ్నిరేవ సారఘం మధు । యా ఏతాః పూర్వపక్షాపరపక్షయో రాత్రయః । తా మధుకృతః । యాన్యహాని । తే మధువృషాః । స యో హ వా ఏతా మధుకృతశ్చ మధువృషాగ్ంశ్చ వేద । కుర్వంతి హాస్యైతా అగ్నౌ మధు । నాస్యేష్టాపూర్తం ధయంతి । (2) అథ యో న వేద ॥ ౧ ॥ ౩౮ ॥

న హాస్యైతా అగ్నౌ మధు కుర్వంతి । ధయంత్యస్యేష్టాపూర్తమ్ । (3) యో హ వా అహోరాత్రాణాం నామధేయాని వేద । నాహోరాత్రేష్వార్తిమార్చ్ఛతి । సంజ్ఞానం విజ్ఞానం దర్శా దృష్టేతి । ఏతావనువాకౌ పూర్వపక్షస్యాహోరాత్రాణాం నామధేయాని । ప్రస్తుతం విష్టు

తగ్ం సుతాసున్వతీతి। ఏతావనువాకా పూర్వపక్షస్యాహోరాత్రాణాం నామధేయాని। నాహోరాత్రేష్వార్తిమార్చ్ఛతి। య ఏవం వేద॥ ౨॥ ౩౯॥

(4) యో హ వై ముహూర్తానాం నామధేయాని వేద। న ముహూర్తేష్వార్తిమార్చ్ఛతి। చిత్రః కేతుర్దాతా ప్రదాతా సవితా ప్రసవితాభిశాస్తానుమన్తేతి। ఏతేఽనువాకా ముహూర్తానాం నామధేయాని। న ముహూర్తేష్వార్తిమార్చ్ఛతి। య ఏవం వేద। (5) యో హ వా అర్ధమాసానాంచ మాసానాంచ నామధేయాని వేద। నార్ధమాసేషు న మాసేష్వార్తిమార్చ్ఛతి। పవిత్రం పవయిష్యన్థ్సహస్వాన్థ్సహీయానరుణోఽరుణరజా ఇతి। ఏతేఽనువాకా అర్ధమాసానాఞ్చ మాసానాంచ నామధేయాని ॥ ౩ ॥ ౪౦ ॥

నార్ధమాసేషు న మాసేష్వార్తిమార్చ్ఛతి। య ఏవం వేద। (6) యో హ వై యజ్ఞక్రతూనాంచ ఋతూనాంచ సంవథ్సరస్య చ నామధేయాని వేద। న యజ్ఞక్రతుషు న ఋతుషు న సంవథ్సర ఆర్తిమార్చ్ఛతి। అగ్నిష్టోమ ఉక్థ్యోఽగ్నిరృతుః ప్రజాపతి సంవథ్సర ఇతి। ఏతేఽనువాకా యజ్ఞక్రతూనాంచ ఋతూనాంచ సంవథ్సరస్య చ నామధేయాని। న యజ్ఞక్రతుషు న ఋతుషు న సంవథ్సర ఆర్తిమార్చ్ఛతి। య ఏవం వేద। (7) యో హ వై ముహూర్తానాం ముహూర్తాన్వేద। న ముహూర్తానాం ముహూర్తేష్వార్తిమార్చ్ఛతి ॥ ౪ ॥ ౪౧ ॥

ఇదానీం తదానీమితి। ఏతే వై ముహూర్తానాం ముహూర్తాః। న ముహూర్తానాం ముహూర్తేష్వార్తిమార్చ్ఛతి। య ఏవం వేద। (8)

అథో॑యథా॒క్షేత్ర॒జ్ఞో॒భూత్వానుప్ర॒విశ్యాన్న॑మ॒త్తి । ఏవమే॒వైతా॑క్షేత్ర॒జ్ఞో॒భూత్వాను ప్ర॒విశ్యాన్న॑మ॒త్తి । సప్రతేషామే॒వసలో॒కతా॒గ్ం॒ సాయుజ్యమశ్ను॑తే । అపపున॒ర్మృ॑త్యుంజయతి । యఏ॒వం వేద ॥ ౧॥ ౪౨॥

నవేద్ద॒వం వేదానువాకా అర్ధమాసానాఞ్చ మాసానాఞ్చ నామధేయాని ముహూర్తే ష్వార్తిః మార్ధత్తి నవచ ॥ ౧౦ ॥

ఇయమహోరాత్రాణాగ్ం సంజ్ఞానం పూర్వపక్షస్య ప్రస్తుతమపరపక్షస్య ముహూర్తానాం చిత్రః కేతు రర్ధమాసానాం పవిత్రం యజ్ఞక్రతూనామగ్నిష్టోమో యజ్ఞక్రతూనామిదానీం ముహూర్తానాం ముహూర్తే వేద్దేదాసీ మథో ద్వాదశ ॥

౧౧. అనువాకః, అన్వయవ్యతిరేకాభ్యాం విద్యాప్రశస్యతే.

(1) కశ్చిద్ధవాఅస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య । ఆత్మానం వేద । అయమహమస్మీతి । కశ్చిత్స్వం లోకం నప్రతి ప్రజానాతి । (2) అగ్నిముగ్ధో హైవ ధూమతాంతః । స్వంలోకం । నప్రతి ప్రజానాతి । అథయోహైవై తమగ్నిగ్ం సావిత్రంవేద । సప్రేవాస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య । ఆత్మానం వేద । అయమహమస్మీతి ॥ ౧ ॥ ౪౩ ॥

సస్వంలోకం ప్రతిప్రజానాతి । (3)ఏషఉవైవైనం తథ్సావిత్రః స్వర్గం లోకమభివహతి । (4) అహోరాత్రైర్వా ఇదగ్ం సయుగ్భిః క్రియతే । ఇతిరాత్రాయా దీక్షేత । ఇత్తిరాత్రాయప్రేతముపాగ్నురితి । తానిహాసేవం విదుషః । అముష్మిఁ లోకే శేవధిం ధయంతి । శీతగ్ం హై

వస శేవధిమనుపరైతి । (5) అథయో హైవైతమగ్నిగ్ం సావిత్రం వేద ॥ ౨ ॥ ౪౪ ॥

తస్య హైవా హోరాత్రాణి । అముష్మిఀల్లోకే శేవధిం నధయంతి । అథితగ్ం హైవ వస శేవధిమను పరైతి । (6) భరద్వాజో హ త్రిభిరాయుర్భి ర్బ్రహ్మచర్యమువాస । తగ్ం హ జీర్ణిగ్ం స్థవిరగ్ం శయానమ్ । ఇంద్ర ఉపవ్రజ్యోవాచ । భరద్వాజ । యత్తే చతుర్థ మాయుర్దద్యామ్ । కిమేనేన కుర్యా ఇతి । బ్రహ్మచర్యమేవైనేన చరేయమితి హోవాచ ॥ 3 ॥ ౪౫ ॥

తగ్ం హ త్రీన్గిరిరూపా నవిజ్ఞాతానివ దర్శయాం చకార । తేషాగ్ం హైకైకస్మాన్ముష్టినాదదే । స హోవాచ । భరద్వాజేత్యామంత్ర్య । వేదా వా ఏతే । అనంతా వై వేదాః । ఏతద్వా ఏతైస్త్రిభిరాయుర్భిరన్వవోచథాః । అథ త ఇతరదననూక్తమేవ । ఏహీమం విద్ధి । అయం వై సర్వవిద్యేతి ॥ ౪ ॥ ౪౬ ॥

తస్మై హైతమగ్నిగ్ం సావిత్రమువాచ । తగ్ం సవిదిత్వా । అమృతో భూత్వా । స్వర్గం లోకమియాయ । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్। (7) అమృతో హైవ భూత్వా । స్వర్గం లోకమేతి । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । య ఏవం వేద । (8) ఏషో ఏవ త్రయీ విద్యా ॥ ౫ ॥ ౪౭ ॥

యావంతగ్ం హ వై త్రయ్యా విద్యయా లోకం జయతి । తావంతం లోకం జయతి । య ఏవం వేద । (9) అగ్నేర్వా ఏతాని నామధేయాని। అగ్నేరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । య ఏవం వేద । వాయో

ర్వా ఏతాని నామధేయాని । వాయోరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతా

మాప్నోతి । య ఏవం వేద । ఇన్ద్రస్య వా ఏతాని నామధేయాని॥౬॥౪౪॥

ఇన్ద్రస్యైవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । య ఏవం

వేద । బృహస్పతేర్వా ఏతాని నామధేయాని । బృహస్పతేరేవ సాయు

జ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । య ఏవం వేద । ప్రజాపతేర్వా ఏతాని

నామధేయాని । ప్రజాపతేరేవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి ।

య ఏవం వేద । బ్రహ్మణో వా ఏతాని నామధేయాని । బ్రహ్మణ ఏవ సా

యుజ్యగ్ం సలోకతా మాప్నోతి । య ఏవం వేద । (10) స వా ఏషోఽగ్ని

రపక్షపుచ్ఛో వాయురేవ । తస్యాగ్నిర్ముఖమ్ । అసావాదిత్యశ్శిరః ।

స యదేతే దేవతే అంతరేణ । తథ్సర్వగ్ం సీవ్యతి । తస్మాథ్సా

విత్రః ॥ ౭ ॥ ౪౫ ॥

అయ ము హ మాస్కీతి వేద హోవాచ సర్వా విద్యేతి విద్యేం

ద్రస్య వా ఏతాని నామధేయాని బ్రహ్మణ ఏవ సాయుజ్యగ్ం సలోకతా

మాప్నోతి స ప్త చ ॥ ౧౦ ॥

అగ్నేర్వాయోరింద్రస్య బృహస్పతేః । ప్రజాపతేర్బ్రహ్మణస్స

వై స ప

సంజ్ఞానం భూ స్త్వమేవ సంవథ్సరోఽసి భూ రాజ్ఞ్య స వేవిష్టశ్చ తే

ప్రజాపతి ర్దేవానియం వావ సరఘా కశ్చిద్ధ కాదశ ॥

సంజ్ఞానగ్ం రాజ్ఞీ మూర్ధా హృదయ ఏష సంవథ్సరో నార్ధ

మాసేషు నవచత్వారిగ్ంశత్ ॥

ఇతి సంజ్ఞానమ్ సమాప్తమ్.

అథ లోకోసి.

ఇష్టకోపధానమన్త్రాః

హరిః ఓమ్ ॥ (1) లోకోఽసి స్వర్గోఽసి । అనన్తోఽస్యపారోఽసి । అక్షితోఽస్యక్షయ్యోఽసి । తపసః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః । విశ్వం యక్షం విశ్వంభూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తం త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౧ ॥

(2) తపోఽసి లోకే శ్రితమ్ । తేజసః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తృ విశ్వస్య జనయితృ । తత్త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ ౨ ॥

(3) తేజోఽసి తపసి శ్రితమ్ । సముద్రస్య ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తృ విశ్వస్య జనయితృ । తత్త్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాఽఙ్గిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥ 3 ॥

(4) సముద్రోఽసి తేజసి శ్రితః । అపాం ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వ

స్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥౪॥

(5) ఆపస్థ సముద్రేశ్రితాః । పృథివ్యాః ప్రతిష్ఠాయుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీర్విశ్వస్య జనయిత్ర్యః । తావ ఉపదధే కామదుఘా అక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౫ ॥

(6) పృథివ్యస్య ప్సుశ్రితా । అగ్నేఃప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః। విశ్వం యక్షం విశ్వంభూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ । తాంత్వోపదధే కామదుఘా మక్షితామ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౬ ॥

(7) అగ్నిరసి పృథివ్యాగ్ం శ్రితః । అంతరిక్షస్య ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘ మక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౭ ॥

(8) అంతరిక్షమస్యగ్నౌ శ్రితమ్ । వాయోః ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తృ విశ్వస్య జనయితృ । తత్త్వోపదధే కామదుఘ మక్షితమ్।

ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువః
సీద ॥ ౮ ॥

(9) వాయురస్యంతరిక్షే శ్రితః । దివః ప్రతిష్ఠా । త్వయ్యాద
మంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య
భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘ మక్షితమ్ । ప్ర
జాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౯ ॥

(10) ద్యౌరసి వాయాశ్రితా । ఆదిత్యస్య ప్రతిష్ఠా । త్వయ్యాద
మంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య
భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ । తాంత్వోపదధే కామదుఘా మక్షి
తామ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువా
సీద ॥ ౧౦ ॥

(11) ఆదిత్యోఽసి దివిశ్రితః । చంద్రమసః ప్రతిష్ఠా । త్వయ్యాద
మంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । వి
శ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షి
తమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువా
సీద ॥ ౧౧ ॥

(12) చంద్రమా అస్యాదిత్యే శ్రితః । నక్షత్రాణాం ప్రతిష్ఠా ।
త్వయ్యాదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూ
తమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘ

మక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౨ ॥

(13) నక్షత్రాణిస్థ చంద్రమసి శ్రితాని । సంవత్సరస్య ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు । ఇదమన్తః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్యభర్తౄణి విశ్వస్య జనయితౄణి । తానివ ఉపదధే కామదుఘాన్యక్షితాని । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౩ ॥

(14) సంవత్సరోసి నక్షత్రేషు శ్రితః । ఋతూనాం ప్రతిష్ఠా । త్వయీదమన్తః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౪ ॥

(15) ఋతవస్థ సంవత్సరే శ్రితాః । మాసానాం ప్రతిష్ఠాయుష్మాసు । ఇదమన్తః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్యజనయితారః । తాన్వఉపదధే కామదుఘా నక్షితాన్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౧౫

(16) మాసాస్థార్ధమాసేషు శ్రితాః । అర్ధమాసానాం ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు । ఇదమన్తః । విశ్వం యక్షం విశ్వంభూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్య జనయితారః । తాన్వ ఉపదధే

కామదుఘా నక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వద్ ధ్రువాసీద ॥ ౧౬ ॥

(17) అర్ధమాసాస్థ మాసాశ్శ్రితాః । అహోరాత్రయోః ప్రతిష్ఠా యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తారో విశ్వస్య జనయితారః । తాన్వ ఉప దధే కామదుఘానక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వద్ ధ్రువాసీద ॥ ౧౭ ॥

(18) అహోరాత్రేస్థోర్ధమాసేషు శ్రితే । భూతస్య ప్రతిష్ఠే భవ్యస్య ప్రతిష్ఠే । యువయోరిదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతం । విశ్వస్య భర్త్ర్యౌ విశ్వస్య జనయిత్ర్యౌ । తేవా ముపదధే కామదుఘే అక్షితే । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వద్ ధ్రువాసీద ॥ ౧౮ ॥

(19) పౌర్ణమాస్యష్టకామావాస్యా । అన్నాదాస్థాన్నదుఘో యుష్మాసు । ఇదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్ర్యో విశ్వస్య జనయిత్ర్యః । తా వ ఉపదధే కామదుఘా అక్షితాః । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయా దేవతయాంగిరస్వద్ ధ్రువాసీద ॥ ౧౯ ॥

(20) రాడసి బృహతీ శ్రీరసీంద్రపత్నీ ధర్మపత్నీ । విశ్వం భూతమనుప్రభూతా । త్వయీదమంతః । విశ్వం యక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్త్రీ విశ్వస్య జనయిత్రీ ।

తాంత్వోపదధే కామదుఘామక్షితామ్. । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు । తయాదేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద॥ ౨౦ ॥

(21) ఓజోసి సహోసి । బలమసి భ్రాజోసి । దేవానాం ధామామృతమ్ । అమర్త్యస్తపోజాః । త్వయీదమంతః । విశ్వంయక్షం విశ్వం భూతం విశ్వగ్ం సుభూతమ్ । విశ్వస్య భర్తా విశ్వస్య జనయితా । తంత్వోపదధే కామదుఘమక్షితమ్ । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు । తయాదేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౨౧ ॥

లోక స్తప స్తేజ స్సముద్రఆపః పృథివ్యగ్ని రంతరిక్షం వాయు ర్ద్యౌరాదిత్యశ్చంద్రమా నక్షత్రాణి సంవత్సరఋతవో మాసా అర్ధమాసా అహోరాత్రె పౌర్ణమాసీరాడస్యోజోస్యేకవిగ్ంశతిః ॥ ౧ ॥

లోకోసి భర్తాతమ్ । తప స్తేజోసి భర్తృతత్ । సముద్రోసి భర్తాతమ్ । ఆపస్థభర్త్ర్యస్తావః । పృథివీ భర్త్రీతామ్ । అగ్నిరసి భర్తాతమ్ । అంతరిక్షం భర్తృతత్ । వాయురసి భర్తాతమ్ । ద్యౌరసి భర్త్రీతామ్ । ఆదిత్యశ్చంద్రమా భర్తాతమ్ । నక్షత్రాణిస్థ భర్తృణి తానివః । సంవత్సరోసి భర్తాతమ్ । ఋతవోమాసా అర్ధమాసా భర్తారో భర్తారో భర్తారస్తేవః । అహోరాత్రే భర్త్ర్యౌతేవామ్ । పౌర్ణమాసీ భర్త్ర్యస్తావః । రాడసి భర్త్రీతామ్ ॥

ఓజోసి భర్తాతమేకవిగ్ంశతిః ॥

౨. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

త్వమగ్నే రుద్రో అసురోమహోదివః । త్వగ్ంశర్ధోమారుతం

పృథుఈశిషే । త్వంవాతై రరుణైర్యాసి శంగయః । త్వంపూషా విధతః పాసినుత్మనా । దేవాద్దేవేషు శ్రయధ్వమ్ । ప్రథమాద్వితీయేషు శ్రయధ్వమ్ । ద్వితీయాస్తృతీయేషు ॥ శ్రయధ్వమ్ । తృతీయాశ్చతుర్థేషు శ్రయధ్వమ్ । చతుర్థాః పఞ్చమేషు శ్రయధ్వమ్ । పఞ్చమాష్షష్ఠేషు శ్రయధ్వమ్ ॥ ౧ ॥ ౨౨ ॥

షష్ఠాస్సప్తమేషు శ్రయధ్వమ్ । సప్తమా అష్టమేషు శ్రయధ్వమ్ । అష్టమానవమేషు శ్రయధ్వమ్ । నవమాదశమేషు శ్రయధ్వమ్ । దశమా ఏకాదశేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకాదశాద్ద్వాదశేషు శ్రయధ్వమ్ । ద్వాదశాస్త్రయోదశేషు శ్రయధ్వమ్ । త్రయోదశాశ్చతుర్దశేషు శ్రయధ్వమ్ । చతుర్దశాః పంచదశేషు శ్రయధ్వమ్ । పంచదశాష్షోడశేషు శ్రయధ్వమ్ ॥ ౨ ॥ ౨౩ ॥

షోడశాస్సప్తదశేషు శ్రయధ్వమ్ । సప్తదశా అష్టాదశేషు శ్రయధ్వమ్ । అష్టాదశాఏకాన్నవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకాన్నవిగ్ంశావిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । విగ్ంశా ఏకవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్। ఏకవిగ్ంశాద్ద్వావిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । ద్వావిగ్ంశాస్త్రయోవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । త్రయోవిగ్ంశాశ్చతుర్విగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్। చతుర్విగ్ంశాః పంచవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । పంచవిగ్ంశాష్షడ్విగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ ॥ ౩ ॥ ౨౪ ॥

షడ్విగ్ంశాస్సప్తవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । సప్తవిగ్ంశా అష్టా

విగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । అష్టావిగ్ంశా ఏకాన్నత్రిగ్ంశేషు శ్రయ
ధ్వమ్ । ఏకాన్నత్రిగ్ంశా స్త్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । త్రిగ్ంశా ఏక
త్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । ఏకత్రిగ్ంశా ద్వాత్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ ।
ద్వాత్రిగ్ంశాస్త్రయస్త్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వమ్ । దేవాస్త్రి రేకాద
శా స్త్రిస్త్రయస్త్రిగ్ంశాః । ఉత్తరేభవత । ఉత్తరవర్త్మాన ఉత్తర
సత్వానః । యత్కామ ఇదం జుహోమి । తన్మే సమృధ్యతామ్ ।
వయగ్ంస్యామపతయోరయీణామ్ । భూర్భువస్సువస్స్వాహా ॥౪॥ ౨౫॥

షట్త్రేషు శ్రయధ్వగ్ంషోడశేషు శ్రయధ్వగ్ం షడ్విగ్ంశేషు
శ్రయధ్వముత్తరేభవతోత్తరవర్త్మాన ఉత్తర సత్వానశ్చత్వారిచ ॥౨॥

౩. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

అగ్నావిష్ణూసజోషసా । ఇమావర్ధన్తువాంగిరః । ద్యుమ్నైర్వా
జేభిరాగతమ్ । రాజ్ఞీ విరాజ్ఞీ । సమ్రాజ్ఞీస్వరాజ్ఞీ । అర్చిశ్శోచిః ।
తపోహరోభాః । అగ్నిస్సోమో బృహస్పతిః । విశ్వేదేవా భువనస్యగో
పాః । తేసర్వే సంగత్య । ఇదంమె ప్రావతావచః । వయగ్ంస్యామపత
యోరయీణామ్ । భూర్భువస్స్వాహా ॥ ౧ ॥ ౨౬ ॥

సంగత్య త్రీణిచ ॥ 3 ॥

౪. అనువాకః, హోమమన్త్రాః.

అన్నపతేన్నస్యనోదేహి । అనమీవస్య శుష్మిణః । ప్రప్రదా
తారంతారిషః । ఊర్జన్నోధేహి ద్విపదే చతుష్పదే । అగ్నే పృథివీ
పతే । సోమవీరుధాంపతే । త్వష్టస్సమిధాంపతే । విష్ణవాశానాం

పతె । మిత్రసత్యానాంపతే। వరుణధర్మణాంపతే ॥౧॥౨౭॥

మరుతోగణానాం పతయః । రుద్రపశూనాంపతే । ఇంద్రౌజసాంపతె । బృహస్పతే బ్రహ్మణస్పతె । ఆరుచాగోచెహగ్ంస్వయమ్ । రుచారుచె రోచమానః । అతీత్యాదస్వరాభరెహ । తస్మిఁ యోనౌప్రజనౌప్రజాయేయ । వయగ్ం స్యామపతయోరయీణామ్ । భూర్భువస్సువస్స్వాహా ॥ ౯॥ ౨౮॥

వరుణధర్మణాం పతే స్వస్వాహా ॥ ౮

౫ అనువాకః, హోమమన్త్రా)

సప్తతే అగ్నె సమిధస్సప్త జిహ్వాః । సప్తర్షయస్సప్తధామప్రియాణి । సప్తహోత్రా అనువిద్వాన్ । సప్తయోనీరాపృణస్వాఘృతేన । ప్రాచీదిక్ । అగ్నిర్దేవతా । అగ్నిగ్ంసదిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి । దక్షిణాదిక్ । ఇంద్రోదైవతా ॥౧॥ ౨౯॥

ఇంద్రగ్ం సదిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి । ప్రతీచీదిక్ । సోమోదేవతా । సోమగ్ంసదిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి । ఉదీచీదిక్ । మిత్రావరుణౌ దేవతా । మిత్రావరుణౌ సదిశాం దేవౌ దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి ॥౨॥౩౦॥

ఊర్ధ్వాదిక్ । బృహస్పతిర్దేవతా । బృహస్పతిగ్ం సదిశాం దేవం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యైదిశోభిదాసతి । ఇయం

దిక్ । అదితిర్దేవతా । అదితిగ్ం సదిశాం దేవీం దేవతానామృచ్ఛతు । యోమైతస్యై దిశోభిదాసతి । పురుష్టాదిక్ । పురుషోమేకామాగ్ంథ్ సమర్ధయతు ॥ 3 ॥ 3౧ ॥

అంధోజాగృవిఃప్రాణ । అస్తావేహి । బధిరఆక్రందయితరపావ । అస్తావేహి । ఉపసముపసమశీయ । అహామస్తోజ్యోతిరశీయ । అహామస్తోపాశీయ । వయగ్గ్ం స్యామపతయోరయీణామ్ । భూర్భువస్సువ స్స్వాహా ॥ ౪ ॥ 3౨ ॥

దక్షిణాదిగింద్రోదేవతా మిత్రావరుణౌ సదిశాం దేవౌ దేవతానామృచ్ఛతు యోమైతస్యైదిశోభిదాసత్యర్ధయతు నవచ ॥ ౫ ॥

౬. అనువాకః, తూపస్పర్శనాదిమన్త్రాః.

(1) యత్తేచిత్తం యదుచ్చితంతే అగ్నే । యత్తన్యూనం యదు తెతిరిక్తమ్ । ఆదిత్యాస్తదంగిరస శ్చిన్వంతు । విశ్వే తెదేవాశ్చితిమాపూరయంతు । చితశ్చాసి పంచితశ్చాస్యగ్నే । ఏతావాగ్ంశ్చాసి భూయాగ్ం శ్చాస్యగ్నే । (2) లోకంపృణచ్ఛిద్రంపృణ । అథోసీదశివాత్వమ్ । ఇంద్రాగ్నీత్వా బృహస్పతిః । అస్మిన్యోనావసీషదన్ ॥ ౧ ॥ 33 ॥

తయాదేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద । (3) తా అస్య సూదదోహసః । సోమగ్ంశ్రీణంతి పృశ్నయః । జన్మందేవానాం విశః । త్రిష్వారోచనే దివః । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ద్ధ్రువాసీద । (4) అగ్నే దేవాగ్ం ఇహావహ । జజ్ఞానో వృక్తబర్హిషే । అసిహోతాన ఈడ్యః । (5) అగన్మమహామనసాయవిష్ఠమ్ ॥ ౨ ॥ 3౪ ॥

యోద్రిదాయ సమిద్ధస్వేదుగ్రోణే । చిత్రభానూరోదసీ అంత తుర్వీ। స్వాహుతం విశ్వతః ప్రత్యంచమ్ । (6) మేధాకారం విదథస్య ప్రసాధనమ్ । అగ్నిగ్ం హోతారం పరిభూతమంమతిమ్ । త్వామ ర్భస్య హవిషస్సమానమిత్ । త్వాం మహోవృణ తేనరోనాన్యం త్వత్ । (7) మనుష్వత్వాని ధీమహి । మనుష్వధ్సమిధీమహి । అగ్నె మనుష్వ దంగిరః ॥ 3 ॥ 3౫ ॥

దేవాందేవాయు తేయజ । (8) అగ్నిర్ హివాజినంవిశే । దదాతి విశ్వచర్షణిః । అగ్నీ రాయేస్వాభువమ్ । సప్రీతోయాతి వార్యమ్ । ఇషగ్గ్ం స్తోతృభ్య ఆభర । (9) పృష్టోది విప్పష్టో అగ్నిః పృథివ్యామ్ । పృష్టోవిశ్వా ఓషధీరావివేశ । వైశ్వానరస్సహసా పృష్టోఅగ్నిః । సనోదివా సరిషఃపాతునక్తమ్ ॥ ౪ ॥ 3౬ ॥

అసీషదర్శ యవిష్ఠమంగిరోన క్తమ్ ॥ ౬ ॥

౭. అనువాకః, నాచికేతాగ్ని దేవతోపాసనమ్.

(1) అయంవావయఃపవతే । సోగ్నిర్నాచికేతః । సయత్ప్రాజ్పవతే । తదస్యశిరః । అథయద్దక్షిణా । సదక్షిణఃపక్షః । అథయత్ప్రత్యక్ । తత్పుచ్ఛమ్ । యదుదఙ్ । సఉత్తరః పక్షః ॥ ౧ ॥ 3౭ ॥

అథ యథ్సంవాతి । తదస్య సమంచనంచ ప్రసారణంచ । అథో సంపద్దేవాస్యసా । (2) సగ్ంహవా అస్మైసకామఃపద్యతే। యత్కామో యజతే । యోగ్నిం నాచికేతం చినుతే।యఉచైనమేవంవేద । (3) యో హవా అగ్నే ర్నాచికేతస్యాయతనం ప్రతిష్ఠాంవేద। ఆయతనవాన్భవతి

గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్ ॥ ౨ ॥ ౩౮ ॥

హిరణ్యం వా అగ్నే ర్నాచికేతస్యాయతనం ప్రతిష్ఠా । య ఏవం వేద । ఆయతనవాన్భవతి । గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్ । (4) యో హ వా అగ్నే ర్నాచికేతస్య శరీరం వేద । సశరీర ఏవ స్వర్గం లోకమేతి । హిరణ్యం వా అగ్నే ర్నాచికేతస్య శరీరమ్ । య ఏవం వేద । సశరీర ఏవ స్వర్గం లోకమేతి । (5) అథో యథా రుక్మ ఉత్తప్తో భాయాత్ ॥ ౩ ॥ ౩౯ ॥

ఏవమేవ స తేజసా యశసా । అస్మిగ్ంశ్చ లోకేఽముష్మిగ్ంశ్చ భాతి । (6) ఉరవో హ వై నామైతే లోకాః । యేఽవరేణాదిత్యమ్ । అథ హైతే వరీయాగ్ంసో లోకాః । యే పరేణాదిత్యమ్ । అంతవంతగ్ం హ వా ఏష క్షయ్యం లోకం జయతి । యోఽవరేణాదిత్యమ్ । అథ హైషోఽనన్తమపారమక్షయ్యం లోకం జయతి । యః పరేణాదిత్యమ్ ॥ ౪ ॥ ౪౦ ॥

(7) అనన్తగ్ం హ వా అపారమక్షయ్యం లోకం జయతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । (8) అథో యథా రథే తిష్ఠన్పక్షసీ పర్యావర్తమానే ప్రత్యపేక్షతే । ఏవమహోరాత్రే ప్రత్యపేక్షతే । నాస్యాహోరాత్రే లోకమాప్నుతః । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద ॥ ౫ ॥ ౪౧ ॥

ఉత్తరః పక్షో గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠాం భాయాద్యః పరేణాదిత్యమష్టౌ చ ॥ ౭ ॥

౮. అనువాకః, నాచికేతచయన ఉపాఖ్యా.

(1) ఉశన్ హ వై వాజశ్రవసః సర్వవేదసం దదౌ । తస్య హ న

చికేతానామ పుత్రఆస । తగ్ంహ కుమారగ్ం సంతమ్ । దక్షిణాసునీయ మానాసుశ్రద్ధావివేశ । సహోవాచ । తతకస్మైమాందాస్యసీతి । ద్వితీయం తృతీయమ్ । (2) తగ్ంహపరీతఉవాచ । మృత్యవేత్వాదదామీతి । (3) తగ్ం హోత్థితం వాగభివదతి ॥౧॥౪౨॥

గౌతమకుమారమితి । సహోవాచ । పరేహిమృత్యోర్గృహాన్ । మృత్యవేవై త్వాదామితి । (4) తంవై ప్రవసంతం గంతాసీతిహోవాచ । తస్య స్మతిస్రోరాత్రీరనాశ్వాన్గృహేవసతాత్ । సయదిత్వా పృచ్ఛేత్ । కుమారకతిరాత్రీరవాత్సీరితి । తిస్ర ఇతి ప్రతిబ్రూతాత్ । కింప్రథమాగ్ం రాత్రిమాశ్నా ఇతి ॥ ౨॥౪౩॥

ప్రజాంతఇతి । కింద్వితీయామితి । పశూగ్ంస్త ఇతి । కింతృతీయామితి । సాధుకృత్యాంతఇతి । (5) తంవైప్రవసంతంజగామ।తస్యహతిస్రోరాత్రీరనాశ్వాన్ గృహఉవాస । తమాగత్యపప్రచ్ఛ । కుమారకతిరాత్రీరవాత్సీరితి । తిస్రఇతి ప్రత్యువాచ ॥ ౩ ॥ ౪౪ ॥

కింప్రథమాగ్ం రాత్రిమాశ్నా ఇతి । ప్రజాంతఇతి । కింద్వితీయామితి । పశూగ్ంస్త ఇతి । కింతృతీయామితి । సాధుకృత్యాంతఇతి । (6) నమస్తే అస్తు భగవఇతిహోవాచ । వరంవృణీష్వేతి । (7) పితరమేవజీవన్నయానీతి (8) ద్వితీయం వృణీష్వేతి ॥ ౪ ॥ ౪౫ ॥

ఇష్టాపూర్తయోర్మేఽక్షితిం బ్రూహీతిహోవాచ । తస్మైహైతమగ్నిం నాచికేతమువాచ । తతోవైతస్యేష్టాపూర్తేనాక్షీయేతే । (9) నాస్యేష్టాపూర్తే క్షీయేతే । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య

ఉచ్చైనమేవం వేద । (10) తృతీయం వృణీష్వేతి । పునర్మృత్యోర్మే
ఽపజితింబ్రూహీతి హోవాచ । తస్మై హైతమగ్నిం నాచికేతమువాచ ।
తతో వై సోఽపపునర్మృత్యుమజయత్ ॥ ౫ ॥ ౮౬ ॥

అప పునర్మృత్యుంజయతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే ।
య ఉచైనమేవం వేద । (11) ప్రజాపతిర్వై ప్రజాకామస్తపోఽతప్యత ।
సహిరణ్యముదాస్యత్ । తదగ్నౌ ప్రాస్యత్ । తదస్మై నాచ్ఛదయత్ ।
తద్ద్వితీయం ప్రాస్యత్ । తదస్మైనైవాచ్ఛదయత్ । తత్తృతీయం ప్రా
స్యత్ ॥ ౬ ॥ ౮౭ ॥

తదస్మైనైవాచ్ఛదయత్ । తదాత్మన్నేవహృదయ్యేఽగ్నౌ వైశ్వా
నరే ప్రాస్యత్ । తదస్మా అచ్ఛదయత్ । తస్మాద్ధిరణ్యం కనిష్ఠం ధనానామ్ ।
భుంజత్ప్రియతమమ్ । హృదయజగ్ంహి । స వై తమేవ నావిందత్ । యస్మై
తాం దక్షిణామనేష్యత్ । తాగ్ంస్వాయైవ హస్తాయ దక్షిణాయానయత్ ।
తాంప్రత్యగృహ్ణాత్ ॥ ౭ ॥ ౮౮ ॥

దక్షాయత్వా దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణామీతి । సోఽదక్షత దక్షిణాం
ప్రతిగృహ్య । దక్షతే హ వై దక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । య ఏవం వేద । (12)
ఏతద్ధస్మవైతద్విద్వాగ్ంసో వాజశ్రవసాగౌతమాః । అప్యనూదేశ్యాం
దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణన్తి । ఉభయేనవయం దక్షిష్యామహ ఏవ దక్షిణాం
ప్రతిగృహ్యేతి । తేఽదక్షంతదక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । దక్షతే హ వై దక్షిణాం
ప్రతిగృహ్య । య ఏవం వేద । ప్రహాఽన్యంప్లీనాతి ॥ ౮ ॥ ౮౯ ॥

వరదత్త్వా శాన్త ఇత్యువాచ ద్వితీయం వృణీష్వేత్యజయత్తృతీయం

ప్రా స్యదగ్న శ్లీ ష్ణాద్యప్వం వేదై కంచ

౯. అనువాకః, చయనప్రయోగః.

(1) తగ్ంహైతమెకెపశుబంధ ఏవ్యో త్తరవైద్యాం చిన్వతే । ఉత్తరవైది సస్మిత ప్రహోగ్ని రితివదంతః । తన్నతథాకుర్యాత్ । ఏతమ గ్నిం కామేనవ్యర్ధయేత్ । సవేనం కామేనవ్యర్థః । కామెనవ్యర్ధయేత్। స్వామ్యోవావైనమధ్వరేచిస్వీత । యత్రవా భూయిష్ఠా ఆహుతయోహూయేరన్ । ఏతమగ్నిం కామెన సమర్ధయతి । సవేనం కామేన సమృద్ధః॥౧॥౫౦॥

కామేన సమర్ధయతి । (2) అథహైనం పురర్ పయః । ఉత్తర వైద్యామైవ స్త్రియ మచిన్వత । తత్రోవై తె విందంత ప్రజామ్ । అభిస్వ ర్గంలోకమజయన్ । విందత ఏవప్రజామ్ । అభిస్వర్గం లోకం జయతి । యోగ్నిం నాచికెతంచినుతే । యఉచై వమేవం వేద । (3) అథహైనం వాయుర్ బుద్ధికామః॥౨॥౫౧॥

యథాన్య్ప్తమైవోపదధౌ।తత్రోవై సవ్రతా మృద్ధిమార్ధ్నోత్ । యామిదం వాయుర్బుద్ధః । ఏతామృద్ధి మృధ్నోతి। యామిదంవాయుర్ బుద్ధః । యోగ్నిం నాచికెతం చినుతే । యఉచైనమైనం వేద । (4) అథహైనం గోబలోవార్ష్ణః పశుకామః । పాఙ్త్మైవచిక్యే । పంచపుర సాత్ ॥3॥౫౨॥

శ్లీ ష్ణాదదత్తుంత దక్షిణాం ప్రతిగృహ్యాదత్తు తెహావై దక్షిణాంప్రతి గృహ్యా యప్వం వేదై కంచ ॥

పంచ దక్షిణతః । పంచ పశ్చాత్ । పంచోత్తరతః । ఏకాం మధ్యే । తతో వై స సహస్రం పశూన్ప్రాప్నోత్ । ప్ర సహస్రం పశూనాప్నోతి । యో౽గ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । (5) అథ హైనం ప్రజాపతిర్జ్యైష్ఠ్యకామో యశస్కామః ప్రజననకామః । త్రివృతమేవ చిక్యే ॥౪॥౧౩॥

సప్త పురస్తాత్ । తిస్రో దక్షిణతః । సప్త పశ్చాత్ । తిస్ర ఉత్తరతః । ఏకాం మధ్యే । తతో వై స ప్రయశో జ్యైష్ఠ్యమాప్నోత్ । ఏతాం ప్రజాపతిం ప్రాజాయత । యామిదం ప్రజాః ప్రజాయంతే । త్రివృద్వై జ్యైష్ఠ్యమ్ । మాతా పితా పుత్రః ॥౫॥౧౪॥

త్రివృత్ప్రజననమ్ । ఉపస్థో యోనిర్మధ్యమా । ప్రయశో జ్యైష్ఠ్యమాప్నోతి । ఏతాం ప్రజాపతిం ప్రజాయతే । యామిదం ప్రజాః ప్రజాయంతే । యో౽గ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । (6) అథ హైనమింద్రో జ్యైష్ఠ్యకామః । ఊర్ధ్వా ఏవోపదధే । తతో వై స జ్యైష్ఠ్యమగచ్ఛత్ ॥౬॥౧౫॥

జ్యైష్ఠ్యం గచ్ఛతి । యో౽గ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । (7) అథ హైనమసావాదిత్యస్స్వర్గకామః । ప్రాచీరేవోపదధే । తతో వై సో౽భిస్స్వర్గం లోకమజయత్ । అభిస్స్వర్గం లోకం జయతి । యో౽గ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । (8) స యదీచ్ఛేత్ ॥౭॥౧౬॥

తేజస్వీ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ స్యామితి । ప్రాజాహూతాత్తుర్ధిష్ణ్యాదుత్సర్పేత్ । యేయం ప్రాగాద్యశస్వతీ । సా మా ప్రోర్ణోతు । తేజసా

యశసా బ్రహ్మవర్చసేనేతి । తేజస్వ్యేవ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి ।
(9) అథయదీచ్ఛేత్ । భూయిష్ఠంమేశ్రద్దధీరన్ । భూయిష్ఠా దక్షిణాన
యేయురితి । దక్షిణాసు నీయమానాసు ప్రాచ్యేహి ప్రాచ్యేహీతి ప్రాచీ
జుషాణా వేత్వాజ్యస్య స్వాహేతిస్రువేణోపహత్యాహవనీయే జుహు
యాత్ ॥ ౮ ॥ ౫౭ ॥

భూయిష్ఠమేవాస్మైశ్రద్దధతే । భూయిష్ఠా దక్షిణానయంతి । (10)
పురీష ముపధాయ । చితిక్లృప్తిభిరభిమృశ్య । అగ్నిం ప్రణీయోపసమాధా
య । చతస్ర ఏతా ఆహుతీ ర్జుహోతి । త్వమగ్నే రుద్రఇతి శతరుద్రీయస్య
రూపమ్ । అగ్నావిష్ణూ ఇతివసోర్ధారాయాః । అన్నపత ఇత్యన్నహోమః ।
సప్తతేఅగ్నే సమిధస్సప్తజిహ్వాఇతి విశ్వప్రీః ॥ ౯ ॥ ౫౮ ॥

సమృద్ధ ఋద్ధికామః పురస్తాచ్చిత్యేభ్యస్త్రీంగచ్ఛేదిచ్ఛేజ్జుహుయా
ద్విశ్వప్రీః ॥ ౯ ॥

పురరఫయో వాయుర్గో బలస్సహస్రం ప్రజాపతిస్త్రిరవృదిం
ద్రోసావాదిత్యస్స యదీచ్ఛేత్ ॥

౧౦. అనువాకః, నాచికేతచయనప్రయోగ ప్రశంసా.

(1) యాం ప్రథమామిష్టకాముపదధాతి । ఇమం తయా లోకమ
భిజయతి । అథో యా అస్మింల్లోకే దేవతాః । తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం
సలోకతామాప్నోతి । యాం ద్వితీయాముపదధాతి । అంతరిక్షంలోకం
తయాభిజయతి । అథో యా అంతరిక్షేలోకే దేవతాః । తాసాగ్ం సాయు
జ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । యాం తృతీయా ముపదధాతి । అముం

తయాల్లోకమభిజయతి ॥ ౧ ॥ ౫౯ ॥

అథోయాఅముష్మిఀల్లోకేదేవతాః । తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । అథోయా అమూరితరా అష్టాదశ । యఏవా మీఢుశ్చరవశ్చ వరీయాగ్ంసశ్చలోకాః । తానేవ తాభిరభిజయతి । (2) కామచారోహాస్య భవతి । అస్యోరుషుచ వరీయస్సుచ లోకేషు భవతి । యోగ్నింనాచికేతం చినుతే । యఉచైనమేవం వేద । (3) సంవత్సరోవా అగ్నిర్నాచికేతః । తస్యవసన్తశ్శిరః ॥ ౨ ॥ ౬౦ ॥

గ్రీష్మోదక్షిణః పక్షః । వర్షాఉత్తరః । శరత్పుచ్ఛమ్ । మాసాః కర్మకారాః । అహోరాత్రేశతరుద్రీయమ్ । పర్జన్యోవసోర్ధారా । యథావై పర్జన్యస్సువృష్టంవృష్ట్వా । ప్రజాభ్యస్సర్వాన్ కామాన్థ్ సంపూరయతి । ఏవమేవ సతస్య సర్వాన్ కామాన్థ్ సంపూరయతి । యోఽగ్నింనాచికేతం చినుతే ॥ 3 ॥ ౬౧ ॥

యఉచైనమేవం వేద । (4) సంవత్సరోవా అగ్నిర్నాచికేతః । తస్య వసన్తశ్శిరః । గ్రీష్మో దక్షిణః పక్షః । వర్షాః పుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరః పక్షః । హేమన్తో మధ్యమ్ । పూర్వపక్షాశ్చితయః । అపరపక్షాః పురీషమ్ । అహోరాత్రాణీష్టకాః । ఏషవా వసోర్గ్నిరగ్నిమయః పునర్ణవః । అగ్నిమయోహవై పునర్ణవోభూత్వా । స్వర్గం లోకమేతి । ఆదిత్యస్య సాయుజ్యమ్ । యోఽగ్నింనాచికేతం చినుతేయ । ఉచైనమేవం వేద ॥ ౪ ॥ ౬౨ ॥

అముం తయా లోకమభిజయతి శిరశ్చినుత ఇష్టకాష్టచ ॥ ౧౦ ॥

లోకస్త్వమగ్నేగ్నా విష్ణూ అన్నపతే సప్తతే అగ్నే యత్తే చితమయంవా వ్రుశర్ హ్యావైతగ్ం హైతం యాం ప్రథమా మిష్టకాందశ॥ ౧౦॥లోకఆదిత్య ఓజోస్స్యార్ధ్వా॥దిగన్తం తగ్ంహ్యావై కామేన గ్రీష్మోద్వ్యష్టిః॥

లోకోసి సమాప్తమ్.

అథ తుభ్యమ్.

౧. అనువాకః, దివశ్యేనేష్టిమన్త్రప్రతీకాః.

హరిఃఓమ్ ॥ (1) తుభ్యంతా అంగిరస్తమా (2) శ్యామతంకామమగ్నే। (3) ఆశానాంత్వా (4) విశ్వాఆశాః । (5) అనునోద్యానుమతిర (6)న్విదనుమతేత్వమ్। (7) కామోభూతస్య (8)కామస్తదగ్రే। (9) బ్రహ్మజజ్ఞానం (10) పితావిరాజామ్ । (11) యజ్ఞోరాయో (12) యం యజ్ఞః। (13) ఆపోభద్రా (14) ఆదిత్పశ్యామి । (15) తుభ్యం భరంతి(16)యోదైన్యః । (17) పూర్వం దేవా అపరేణ (18) ప్రాణాపానా। (19)హవ్యవాహగ్ం (20) స్విష్టమ్ ॥ ౧ ॥

తుభ్యం దశ ॥ ౧ ॥

౨. అనువాకః, దివశ్యేనేష్టికథనమ్.

(1) దేవేభ్యోవై స్వర్గోలోక స్తిరోభవత్ । తేప్రజాపతిమబ్రువన్ । ప్రజాపతే స్వర్గోవైనోలోక స్తిరోభూత్।తమన్విచ్ఛేతి । తంయజ్ఞక్రతుభిరన్వైచ్ఛత్ । తంయజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిన్దత్ । తమిష్టిభిరన్వైచ్ఛత్ । తమిష్టిభి రన్వవిందత్ । తదిష్టీనామిష్టిత్వమ్ । ఏష్టయోహవై నామ । తాఇష్టయ ఇత్యాచక్షతే పరోక్షేణ।పరోక్షప్రియా ఇవ

హి దేవాః ॥ ౧ ॥ ౨ ॥

(2) తమాశాబ్రవీత్ । ప్రజాపత ఆశయావై శ్రామ్యసి । అహముహం వా ఆశాస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తేసత్యాశా భవిష్యతి । అనుస్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । సఏతమగ్నయె కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ । ఆశాయైచరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతోవై తస్యసత్యాశాభవత్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యాహవా అస్యాశాభవతి । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । యఏతేన హవిషా యజతే । యఉచైనదేవం వేద । (3) సోత్రజుహోతి । అగ్నయె కామాయస్వాహా । ఆశాయైస్వాహా । అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయెస్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయస్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౨ ॥ 3 ॥

(4) తంకామోఽబ్రవీత్ । ప్రజాపతే కామేనవై శ్రామ్యసి । అహమువై కామోఽస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తేసత్యః కామోభవిష్యతి । అనుస్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । సఏతమగ్నయెకామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ । కామాయచరుం । అనుమత్యై చరుమ్ । తతోవై తస్యసత్యఃకామో భవత్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యోహవాఅస్య కామోభవతి । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । యఏతేన హవిషాయజతే । యఉచైన దేవం వేద । సోత్రజుహోతి । అగ్నయెకామాయస్వాహా కామాయస్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయెస్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ 3 ॥ ౪ ॥

(5) తం బ్రహ్మాబ్రవీత్ । ప్రజాపతే బ్రహ్మణా వై శ్రామ్యసి । అహ
మువై బ్రహ్మాస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తే బ్రహ్మణ్వాన్ యజ్ఞో భవిష్యతి ।
అను స్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశ
మష్టాకపాలం నిరవపత్ । బ్రహ్మణే చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో
వై తస్య బ్రహ్మణ్వాన్ యజ్ఞోఽభవత్ । అను స్వర్గం లోకమవిందత్ । బ్ర
హ్మణ్వాన్ హ వా అస్య యజ్ఞో భవతి । అను స్వర్గం లోకం విందతి । య
ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అగ్న
యే కామాయ స్వాహా బ్రహ్మణే స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే
స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥౫॥౪॥

(6) తం యజ్ఞోఽబ్రవీత్ ప్రజాపతే యజ్ఞేన వై శ్రామ్యసి । అహం ము వై
యజ్ఞోఽస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తే సత్యో యజ్ఞో భవిష్యతి । అను స్వ
ర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం
నిరవపత్ । యజ్ఞాయ చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యో
యజ్ఞోఽభవత్ । అను స్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యో హ వా అస్య యజ్ఞో
భవతి । అను స్వర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చై
నదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అగ్నయే కామాయ స్వాహా యజ్ఞాయ
స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకా
య స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥౪॥౬॥

(7) తమాపోఽబ్రువన్ । ప్రజాపతేఽప్సు వై సర్వే కామాః శ్రితాః ।
వయము వా ఆపః స్మః । అస్మాన్ను యజస్వ । అథ త్వయి సర్వే కామాః శ్ర

ఋష్యంతే । అనుస్వర్గంలోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలన్నిరవపత్ । అద్భ్యశ్చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్మిన్థ్సర్వే కామా అశ్రయంత । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సర్వే హ వా అస్మిన్కామా ఆశ్రయంతే । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అగ్నయే కామాయ స్వాహాఽద్భ్యః స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౭ ॥

(8) తమగ్నిర్బలిమానబ్రవీత్ । ప్రజాపతేఽగ్నయే వై బలిమతే సర్వాణి భూతాని బలిగ్ం హరంతి । అహమ్ ను వా అగ్నిర్బలిమానస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తే సర్వాణి భూతాని బలిగ్ం హరిష్యంతి । అనుస్వర్గంలోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామాయ పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ । అగ్నయే బలిమతే చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్మై సర్వాణి భూతాని బలిమహరన్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సర్వాణి హ వా అస్మై భూతాని బలిగ్ం హరంతి । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అగ్నయే కామాయ స్వాహాఽగ్నయే బలిమతే స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥

(9) తమనువిత్తిరబ్రవీత్ । ప్రజాపతే స్వర్గం వై లోకమనువివిత్ససి । అహమ్ ను వా అనువిత్తిరస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథ తే సత్యానువిత్తిర్భవిష్యతి । అనుస్వర్గం లోకం వేత్స్యసీతి । స ఏతమగ్నయే కామా

యపురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్। అనువిత్యై చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వై తస్య సత్యానువిత్తిరభవత్ । అనుస్స్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యా హవా అస్యానువిత్తిర్భవతి । అనుస్స్వర్గం లోకంవిందతి । య ఏతేన హవిషాయజతే । యఉచైనదేవం వేద । సోత్ర జుహోతి । అగ్నయే కామాయస్వాహానువిత్యై స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా । స్వర్గాయలోకాయస్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౮ ॥ ౯ ॥

(10) తా వా ఏతాస్సప్తస్స్వర్గస్య లోకస్య ద్వారః । దివశ్శ్యేనయోనువిత్తయోనామ । ఆశా ప్రథమాగ్ంరక్షతి । కామోద్వితీయామ్ । బ్రహ్మతృతీయామ్ । యజ్ఞశ్చతుర్థీమ్ । ఆపః పఞ్చమీమ్ । అగ్నిర్బలిమాంష్షష్ఠీమ్ । అనువిత్తిస్సప్తమీమ్ । అనుహవై స్వర్గం లోకంవిందతి । కామచారోస్య స్వర్గేలోకే భవతి । య ఏతాభిరిష్టిభిర్యజతే । యఉచైనా ఏవంవేద। తాస్వన్విష్టి । పఞ్చాహీవరాందద్యాత్కగ్ంసంచ । స్త్రియైచాభారగ్ంసమృధ్యై ॥ ౯ ॥ ౧౦ ॥ ౨ ॥

3. అనువాకః, అపాద్యాభ్యేష్టిమన్త్రాః.

(1) తపసాదేవా దేవతామగ్రఆయన్న్ । తపసర్షయస్సువరన్వవిందన్న్ । తపసా సపత్నాన్ప్రణుదామారాతీః । యేనేదం విశ్వం పరిభూతం యదస్తి । (2) ప్రథమజం దేవగ్ం హవిషావిధేమ । స్వయంభుబ్రహ్మ పరమం తపోయత్ । సఏవ పుత్రస్సపితా సమాతా। తపోహాయక్షం ప్రథమగ్ం సంబభూవ । (3) శ్రద్ధయా దేవోదేవ

త్వమశ్నుతే । శ్రద్ధా ప్రతిష్ఠా లోకస్య దేవీ ॥ ౧ ॥ ౧౧ ॥

సానొజుషాణోపయజ్ఞమాగాత్ । కామవత్సామమృతం దుహానా । (4) శ్రద్ధా దేవీ ప్రథమజా ఋతస్య । విశ్వస్య భర్త్రీ జగతః ప్రతిష్ఠా । తాగ్ం శ్రద్ధాగ్ం హవిషా యజామహే । సానో లోకమమృతం దధాతు । ఈశానా దేవీ భువనస్యాధిపత్నీ । (5) ఆగాత్సత్యగ్ం హవిరిదం జుషాణమ్ । యస్మాద్దేవా జజ్ఞిరే భువనఞ్చ విశ్వే । తస్మై విధేమ హవిషా ఘృతేన ॥ ౨ ॥ ౧౨ ॥

యథా దేవైస్సధమాదం మదేమ । (6) యస్య ప్రతిష్ఠోర్వంతరిక్షమ్ । యస్మాద్దేవా జజ్ఞిరే భువనఞ్చ సర్వే । తత్సత్యమర్చ్ఛదుప యజ్ఞన్న ఆగాత్ । బ్రహ్మాహుతీరుప మోదమానమ్ । (7) మనసో వశే సర్వమిదం బభూవ । నాన్యస్య మనో వశమన్వియాయ । భీష్మో హి దేవస్సహసస్సహీయాన్ । స నో జుషాణ ఉపయజ్ఞమాగాత్ । (8) ఆకూతీనామధిపతిం చేతసాంచ ॥ ౩ ॥ ౧౩ ॥

సంకల్పజూతిం దేవం విపశ్చిమ్ । మనో రాజానమిహ వర్ధయన్తః । ఉపహవేస్య సుమతౌ స్యామ । (9) చరణం పవిత్రం వితతం పురాణమ్ । యేన పూతస్తరతి దుష్కృతాని । తేన పవిత్రేణ శుద్ధేన పూతాః । అతి పాప్మానమరాతిం తరేమ । (10) లోకస్య ద్వారమర్చిమత్పవిత్రమ్ । జ్యోతిష్మద్భ్రాజమానం మహస్వత్ । అమృతస్య ధారా బహుధా దోహమానమ్ । చరణం నో లోకే సుధితాం దధాతు । (11) అగ్నిమ్మూర్ధా భువః । (12) అనునో ద్యానుమతిరన్వి

దనుమతైత్వమ్ । (13) హవ్యవాహగ్ం స్విష్టమ్ ॥౪॥౧౪॥

దేవీస్సృతేన చెతసాఙ్చ దోహమానం చత్వారిచ ॥౩॥

౪. అనువాకః, అపాద్యాభ్యేష్టికథనమ్.

(1) దేవేభ్యోవై స్వర్గోలోక స్తిరోభవత్ । తేప్రజాపతిమబ్రువన్ । ప్రజాపతేస్వర్గోవై నోలోక స్తిరోభూత్ । తమన్విచ్ఛేతి । తం యజ్ఞక్రతుభిరన్వైచ్ఛత్ । తంయజ్ఞక్రతుభిర్నాన్వవిందత్ । తమిష్టిభిరన్వైచ్ఛత్ । తమిష్టిభిరన్వవిందత్ । తదిష్టీనామిష్టిత్వమ్ । ఏష్టయో హవై నామ । తాఇష్టయ ఇత్యాచక్షతే పరోక్షేణ । పరోక్షప్రియా ఇవ హిదేవాః ॥౧॥౧౫॥

(2) తం తపోబ్రవీత్ । ప్రజాపతే తపస్వావై శ్రామ్యసి । అహమువైతపోస్మి । మాన్ను యజస్వ । అథతేసత్యం తపోభవిష్యతి । అనుస్వర్గంలోకం వేత్స్యసీతి । సఏతమాగ్నేయ మష్టాకపాలం నిరవపత్ । తపసే చరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతోవైతస్యసత్యం తపోభవత్ । అనుస్వర్గంలోకమవిందత్ । సత్యగ్ం హవాఅస్య తపోభవతి । అనుస్వర్గంలోకం విందతి । యఏతేనహవిషాయజతే । యఉచైనదేవంవేద । సోత్రజుహోతి । అగ్నయేస్వాహా తపసేస్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా । స్వర్గాయలోకాయ స్వాహాగ్నయేస్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥౨॥౧౬॥

(3) తగ్ంశ్రద్ధాబ్రవీత్ । ప్రజాపతే శ్రద్ధయావైశ్రామ్యసి అహమువైశ్రద్ధాస్మి । మాన్నుయజస్వ । అథతేసత్యా శ్రద్ధాభవిష్యతి । అ

నుస్వర్గంలోకం వైష్యసీతి । సఏతమాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ ।
శ్రద్ధాయైచరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతోవైతస్య సత్యాశ్రద్ధాభ
వత్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యాహవాఅస్య శ్రద్ధాభవతి ।
అనుస్వర్గంలోకంవిందతి । యఏతేనహవిషాయజతే । యఉచైన దేవం
వేద । సోత్రజుహోతి । అగ్నయేస్వాహా శ్రద్ధాయైస్వాహా । అనుమ
త్యైస్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా । స్వర్గాయలోకాయ స్వాహాగ్నయే
స్విష్టకృతేస్వాహేతి ॥౩॥౧౭॥

(4) తగ్ంసత్యమబ్రవీత్ । ప్రజాపతే సత్యేనవైశ్రామ్యసి । అహ
మువైసత్యమస్మి । మాంనుయజస్వ । అథతేసత్యగ్ం సత్యం భవిష్యతి ।
అనుస్వర్గం లోకంవైష్యసీతి । సఏత మాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవ
పత్ । సత్యాయచరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతోవైతస్య సత్యగ్ం
సత్యమభవత్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యగ్ం హవాఅస్య
సత్యంభవతి అనుస్వర్గం లోకం విందతి । యఏతేన హవిషా యజతే ।
యఉచైనదేవం వేద । సోత్రజుహోతి । అగ్నయేస్వాహా సత్యాయ
స్వాహా । అనుమత్యైస్వాహా ప్రజాపతయేస్వాహా । స్వర్గాయలో
కాయ స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౪ ॥ ౧౮ ॥

(5) తంమనోబ్రవీత్ । ప్రజాపతేమనస్వావై శ్రామ్యసి । అహంము
వై మనోస్మి । మాంనుయజస్వ । అథతే సత్యం మనోభవిష్యతి । అను
స్వర్గంలోకం వైష్యసీతి । సఏతమాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ ।
మనసేచరుమ్ । అనుమత్యైచరుమ్ । తతోవైతస్యసత్యం మనోభవత్ ।

అనుస్వర్గంలోకమవిందత్ । సత్యగ్ం హవా అస్య మనోభవతి । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । యఏతేన హవిషా యజతే । యఉచైనదేవం వేద । సోత్రజుహోతి । అగ్నయే స్వాహా సోమనసే స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాఽగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥ ౫ ॥ ౧౯ ॥

(6) తంచరణమబ్రవీత్ । ప్రజాపతే చరణేన నైశామ్యసి । అహం ముమైచరణమస్మి । మాంన్నుయజస్వ । అథతే సత్యం చరణం భవిష్యతి । అనుస్వర్గంలోకం నైష్యసీతి । సఏతమాగ్నేయమష్టాకపాలం నిరవపత్ । చరణాయ చరుమ్ । అనుమత్యై చరుమ్ । తతో వైతస్య సత్యం చరణమభవత్ । అనుస్వర్గం లోకమవిందత్ । సత్యగ్ం హవా అస్య చరణం భవతి । అనుస్వర్గం లోకం విందతి । యఏతేన హవిషాయజతే । యఉచైన దేవం వేద । సోత్రజుహోతి । అగ్నయే స్వాహా చరణాయ స్వాహా । అనుమత్యై స్వాహా ప్రజాపతయే స్వాహా । స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహాగ్నయే స్విష్టకృతే స్వాహేతి ॥౬॥ ౨౦ ॥

(7) తావాఏతాః పంచస్వర్గస్య లోకస్య ద్వారః । అపాఘా అనువిత్తయో నామ । తపః ప్రథమాగ్ం రక్షతి । శ్రద్ధాం ద్వితీయామ్ । సత్యం తృతీయామ్ । మనశ్చతుర్థీమ్ । చరణం పఞ్చమీమ్ । అనుహవై స్వర్గం లోకం విందతి । కామచారోఽస్య స్వర్గే లోకే భవతి । యఏతాభిరిష్టిభిర్యజతే । యఉచైనాఏవం వేద । తాస్వ సిష్టి । షష్ఠౌహీం నరాం దద్యాత్పృగ్ం సంచ । స్త్రియై చాభారగ్ం సమృద్ధ్యై ॥౭॥ ౨౧॥౪॥

౧. అనువాకః, చాతుర్హోత్రచయనోక్తిః

(1) బ్రహ్మా వై చతుర్హోతారః । చతుర్హోతృభ్యో౽ధి యజ్ఞో నిర్మితః । నైనగ్ం శప్తమ్ । నాభిచరితమాగచ్ఛతి । య ఏవం వేద । (2) యో హ వై చతుర్హోతృణాం చతుర్హోతృత్వం వేద । అథో పంచహోతృత్వమ్ । సర్వా హాస్మై దిశః కల్పంతే । వాచస్పతిర్ హోతా దశహోతౄణామ్ । పృథివీ హోతా చతుర్హోతౄణామ్ ॥౧॥ ౨౨॥

అగ్నిర్ హోతా పంచహోతౄణామ్ । వాగ్ఘోతా షడ్ఢోతౄణామ్ । మహాహవిర్ హోతా సప్తహోతౄణామ్ । ఏతద్వై చతుర్హోతృణాం చతుర్హోతృత్వమ్ । అథో పంచహోతృత్వమ్ । సర్వా హాస్మై దిశః కల్పంతే । య ఏవం వేద । (3) ఏషా వై సర్వవిద్యా । ఏతద్భేషజమ్ । ఏష పన్థాః స్వర్గస్య లోకస్యాఞ్జసాయనః స్రుతిః ॥౨॥ ౨౩॥

ఏతాన్ యో౽ధ్యేత్యపదిర్దన్ శే యావత్తరసమ్ । స్వర్గేతి । అన ప్రబవస్సర్వమాయురేతి । విందతే ప్రజామ్ । రాయస్పోషం గౌపత్యమ్ । బ్రహ్మవర్చసీ భవతి । (4) ఏతాన్ యో౽ధ్యేతి । స ప్రాణో ఆత్మానమ్ । ప్రజాం పితౄన్ । (5) ఏతాన్వా అరుణ ఔపవేశిర్విదాం చకార ॥౩॥ ౨౪॥

ఏతైరధివాదమపాజయత్ । అథో విశ్వం పాప్మానమ్ । స్వర్గ్యయా । ఏతాన్ యో౽ధ్యేతి । అధివాదం జయతి । అథో విశ్వం పాప్మానమ్ । స్వర్గేతి । (6) ఏతైరగ్నిం చిన్వీత స్వర్గకామః । ఏతై రాయుష్కామః । ప్రజాపశు కామో వా ॥ ౪ ॥ ౨౫ ॥

(7) పురస్తాద్దశ హోతారముదంచముపదధాతి యావత్పదమ్। హృదయంయజుష్షీపత్న్యైచ। దక్షిణతః ప్రాఞ్చం చతుర్హోతారమ్। పశ్చాదుదఞ్చం పఞ్చ హోతారమ్। ఉత్తరతః ప్రాంచగ్ం షడ్ఢోతారమ్। ఉపరిష్టాత్ప్రాంచగ్ం సప్త హోతారమ్। హృదయం యజూగ్ంషి పత్న్యైశ్చ। యథావకాశం గ్రహాన్। యథావకాశం ప్రతిగ్రహాన్ లోకం పృణాశ్చ। సర్వాహ్యేస్యైతా దేవతాః ప్రీతా అభీష్టా భవంతి ॥౫॥ ౨౬

సదేవమగ్నిం చినుతే। (8) రథసంమితశ్చేతవ్యః। వజ్రోవై రథః। వజ్రేణైవపాప్మానం భ్రాతృవ్యగ్గ్ం స్తృణుతే। పశుస్సంమితశ్చేతవ్యః। ఏతావాన్వై రథః। యావత్పశుః। రథసంమితమేవ చినుతే। (9) ఇమమేవ లోకం పశుబంధేనాభిజయతి। అథో అగ్నిష్టోమేన॥౬॥౨౭॥

అంతరిక్షముక్థ్యేన। స్వరతిరాత్రేణ। సర్వాన్ లోకానహీనేన। అథోసత్రేణ। (10) వరోదక్షిణా। వరేణైవ వరగ్గ్ంస్పృణోతి। ఆత్మాహివరః। (11) ఏకవిగ్ంశతిర్దక్షిణాదదాతి। ఏక విగ్ంశోవా ఇతస్స్వర్గో లోకః। ప్రస్వర్గం లోకమాప్నోతి ॥౭॥౨౮॥

అసావాదిత్య ఏకవిగ్ంశః। అముమేవాదిత్యమాప్నోతి। (12) శతందదాతి। శతాయుః పురుషశ్శతేంద్రియః। ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి। (13) సహస్రందదాతి। సహస్రసంమితస్స్వర్గో లోకః। స్వర్గస్య లోకస్యాభిజిత్యై। (14) అన్వృష్టకం దక్షిణాదదాతి। సర్వాణి వయాంసి ॥౮॥ ౨౯॥

సర్వస్యాప్త్యై । సర్వస్యావరుద్ధ్యై । (15) యదినవిందేత । మం
థానతావత్యో దద్యాదోదనాన్వా । అగ్నౌ తే తంకామమ్ । యస్మైకా
మాయాగ్నిశ్చీయతే । (16) షష్టిగ్ంహిత్వాంతర్వతీం దద్యాత్ । సాహిస
ర్వాణివయాగ్ంసి । సర్వస్యాప్త్యై । సర్వస్యావరుద్ధ్యై ॥౯॥౩౦॥

(17) హిరణ్యం దదాతి । హిరణ్యజ్యోతిరేవ సువర్గంలోకమేతి ।
(18) వాసోదదాతి । తేనాయుఃప్రతిరతే । (19) వేదిత్రుతీయే యజేత ।
త్రిపత్యాహి దేవాః । ససత్యమగ్నిం చినుతే । తదేతత్పశుబంధే బ్రాహ్మ
ణం బ్రూయాత్ । నేతరేషుయజ్ఞేషు । (20) యోహవై చతుర్ హోతౄ
న్ననుసవనం తర్పయితవ్యాన్వేద ॥౧౦॥౩౧॥

తృప్యతి ప్రజయా పశుభిః । ఉపైనగ్ం సోమపీథోనమతి । ఏతే
వై చతుర్హోతారోఽనుసవనం తర్పయితవ్యాః । యే బ్రాహ్మణా బహు
విదః । తేభ్యో యద్దక్షిణానానయేత్ । దురిష్టగ్ంస్యాత్ । అగ్నిమస్య
వృంజీరన్ । తేభ్యో యథాశ్రద్ధందద్యాత్ । స్విష్టమేవైతత్క్రియతే ।
నాస్యాగ్నిం వృంజతే ॥౧౧॥౩౨॥

(21) హిరణ్మయ్యేష్టకోభవతి । యావదుత్తమమంగులికాండం య
జ్ఞపరుషా సంమితమ్ । తేజోహిరణ్యమ్ । (22) యదిహిరణ్యం నవిందేత్ ।
శర్కరా అక్తాఉపదధ్యాత్ । తేజోఘృతమ్ । సతేజసమేవాగ్నిం చిను
తే । (23) అగ్నిం చిత్వా సౌత్రామణ్యాయజేత మైత్రావరుణ్యావా । ప్ర
శ్రేణవాపపవ్యర్ధ్యతే । యోఽగ్నించినుతే ॥౧౨॥౩౩॥

యావదేవ వీర్యమ్ । తదస్మిన్దధాతి । (24) బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ం

సలోకతామాప్నోతి । ఏతాసామేవ దేవతానాగ్ం సాయుజ్యమ్ । సాష్ర్టితాగ్ం సమానలోకతామాప్నోతి । యఏతమగ్నిం చినుతే । యఉచైనమేవంవేద । (25) ఏతదేవసావిత్రెబ్రాహ్మణమ్ । అథోనాచికేతే ॥ ౧౩॥౩౪॥

హోతాచతుర్ హోతృణాగ్ం సుశ్రీతిశ్చకారవాథవం త్యగ్నిష్టోమెనాప్నోతి వయాగ్ంసి వయాగ్ంసి సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్యావరుద్ధ్యై వేదవృంజతే చినుతెనవచ॥౫॥

౬. అనువాకః, ఉత్తమలెభాయామువధానమన్త్రాః.

(1) యచ్చామృతం యచ్చమర్త్యమ్। యచ్చప్రాణితియచ్చన। సర్వాస్తా ఇష్టకాఃకృత్వా । ఉపకామదుఘాదధే । తేనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద । (2) సర్వాస్త్రియస్సర్వాస్సుగ్ంసః । సర్వం నస్త్రీపుమం చయత్ । సర్వాస్తాః। (3) యావంతః పాగ్ంసవో భూమేః ॥౧॥౩౫॥

సంఖ్యాతాదేవ మాయయా । సర్వాస్తాః । (4) యావంత ఊషాః పశూనామ్ । పృథివ్యాం పుష్టిర్హితాః । సర్వాస్తాః । (5) యావతీస్సికతాస్సర్వాః । అప్స్వంతశ్చయాశ్రితాః । సర్వాస్తాః । (6) యావతీశ్శర్కరాధృత్యై । అస్యాంపృథివ్యామధి ॥౨॥౩౬॥

సర్వాస్తాః । (7) యావంతో శ్మానో స్యాం పృథివ్యామ్ । ప్రతిష్ఠాసుప్రతిష్ఠితాః । సర్వాస్తాః । (8) యావతీర్వీరుధస్సర్వాః । విష్ఠితాః పృథివీమను । సర్వాస్తాః । (9) యావతీరోషధీస్సర్వాః । విష్ఠి

తాః పృథివీమను । సర్వాస్తాః॥3॥3౭॥

(10) యావంతో వనస్పతయః । అస్యాం పృథివ్యామధి । సర్వాస్తాః । (11) యావంతో గ్రామ్యాః పశవస్సర్వే । ఆరణ్యాశ్చయే । సర్వాస్తాః । (12) యేద్విపాదశ్చతుష్పాదః । అపాద ఉదరసర్పిణః । సర్వాస్తాః । (13) యావదాంజన ముచ్యతే॥౪॥3౮॥

దేవత్రాయచ్ఛమానుషమ్ । సర్వాస్తాః । (14) యావత్కృష్ణాయ సగ్ంసర్వమ్ । దేవత్రాయచ్ఛ మానుషమ్ । సర్వాస్తాః (15) యావల్లోహాయ సగ్ంసర్వమ్ । దేవత్రాయచ్ఛమానుషమ్ । సర్వాస్తాః । (16) సర్వగ్ం సీసగ్ం సర్వంత్రపు । దేవత్రాయచ్ఛ మానుషమ్ ॥౫॥3౯॥

సర్వాస్తాః । (17) సర్వగ్ం హిరణ్యగ్ం రజతమ్ । దేవత్రాయచ్ఛమానుషమ్ । సర్వాస్తాః । (18) సర్వగ్ంసువర్ణగ్ం హరితమ్। దేవత్రాయచ్ఛమానుషమ్ । సర్వాస్తా ఇష్టకాఃకృత్వా । ఉపకాను ముపాదధే । తేనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥ ౬ ॥ ౪౦॥

భూమేరధివిష్ఠితాః పృథివీ మనుసర్వాస్తా ఉచ్యతే మానుషగ్ం సీద ॥ ౬ ॥

యచ్చత్రింశత్ప్రాగ్ం సనడూషాస్సికతాశ్శర్కరా అశ్మానో ఓషధయ ఓషధీర్వనస్పతయో గ్రామ్యాయే ద్విపాదో యావదాంజనం యావత్కృష్ణాయ సగ్ం లోహాయ సగ్ం సీసగ్ం హిరణ్యగ్ం సువ

ణ్ణాగ్ం హారిత మష్టాదశ ॥

౭. అనువాకః, మధ్యమలేఖాయా ముపధానార్థామన్త్రాః.

(1) సర్వాదిశో దిక్షు । యచ్చాం తర్యాభతం ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామనుఘాదధే । తేనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా । తయాదేవ తయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద । (2) అంతరిక్షంచ కేవలమ్ । యచ్చాస్మిన్నంతరాహితమ్ । సర్వాస్తాః । (3) ఆంతరిక్ష్య శ్చయాః ప్రజాః ॥ ౧ ॥ ౪౧ ॥

గంధర్వాప్సరసశ్చయే । సర్వాస్తాః । (4) సర్వానుదారాన్ ధ్సలిలాన్ । అంతరిక్షే ప్రతిష్ఠితాన్ । సర్వాస్తాః । (5) సర్వాను దారాన్ ధ్సలిలాన్ । స్థావరాః ప్రోష్యాశ్చయే । సర్వాస్తాః । (6)సర్వాం ధునిగ్ం సర్వాన్ ధ్వగ్ంసాన్ । హిమోయచ్ఛ్రీయతే ॥ ౨ ॥ ౪౨ ॥

సర్వాస్తాః । (7) సర్వాన్నరీర్చీన్ వితతాన్ । నీహారోయచ్ఛ్రీయతే । సర్వాస్తాః । (8) సర్వావిద్యుత స్సర్వాంథ్ స్తనయిత్నూన్ । హ్రాదునీర్యచ్ఛ్రీయతే । సర్వాస్తాః । (9) సర్వాస్రవంతీస్సరితః । సర్వమప్సుచరంచయత్ । సర్వాస్తాః ॥ ౩ ॥ ౪౩ ॥

(10) యాశ్చకూప్యా యాశ్చ నాద్యాస్సముద్రియాః । యాశ్చనైశంతీరుతప్రాసచీర్యాః । సర్వాస్తాః । (11) యేచోత్తిష్ఠంతి జీమూతాః । యాశ్చవర్షంతి వృష్టయః । సర్వాస్తాః । (12) తపస్తేజ ఆకాశమ్ । యచ్చాకాశే ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తాః । (13) వాయుం వయాగ్ంసి సర్వాణి ॥ ౪ ॥ ౪౪

అన్తరిక్షఞ్చరన్తయత్ । సర్వాస్తాః । (14) అగ్నిగ్ంసూర్యం చన్ద్రమ్ । మిత్రం వరుణంభగమ్ । సర్వాస్తాః । (15) సత్యగ్గ్ంశ్రద్ధాం తపోదమమ్ । నామ రూపంచ భూతానామ్ । సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామదుఘాదధే । తేనర్షిణా తేనబ్రహ్మణా । తయా దేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద ॥౫ ॥ ౭౫॥

ప్రజాపతిర్మే యచ్ఛశీయతే సర్వాస్తా స్సర్వాణి బ్రహ్మణి కంచ ॥౭॥

దిశోంతరిక్షమాంతరిక్ష్య ఉద్గారానుద్గారాః ధూమిమరీచీ విద్యుత ప్రవంతీర్యాశ్చయేచతపో వాయురగ్నిగ్ం సత్యంపంచదశ ॥

౮. అనువాకః, తదభ్యంతరలేఖాయాం ఉపధానమన్త్రాః.

(1) సర్వాం దివగ్ం సర్వాం దేవాందివి । యచ్చాంతర్భూతం ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామదుఘాదధే । తేనర్షిణా తేనబ్రహ్మణా । తయా దేవతయాంగిరస్వ ధ్రువాసీద । (2) యావతీస్తారకాస్సర్వాః । వితతా రోచనే దివి । సర్వాస్తాః । (3) ఋచో యజూగ్ంషి సామాని ॥ ౧ ॥ ౭౬ ॥

అథర్వాంగిరసశ్చయే । సర్వాస్తాః (4) ఇతిహాసపురాణంచ । సర్పదేవజనాశ్చయే । సర్వాస్తాః । (5) యేచలోకాయేచాలోకాః । అంతర్భూతం ప్రతిష్ఠితమ్ । సర్వాస్తాః । (6) యచ్చబ్రహ్మయచ్చాబ్రహ్మ । అంతర్బ్రహ్మ ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౨ ॥ ౭౭ ॥

సర్వాస్తాః । (7) అహోరాత్రాణి సర్వాణి । అర్ధమాసా

గ్ంశ్చ కేవలాన్ । సర్వాస్తాః । (8) సర్వా నృతూగ్ంశ్ సర్వాన్మాసాన్ । సంవత్సరంచ కేవలమ్ । సర్వాస్తాః । (9) సర్వం భూతగ్ం సర్వం భవ్యమ్ । యచ్చాతోఽధిభవిష్యతి । సర్వాస్తా ఇష్టకాః కృత్వా । ఉపకామదుఘాం దధే । తేనర్షిణా తేన బ్రహ్మణా । తయా దేవతయాంగిరస్వద్ధ్రువాసీద ॥3॥ ౪౮॥

సామాని బ్రహ్మణి ప్రతిష్ఠితం కృత్వా త్రీణి చ ॥౮॥

దివం తారకా ఋచ ఇతిహాస పురాణంచ యే చ యచ్చాహోరాత్రాణ్యృతూన్ భూతం నవ ॥

౯. అనువాకః, బ్రహ్మణాపఠనీయా మన్త్రాః.

(1) ఋచాం ప్రాచీ మహతీ దిగుచ్యతే । దక్షిణామాహుర్యజుషామపారామ్ । అథర్వణామంగిరసాం ప్రతీచీ । సామ్నాముదీచీ మహతీ దిగుచ్యతే । (2) ఋగ్భిః పూర్వాహ్ణే దివి దేవ ఈయతే । యజుర్వేదే తిష్ఠతి మధ్యే అహ్నః । సామవేదేనాస్తమయే మహీయతే । వేదైరశూన్యస్త్రిభిరేతి సూర్యః । (3) ఋగ్భ్యో జాతాగ్ం సర్వశో మూర్తిమాహుః । సర్వా గతిర్యాజుషీ హైవ శశ్వత్ ॥౧॥ ౪౯॥

సర్వం తేజస్సామరూప్యగ్ం హ శశ్వత్ । సర్వగ్ం హేదం బ్రహ్మణా హైవ సృష్టమ్ । (4) ఋగ్భ్యో జాతం వైశ్యం వర్ణమాహుః । యజుర్వేదం క్షత్త్రియస్యాహుర్యోనిమ్ । సామవేదో బ్రాహ్మణానాం ప్రసూతిః । పూర్వే పూర్వేభ్యో వచ ఏతదూచుః । (5) ఆదర్శమగ్నిం చిన్వానాః । పూర్వే విశ్వసృజోఽమృతాః । శతం వర్షసహస్రాణి ।

దీక్షితాస్సత్రమాసత ॥౨॥౫౦॥

(6) తపఆసీద్గృహపతిః । బ్రహ్మ బ్రహ్మాభవథ్స్వయమ్। సత్య గ్ంహహోతైషామాసీత్ । యద్విశ్వసృజఆసత । (7) అమృతమేభ్య ఉదగాయత్ । సహస్రం పరివథ్సరాన్ । భూతగ్ం హప్రస్తోతైషామాసీత్ । భవిష్యత్ప్రతిచాహరత్ । (8) ప్రాణో అధ్వర్యురభవత్। ఇదగ్ం సర్వగ్ం సిషాసతామ్ ॥3॥౫౧॥

అపానో విద్వానావృతః । ప్రతిప్రాతిష్ఠ దధ్వరే । (9) ఆర్తవా ఉపగాతారః । సదస్యాఋతవో భవన్ । అర్ధమాసాశ్చమాసాశ్చ । చమసాధ్వర్యవో భవన్ । (10) అశగ్ం సద్బ్రహ్మణస్తేజః। అచ్ఛావాకో భవద్యశః । ఋతమేషాం ప్రశాస్తాసీత్ । యద్విశ్వసృజఆసత ॥౪॥౫౨॥

(11) ఊర్గ్రాజాన ముదవహత్ । ధ్రువగోపస్సహో భవత్ । ఓజోభ్యష్టౌద్గ్రావ్ణః । యద్విశ్వస్సృజ ఆసత । (12) అపచితిః పోత్రీయామయజత్ । నేష్ట్రీయామయజత్త్విషిః । ఆగ్నీధ్రాద్విదుషీ సత్యమ్ । శ్రద్ధాహైవాయజథ్స్వయమ్ । (13) ఇరాపత్నీ విశ్వసృజామ్ । ఆకూతిరపినద్ధవిః॥ ౫ ॥ ౫౩

ఇధ్మగ్ం హక్షుచ్చైభ్య ఉగ్రే । తృష్ణాచావహతాముభే । (14) వాగేషాగ్ంసు బ్రహ్మణ్యాసీత్ । ఛందోయోగాన్ విజానతీ । కల్పతంత్రాణి తన్వానాహః । సగ్ంస్థాశ్చసర్వశః । (15) అహోరాత్రే పశుపాల్యౌ । ముహూర్తాః ప్రేష్యా అభవన్ । మృత్యుస్త

దభవద్ధాతా । శమితోద్గ్రావిశాంపతిః ॥౬॥౫౪॥

(16) విశ్వసృజః ప్రథమాస్సత్రమాసత । సహస్రసమం ప్రసుతేనయంతః । తతో హ జజ్ఞే భువనస్య గోపాః । హిరణ్మయశ్శకుని ర్బ్రహ్మనామ । (17) యేనసూర్య స్తపతి తేజసేద్ధః । పితాపుత్రేణ పితృమాన్ యోనియోనౌ । నావేదవిన్మనుతే తంబృహంతమ్ । సర్వానుభుమాత్మానగ్ం సంపరాయే । (18) ఏషనిత్యో మహిమా బ్రాహ్మణస్య । నకర్మణా వర్ధతే నోకనీయాన్ ॥౭॥౫౫॥

తస్యైవాత్మాపదవిత్తంవిదిత్వా।నకర్మణాలిప్యతేపాపకేన । (19) పంచ పంచాశతస్త్రివృత స్సంవథ్సరాః । పంచ పంచాశతః పంచదశాః । పంచపఞ్చాశతస్స ప్తదశాః । పంచ పఞ్చాశత ఏకవిగ్ంశాః । విశ్వసృజాగ్ం సహస్ర సంవథ్సరమ్ । (20) ఏతేనవై విశ్వసృజ ఇదం విశ్వమసృజంత । యద్విశ్వ మసృజంత । తస్మాద్విశ్వ సృజః । (21) విశ్వమేనా నను ప్రజాయతే । బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతాంయంతి । ఏతాసామేవ దేవతానాగ్ం సాయుజ్యమ్ । సార్ష్టితాగ్ం సమానలోకతాంయంతి । యఏతదుపయంతి । యేచైనత్ప్రాహుః । యేభ్యశ్చైనత్ప్రాహుః॥ ఓమ్॥౮॥౫౬॥

శశ్వదాసతసిపా సతామాసత హవిష్మతిః కనియా న్తస్మాద్విశ్వ సృజోష్టౌచ॥౯॥

తుభ్యందేవేభ్య స్తపసా దేవేభ్యోబ్రహ్మవై చతుర్హోతారో యచ్ఛ్రామృతగ్ం సర్వాదిశోదిక్షు సవ్వాణం దివమ్మృచాంప్రాచీనవ ॥

తుభ్యంతపసా తావా ప్రతాః పఙ్క్తిహిరణ్యాం దదాతి సర్వాదిశ
స్తప ఆసీద్గృహపతిః షట్పంచాశత్ ॥

తుభ్యం సమాప్తమ్.

అథ సున్నాలపన్నవ్ం.

హరిఃఓమ్॥ బ్రహ్మణె బ్రాహ్మణ మాలభతే । క్షత్రాయ రాజన్యమ్। మరుద్భ్యో వైశ్యమ్ । తపసేశూద్రమ్ । తమసెతస్కరమ్ । నారకాయ వీరహణమ్ । పాప్మనేక్లీబమ్ । ఆక్రయాయా అయోగూమ్ । కామాయ పుగ్ంశ్చ లూమ్ । అతిక్రుష్టాయమాగధమ్ ॥ ఇతిప్రథమానువాకః॥౧॥

గీతాయసూతమ్ । నృత్తాయశైలూషమ్ । ధర్మాయసభాచరమ్। నర్మాయరేభమ్ । నరిష్ఠాయైభీమలమ్ । హసాయ కారిమ్ । ఆనందాయ స్త్రీషఖమ్ । ప్రముదేకుమారీపుత్రమ్ । మేధాయైరథకారమ్ । ధైర్యాయ తక్షాణమ్ ॥ ౨ ॥

శ్రమాయ కౌలాలమ్ । మాయాయై కామార్ారమ్ । రూపాయ మణికారమ్ । శుభేవపమ్ । శరవ్యాయాఇషుకారమ్ । హేత్యైధన్వకారమ్ । కర్మణే జ్యాకారమ్ । దిష్టాయరజ్జుసర్గమ్ । మృత్యవే మృగయుమ్ । అంతకాయశ్వనితమ్ ॥ 3 ॥

సంధయేజారమ్ । గేహాయోపపతిమ్ । నిరృత్యైపరివిత్తమ్ । ఆర్త్యై పరివివిదానమ్ । అరాద్ధ్యై దిధిషూపతిమ్ । పవిత్రాయభిషజమ్।

ప్రజ్ఞానాయ నక్షత్రదర్శమ్ । నిష్కృత్యై పేశస్కారీమ్ । బలాయోపదామ్ । వర్ణాయానూరుధమ్ ॥ ౪ ॥

నదీభ్యః పౌంజిష్ఠమ్ । ఋక్షీకాభ్యో నైషాదమ్ । పురుషవ్యాఘ్రాయ దుర్మదమ్ । ప్రయుద్భ్య ఉన్మత్తమ్ । గంధర్వాప్సరోభ్యో వ్రాత్యం । సర్పదేవజనేభ్యోఽప్రతిపదమ్ । అవేభ్యః కితవమ్ । ఇర్యతాయా అకితవమ్ । పిశాచేభ్యో బిదలకారమ్ । యాతుధానేభ్యః కంటకకారమ్ ॥ ౫ ॥

ఉత్సాదేభ్యః కుబ్జమ్ । ప్రముదే వామనం । ద్వార్భ్యః స్రామమ్ । స్వప్నాయాంధమ్ । అధర్మాయ బధిరమ్ । సంజ్ఞానాయ స్మరకారీం । ప్రకామోద్యాయోపసదమ్ । ఆశిక్షాయై ప్రశ్నినమ్ । ఉపశిక్షాయా అభిప్రశ్నినమ్ । మర్యాదాయై ప్రశ్నవివాకమ్ ॥ ౬ ॥

ఋత్యై స్తేనహృదయమ్ । వైరహత్యాయ పిశునమ్ । వివిక్త్యై క్షత్తారమ్ । ఔపద్రష్టాయ సంగ్రహీతారమ్ । బలాయానుచరమ్ । భూమ్నే పరిష్కన్దం । ప్రియాయ ప్రియవాదినమ్ । అరిష్ట్యా అశ్వసాదమ్ । మేధాయ వాసః పల్పూలీమ్ । ప్రకామాయ రజయిత్రీమ్ ॥ ౭ ॥

భాయై దార్వాహారమ్ । ప్రభాయా ఆగ్నేంధం । నాకస్య పృష్ఠాయాభిషేక్తారమ్ । బ్రధ్నస్య విష్టపాయ పాత్రనిర్ణేగమ్ । దేవలోకాయ పేశితారమ్ । మనుష్యలోకాయ ప్రకరితారమ్ । సర్వేభ్యో లోకేభ్య ఉపసేక్తారమ్ । అవర్త్యై వధాయోపమంథితారమ్ । సువర్గాయ లోకాయ భాగదుఘమ్ । వర్షిష్ఠాయ నాకాయ పరివేష్టారమ్ ॥ ౮ ॥

అర్మేభ్యో హస్తిపమ్ । జవాయాశ్వపమ్ । పుష్ట్యై గోపాలమ్ । తేజసే
జపాలమ్ । వీర్యాయావిపాలమ్ । ఇరాయై కీనాశమ్ । కీలాలాయసురా
కారమ్ । భద్రాయగృహపమ్ । శ్రేయసేవిత్తధమ్ । అధ్యక్షాయానుక్ష
త్తారమ్ ॥౯॥

మన్యవేయస్తాపమ్ । క్రోధాయనిసరమ్ । శోకాయాభిసరమ్ ।
ఉత్కూలవికూలాభ్యాంత్రిస్థినమ్ । యోగాయయోక్తారమ్ । క్షేమా
యవిమోక్తారమ్ । వపుషేమానస్కృతమ్ । శీలాయాంజనీకారమ్ ।
నిర్ఋత్యై కోశకారీమ్ । యమాయాసూమ్ ॥౧౦॥

యమ్యైయమసూమ్ । అథర్వభ్యోఽవతోకామ్ । సంవత్సరాయ
పర్యాయిణీం । పరివత్సరాయావిజాతామ్ । ఇదావత్సరాయాపస్క
ద్వరీం । ఇద్వత్సరాయాతీత్వరీం । వత్సరాయవిజర్జరామ్ । సంవ
త్సరాయపలిక్నీమ్ । వనాయవనపమ్ । అన్యతోఽరణ్యాయ దావ
పమ్ ॥౧౧॥

సరోభ్యోధైవరమ్ । వేశంతాభ్యోదాశమ్ । ఉపస్థావరీభ్యోబై
న్దమ్ । నడ్వలాభ్యశ్శౌష్కలమ్ । పార్యాయకైవర్తమ్ । అవార్యాయ
మార్గారమ్ । తీర్థేభ్యఆన్దమ్ । విషమేభ్యోమైనాలమ్ । స్వనేభ్యః పర్ణకమ్ ।
గుహాభ్యః కిరాతమ్ । సానుభ్యో జంభకమ్ । పర్వతేభ్యః కింపూ
రుషమ్ ॥౧౨॥

ప్రతిశ్రుత్కాయాఋతులమ్ । ఘోషాయభషమ్ । అంతాయ
బహువాదినమ్ । అనంతాయమూకమ్ । మహసేవీణావాదమ్ । క్రోశా

య తూణవధ్మమ్ । ఆక్రందాయ దుందుభ్యాఘాతమ్ । అవరస్పరాయ శంఖధ్మమ్ । ఋభుభ్యో౽జినసంధాయమ్ । సాధ్యేభ్యశ్చర్మమ్ణమ్ ॥౧౩॥

బీభత్సాయై పౌల్కసమ్ । భూత్యై జాగరణమ్ । అభూత్యై స్వపనమ్ । తులాయై వాణిజమ్ । వర్ణాయ హిరణ్యకారమ్ । విశ్వేభ్యో దేవేభ్యస్సిధ్మలమ్ । పశ్చాద్దోషాయ గ్లావమ్ । ఋత్యై జనవాదినమ్ । వ్యృద్ధ్యై అపగల్భమ్ । సగ్ంశరాయ ప్రచ్ఛిదమ్ ॥౧౪॥

హసాయ పుగ్ంశ్చలూమాలభతే । వీణావాదంగణకం గీతాయ । యాదసే శాబుల్యామ్ । నర్మాయ భద్రవతీమ్ । తూణవధ్మం గ్రామణ్యం పాణిసంఘాతం నృత్తాయ । మోదాయానుక్రోశకమ్ । ఆనందాయ తలవమ్ ॥౧౫॥

అక్షరాజాయ కితవమ్ । కృతాయ సభావినమ్ । త్రేతాయా ఆదినవదర్శమ్ । ద్వాపరాయ బహిస్సదమ్ । కలయే సభాస్థాణుమ్ । దుష్కృతాయ చరకాచార్యమ్ । అధ్వనే బ్రహ్మచారిణమ్ । పిశాచేభ్యస్సైలగమ్ । పిపాసాయై గోవ్యచ్ఛమ్ । నిరృత్యై గోఘాతమ్ । క్షుధే గోవికర్తమ్ । క్షుత్తృష్ణాభ్యాంతమ్ । యోగాం వికృన్తంతమాగ్ంసంభిక్షమాణ ఉపతిష్ఠతే ॥౧౬॥

భూమ్యై పీఠసర్పిణమాలభతే । అగ్నయేగ్ంసలమ్ । వాయవే చాండాలమ్ । అంతరిక్షాయ వగ్ంశనర్తినమ్ । దివే ఖలతిమ్ । సూర్యాయ హర్యక్షమ్ । చంద్రమసే మిర్మిరమ్ । నక్షత్రేభ్యః కిలాసమ్ । అహ్నే శుక్లం పింగలమ్ । రాత్రియై కృష్ణం పింగాక్షమ్ ॥౧౭॥

నాచేపురుష మాలభతే। ప్రాణమపానంవ్యానముదానగ్ం సమానంతాణ వాయవే। సూర్యాయ చక్షురాలభతే। మనశ్చంద్రమసే। దిగ్భ్యశ్శ్రోత్రమ్। ప్రజాపతయేపురుషమ్॥౧౮॥

అథైతానరూపేభ్య ఆలభతే। అతిహ్రస్వ మతిదీర్ఘమ్। అతికృశ మత్యగ్ంసలమ్। అతిశుక్లమతికృష్ణమ్। అతిశ్లక్ష్ణ మతిలోమశమ్। అతికిరిటమతిదంతురమ్। అతిమిర్మిరమతిమేమిషమ్। ఆశాయై జామిమ్। ప్రతీక్షాయైకుమారీమ్॥౧౯॥

బ్రహ్మణేగీతాయుశ్రమాయుస్సంధయేనదీభ్య ఉఖ్యాదేభ్య ఋతుభ్యో భాయా అమేభ్యోమన్యవేయమ్యై దశదశసరోభ్యోద్వాదశ ప్రతిశ్రుత్కాయైబీభత్సాయై దశదశహసాయసప్తాతురాజాయత్రయోదశ భూమ్యైదశవాచేపడథనవైకాం నవిగ్ంశతిః॥ బ్రహ్మణేయమ్యై నవదశ॥

సున్నాలపన్నం సమాప్తమ్.

అథ పంచానువాకాః.

హరిఃఓమ్॥౧॥ ప్రజాపతేరక్ష్యశ్వయత్తత్పరాపతత్తదశ్వోఽభవద్యదశ్వయత్తదశ్వస్యాశ్వత్వంతద్దేవా అశ్వమేధేనైవ ప్రత్యదధురేషవై ప్రజాపతిగ్ంసర్వంకరోతి యోఽశ్వమేధేన యజతే సర్వఏవభవతి సర్వస్యవాఏషాప్రాయశ్చిత్తిస్సర్వస్య భేషజగ్ సర్వంవా ఏతేనపాప్మానందేవా అతరన్నపివా ఏతేన బ్రహ్మహత్యామతరన్ తరతిసర్వం పాప్మానమ్ ॥ ౧ ॥

తరతి తరతి బ్రహ్మహత్యాం యోఽశ్వమేధేన యజతే యఉచైనమేవం వేద ॥ ఉత్తరం వైతత్ప్రజాపతే రక్ష్యశ్వాయత్తస్మాదశ్వస్యోత్తరతో ఽవద్యన్తి దక్షిణతోఽన్యేషాం పశూనాం వైతసః కటోభవత్యప్సు యోనిర్వా అశ్వోఽప్సుజో వేతసస్స్వ ఏవైనం యోనౌ ప్రతిష్ఠాపయతి చతుష్టోమ స్తోమోభవతి సరడ్ఢవా అశ్వస్య సక్థ్యా వృహత్ దేవాశ్చ తుష్టోమేనైవ ప్రత్యదధుర్యచ్చతుష్టోమః స్తోమో భవత్యశ్వస్య సర్వత్వాయ ॥

ప్రథమానువాక స్సమాప్తః.

హరిఃఓమ్ ॥ ౧ ॥ పవమానస్సువర్జనః । పవిత్రేణవిచర్షణిః । యః పోతాసపునాతుమా । పునన్తుమాదేవజనాః । పునంతు మనవోధియా । పునంతువిశ్వ ఆయవః । జాతవేదః పవిత్రవత్ । పవిత్రేణ పునాహిమా । శుక్రేణదేవ దీద్యత్ । అగ్నేక్రత్వాక్రతూగ్ంరను ॥ ౧ ॥

యత్తేపవిత్రమర్చిషి । అగ్నేవితతమన్తరా । బ్రహ్మతేన పునీమహే । ఉభాభ్యాం దేవసవితః । పవిత్రేణసవేనచ । ఇదంబ్రహ్మ పునీమహే । వైశ్వదేవీ పునతీదేవ్యాగాత్ । యస్యైబహ్వీస్తనువో వీతపృష్ఠాః । తయామదన్తస్సధమాద్యేషు । వయగ్గ్ స్యామపతయోరయీణామ్ ॥ ౨ ॥

వైశ్వానరోరశ్మిభిర్మాపునాతు । వాతఃప్రాణేనేషిరో మయోభూః । ద్యావాపృథివీపయసాపయోభిః । ఋతావరీయజ్ఞియే మాపునీతామ్ । బృహద్భిస్సవితస్తృభిః । వర్షిష్ఠైర్దేవమన్మభిః । అగ్నేదక్షైః

పునాహిమా । యేనదేవా అపునత । యేనాపోదివ్యం కశః । తేనదివ్యే
నబ్రహ్మణా ॥ ౩

ఇదంబ్రహ్మపునీమహే । యఃపావమానీరధ్యేతి । ఋషిభిస్సం
భృతగ్ంరసం । సర్వగ్ం సపూతమశ్నాతి । స్వదితం మాతరిశ్వనా ।
పావమానీర్యో అధ్యేతి । ఋషిభిస్సంభృతగ్ంరసమ్ । తస్మైసరస్వతీ
దుహే । క్షీరగ్ం సర్పిర్మధూదకమ్ । పావమానీ స్స్వస్త్యయనీః ॥౪॥

సుదుఘాహిపయస్వతీః । ఋషిభి స్సంభృతోరసః । బ్రాహ్మణే
ష్వమృతగ్ం హితమ్ । పావమానీ ర్దిశన్తునః । ఇమంలోకమథోఅముం ।
కామా న్సమర్ధయన్తునః । దేవీర్దేవై స్సమాభృతాః । పావమానీస్స్వ
స్త్యయనీః । సుదుఘాహిఘృతశ్చుతః । ఋషిభిస్సమ్భృతోరసః । బ్రా
హ్మణేష్వమృతగ్ం హితమ్ । యేనదేవాః పవిత్రేణ । ఆత్మానంపునతే
సదా । తేనసహస్రధారేణ । పావమాన్యః పునన్తుమా । ప్రాజాప
త్యంపవిత్రం । శతోద్యామగ్ం హిరణ్మయం । తేన బ్రహ్మవిదోవయం ।
పూతంబ్రహ్మపునీమహే । ఇన్ద్రస్సునీతీసహమా పునాతు । సోమస్స్వ
స్త్యావరుణస్సమీచ్యా । యమోరాజా ప్రమృణాభిః పునాతుమా ।
జాతవేదామోర్జయన్త్యా పునాతు॥

ద్వితీయానువాక స్సమాప్తః.

హారిః ఓమ్ ॥౩॥ సర్వేషువా ఏషులోకేషు మృత్యవోన్వాయత్తాః।
తేభ్యోయదాహుతీర్నజుహుయాత్ । లోకేలోకఏనంమృత్యుర్విందేత్ ।
మృత్యవేస్వాహా మృత్యవేస్వాహే త్యభిపూర్వమాహుతీర్జుహోతి। లో

కాల్లోకాద్దేవమృత్యుమవయజతే। నైనంలోకే లోకేమృత్యుర్విందతి। య ద్యముష్మైస్వాహాముష్మైస్వాహేతి జుహ్వాత్సంచక్షీత। బహుంమృత్యుమమి త్రం కుర్వీత। మృత్యవేస్వాహేత్యేకస్మా ఏవైకాంజుహుయాత్। ఏకోవా అముష్మిఁల్లోకేమృత్యుః॥

ఆర్తినయామృత్యుంరేవ। తమేవాముష్మిన్లోకేవయజతే। భ్రూణహ త్యాయైస్వాహేత్యవభృథ ఆహుతిం జుహోతి। భ్రూణహత్యామేవా వయజతే। తదాహుః। యద్భ్రూణహత్యాపాత్ర్యాథ। కస్మాద్యజ్ఞేపి క్రియత ఇతి। అమృత్యుర్వా అన్యో భ్రూణహత్యాయా ఇత్యాహుః। భ్రూణహత్యావావమృత్యురితి। యద్భ్రూణహత్యాయై స్వాహేత్యవభృ థ ఆహుతిం జుహోతి॥

మృత్యుమేవాహుత్యాతర్పయిత్వాపరిపాణం కృత్వా। భ్రూణ ఘ్నే భేషజం కరోతి। ఏతాగ్ంహవై ముండిభ ఔదన్యవః। భ్రూణహత్యా యై ప్రాయశ్చిత్తిం విదాంచకార। యోహాస్యాపి ప్రజాయాం బ్రాహ్మ ణగ్ంహంతి। సర్వస్మైతస్మై భేషజంకరోతి। జుంబకాయస్వాహేత్యవభృథ ఉత్తమామాహుతిం జుహోతి। వరుణోవై జుంబకః। అంతతఏవ వరు ణమవయజతే। ఖలతేర్విక్లిధస్య శుక్లస్యపింగాక్షస్యమూర్ధంజుహోతి। ఏతద్వై వరుణస్యరూపమ్। రూపేణైవ వరుణమవయజతే॥

(లోకేమృత్యుర్జుహోతి మూర్ధంజుహోతి ద్వేచ)

తృతీయానువాక స్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్॥౪॥కూశ్మాండైర్జుహుయాద్యోఽపూతఇవమన్యేత యథా స్తేనో యథా భ్రూణహైవమేష భవతి యో యోనౌ రేతస్సించతి యదర్వాచీన మేనో భ్రూణహత్యాయా స్తస్మాన్ముచ్యతే యావదేనో దీక్షాముపైతి దీక్షితస్సతే స్సతతి జుహోతి సంవత్సరం దీక్షితో భవతి సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే మాసం దీక్షితో భవతి యో మాస స్ససంవత్సర స్సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే చతుర్విగ్ంశతిగ్ం రాత్రీర్దీక్షితో భవతి చతుర్విగ్ంశతి రర్ధమాసా స్సంవత్సర స్సంవత్సరా దేవాత్మానం పునీతే ద్వాదశ రాత్రీ ర్దీక్షితో భవతి ద్వాదశ మాసా స్సంవత్సర సంవత్సరాదేవాత్మానం పునీతే షడ్రాత్రీర్దీక్షితో భవతి షడ్వా ఋతవస్సంవత్సర స్సంవత్సరా దేవాత్మానం పునీతే నమాగ్ం సమశ్నీయా న్నస్త్రియముపేయాన్నో పర్యాసీత జుగుప్సేతానృతాత్పయో బ్రాహ్మణస్య వ్రతం యవాగూరాజన్య స్యామిక్షా వైశ్యస్యాథో సౌమ్యే ప్యధ్వరవేతద్వ్రతం బ్రూయాద్యది మన్యేతో పదస్యామీత్యోదనం ధానా స్సక్తూన్ఘృతమిత్యనువ్రతయే దాత్మనోఽనుపదాసాయ॥

చతుర్థానువాక స్సమాప్తః.

హరిః ఓమ్॥౫॥హిరణ్యశృఙ్గం వరుణం ప్రపద్యే తీర్థం మే దేహి యాచితః। యన్మయా భుక్తమసాధూనాం పాపేభ్యశ్చ ప్రతిగ్రహః। యన్మే మనసా వాచా కర్మణా వా దుష్కృతం కృతమ్। తన్న ఇన్ద్రో వరుణో బృహస్పతి స్సవితా చ పునన్తు పునః పునః। నమోఽగ్నయే ఽప్సుమతే నమ ఇన్ద్రాయ నమో వరుణాయ నమో వారుణ్యై నమోఽద్భ్యః॥

యదపాంక్తూరం యదమేధ్యం యదశాన్తం తదపగచ్ఛతాత్ । అత్యాశనాదతీపానాద్యచ్చ ఉగ్రాత్ప్రతిగ్రహాత్ । తన్నో వరుణో రాజా పాణినాహ్యవమర్శతు । సోఽహమపాపో విరజో నిర్ముక్తో ముక్తకిల్బిషః। నాకస్య పృష్ఠమారుహ్య గచ్ఛేద్బ్రహ్మ సలోకతామ్ । యశ్చాప్సు వరుణస్స పునాత్వఘమర్షణః। ఇమం మే గఙ్గేయమునే సరస్వతి శుతుద్రిస్తోమగ్ంసచ తా పరుష్ణియా । అసిక్నియా మరుద్వృధే వితస్తయాఽఽర్జీకీయే శృణుహ్యాసుషోమయా । ఋతంచ సత్యంచాభీద్ధాత్తపసోఽధ్యజాయత । తతో రాత్రిరజాయత తతస్సముద్రో అర్ణవః॥

సముద్రాదర్ణవాదధి సంవత్సరో అజాయత । అహోరాత్రాణి విదధద్విశ్వస్య మిషతో వశీ । సూర్యాచన్ద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వమకల్పయత్ । దివంచ పృథివీంచాన్తరిక్షమథో సువః । యత్పృథివ్యాగ్ం రజస్స్వమాన్తరిక్షే విరోదసీ । ఇమాగ్ంస్తదాపో వరుణః పునాత్వఘమర్షణః । ఏష భూతస్య మధ్యే భువనస్య గోప్తా । ఏష పుణ్యకృతాం లోకానేష మృత్యోర్హిరణ్మయమ్ । ద్యావాపృథివ్యోర్హిరణ్మయగ్ంసగ్ంశ్రితగ్ం సువః॥

సనస్సువస్సగ్ంశిశాధి । ఆర్ద్రం జ్వలతి జ్యోతిరహమస్మి । జ్యోతిర్జ్వలతి బ్రహ్మాహమస్మి । యోఽహమస్మి బ్రహ్మాహమస్మి । అహమస్మి బ్రహ్మాహమస్మి । అహమేవాహం మాంజుహోమి స్వాహా । అకార్యకార్యవకీర్ణీ స్తేనో భ్రూణహా గురుతల్పగః । వరుణోఽపామఘమర్షణస్తస్మాత్పాపాత్ప్రముచ్యతే । రజోభూమిస్త్వమాగ్ం రోదయస్వ ప్రవద

న్తిధీరాః । ఆక్రాన్త్సముద్రః ప్రథమే విధర్మఞ్జనయన్ప్రజాభువనస్య రాజా। వృషాపవిత్రే అధిసానో అవ్యే బృహత్సోమోవావృధేసువానఇన్దుః॥
పంచానువాక స్సమాప్తః.

——(౦)——

అథ బృహస్పతి సూక్తమ్.

ఇమాంధియమితి ద్వాదశర్చస్యసూక్తస్య అయాస్యో బృహస్పతిస్త్రిష్టుప్ । బృహస్పతిసూక్తజపే వినియోగః॥

ఇమాంధియం సప్తశీర్ష్ణీం పితాన ఋతప్రజాతాం బృహతీమవిన్దత్। తురీయం స్విజ్జనయ ద్విశ్వజన్యో యాస్య ఉక్థమిన్ద్రాయశంసన్॥

ఋతంశంసన్త ఋజుదీధ్యానా దివస్పుత్రాసో అసురస్య వీరాః । విప్రంపదమఙ్గిరసోదధానా యజ్ఞస్య ధామ ప్రథమం మనన్త॥

హంసైరివసఖిభిర్వావదద్భి రశ్మన్మయాని నహనావ్యస్యన్ । బృహస్పతి రభికనిక్రదద్గా ఉతప్రాస్తౌ దుచ్చవిద్వా అగాయత్॥ అవో ద్వాభ్యాంపరఏకయాగా గుహాతిష్ఠన్తీరనృతస్యసేతౌ। బృహస్పతి స్తమసి జ్యోతిరిచ్ఛన్నుదుస్రా ఆకర్విహితిస్ర ఆవః । విభిద్యాపురంశయథే - మపాచీంనిస్త్రీణిసాకముదధే రకృన్తత్ । బృహస్పతిరుషసం సూర్యంగామర్కం వివేద స్తనయన్నివ ద్యౌః॥

ఇన్ద్రోవలం రక్షితారం దుఘానాంకరేణేవ విచకర్తా రవేణ। స్వేదాఞ్జిభి రాశి రమిచ్ఛమానో రోదయత్పణిమాగా అముష్ణాత్।

స ఈంస త్యేభిస్సఖిభి శ్శుచద్భి గోధాయసంవిధనసైరదర్దః । బ్రహ్మ ణస్పతిర్వృషభిర్వరాహైర్ఘర్మస్వేదేభిర్ద్రవిణం వ్యానట్ ॥ తేస త్యేనమనసా గోపతింగా ఇయానాస ఇషణ య న్తధీభిః । బృహస్పతి ర్మిథో అవద్యపేభిరుదుస్రియా అసృజత స్వయుగ్భిః । తంవర్ధయన్తోమతి భిశ్శివాభి స్సింహమివనానదతం సధస్థే । బృహస్పతిం వృషణం శూరసాతౌ భరేభరే అనుమదేమజిష్ణుమ్ ॥ యదా వాజమసనద్విశ్వ రూపమాద్యామరుక్షదుత్తరాణి సద్మ । బృహస్పతిం వృషణం వర్ధ యన్తోనానా సన్తోబిభ్రతోజ్యోతి రాసా॥ సత్యామాశిషం కృణుతా వయోధై కీరించిద్ధ్యవథస్స్వేభి రేవైః । పశ్చామృధో అపభవన్తు వి శ్వాస్తద్రోదసీశృణుతం విశ్వమిన్వే ॥ ఇన్ద్రోమహ్నామహతో అర్ణ వస్య విమూర్ధాన మభినదర్బుదస్య । అహన్నహిమరిణా త్సప్తసి న్ధూన్దేవై ర్ద్యావా పృథివీ ప్రావతం నః॥

బృహస్పతిసూక్తమ్ సమాప్తమ్.

సరస్వతీసూక్తమ్.

హరిః ఓమ్ ॥ ఋషయో ఆశ్వలాయనం ప్రపృచ్ఛుః ॥ కథం సా రస్వతప్రాప్తిః, కేన ధ్యానేన సువ్రత। మహాసరస్వతీ యేన తుష్టా భవతి త ద్వద॥ ఆశ్వలాయన ఉవాచ॥ శృణ్వన్తు ఋషయ స్సర్వే గుహ్యాద్గుహ్యత మం మహత్ । దశశ్లోక్య మిదం స్తోత్రం ధ్యానపూర్వం వదామ్యహం।

వక్ష్యే సారస్వతం స్తోత్రం వాక్ప్రవృత్తికరం శుభమ్ । లక్ష్మీవివర్ధనంచై
వ వివాదే విజయప్రదం । సదా సకలరోగఘ్నం సర్వసంపత్కరంశుభమ్।
సర్వ స్త్రీరాజవశ్యార్థం సర్వకార్యశుభావహమ్ । సర్వపాపక్షయకరం
భక్తాభీష్టప్రదాయకమ్ ॥ ఋషిరాశ్వలాయనస్తు ఛ్ఛందోనుష్టుప్ప్రకీర్తి
తం । దేవతాస్తోత్రమన్త్రస్య మహావాగీశ్వరీ తథా ॥ శుద్ధస్ఫటికసంకా
శాం శశిబింబసమప్రభామ్ । కుందేందుతుహినాభాసాం హంసాసనగ
తాం శుభామ్॥ అంకుశం చాక్షసూత్రంచ పాశపుస్తకధారిణీమ్ । ముక్తా
హారైస్సమాయుక్తాం దేవీం ధ్యాయేచ్చతుర్భుజామ్ । సితేన దర్పణా
భేన వస్త్రేణ పరిభూషితాం । సుస్తనీం వేదిమధ్యాంతాం చంద్రార్థ
కృతశేఖరామ్ ॥ జటాకలాపసంయుక్తాం పూర్ణచంద్రనిభాననాం ।
త్రిలోచనీం మహాదేవీం స్వర్ణనూపురధారిణీమ్ ॥ కంబుకంఠీం సుతా
మ్రోష్ఠీం సర్వాభరణభూషితాం । కటకైస్స్వర్ణరత్నాఢ్యైర్మహావల
యభూషితామ్॥ కేయూరైర్మేఖలాద్యైశ్చ ద్యోతయంతీం జగత్త్రయమ్।
శబ్దబ్రహ్మారిణీం ధ్యాయేత్ జ్ఞానకామస్సమాహితః ॥

అస్య శ్రీదశశ్లోకీస్తోత్రమహామన్త్రస్య ఆశ్వలాయనభగవాన్
ఋషిః ।, అనుష్టుప్ఛందః । శ్రీసరస్వతీ దేవతా । యద్వాగితి బీజం ।
దేవీంవాచమితి శక్తిః । ప్రణోదేవీతి కీలకమ్ । పరబ్రహ్మాధిదైవత్యం ।
మమ సరస్వతీప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః ॥ ఐం - అంగుష్ఠాభ్యాం
నమః । క్లీం - తర్జనీభ్యాంనమః । సౌః - మధ్యమాభ్యాంనమః । హ్రాం -
అనామికాభ్యాంనమః । హ్రీం -కనిష్ఠికాభ్యాంనమః । హ్రూం - కరతల
కరపృష్ఠాభ్యాంనమః । ఐం - హృదయాయనమః । క్లీం - శిరసే స్వాహా ।
సౌః - శిఖాయైవషట్ । హ్రాం - కవచాయహుం । హ్రీం - నేత్రత్ర
యాయ వౌషట్ । హ్రూం - అస్త్రాయఫట్ । భూర్భువస్సువరోమితి
దిగ్బంధః ॥

ధ్యానమ్ ॥ పరబ్రహ్మాత్మికాం దేవీం భుక్తిముక్తిఫలప్రదామ్

ప్రణమ్య స్తౌమి తామేవ జ్ఞానశక్తిం సమాహితః॥ లమిత్యాది పంచపూజాం కుర్యాత్ ॥ మనుః॥ ఐం - హ్రీం - శ్రీం - ఐం - క్లీం - సౌః॥ ఇతి యథాశక్తిం జపిత్వా పారాయణం కుర్యాత్ ॥ యథా ॥ ౧ ॥ (ప్రణోదేవీత్యస్య భరద్వాజ స్సరస్వతీగాయత్రీ) ప్రణోదేవీత్యస్య మన్త్రస్య। భరద్వాజఋషిః। గాయత్రీఛందః । శ్రీసరస్వతీదేవతా ॥ ఐం-బీజం । మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః॥

మంత్రః ॥ ప్రణోదేవీసరస్వతీ వాజేభిర్వాజినీవతీ । ధీనామ విత్ర్యవతు ॥

శ్లో॥ యా వేదాంతార్థ తత్త్వైక స్వరూపా పరమార్థతః।
నామరూపాత్మికావ్యక్తా సా మాం పాతు సరస్వతీ॥౧॥

౨॥ ఛందః॥ (ఆనోదివో త్రి స్సరస్వతీత్రిష్టుప్) ఆనోదివ ఇత్యస్య మన్త్రస్య । అత్రిఋషిః । త్రిష్టుప్ఛందః। శ్రీసరస్వతీదేవతా । క్లీం-బీజం। మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః ॥

మన్త్రః॥ ఆనోదివోబృహతః పర్వతాదా సరస్వతీ యజతాగంతు యజ్ఞమ్ । హవందేవీజుజుషాణ ఘృతాచీ శగ్మాం నోవాచ ముశతీ శృణోతు ॥

శ్లో॥ యాసాం గోపాంగవేదేషు చతుర్ష్వేకైవ గీయతే ।
అద్వైతా బ్రహ్మణః శక్తి స్సా మాంపాతు సరస్వతీ॥

౩॥ ఛందః॥ (పావకానోమధుచ్ఛందా స్సరస్వతీగాయత్రీ) పావకానఇత్యస్య మన్త్రస్య । వైశ్వానరోమధుఛందా ఋషిః। గాయత్రీఛందః। శ్రీసరస్వతీదేవతా । సౌః-బీజమ్ । మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః ॥

మన్త్రః ॥ పావకానస్సరస్వతీ వాజేభిర్వాజినీవతీ యజ్ఞం వష్టుధియావసు

శ్లో॥ యావర్ణపదవాక్యార్థ స్వరూపేణ ప్రవర్తతే।
అనాదినిధనానంతా సా మాం పాతు సరస్వతీ ॥

౪॥ ఛందః॥ (చోదయిత్రీమధుచ్ఛందా స్సరస్వతీ గాయత్రీ) చోదయిత్రీత్యస్య మన్త్రస్య । వైశ్వానరో మధుఛందాఋషిః । గాయత్రీ ఛందః । శ్రీసరస్వతీదేవతా ॥ హ్రాం-బీజం ॥ మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః॥

మన్త్రః ॥ చోదయిత్రీ సూనృతానాం చేతంతీ సుమతీనాం। యజ్ఞం దధే సరస్వతీ ॥

శ్లో॥ అధ్యాత్మమధిదైవంచ దేవానాం సమ్యగీశ్వరీ ।
ప్రత్యగాస్తే వసంతీయా సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥

౫॥ ఛందః॥ (మహో అర్ణో మధుచ్ఛందా స్సరస్వతీగాయత్రీ) మహోఅర్ణ ఇత్యస్య మన్త్రస్య । మధుఛందాఋషిః । గాయత్రీఛందః । శ్రీసరస్వతీదేవతా । హ్రీం- బీజం । మమ వాక్సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః॥

మంత్రః ॥ మహో అర్ణః స్సరస్వతీ ప్రచేతయతి కేతునా । ధియో విశ్వావిరాజతి ॥

శ్లో॥ అంతర్యామ్యాత్మనా విశ్వం త్రైలోక్యం యాధిగచ్ఛతి।
రుద్రాదిత్యాదిరూపస్థా సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥

ఛందః॥ (చత్వారి వాగ్దీర్ఘతమా వాగ్దేవీ త్రిష్టుప్) చత్వారి వాగీత్యస్య మన్త్రస్య । ఉచథ్యపుత్రో దీర్ఘతమఋషిః । వాగ్దేవతా త్రిష్టుప్ఛందః । హ్రూం-బీజం । ...ర్థేజపేవినియోగః॥

మంత్రః॥ చత్వారి వాక్పరిమితా పదాని తానివిదుర్బ్రాహ్మణాయే మనీషిణః। గుహాత్రీణి నిహితా నేంగయంతి తురీయం వాచో మనుష్యా వదంతి॥

శ్లో॥ యా ప్రత్యగ్దృష్టిభి ర్జీవై ర్వ్యజ్యమానానుభూయతే ।
వ్యాపినీజ్ఞప్తిరూపైకా సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥

౭ ॥ ఛందః॥ యద్వాగ్నేమో భార్గవో వాక్ త్రిష్టుప్ । యద్వాగిత్యస్య మంత్రస్య । భార్గవో నెమిఋషిః । శ్రీధేనువాగీశ్వరీదేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః । హ్రీం - బీజం । ... జపే వినియోగః ॥

మన్త్రః॥ యద్వాగ్వదంత్యవిచేతనాని రాష్ట్రీ దేవానాం నిషసాద మంద్రా । చతస్ర ఊర్జం దుదుహేపయాంసి క్వస్విదస్యాః పరమం జగామ॥

శ్లో॥ వ్యక్తావ్యక్తగిరస్సర్వే వేదాద్యా వ్యాహరంతి యామ్ ।
సర్వకామదుఘా ధేను స్సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥

౮॥ ఛందః॥ (దేవీం వాచ న్నేమో భార్గవో వాక్త్రిష్టుప్) దేవీం వాచమిత్యస్య మంత్రస్య । భార్గవో నేమిఋషిః । శ్రీధేనువాగీశ్వరీ దేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః॥ హ్రాం-బీజం...జపే వినియోగః ॥

మన్త్రః॥ దేవీం వాచ మజనయన్త దేవా స్తాం విశ్వరూపాః పశవో వదంతి । సానోమంద్రేషమూర్జం దుహానా ధేను ర్వాగస్మా నుపసుష్టుతైతు॥

శ్లో॥ నామజాత్యాదిభి ర్భేదై రష్టధాయా వికల్పితా ।
నిర్వికల్పాత్మికా వ్యక్తా సా మాంపాతు సరస్వతీ॥

౯॥ ఛందః॥ (ఉతత్వః పశ్యన్ బృహస్పతిర్వాక్త్రిష్టుప్)ఉతత్వః పశ్యన్నిత్యస్య మంత్రస్య।బృహస్పతిఋషిః।త్రిష్టుప్ఛందః । శ్రీసరస్వతీదేవతా । హ్రః - బీజం ॥ ... ర్థే జపే వినియోగః॥

మన్త్రః॥ ఉతత్వః పశ్య న్న దదర్శ వాచ ముతత్వ శ్శృణ్వ న్నశృణోత్యేనాం । ఉతో త్వస్మైతన్వ౦ం విసస్రేజ్జాయేవపత్య ఉశతీసు

వాసాః ॥

శ్లో॥ యాంవిదిత్వాఖిలం బంధం నిర్మథ్యాఖిలవర్త్మనామ్ ।
యోగీయాతి పరంస్థానం సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥

౧౦॥ ఛందః॥ (అంబితమెగృత్సమద స్సరస్వత్యనుష్టుప్) అంబితమ ఇత్యస్య మన్త్రస్య । గృత్సమదఋషిః । అనుష్టుప్ఛందః । సరస్వతీ దేవతా । శ్రీం - బీజం । మమ...ర్థే జపేవినియోగః॥

మన్త్రః॥ అంబితమ్మేనదీతమే దేవీతమే సరస్వతీ । అప్రశస్తా ఇవ శ్మసిప్రశస్తిమంబనస్కృధి ॥

శ్లో॥ నామరూపాదికం సర్వం యస్యామావేశ్యతాం పునః ।
ధ్యాయంతి బ్రహ్మణోరూపం సా మాంపాతు సరస్వతీ॥

అథ ఫలశ్రుతిః.

శ్లో॥ యఃకవిత్వం నిరాతంకం భుక్తిముక్తించవాంఛతి । సోభ్యర్చ్యైనాందశశ్లోక్యా భక్త్యాస్తౌతి సరస్వతీమ్॥౧॥ తస్యైవంస్తువతో నిత్యం సమభ్యర్చ్యసరస్వతీమ్ । భక్తిశ్రద్ధాభియుక్తస్య షాణ్మాసాత్ప్రత్యయో భవేత్ ॥ ౨॥ తతః ప్రవర్తతే వాణి స్వేచ్ఛయా లలితాక్షరా । గద్యపద్యాత్మికావాణీ ప్రమేయైశ్చ వివక్షితైః ॥ 3 ॥ అశృతం బుధ్యతే గ్రంథం ప్రాయస్సారస్వతం కవిః । శృతంచ ధారయె దాశు స్ఖలద్గిస్స్పష్టవాగ్భవేత్ ॥ ౪ ॥ విఖ్యాత స్సర్వలోకేషు వాగ్మీ భవతి సర్వదా । అజేయః ప్రతిపక్షాణాం స్వయంజేతాభిజాయతే ॥ ౫ ॥ స్వయూథ్యైర్వాదశాస్త్రార్థ్యా వివాదే ప్రస్తుతే సతి । అహం వాచస్పతిర్విష్ణుశ్శివోవాస్మి భావయేత్ ॥ ౬ ॥ ఏవం భావయతా తేన బృహస్పతిరపి స్వయం ।

నశక్నోతి సమంవక్తుం నరేష్వన్యేషు కాకథా ॥ ౭ ॥ నకాంచనస్త్రియం నిందే న్నదేవా న్నాపిచ ద్విజాన్ । అనార్యై ర్నాభిభాషేత సర్వత్రైవ క్షమీభవేత్ ॥౮॥ సర్వత్రైవ ప్రియం బ్రూయా ద్యదిచ్ఛే త్సిద్ధి మాత్మనః। శ్లోకైనైవ శిరస్కృత్యా ద్విషంతం ప్రతివాదినమ్ ॥ ౯ ॥ ప్రతివాదిగజానాంతు సింహో భవతి మానవః । యద్వాగితిద్వ్యక్షరేణైవ దేవీం యోర్చయతివ్రతీ ॥ ౧౦ ॥ తస్య నాసంస్కృతా వాణీ ముఖా దుచ్చరతే క్వచిత్ । నమామి యామినీనాథ రేఖాలంకృతకుంతలాం ॥ ౧౧ ॥ భవానీం భవసంతాప నిర్వాపణసుధానిధిం । యయాచెదం ధృతం సర్వం జగత్స్థానరజంగమమ్ ॥ ౧౨ ॥ యాం నత్వా లోకపాలాద్యా స్స్వే స్వే ధర్మే ప్రతిష్ఠితాః ॥ ఇత్యాశ్వలాయనముని ర్నిజగాద దేవ్యా స్తోత్రం సమస్త భోగనిదానభూతం । ఏతత్పఠన్ ద్విజవర శ్శుచితాముపేత్య సంధ్యాసువాంఛితఫలా న్యుపయాతి శీఘ్రం ॥ ప్రథమం భారతీనామ ద్వితీయం చ సరస్వతీ । తృతీయం శారదాదేవీ చతుర్థం కంసమర్దనీ ॥ పంచమంతు జగన్మాతా షష్ఠంచైవతు పార్వతీ । సప్తమంచైవ కౌమారి అష్టమం బ్రహ్మవాదినీ । నవమం చైవ వారాహీ దశమం బ్రహ్మపుత్రికా ॥ ఏకాదశంచ వాగ్దేవీ ద్వాదశం వరదాంబికా । ద్వాదశైతాని నామాని త్రిసంధ్యం యఃపఠే న్నరః । వాగ్వాదిన్యాః ప్రసాదేన వత్సరాత్సకవిర్భవేత్ ॥

ఇత్యాశ్వలాయనఋషిప్రోక్తం
ఫలశ్రుతి స్సమాప్తమ్.

అథ సరస్వతీస్తోత్రప్రారంభః.

యత్పాదాంబుజ మంబుజాసనముఖై రాద్యైరచింత్యం సురై ర్యచ్చారిత్ర మగణ్యమేవ వచసాం వాచస్పతే రుచ్ఛ్రితామ్। యత్కారుణ్యకటాక్షసూత్రకలితా చిత్రా జగన్మాలికా పాయా త్సా మమ సర్వదా భగవతీ భద్రేశ్వరీ భద్రదా ॥ ౧ ॥వందే సర్వసురాదిభి ర్నిగదితాం లోకప్రసిద్ధప్రభాం శుభ్రాం శాస్త్ర పురాణ నాటక మహాకావ్యాది సంచారిణీం। బ్రహ్మాది త్రిదశై రనిందితగుణై రావేష్టితాం సర్వదా నానాభూషణభూషితాం నతజనాభీష్టప్రదాం భారతీమ్ ॥ ౨ ॥ కలహంసమత్తల్లికాది రూఢం కలవీణా కలకంఠితో త్తమాంగం। కలయాకలితం విధోః కిరీటె కలయే కంచనకామినీవిశేషమ్ ॥ ౩ ॥ శుభ్రాం శుభ్రవిలేప మాల్యవసనాం శీతాంశుఖండోజ్జ్వలాం వ్యాఖ్యా మక్షగుణం సుధాఢ్యకలశం విద్యాంచ హస్తాంబుజైః। బిభ్రాణాం కమలాసనాం కుచనతాం వాగ్దేవతాం సంస్థితాం వందే వాగ్విభవప్రదాం త్రినయనాం సౌభాగ్యసంపత్కరీమ్ ॥ ౪ ॥ ఛందః పాదయుగోరుచారుజఘనా శిక్షాపి జంఘ్రశ్రుతీ ఋగ్వేదాదియుగా యజుస్స్వరదనా యా సామవామోదరా। తర్కోద్యత్సుకుచాగ్రశ్రుతి స్మృతిభుజా కావ్యారవిందాననా వేదాంతామలలోచనా విలసితా నౌమీహ వాగీశ్వరీమ్ ॥౫॥ కుందేందువారణ మృణాళ మరాళతార నీహారహార ఘనసారపటీరగౌర। యా పుస్తకాక్షవలయాంకుశపాశహస్తా సా భారతీ మమ ముఖాంబురుహే సదాస్తామ్ ॥ ౬॥ నవనవ ముక్తాహారాం నవమణి వలయాం నవాంబరధరాం। పీనపయోధరభారాం సరసిజనయనాం సరస్వతీం వందే॥ ౭॥ సరస్వతీ నమస్తుభ్యం వరదే కామరూపిణీ। విద్యారంభం కరిష్యామి

సిద్ధి ర్భవతు మే సదా ॥౮॥ పద్మపత్రవిశాలాక్షీ పద్మకేసరవర్ణినీ। నిత్యం పద్మాలయా దేవీ సా మాంపాతు సరస్వతీ ॥౯॥ యాకుందేందుతుషారహారధవళా యాశుభ్రవస్త్రావృతా యావీణా వరదండమండితకరా యాశ్వేతపద్మాసనా। యా బ్రహ్మాచ్యుత శంకరప్రభృతిభి ర్దేవై స్సదా పూజితా సా మాం పాతు సరస్వతీ భగవతీ నిశ్శేషజాడ్యాపహా ॥౧౦॥ దోర్భి ర్యుక్తా చతుర్భి స్స్ఫటికమణిమయీ మక్షమాలాం దధానాం హస్తేనైకేన పద్మం సితమపిచ శుకం పుస్తకం చాపరేణ। భాసాకుందేందుశంఖస్ఫటికమణినిభా భాసమానా సమానా సామె వాగ్దేవతేయం నివసతు వదనె సర్వదా సుప్రసన్నా॥ ౧౧ ॥ ఆమ్నాయమూర్తిరనుబంధషడంగవాస తర్కప్రకల్పితకళాభరణాభిరామా। వాణీవధూ ర్భగవతీ మమవక్త్రపద్మ సద్మ న్యభీష్టఫలదా వసథంకృషీష్టా॥ ౧౨ ॥ అమలకమలసంస్థా లేఖినీ పుస్తకోద్య త్కరయుగళసరోజా కుందమందారగౌర। ధృతశశధర ఖండోల్లాస కోటీరచూడా భవతు భవభయానాం భంజనీ భారతీ నః ॥ ౧౩ ॥ శరదిందువికాసమందహాసాం స్ఫురదిందీవరలోచనాభిరామాం। అరవిందసమానసుందరాస్యా మరవిందాసన సుందరీ ముపాసే॥ ౧౪ ॥ పుస్తక జపవటహస్తె వరదాభయ చిహ్నచారు బాహులతె। కర్పూరామలదెహె వాగీశ్వరి శోధయాశు మమచేతః ॥ ౧౫ ॥ నీహార హార ఘనసార సుధాకరాభాం కల్యాణదాం కనకచంపకదామభూషాం। ఉత్తుంగపీనకుచకుంభ మనోహరాంగీం వాణీం నమామి మనసా వచసాం విభూత్యై ॥ ౧౬ ॥ శ్రీమచ్చందనచర్చితోజ్జ్వలవపు శ్శుక్లాంబరా కామదా వామాలంకృత కుంతలా ప్రవిలసన్ముక్తావళీశోభనా। సర్వజ్ఞాననిదాన పుస్తకధృతా శుభ్రాక్షమాలాధరా వాగ్దేవీ వదనాంబుజె వసతుమె త్రైలోక్యమాతా చిరమ్ ॥ ౧౭ ॥ శారదా శారదాంభోజ వదనావదనాంబుజే। సర్వదా సర్వదాస్మాకం సన్నిధస్సన్నిధిం క్రియాత్ ॥ ౧౮ ॥ శరణం కరవాణిశర్మ

దంతే చరణం వాణిచరాచరోపజీవ్యం। కరుణమసృణైః కటాక్షపాతైః కురు మామంబ కృతార్థసార్థవాహమ్ ॥ ౧౯ ॥ వాగ్వాణీ భారతీ బ్రాహ్మీ భాషా గీశ్శారదా స్తదా సరస్వతీ కామదుఘా వేదగర్భాక్షరాత్మికా।వాచాసిద్ధిమవాప్నోతి వివాదె విజయీభవేత్ ॥ ౨౦ ॥ తుంగస్తనీం తుహినహారసమానభాసాం శాతోదరీం శశికళా కలితావతంసాం। చంద్రాననాం చకిత బాలకురంగనేత్రాం వీణవినోదనిరతాం కలయామి వాణీం ॥౨౨ ॥

సరస్వతీస్తోత్రం సమాప్తమ్.

అథ ఉదకశాంతి ప్రయోగః.

ఆచామ్య గణపతిపూజాం సమాచరేత్ ॥

పునః ప్రాణానాయమ్య॥ దేశకాలౌ సంకీర్త్య ॥

ఏవం గుణవిశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ మమ ఉపాత్తదురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం బోధాయనోక్తప్రకారేణ ఉదకశాంతికర్మ కరిష్య ఇతి సంకల్ప్య॥

శ్రీవైష్ణవమతే ॥ శ్రీభగవదాజ్ఞయా శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థం ఏభి శ్రీవైష్ణవై బ్రాహ్మణైస్సహ బోధాయనోక్తప్రకారేణ ఉదకశాంతికర్మ కరిష్యేతి సంకల్ప్య ॥

అథోదకశాంతి విధిం వ్యాఖ్యాస్యామః ॥

శుచౌదేశే గోమయేన గోచర్మమాత్రం చతురశ్ర ముపలిప్య॥రంగవల్ల్యాద్యలంకృత్య॥ తస్యోపరి అష్టదళపద్మం లిఖిత్వా ॥ తస్యోపరి ద్రోణద్వయం వ్రీహీన్నిక్షిప్య॥ తస్యోపరి తదర్థం తిలాన్నిక్షిప్య ॥ తస్యోపరి తదర్థం తండులాన్నిక్షిప్య ॥ తస్యోపరి.

ఓం బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమంపురస్తా ద్విసీమత స్సురుచోవేన ఆవః॥ సబుధ్నియా ఉపమా అస్యవిష్ఠా స్సతశ్చయోని మసతశ్చవివః ॥ ఇతి మంత్రేణ మధ్యే ప్రాగగ్ర ముల్లిఖ్య ॥

నాకేసుపర్ణ ముపయత్పతంతగ్ం హృదావేనంతో అభ్యచక్షతత్వా॥హిరణ్యపక్షం వరుణస్యదూతం యమస్యయోనౌ శకునంభురణ్యం॥ ఇతి మంత్రేణ దక్షిణతః ప్రాగగ్ర ముల్లిఖ్య ॥

ఆప్యాయస్వసమేతుతె విశ్వత స్సోమవృష్ణియం ॥ భవావాజస్య సంగథె ॥ ఇతి మంత్రేణ ఉత్తరతః ప్రాగగ్రముల్లిఖ్య ॥

యోరుద్రో అగ్నౌ యో అప్సుయ ఓషధీషు యోరుద్రో విశ్వా భువనావివేశ తస్మై రుద్రాయ నమో అస్త్వాహుతిభాగావా అన్యే రుద్రా హావిర్భాగాః ॥ ఇతిమంత్రేణ మధ్యే ఉదగగ్రముల్లిఖ్య ॥

ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదం సమూఢ మస్యపాగ్ం సురె॥ ఇతి మంత్రేణ పశ్చా దుదగగ్ర ముల్లిఖ్య॥

ఇంద్రం విశ్వా అవీవృధంత్సముద్రవ్యచసంగిరః ॥ రథీతమగ్ం రథీనాం వాజానాగ్ం సత్పతిం పతిం ॥ ఇతి మంత్రేణ పురస్తా దుదగగ్ర ముల్లిఖ్య॥

తస్యోపరి ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్ సగ్గ్‌స్తీర్య ॥ పుష్పైరవకీర్య ॥ ఫలై రవకీర్య ॥ గంధోదకేన అభ్యుక్ష్య ॥

తస్యోపరి శ్వేతసూత్రేణ వేష్టితం ధూపిత కుంభం బ్రహ్మజజ్ఞాన మితి ప్రతిష్ఠాప్య ॥ తస్యోపరి ॥

తిరఃపవిత్ర మతినీతాః ॥ ఆపోధారయ మాంతిగుః ॥ దేవేన సవిత్రోత్పూతాః ॥ వసోస్సూర్యస్యరశ్మిభిః ॥ ఇతిమంత్రేణ పవిత్రంనిధాయ ॥ ఆపోవా ఇదగ్ం సర్వం విశ్వాభూతాన్యాపః ప్రాణావా ఆపః పశవ ఆపోన్న మాపోమృత మాపస్సమ్రా డాపోవిరా డాపస్స్వరా డాపశ్ఛందాగ్ ష్యాపోజ్యోతీగ్ ష్యాపోయజూగ్ ష్యాపస్సత్య మాపస్సర్వా దేవతాఆపో భూర్భువస్సువరాపఓం ॥ ఇతిమంత్రేణ కుంభే అద్భిరాపూర్య ॥

సహిరత్నాని దాశుషే సువాతి సవితా భగః ॥ తంభాగం చిత్ర మీమహే ॥ ఇతిమంత్రేణ నవరత్నం కుంభే నిక్షిప్య ॥

అస్మిన్ కుంభే వరుణాంతర్యామినం భగవంత మావాహ్య॥ ఆసనాద్యుపచారాన్ కృత్వా ॥

శ్రీస్మార్తకర్మాంగతె శ్రీవరుణాయనమః ధ్యానాదిషోడశోపచారపూజాం కుర్యాత్

కూర్చాగ్రే రాక్షసాన్ ఘోరాన్ ఛింది కర్మవిఘాతినః ।
త్వా మర్పయామి కుంభే స్మిన్ సాఫల్యం కురుకర్మణి ॥
ఇతికుంభే ఊర్ధ్వాగ్రం కూర్చం నిక్షిప్య ॥
వృక్షరాజసముద్భూతా శ్శాఖాయాః పల్లవాన్ తతః ।
యుష్మాన్ కుంభే త్వర్పయామి సర్వపాపాపనుత్తయే ॥
ఇతిచూతపల్లవం నిక్షిప్య ॥
నారికేళఫలోద్భూతా త్రినేత్రహరసమ్మిత ।
శిఖయా దురితం సర్వం పాపం పీడాంచ మేనుద॥
ఇతినారికేళఫలం నిక్షిప్య॥
అస్మిన్ ఉదకశాంతిజపకర్మణి ప్రాచ్యాందిశి జపకర్తారం త్వాం వృణీమహే
దక్షిణస్యాందిశి జపకర్తారం త్వాం వృణీమహే ॥
ప్రతీచ్యాందిశి జపకర్తారం త్వాం వృణీమహే॥
ఉత్తరస్యాందిశి జపకర్తారం త్వాం వృణీమహే ॥
సర్వస్యాందిశి జపకర్తారం త్వాం వృణీమహే ॥
అస్మి న్నుదకశాంతిజపకర్మ కురుధ్వం ॥ ఇతిప్రార్థ్య ॥
వయంకుర్మ ఇతి ప్రతివచనం ॥

అగ్నిమీళే పురోహితం యజ్ఞస్యదేవ మృత్విజం ॥ హోతారం రత్నధాతమం ॥ ఇషేత్వోర్జేత్వా వాయవస్థోపాయవస్థ దేవోవస్సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వ మఘ్నియా దేవ భాగమూర్జస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీ రనమీవా అయక్ష్మామావ స్తేన ఈశతమాఘశగ్ంసోరుద్రస్య హేతిః పరివోవృణక్తు ధ్రువా అస్మిన్ గోపతౌ స్యాతబహ్వీర్యజమానస్య పశూన్పాహి ॥ అగ్న ఆయాహివీత యె గృణానో హవ్యదాతయె । నిహోతాసత్సి బర్హిషి ॥ శన్నో దేవీ రభిష్టయ ఆపోభవంతు పీతయే । శంయో రభిస్రవంతునః ॥

శ్రీగురుభ్యోనమః

హరిః ఓం ॥ కృణుష్వపాజః ప్రసితిన్న పృథ్వీం యాహి రాజేవా మవాగ్ం ఇభేన ॥ తృష్వీ మనుప్రసితిం ద్రూణానోస్తాసి విధ్యరక్షస స్తపిష్ఠైః॥ తవ భ్రమాస ఆశుయాపతం త్యనుస్పృశ ధృషతా శోశుచానః॥ తపూగ్ంష్యగ్నే జుహ్వా పతంగానసందితో విసృజవిష్వగుల్కాః ॥ ప్రతిస్పశో విసృజ తూర్ణితమోభవా పాయుర్విశో అస్యా అదబ్ధః ॥ యోనో దూరే అఘశగ్ంసః॥ యో అంత్యగ్నే మాకిష్టే వ్యథిరా దధర్షీత్ ॥ ఉదగ్నే తిష్ఠప్రత్యాతనుష్వన్యమిత్రాగ్ం ఓషతా త్తిగ్మహేతే॥ యోనో అరాతిగ్ం సమిధానచక్రే నీచాతంధక్ష్యతసన్న శుష్కమ్ ॥ ఊర్ధ్వోభవప్రతివిధ్యాధ్య స్మదావిష్కృణుష్వ దైవ్యాన్యగ్నే ॥ అవస్థిరాతను హియాతుజూనాంజామిమజామిం ప్రమృణీహి శత్రూన్ ॥

సతే జానాతి సుమతిం యవిష్ఠయ ఈవతే బ్రహ్మణే గాతు మైరత్ ॥
విశ్వాన్యస్మై సుదినాని రాయో ద్యుమ్నాన్యర్యో విదురో అభిద్యౌత్ ॥
సేదగ్నే అస్తు సుభగస్సుదానుర్యస్త్వా నిత్యేన హవిషాయ ఉక్థైః ॥
పిప్రీషతిస్వ ఆయుషి దురోణే విశ్వేదస్మై సుదినాసా సదిష్టిః ॥ అర్చా
మితే సుమతిం ఘోష్యర్వాక్సం తే వావాతా జరతా మియంగీః ॥ స్వశ్వా
స్త్వాసు రథామర్జయే మాస్మే క్షత్రాణి ధారయె రనుద్యూన్ ॥
ఇహత్వా భూర్యా చరే దుపత్మన్దోషావస్తర్దీదివాగ్ంసమనుద్యూన్ ॥
క్రీడంతస్త్వా సుమనస స్సపేమాభిద్యుమ్నా తస్థివాగ్ంసో జనానాం॥ యస్త్వా
స్వశ్వస్సుహిరణ్యో అగ్న ఉపయాతి వసుమతా రథేన ॥ తస్య త్రా
తాభవసి తస్యసఖాయస్త ఆతిథ్యమానుషగ్జుజోషత్ ॥

మహోరుజామి బంధుతా వచోభి స్తన్మాపితు ర్గోతమా
దన్వియాయ ॥ త్వన్నో అస్యవచసశ్చికిద్ధి హోతర్యవిష్ఠసుక్రతో
దమూనాః ॥ అస్వప్నజస్తరణయస్సుశేవా అతంద్రాసోవృకా అశ్ర
మిష్ఠాః తేపాయవస్సధ్రియంచో నిషద్యాగ్నే తవనః పాంత్వమూర ॥
యేపాయవో మామతేయం తే అగ్నే పశ్యంతో అంధం దురితాదరక్షన్ ॥
రరక్ష తాం సుకృతో విశ్వవేదా దిప్సంత ఇద్రిపవో నాహ దేభుః ॥ త్వయా
వయగ్ం సధన్యస్త్వోతా స్తవప్రణీత్యశ్యామవాజాన్ ॥ ఉభాశగ్ంసాసూ
దయసత్యతాతే నుష్ఠుయాకృణుహ్యా హ్రయాణ ॥ అయాతే అగ్నే స
మిధావిధేమ ప్రతిస్తోమగ్ంశస్యమానం గృభాయ ॥ దహాశసో రక్షసః
పాహ్యస్మాన్ద్రుహోనిదో మిత్రమహో అవద్యాత్

రక్షోహణం వాజిన మాజిఘర్మి మిత్రం ప్రతిష్ఠ ముపయామి శర్మ॥ శిశానో అగ్నిః క్రతుభి స్సమిద్ధ స్సనోదివా సరిషః పాతునక్తమ్ ॥ విజ్యోతిషా బృహతాభాత్యగ్నిరావి ర్విశ్వానికృణుతే మహిత్వా ॥ ప్రాదేవీ ర్మాయాస్సహతే దురేవాశ్శిశీతే శృంగే రక్షసే వినిక్షే ॥ ఉతస్వానాసోదివిషం త్వగ్నే స్తిగ్మాయుధారక్షసేహం తవాఉ ॥ మదే చిదస్య ప్రరుజంతిభామానవరంతే పరిబాధో అదేవీః ॥ ఇంద్రంవో విశ్వ తస్పరిహవామహే జనేభ్యః ॥ అస్మాక మస్తు కేవలః ॥ ఇంద్రం నరోనే మధితాహవంతే యత్పార్యాయునజతేధియస్తాః ॥ శూరో నృషాతాశవ సశ్చకాన ఆగోమతి వ్రజేభజాత్వన్నః ॥ ఇంద్రియాణి శతక్రతో యాతే జనేషు పంచసు ॥ ఇంద్రతానిత ఆవృణే ॥ అనుతేదాయి మహ ఇంద్రి యాయ సత్రాతే విశ్వమనువృత్రహత్యే ॥ అనుక్షత్ర మనుసహో యజత్రేంద్ర దేవేభి రనుతే నృషహ్యే ॥ ఆయస్మిన్త్స ప్తవాసవా స్తిష్ఠంతి స్వారుహో యథా ॥ ఋషిర్హ దీర్ఘశ్రుత్తమ ఇంద్రస్యఘర్మో అతిథిః ॥ ఆమాసుపక్వమైరయ ఆసూర్యగ్ం రోహయో దివి ॥ ఘర్మ న్నసామంతపతా సువృక్తిభి ర్జుష్టం గిర్వణసే గిరః ॥ ఇంద్రమిద్గాథినో బృహదింద్రమర్కేభి రర్కిణః ఇంద్రం వాణీ రనూ షత ॥ గాయంతి త్వాగాయత్రిణః ॥ అర్చంత్యర్కమర్కిణః ॥ బ్రహ్మా ణస్త్వా శతక్రతఉద్వగ్ం శమివయేమిరే ॥ అగ్ంహోముచే ప్రభరేమా మనీషామోషిష్ఠదావ్నే సుమతిం గృణానాః ॥ ఇద మింద్ర ప్రతిహవ్యం గృభాయ సత్యాస్సంతు యజమానస్య కామాః ।

వివేష యన్మాధిషణా జజాన స్తవై పురాపార్యా దింద్రమహ్నః ॥ అగ్ం హసో యత్ర పీపరద్యథానో నావేవయాంత ముభయేహావంతే ॥ ప్రసం
మ్రాజం ప్రథమ మధ్వరాణాం ॥ అగ్ంహోముచం వృషభం యజ్ఞియా
నాం ॥ అపాన్నపాత మశ్వినా హయంత మస్మిన్నర ఇంద్రియంధత్తమో
జః ॥ విన ఇంద్రమృధోజహినీచాయచ్ఛ పృతన్యతః ॥ అధస్పదంత
మీం కృధియో అస్మాగ్ం అభిదాసతి ॥ ఇంద్రక్షత్రమభివామమోజో జా
యథా వృషభ చర్షణీనాం ॥ అపానుదో జన మమిత్రయంతమురుం దే
వేభ్యో అకృణోరులోకం ॥ మృగోనభీమః కుచరోగిరిష్ఠాః పరావతః
ఆజగామా పరస్యాః ॥ సృకగ్ం సగ్ంశాయపవిమింద్ర తిగ్మం విశత్రూ
న్తాఢివిమృధోనుదస్వ ॥ విశత్రూన్విమృధోనుదవివృత్రస్యహనూరుజ ॥
విమన్యుమింద్ర భామితో మిత్రస్యాభిదాసతః ॥ త్రాతార మింద్రమవితా
ర మింద్రగ్ం హవేహవే సుహవగ్ం శూరమింద్రం ॥ హువేనుశక్రం పు
రుహూతమింద్రగ్గ్ స్వస్తినో మఘవా ధాత్వింద్రః ॥ మా తే అస్యాం ॥ స
హసానస్పరిష్ఠానఘాయ భూమహారివః పరాదై ॥ త్రాయస్వనోవృకేభి
ర్వరూథై స్తవప్రియాసస్సూరిషుస్యామ ॥ అనవస్తేరథ మశ్వాయత
క్షం త్వష్టావజ్రం పురుహూత ద్యుమంతం॥బ్రహ్మాణ ఇంద్రం మహయంతో
అర్కైరవర్ధయన్నహయే హంతవా ఉ ॥ వృష్ణేయత్తే వృషణో అ
ర్కమర్చా నింద్రగ్రావాణో అదితిస్సజోషాః ॥ అనశ్వాసో యేపవయో
రథా ఇంద్రేషితా అభ్యవర్తంతదస్యూన్ ॥

యత ఇంద్రభయామహే తతోనో అభయం కృధి ॥ మఘవం

చ్ఛభృగ్గితవతన్న ఊతయె విద్విషో విమృధోజహి ॥ స్వస్తిదా విశస్పతి వృత్రహా విమృధో వశీ ॥ వృషేంద్రః పురఏతు నస్స్వస్తిదా అభయంకరః॥ మహాగ్ం ఇంద్రో వజ్రబాహుష్షోడశీ శర్మ యచ్ఛతు ॥ స్వస్తినో మఘవా కరోతు హంతు పాప్మానం యో౽స్మాన్ ద్వేష్టి ॥ సజోషా ఇంద్ర సగణో మరుద్భిస్సోమం పిబ వృత్రహా స్ఛూరవిద్వాన్ ॥ జహిశత్రూగ్ం రప మృధో నుదస్వాథాభయం కృణుహి విశ్వతో నః ॥

యే దేవాః పురస్సదో౽గ్నినేత్రా రక్షోహణస్తే నః పాంతు తే నో౽వంతు తేభ్యో నమస్తేభ్యస్స్వాహా ॥ యే దేవా దక్షిణసదో యమనేత్రా రక్షోహణస్తే నః పాంతు తే నో౽వంతు తేభ్యో నమస్తేభ్యస్స్వాహా యే దేవాః పశ్చాత్సదస్సవితృనేత్రా రక్షోహణస్తే నః పాంతు తే నో౽వంతు తేభ్యో నమస్తేభ్యస్స్వాహా ॥ యే దేవా ఉత్తరసదో వరుణనేత్రా రక్షోహణస్తే నః పాంతు తే నో౽వంతు తేభ్యో నమస్తేభ్యస్స్వాహా ॥ యే దేవా ఉపరిషదో బృహస్పతినేత్రా రక్షోహణస్తే నః పాంతు తే నో౽వంతు తేభ్యో నమస్తేభ్యస్స్వాహా॥ అగ్నయే రక్షోఘ్నే స్వాహా॥ యమాయ రక్షోఘ్నే స్వాహా॥ సవిత్రే రక్షోఘ్నే స్వాహా॥ వరుణాయ రక్షోఘ్నే స్వాహా॥ బృహస్పతయే రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥ దువస్వతే రక్షోఘ్నే స్వాహా ॥

అగ్నిరాయుష్మాంత్స వనస్పతిభిరాయుష్మాం తేన త్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి ॥ సోమ ఆయుష్మాంత్స ఓషధీభిరాయుష్మాన్ తేన త్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి ॥ యజ్ఞ ఆయుష్మాంత్స దక్షిణాభిరాయుష్మాన్ తేన త్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి ॥ బ్రహ్మాయుష్మత్త ద్బ్రా

ష్మాణై రాయుష్మ త్తేనత్వాయుషాయుష్మంతం కరోమి దేవా ఆయుష్మం
త స్తేమృతేన పితర ఆయుష్మంత స్తేస్వధయాయుష్మంత స్తేనత్వాయుషా
యుష్మంతం కరోమి ॥

యావా మింద్రావరుణాయ తవ్యాతనూ స్తయా మమగ్ంహసోముం
చతం యావా మింద్రావరుణాసహస్యాతనూ స్తయామమగ్ంహసోముంచ
తం యావా మింద్రావరుణారక్షస్యాతన్వా స్తయామమగ్ంహసోముంచతం
యావా మింద్రావరుణా తేజస్యాతనూ స్తయామమగ్ంహసోముంచతం
యోవా మిందావరుణా వగ్నౌ ప్రాము స్తంవా మె తేనావయజే యోవా
మింద్రావరుణా ద్విపాత్సు పశుషుప్రామ స్తంవామె తేనావయజే యోవా
మింద్రావరుణా చతుష్పాత్సుప్రామ స్తంవామె తేనావయజే యోవామిం
ద్రావరుణాగోష్ఠే ప్రామ స్తంవా మే తేనావయజే యోవామింద్రావరుణా
గృహేషు ప్రామస్తంవా మే తేనావయజే యోవా మింద్రావరుణాప్సుప్రా
మ స్తంవామే తేనావయజే యోవా మింద్రావరుణౌషధీషు ప్రామ
స్తంవా మే తేనావయజే యోవా మింద్రావరుణా వనస్పతిషు ప్రామ
స్తంవామే తేనావయజే ॥ ౧౯ ॥ అగ్నే యశస్విన్ యశసే మ
మర్పయేంద్రావతీ మపచితీ మిహావహ ॥ అయం మూర్ధా పరమేష్ఠీ
సువర్చాస్సమానానా ముత్తమశ్లోకో అస్తు ॥ భద్రం పశ్యంత
ఉపసేదురగ్రే తపోదీక్షామృషయ స్సువర్విదః ॥ తతః క్షత్రం బ
లమోజశ్చజాతం తదస్మైదేవా అభిసన్న మంతు ॥ ధాతా విధాతా పర
మోతసందృక్ప్రజాపతిః పరమేష్ఠీ విరాజా ॥ స్తోమా శ్ఛందాగ్ంసి నివిదో

మఆహురే తస్మైరాష్ట్రమభిసన్నమామ ॥ అభ్యావర్తధ్వ ముపమేత సాకమయుగ్ం శాస్తాధిపతిర్వో అస్తు ॥ అస్య విజ్ఞానమనుసగ్ంరభధ్వమిమం పశ్చాదనుజీవాథసర్వే ॥

ఋతాషాడృతధామాగ్ని ర్గంధర్వ స్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్యౌషధయోఽప్సరస ఊర్జో నామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా సగ్ంహితో విశ్వసామాసూర్యో గంధర్వ స్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య మరీచయోఽప్సరస ఆయువో నామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రం పాంతు తాభ్యస్స్వాహా సుషుమ్న స్సూర్యరశ్మి శ్చంద్రమా గంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య నక్షత్రాణ్యప్సరసో భేకురయో నామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా భుజ్యుస్సుపర్ణో యజ్ఞో గంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య దక్షిణా అప్సరసస్తవానామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా ప్రజాపతిర్విశ్వకర్మా మనో గంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య ఋక్సామాన్యప్సరసో వహ్నయో నామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహేషిరో విశ్వవ్యచా వాతో గంధర్వ స్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్యాపోఽప్సరసో ముదానామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా భువనస్యపతే యస్యత ఉపరిగృహా ఇహచ ॥ సనో రాస్వాజ్యానిగ్ం రాయస్పోషగ్ం సువీర్యగ్ం సంవత్సరీణాగ్ స్వస్తిగ్ స్వాహా పరమేష్ఠ్యధిపతి ర్మృత్యుర్గంధర్వ స్స ఇదం బ్రహ్మ

క్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య విశ్వమప్సరసోభువోనామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా సుక్షితి స్సుభూతి భద్రకృత్సువర్వాన్ పర్జన్యో గంధర్వ స్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య విద్యుతోప్సరసోరుచోనామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా దూరేహేతి రమృడయో మృత్యుర్గంధర్వస్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్య ప్రజా అప్సరసో భీరువోనామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా చారుః కృపణకాశీకామోగంధర్వ స్స ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాతు తస్మైస్వాహా తస్యాధయోప్సరస శ్శోచయంతీర్నామతా ఇదం బ్రహ్మక్షత్రంపాంతు తాభ్యస్స్వాహా సనో భువనస్యపతే యస్యత ఉపరిగృహా ఇహచ ॥ ఉరుబ్రహ్మణేస్మై క్షత్రాయమహి శర్మయచ్ఛ స్వాహా ॥ ౨౧

నమో అస్తు సర్వేభ్యో యేకేచ పృథివీమను ॥ యే అంతరిక్షే యేదివి తేభ్యస్సర్వేభ్యో నమః ॥ యేదోరోచనే దివో యేవాసూర్యస్య రశ్మిషు ॥ యేషా మప్సుసదఃకృతం తేభ్య స్సర్వేభ్యో నమః ॥ యాఇషవో యాతుధానానాం యేవా వనస్పతీగ్ంరను ॥ యేవా వటేషు శేరతే తేభ్యస్సర్వేభ్యో నమః ॥

అయం పురో హరికేశ సూర్యరశ్మి స్తస్యరథగృత్సశ్చరథౌజాశ్చ సేనానిగ్రామణ్యౌ పుంజికస్థలాచ కృతస్థలాచాప్సరసౌ యాతుధానాహేతీరక్షాగంసి ప్రహేతి స్తేభ్యో నమ స్తేనోమృడయంతు తే యం ద్విష్మోయశ్చనోద్వేష్టి తంవోజంభేదధామి ॥ అయం దక్షిణా విశ్వకర్మా

తస్యరథస్వనశ్చ రథేచిత్రశ్చ సేనానిగ్రామణ్యౌ మేనకాచ సహజన్యాచా ప్సరసౌదంక్ష్ణవః పశవో హేతిః పౌరుషేయోవధః ప్రహేతి స్తేభ్యోనమ స్తేనోమృడయంతు తేయం ద్విష్మో యశ్చనోద్వేష్టి తంవోజంభే దధామి॥

అయంపశ్చాద్విశ్వవ్యచా స్తస్య రథప్రోతశ్చా సమరథశ్చ సేనానిగ్రామణ్యౌ ప్రమ్లోచంతీ చానుమ్లోచంతీ చాప్సరసౌ సర్పాహేతి ర్వ్యాఘ్రాః ప్రహేతి స్తేభ్యో నమ స్తేనోమృడయంతు తేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితంవోజంభేదధామి ॥

అయముత్తరాత్సంయద్వసు స్తస్య సేనజిచ్చసుషేణశ్చ. సేనానిగ్రామణ్యౌ విశ్వాచీచ ఘృతాచీచాప్సరసావాపో హేతిర్వాతః ప్రహేతి స్తేభ్యో నమ స్తేనో మృడయంతు తేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితం వో జంభేదధామి ॥

అయముపర్యర్వాగ్వసు స్తస్యతార్క్ష్యశ్చారిష్టనేమిశ్చ సేనానిగ్రామణ్యావుర్వశీచపూర్వచిత్తిశ్చాప్సరసా విద్యుద్ధేతిరవస్ఫూర్జన్ప్రహేతి స్తేభ్యోనమ స్తేనోమృడయంతు తేయంద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితం వోజంభేదధామి ॥౨౩॥

ఆశుశ్శిశానోవృషభోనయుధ్మో ఘనాఘనః ॥ క్షోభణశ్చర్షణీనాం ॥ సంక్రందనోనిమిష ఏకవీరశ్శతగ్ంసేనా అజయత్సాకమింద్రః ॥ సంక్రందనేనానిమిషేణ జిష్ణునాయుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా ॥ తదింద్రేణజయత తత్సహధ్వంయుధో నరఇషుహ స్తేనవృష్ణా ॥ సఇషుహ స్తైస్సనిషంగిభిర్వశీసగ్ స్రష్టా సయుధ ఇంద్రోగణేన ॥ సగ్ంసృష్టి

జితో స్మమపాబాహు శర్ధ్యుగ్రధన్వా ప్రతిహితాభిరస్తా॥బృహస్ప తేపరి దీయా ॥ రథేన రక్షోహామిత్రాగ్ం అపబాధమానః॥ ప్రభంజంత్సేనాః ప్రమృణోయుధాజయ న్నస్మాకమేధ్యవితారథానాం ॥ గోత్రభిదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయంత మజ్మప్రమృణంతమోజసా ॥ ఇమగ్ం సజాతా అనువీరయధ్వ మింద్రగ్ం సఖాయోనుసగ్ం రభధ్వగ్ం ॥ బలవిజ్ఞాయస్థవిరః ప్రవీర స్సహస్వా న్వాజీ సహమానఉగ్రః ॥ అభివీరో అభిసత్వా సహోజాజైత్రమింద్రరథ మాతిష్ఠ గోవిత్ ॥ అభిగోత్రాణి సహసా గాహమానోదాయ

వీర శ్శతమన్యురింద్రః ॥ దుశ్చ్యవనః పృతనాషా డయుధ్యోస్మాకగ్ం సేనా అవతు ప్రయుత్సు ॥ ఇంద్ర ఆసాన్నేతా బృహస్పతిర్దక్షిణాయజ్ఞః పురఏతుసోమః ॥ దేవసేనానామభిభంజతీనాం జయంతీనాం మరుతోయంత్వగ్రే ॥ ఇంద్రస్య వృష్ణో వరుణస్య రాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాగ్ం శర్ధఉగ్రం॥ మహామనసాం భువనచ్యవానాం ఘోషోదేవానాం జయతా ముదస్థాత్

అస్మాక మింద్రస్సమృతేషు ధ్వజే ష్వస్మాకంయా ఇషవస్తా జయంతు ॥ అస్మాకం వీరాఉత్తరేభవం త్వస్మానుదేవా అవతాహవేషు॥ ఉద్ధర్షయ మఘవ న్నాయుధాన్యుత్సత్వానాం మామకానాం మహాగ్ంసి ॥ ఉద్వృత్రహన్వాజినాం వాజినా న్యుద్రథానాం జయతామేతు ఘోషః ॥ ఉపప్రేతజయతానరస్థిరావస్సంతు బాహవః ॥ ఇంద్రోవశ్శర్మయచ్ఛ త్వనాధృష్యాయథా సథ ॥ అవసృష్టా పరాపతశరవ్యే బ్ర

హాసగ్ం శిత ॥ ౨౭ ॥

గచ్ఛామిత్రాన్ప్రవిశమైషాం కంచనోచ్ఛిషః ॥ మర్మాణితే వర్మణాభి చ్ఛాదయామి సోమస్త్వారాజామృతేనాభివస్తాం॥ ఉరోర్వరీయో వరివస్తే అస్తు జయంతం త్వామనుమదంతు దేవాః॥ యత్ర బాణాస్సంపతంతి కుమారావిశిఖా ఇవ ॥ ఇంద్రోనస్తత్రవృత్రహా విశ్వాహా శర్మయచ్ఛతు॥ ౨౮ ॥

శంచమే మయశ్చమే ప్రియంచమేనుకామశ్చమే కామశ్చమే సౌమనసశ్చమే భద్రంచమే శ్రేయశ్చమె వస్యశ్చమె యశశ్చమే భగశ్చమే ద్రవిణంచమే యంతాచమే ధర్తాచమె క్షేమశ్చమే ధృతిశ్చమే విశ్వంచమే మహశ్చమే సంవిచ్చమె జ్ఞాత్రంచమె సూశ్చమే ప్రసూశ్చమె సీరంచమే లయశ్చ మఋతంచమే మృతంచమే యక్ష్మంచమే నామయచ్చమే జీవాతుశ్చమే దీర్ఘాయుత్వంచమే నమిత్రంచమే భయంచమే సుగంచమె శయనంచమే సూషాచమే సుదినంచమే ॥ ౩౦ ॥

మమాగ్నేవర్చోవిహవేష్వస్తు వయంత్వేంధానాస్తనువంపుషేమ ॥ మహ్యన్నమంతాం ప్రదిశశ్చతస్రస్త్వయాధ్యక్షేణపృతనాజయేమ ॥ మమ దేవావిహవేసంతు సర్వఇంద్రావంతో మరుతో విష్ణురగ్నిః। మమాంతరిక్ష మురుగోపమస్తు మహ్యంవాతః పవతాం కామేఅస్మిన్ ॥ మయి దేవాద్రవిణమాయజంతాం మయ్యాశీరస్తు మయిదేవహూతిః ॥ దైవ్యాహోతారావనిషంత ॥ పూర్వేరిష్టాస్యామతనువాసువీరాః ॥

మహ్యాం యజంతు మమయానిహవ్యాకూతి స్సత్యామనసో మే అస్తు ॥ ఏనోమానిగాంకతమచ్చనాహం విశ్వే దేవాసో అధివ్రాచతామె॥ దేవీష్షడుర్వీరురుణఃకృణోత విశ్వేదేవాసఇహ వీరయధ్వం॥ మాహాస్మహి ప్రజయా మాతనూభి ర్మారధామద్విషతే సోమరాజన్ ॥

అగ్నిర్మన్యుం ప్రతినుద న్పురస్తాత్ ॥ అదబ్ధో గోపాః పరిపాహి నస్త్వం ॥ ప్రత్యంచోయంతు నిగుతఃపున స్తేమైషాం చిత్తంప్రబుధావి నేశత్ ॥ ధాతా ధాతౄణాం భువనస్యయస్పతిర్దేవగ్ం సవితార మభి మాతిషాహం ॥

ఇమం యజ్ఞమశ్వినోభా బృహస్పతిర్దేవాః పాంతు యజమానం న్యర్థాత్ ॥ ఉరువ్యచానో మహిష శ్శర్మయగ్ం సదస్మిన్ హవే పురుహూతః పురుక్షు ॥ సనః ప్రజాయై హర్యశ్వమృడయేంద్రమా ॥ నోరీరిషోమాపరాదాః ॥

యేన స్సపత్నా అపతేభవం త్విందాగ్నిభ్యా మవబాధా మహే తాన్ ॥ వసవో రుద్రా ఆదిత్యా ఉపరి స్పృశంమోగ్రంచేత్తార మధిరాజమక్రన్ ॥ అర్వాంచ మింద్రమముతోహవామహే యోగో జిద్ధనజిదశ్వజిద్యః ॥ ఇమన్నో యజ్ఞంవిహవే జుషస్వాస్యకుర్మో హరి వోమేదినంత్వా ॥ ౩౮ ॥

అగ్నేర్మన్వే ప్రథమస్య ప్రచేతసోయం పాంచజన్యం బహవ స్సమింధతే ॥ విశ్వస్యాంవిశిప్రవివిశివాగ్ం సమీమహే సనోముంచ త్వగ్ంహసః ॥ యస్యేదం ప్రాణన్నిమిషద్యదేజతి యస్యజాతంజనమా

నంచ కేవలం ॥ స్తామగ్నిం నాథితో జోహవీమి సనో ముంచత్వగ్ంహసః ॥ ఇంద్రస్య మన్యే ప్రథమస్య ప్రచేతసో వృత్రఘ్నస్తోమా ఉపమాముపాగుః ॥ యోదాశుష స్సుకృతో హవ ముపగంతా ॥ ౩౫ ॥ సనో ముంచత్వగ్ంహసః యస్సంగ్రామం నయతి సంవశీయుధేయః పుష్టాని సగ్ం సృజతి త్రయాణి ॥ స్తామింద్రం నాథితో జోహవీమి సనో ముంచత్వగ్ంహసః ॥ మన్వే వాం మిత్రావరుణా తస్య విత్తగ్ం సత్యౌజసా దృగ్ంహణా యన్నుదేథే ॥ యా రాజానగ్ం సరథం యాథ ఉగ్రా తా నో ముంచతమాగసః ॥ యో వాగ్ం రథ ఋజురశ్మి స్సత్యధర్మా మిథుశ్చరంతముపయాతి దూషయన్ ॥

స్తామి మిత్రావరుణా నాథితో జోహవీమి తౌ నో ముంచతమాగసః ॥ వాయోస్సవితు ర్విదథాని మన్మహే యావాత్మన్వద్బిభృతో యా చ రక్షతః । యా విశ్వస్య పరిభూ బభూవతు స్తౌ నో ముంచతమాగసః ॥

ఉప శ్రేష్ఠాన ఆశిషో దేవయో ర్ధర్మే అస్థిరన్ ॥ స్తామి వాయుగ్ం సవితారం నాథితో జోహవీమి తౌ నో ముంచతమాగసః ॥ రథీతమా రథీనామహ్వ ఊతయే శుభం గమిష్ఠా సుయమేభి రశ్వైః ॥

యయోర్వాం దేవౌ దేవేష్వనిశిత మోజ స్తౌ నో ముంచతమాగసః ॥ యదయాతం వహతుగ్ం సూర్యాయా స్త్రిచక్రేణ సగ్ంసద మిచ్ఛమానా ॥ స్తామి దేవావశ్వినా నాథితో జోహవీమి తౌ నో ముంచతమాగసః ॥ మరుతాం మన్వే అధినో బ్రువంతు ప్రేమాం వాచం విశ్వా మవంతు విశ్వే ॥ ఆశూన్హువే సుయమానూతయే తే నో ముంచంత్వేనసః ॥

త్రిగ్మమాయుధం వీడితగ్ం సహస్వద్దివ్యగ్ం శర్ధః పృతనాసుజిష్ణు ॥
స్తౌమి దేవాన్మరుతో నాథితో జోహవీమి తేనో ముంచం త్వేనసః ॥ దేవానాం మన్వేఅధినో బ్రువంతు ప్రేమాం వాచం విశ్వామవంతు విశ్వే ॥ ఆశూన్ హువే సుయమానూతయే తేనో ముంచం త్వేనసః ॥ యదిదం మాభిశోచతి పౌరుషేయేణ దైవ్యేన ॥ స్తౌమి విశ్వాన్ దేవాన్నాథితో జోహవీమి తేనో ముంచం త్వేనసః ॥ అనునోద్యానుమతి ర్యజ్ఞం దేవేషు మన్యతాం ॥

అగ్నిశ్చహవ్యవాహనో భవతాం దాశుషేమయః ॥ అన్విదనుమతేత్వం మన్యాసై శంచనస్కృధి ॥ క్రత్వేదక్షాయనో హినుప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషః ॥ వైశ్వానరోన ఊత్యాప్రయాతు పరావతః ॥ అగ్నిరుక్థేన వాహసా ॥ పృష్టోదివి పృష్టో అగ్నిః పృథివ్యాం పృష్టో విశ్వా ఓషధీ రావివేశ ॥ వైశ్వానరస్సహసా పృష్టో అగ్నిస్సనో దివాస రిషః పాతు నక్తం ॥ యే అప్రథేతా మమితేభిరోజోభిర్యే ప్రతిష్ఠే అభవతాం వసూనాం ॥ స్తౌమి ద్యావాపృథివీ నాథితో జోహవీమి తేనో ముంచతమగ్ంహసః ॥ ఉర్వీ రోదసీ వరివః కృణోతం క్షేత్రస్య పత్నీ అధినో బ్రూయాతం ॥ స్తౌమి ద్యావాపృథివీ నాథితో జోహవీమి తేనో ముంచతమగ్ంహసః ॥ యత్తేవయం పూరుషత్రాయ విష్ఠావిద్వాగ్ం సశ్చకృమా కచ్చనాగః ॥ ౪౧ ॥

కృధీస్వస్మాగ్ం అదితేరనాగా వ్యేనాగ్ంసి శిశ్రథో విష్వగగ్నే ॥ యథాహతద్వసవో గౌర్యం చిత్పది షితామముంచతా యజత్రాః ॥ ఏవాత్వమస్మత్ప్రముంచా వ్యగ్ంహః ప్రాతార్యగ్నే ప్రతరాన్న ఆయుః ॥ అగ్నే

తేషాం రో అజ్యానిమజీతిమావహా త్త స్సెనో దేవాః పరిద త్తేహ సర్వే ॥ గ్రీష్మో హేమంత ఉతనో వసంత శ్శరద్వర్షాస్సువితన్నో అస్తు॥ తేషా మృతూనాగ్ం శతశారదానాం నివాతవషా మభయేస్యామ ॥ ఇదువత్సరాయ పరివత్సరాయ సంవత్సరాయ కృణుతా బృహన్నమః ॥

తేషాం వయగ్ం సుమతౌ యజ్ఞియానాం జ్యోగజీతా అహతా స్యామ ॥ భద్రాన్న శ్రేయ స్సముసైష్ట దేవా స్త్వయావసేన సమశీ మహిత్వా ॥ సనోమయోభూః పితో ఆవిశస్వశంతో కాయతనువే స్యోనః॥

భూతం భవ్యం భవిష్యద్వషట్ థ్స్వాహా నమఋుక్సామయజుర్వషట్ థ్స్వాహా నమోగాయత్రీత్రిష్టుబ్జగతీవషట్ థ్స్వాహా నమఃపృథివ్యంతరిక్షం ద్యౌర్వషట్ థ్స్వాహా నమోగ్నిర్వాయుస్సూర్యోవషట్ థ్స్వాహా నమఃప్రాణోవ్యానోపానోవషట్ థ్స్వాహా నమోన్నంకృషిర్వృష్టిర్వషట్ థ్స్వాహా నమఃపితాపుత్రః పౌత్రోవషట్ థ్స్వాహా నమోభూర్భువస్సువర్వషట్ థ్స్వాహా నమః ॥

ఇంద్రో దధీచో అస్థభిః ॥ వృత్రా ణ్యప్రతిష్కుతః ॥ జఘాన నవతీ ర్నవ ॥ ఇచ్ఛ న్నశ్వస్య యచ్ఛిరః ॥ పర్వ తే ష్వపశ్రితం ॥ తద్విదచ్ఛర్యణావతి ॥ అత్రాహగో రమన్వత ॥ నామత్వష్టు రపీచ్యం ॥ ఇత్థా చంద్రమసో గృహే ॥ ఇంద్రమిద్గాథినో బృహత్ ॥ ఇంద్ర మర్కేభి రర్కిణః ॥ ఇంద్రం వాణీరనూషత ॥ ఇంద్ర ఇద్ధర్యోస్సచా ॥ సంమిశ్ల ఆవచో యుజా ॥ ఇంద్రోవజ్రీ హిరణ్మయః ॥ ఇంద్రో దీర్ఘాయ చక్షసే ॥ ఆసూర్యగ్ం రోహాయద్దివి ॥ విగోభి రద్రి మైరయత్ ॥ ఇంద్రవా

జేషునో అవ ॥ సహస్రప్రధనేషు చ ॥ ఉగ్ర ఉగ్రాభిరూతిభిః ॥ తమిం
ద్రం వాజయామసి ॥ మహే వృత్రాయ హంతవే ॥ సవృషా వృషభో
భువత్ ॥ ఇంద్రస్సదామనే కృతః ॥ ఓజిష్ఠస్సబలేహితః ॥ ద్యుమ్నీ
శ్లోకీససోమ్యః ॥ గిరా వజ్రోనసంభృతః ॥ సబలో అనపచ్యుతః ॥ వవ
క్షురుగ్రో అస్తృతః ॥ చక్షుషో హేతే మనసో హేతే ॥ వాచో హేతే
బ్రహ్మణో హేతే ॥ యోమాఘాయు రభిదాసతి ॥ తమగ్నే మేన్యా
ఘంనింకృణు ॥ యోమాచక్షుషా యోమనసా ॥ యోవాచా బ్రహ్మ
ణాఘాయు రభిదాసతి ॥ తయాగ్నే త్వంమేన్యా ॥ అముమమేనింకృణు ॥
యత్కించాసౌ మనసా యచ్చవాచా ॥ యజ్ఞైర్జుహోతి యజుషా
హవిర్భిః ॥ తం మృత్యుం నిఋరుత్యా సంవిదానః ॥ పురాదిష్టాదా
హుతీరస్యహంతు ॥ యాతుధానా నిఋరుతి రాదురక్షః ॥ తే అస్య
ఘ్నంత్వనృతేన సత్యం ॥ ఇంద్రేషితా ఆజ్య మస్యమథ్నంతు ॥ మా
తత్సమృద్ధియదసౌకరోతి ॥ హన్మితేహంకృతగ్ం హవిః ॥ యోమే
ఘోరమచీకృతః ॥ అపాంచౌత ఉభౌ బాహూ ॥ అపనహ్యామ్యాస్యం ॥
అపనహ్యామి తేబాహూ ॥ ఆపనహ్యామ్యాస్యం ॥ అగ్నే దేవస్య బ్ర
హ్మణా ॥ సర్వం తేవధిషం కృతం ॥ పురా ముష్యవషట్కారాత్ ॥ య
జ్ఞం దేవేషు నస్కృధి ॥ స్విష్ట మస్మాకం భూయాత్ ॥ మాస్మా ప్రాప
న్నరాతయః ॥ అంతిదూరేసతో అగ్నే ॥ భ్రాతృవ్యస్యాభిదాసతః ॥ వ
షట్కారేణ వజ్రేణ ॥ కృత్యాగ్ం హన్మికృతా మహం ॥ యోమానక్తం
దివాసాయంప్రాతశ్చాహ్నా నిపీయ్యతి ॥ అద్యాత మింద్రవజ్రేణ ॥

భ్రాతృవ్యం పాదయామసి ॥ ౧౨ ॥

ప్రాణోరక్షతి విశ్వమేజత్ ॥ ఇర్యోభూత్వా బహుధా బహూని॥ సఇత్సర్వంవ్యానశే ॥ యోదేవో దేవేషు విభూరంతః ॥ ఆవృదూదా త్క్షేత్రియధ్వగద్వృషా ॥ తమిత్ప్రాణం మనసోపశిక్షత ॥ అగ్రం దేవానా మిదమత్తునో హవిః ॥ మనస శ్చిత్తేదం ॥ భూతం భవ్యంచ గుప్యతే ॥ తద్ధి దేవే ష్వగ్రియం ॥ ఆనయేతు పురశ్చరం ॥ సహదేవై రిమగ్ం హవం ॥ మన శ్రేయసి శ్రేయసి ॥ కర్మన్యజ్ఞపతిం దధత్ ॥జుష తాంమేవాగ్నిదగ్ం హవిః ॥ విరాడ్దేవీపురోహితా ॥ హవ్యవా డనపా యినీ ॥ యయా రూపాణి బహుధా భవంతి ॥ పేశాగ్ంసి దేవాః పర మే జనిత్రే ॥ సానోవిరా డనపస్ఫురంతీ ॥ ౧౪ ॥

వాగ్దేవీజుషతా మిదగ్ం హవిః ॥ చక్షుర్దేవానాం జ్యోతిరమృ తేన్యక్తం ॥ అస్యవిజ్ఞానాయ బహుధాని ధీయతే ॥ తస్యసుమ్న మశీమహి ॥ మానోహాసీద్విచక్షణం ॥ ఆయు రిన్నః ప్రతీర్యతాం ॥ అనంధాశ్చక్షుసావయం ॥ జీవాజ్యోతిరశీ మహి ॥ సువర్జ్యోతిరుతామృతం ॥ శ్రోత్రేణ భద్రముత శృణ్వంతి సత్యం ॥ శ్రోత్రేణ వాచం బహుధోద్యమానాం ॥ శ్రోత్రేణ మోదశ్చ మహశ్చ శ్రూయతే ॥ శ్రోత్రేణ సర్వాదిశ ఆశృణోమి ॥ యేనప్రాచ్యా ఉతదక్షిణా ॥ ప్రతీచ్యైదిశశ్శృణ్వంత్యుత్తరాత్ ॥తదిచ్ఛ్రోత్రం బహుధోద్యమానం ॥ అరాన్ననేమిః పరిసర్వం బభూవ॥సిగ్ంహేవ్యాఘ్ర ఉతయా పృదాకౌ ॥త్విషి రగ్నౌ బ్రాహ్మణే సూర్యేయా॥ ఇంద్రంయాదేవీ సుభగాజజాన॥సాన ఆగన్వర్చసా

సంవిదానా ॥ యారాజన్యే దుందుభావాయతాయాం ॥ అశ్వస్య క్రంద్యే పురుషస్యమాయా ॥ ఇంద్రియాదేవీ సుభగా జజాన॥ సాన ఆగన్వర్చసాసంవిదానా ॥ యాహస్తిని ద్వీపినీ యాహిరణ్యే ॥ త్విషిరశ్వేషు పురుషేషు గోషు ॥ ఇంద్రియాదేవీ సుభగా జజాన ॥ సాన ఆగన్వర్చసాసంవిదానా ॥ రథే అక్షేషు వృషభస్య వాజే ॥ వాతే పర్జన్యే వరుణస్య శుష్మే ॥ ఇంద్రియాదేవీ సుభగా జజాన ॥ సాన ఆగన్వర్చసాసంవిదానా ॥

రాడసి విరాడసి ॥ సంమ్రాడసి ॥ స్వరాడసి ॥ ఇంద్రాయత్వా తేజస్వతే తేజస్వంతగ్గ్ శ్రీణామి ॥ ఇంద్రాయత్వౌజస్వత ఓజస్వంతగ్గ్ శ్రీణామి ॥ ఇంద్రాయత్వా పయస్వతే పయస్వంతగ్గ్ శ్రీణామి ॥ ఇంద్రాయత్వాయుష్మత ఆయుష్మంతగ్గ్ శ్రీణామి ॥

తేజోసి ॥ తత్తే ప్రయచ్ఛామి ॥ తేజస్వదస్తుమే ముఖం ॥ తేజస్వచ్ఛిరో అస్తుమే ॥ తేజస్వా విశ్వతః ప్రత్యఙ్ ॥ తేజసా సంపిపృగ్ధిమా ॥

ఓజోసి ॥ తత్తే ప్రయచ్ఛామి ॥ ఓజస్వదస్తుమేముఖం ॥ ఓజస్వచ్ఛిరో అస్తుమే ॥ ఓజస్వాన్ విశ్వతః ప్రత్యఙ్ ॥ ఓజసాసంపిపృగ్ధిమా॥

పయోసి ॥ తత్తే ప్రయచ్ఛామి ॥ పయస్వదస్తుమే ముఖం ॥ పయస్వచ్ఛిరో అస్తుమే ॥ పయస్వాన్ విశ్వతఃప్రత్యఙ్ ॥ పయసాసంపిపృగ్ధి మా ॥౬౦॥

ఆయురసి ॥ తత్తే ప్రయచ్ఛామి ॥ ఆయుష్మదస్తు మేముఖం ॥

ఆయుష్మచ్ఛిరోఅస్తుమే ॥ ఆయుష్మాన్విశ్వతః ప్రత్యఙ్॥ ఆయుష్మాన్సంపిపృగ్ధిమా ॥ ఇమమగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధి ॥ ప్రియగ్ంరేతోవరుణ సోమరాజన్ ॥ మాతేవాస్మా అదితే శర్మయచ్ఛ ॥ విశ్వేదేవా జరదష్టిర్యథాసత్ ॥౬౧॥

ఆయురసి విశ్వాయురసి ॥ సర్వాయురసి సర్వమాయురసి ॥ యతో వాతో మనోజవాః ॥ యతఃక్షరంతి సింధవః ॥ తాసాం త్వాసర్వాసాగ్ం రుచా ॥ అభిషించామి వర్చసా ॥ సముద్రఇవాసిగ్ంహనా ॥ సోమఇవాస్యదాభ్యః ॥ అగ్నిరివ విశ్వతః ప్రత్యఙ్ ॥ సూర్యఇవ జ్యోతిషావిభూః ॥

అపాం యోద్రవణేరసః ॥ తమహమస్మా అముష్యాయణాయ ॥ తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయ గృహ్ణామి ॥ అపాంయ ఊర్మౌరసః ॥ తమహం మస్మాఅముష్యాయణాయ ॥ ఓజసే వీర్యాయగృహ్ణామి ॥ అపాంయో మధ్యతో రసః ॥ తమహ మస్మా అముష్యాయణాయ ॥ పుష్ట్యైప్రజననాయ గృహ్ణామి ॥ అపాంయో యజ్ఞియోరసః ॥ తమహమస్మాఅముష్యాయణాయ ॥ ఆయుషే దీర్ఘాయుత్వాయ గృహ్ణామి ॥ అహమస్మి ప్రథమజాఋతస్య ॥ పూర్వం దేవేభ్యో అమృతస్యనాభిః ॥ యోమాదదాతిసఇదేవమావాః ॥

అహమన్న మన్నమదంత మద్మి ॥ పూర్వమగ్నేరపి దహత్యన్నం ॥ యత్తౌహాసాతే అహముత్తరేషు ॥ వ్యాత్తమస్య పశవస్సుజంభం ॥ పశ్యంతిధీరాః ప్రచరంతిపాకాః ॥ జహామ్యన్యం నజహామ్యన్యం॥

అహమన్నం వశమిచ్ఛరామి॥ సమానమర్థం పర్యేమి భుంజత్ ॥ కో
మ్ఘామన్నం మనుష్యోదయేత ॥ పరాకేఅన్నం నిహితం లోకఏతత్ ॥ విశ్వై
ర్దేవైః పితృభిర్గుప్తమన్నం ॥ యదద్యతేలుప్యతె యత్పరోప్యతే ॥
సతతమిాసాతనూర్మేబభూవ॥మహాంతౌచరూసకృద్దుగ్ధేన పప్రౌ॥ దివంచ
పృశ్నిపృథివీంచ సాకం ॥ తత్సంపిబంతోనమినంతి వేధసః ॥ నైతద్భూ
యోభవతి నోకనీయః ॥ అన్నంప్రాణమన్న మపానమాహుః ॥ అన్నం
మృత్యుం తముజీవాతమాహుః ॥ అన్నంబ్రహ్మాణోజరసం వదంతి ॥ అన్న
మాహుః ప్రజననం ప్రజానాం ॥ మోఘమన్నంవిందతె అప్రచేతాః ॥ స
త్యంబ్రవీమివధ ఇత్సతస్య ॥ నార్యమణం పుష్యతినోసఖాయం ॥ కేవ
లాఘోభవతి కేవలాదీ॥ అహం మేఘస్తనయన్వర్షన్నస్మి॥మామదంత్య
హమద్మ్యన్యాన్ ॥ అహాగ్ం సదమృతో భవామి ॥ మదాదిత్యా అధిస
ర్వే తపంతి ॥ దేవీం వాచమజనయంతదేవాః ॥ తాంవిశ్వరూపాః పశ
వో వదంతి ॥ సానోమంద్రేషమూర్జం దుహానా॥ ధేనుర్వాగస్మానుప
సుష్టుతైతు ॥ యద్వాగ్వదంత్యవిచేతనాని ॥ రాష్ట్రీదేవానాం నిషసాద
మంద్రా ॥ చతస్ర ఊర్జం దుదుహేపయాగ్ంసి॥ క్వస్విదస్యాః పరమం
జగామ ॥ అనంతామంతాదధినిర్మితాం మహీం ॥ యస్యాందేవా అ
దధుర్భోజనాని॥

ఏకాక్షరాంద్విపదాగ్ంషట్పదాంచ॥వాచందేవా ఉపజీవంతివిశ్వే॥
వాచందేవా ఉపజీవంతి విశ్వే॥ వాచం గంధర్వాః పశవో మనుష్యాః॥
వాచీ మావిశ్వాభువనాన్యర్పితా ॥ సానోహవంజుషతా మింద్రపత్నీ ॥

వాగక్షరం ప్రథమజా ఋతస్య॥ వేదానాం మాతామృతస్యనాభిః॥౬౮॥ సానోజుషాణోపయజ్ఞమాగాత్ ॥ అవంతీదేవీ సుహవామే అస్తు॥ యామృషయో మంత్రకృతో మనీషిణః ॥ అన్వైచ్ఛన్ దేవా స్తపసా శ్రమేణ ॥ తాం దేవీం వాచగ్ం హవిషాయజామహే ॥ సానోదధాతు సుకృతస్యలోకే ॥ చత్వారివాక్పరిమితా పదాని॥ తాని విదుర్బ్రాహ్మణా యేమనీషిణః ॥ గుహాత్రీణినిహితానేంగయంతి ॥ తురీయం వాచో మనుష్యా వదంతి॥

శ్రద్ధయాగ్నిః సమిధ్యతే ॥ శ్రద్ధయా విందతేహవిః॥ శ్రద్ధాం భగస్య మూర్ధని॥ వచసావేదయామసి ॥ ప్రియగ్ం శ్రద్దేదదతః॥ప్రియగ్ం శ్రద్దేదిదాసతః ॥ ప్రియంభోజేషుయజ్వసు॥ ౭౦ ॥

ఇదంమ ఉదితంకృధి ॥ యథాదేవా అసురేషు॥శ్రద్ధా ముగ్రేషు చక్రిరే॥ఏవంభోజేషు యజ్వసు ॥ అస్మాకముదితం కృధి ॥ శ్రద్ధాం దేవా యజమానాః॥ వాయుగోపా ఉపాసతే ॥ శ్రద్ధాగ్ం హృదయ్యయాకూత్యా ॥ శ్రద్ధయా హూయతే హవిః ॥ శ్రద్ధాం ప్రాతర్హవామహే ॥ శ్రద్ధాం మధ్యందినం పరి శ్రద్ధాంగ్ంసూర్యస్యనిమృచి ॥ శ్రద్ధే శ్రద్ధాపయేహమా॥ శ్రద్ధా దేవానధివస్తే ॥ శ్రద్ధా విశ్వమిదంజగత్ ॥ శ్రద్ధాం కామస్యమాతరం॥

హవిషా వర్ధయామసి॥ బ్రహ్మజజ్ఞానంప్రథమంపురస్తాద్విసీమత స్సురుచోవేన ఆవః॥సబుధ్నియా ఉపమా అస్యవిష్ఠా స్సతశ్చయోని మసతశ్చవివః॥ పితావిరాజా మృషభోరయీణాం॥ అంతరిక్షం విశ్వరూప

ఆవివేశ ॥ తమర్కైరభ్యర్చంతివత్సం॥

బ్రహ్మానంతం బ్రహ్మణా వర్ధయంతః ॥ బ్రహ్మ దేవానజనయత్ ॥ బ్రహ్మ విశ్వమిదం జగత్ ॥ బ్రహ్మణః క్షత్రం నిర్మితం ॥ బ్రహ్మ బ్రాహ్మణ ఆత్మనా ॥ అంతరస్మి న్నిమే లోకాః ॥ అంతర్విశ్వమిదం జగత్ ॥ బ్రహ్మైవ భూతానాం జ్యేష్ఠమ్॥ తేన కోఽర్హతిస్పర్ధితుం॥ బ్రహ్మన్ దేవా స్త్రయస్త్రింశత్ ॥ బ్రహ్మన్నింద్రప్రజాపతీ ॥ బ్రహ్మన్హ విశ్వా భూతాని ॥ నావీవాంత స్సమాహితా ॥ చతస్ర ఆశాః ప్రచరం త్వగ్నయః॥ ఇమన్నో యజ్ఞం నయతు ప్రజానన్ ॥ ఘృతం పిన్వ న్నజరగ్ం సువీరం॥ ౭౪॥

బ్రహ్మ సమిద్భవత్యాహుతీనాం ॥ ఆగావో అగ్మన్నుతభద్ర మక్రన్॥ సీదంతు గోష్ఠే రణయం త్వస్మే ॥ ప్రజావతీః పురురూపా ఇహ స్యుః ॥ ఇంద్రాయ పూర్వీరుషసో దుహానాః ॥ ఇంద్రో యజ్వనే పృణతేచ శిక్షతి ॥ ఉపేద్దదాతినస్వం ముషాయతి॥ భూయోభూయో రయిమిదస్య వర్ధయన్॥ అభిన్నే ఖిల్లేనిదధాతి దేవయుం ॥ నతానశంతినదభాతి తస్కరః ॥ నైనా అమిత్రో వ్యథిరా దధర్షతి ॥ దేవాగ్శ్చయాభిర్యజతే దదాతిచ ॥ జ్యోగిత్తాభిస్సచతే గోపతి స్సహ ॥ నతా అర్వా రేణుకకాటో అశ్నుతే ॥ నసగ్స్కృతత్రముపయంతితాఅభి॥

ఉరుగాయ మభయం తస్యతాఅను॥ గావోమర్త్యస్యవిచరంతి యజ్వనః ॥ గావో భగో గావ ఇంద్రోమే అచ్ఛాత్ ॥ గావ స్సోమస్య ప్రథమస్యభక్షః ॥ ఇమాయాగావ స్సజనాస ఇంద్రః ॥ ఇచ్ఛామిహృద్

దామనసా చిదింద్రం ॥ యూయం గావో మేదయథాకృశంచిత్॥ అశ్రీలం చిత్కృణుథాసుప్రతీకం ॥ భద్రం గృహం కృణుథ భద్రవాచః ॥ బృహద్వోవయఉచ్యతేసభాసు॥ ప్రజావతీ స్సూయవసగ్ం రిశంతీః॥ శుద్ధా అపస్సుప్రపాణే పిబంతీః ॥ మావస్తేన ఈశతమాఘశగ్ంసః ॥ పరివోహేతీ రుద్రస్య వృంజ్యాత్ ॥ ఉపేద ముపపర్చనం ॥ ఆసు గోషూపపృచ్యతాం ॥ ఉపఋషభస్య రేతసి ॥ ఉపేంద్ర తవవీర్యే॥ ౭౬॥

తాసూర్యాచంద్రమసా విశ్వభృత్తమా మహత్ ॥ తేజో వసుమద్రాజతో దివి॥ సామాత్మానా చరత స్సామచారిణా॥ యయోర్వ్రతం నమమే జాతు దేవయోః॥ ఉభావంతౌ పరియాత అర్మ్యా ॥ దివో నరశ్మీగ్ం స్తనుతో వ్యర్ణవే॥ ఉభాభువంతీ భువనాకవిక్రతూ॥ సూర్యానచంద్రా చరతో హతామతి ॥ పతీ ద్యుమద్విశ్వవిదా ఉభాదివః॥ సూర్యా ఉభా చంద్రమసా విచక్షణా॥ ౭౭॥

విశ్వవారావరివో భావరేణ్యా ॥ తానోమతం మతిమంతా మహివ్రతా॥ విశ్వవపరీప్రతరణా తరంతా॥ సువర్విదాదృశయే భూరిరశ్మీ॥ సూర్యాహి చంద్రావసుత్వేష దర్శతా॥ మనస్వినో భానుచరతో నుసందివం ॥ అస్య శ్రవో నద్య స్సప్త బిభ్రతి ॥ ద్యావా క్షామా పృథివీ దర్శతం వపుః॥ అస్మే సూర్యాచంద్రమసాభిచక్షే॥ శ్రద్ధేకమింద్రచరతో విచర్తురమ్॥ ౭౮॥

పూర్వాపరంచరతో మాయయైతౌ॥శిశూ క్రీడంతౌ పరియాతో అధ్వరం॥విశ్వాన్య న్యోభువనాభిచష్టే॥ఋతూ నన్యోవిదధ జ్జాయతే పు

నః॥హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః పావకాయాసు జాతః కశ్యపోయాస్వింద్రః॥ అగ్నింయాగర్భం దధిరేవిరూపా స్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ యాసాగ్ం రాజా వరుణోయాతిమధ్యే సత్యానృతె అవపశ్యం జనానాం మధుశ్చ్యుతశ్శుచయో యాఃపావకా స్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ యాసాం దేవాదివికృణ్వంతి భక్షం యా అంతరిక్షే బహుధాభవంతి ॥ యాఃపృథివీంపయసోందంతి శుక్రా స్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ శివేనమాచక్షుసాపశ్యతాపశ్శివయా తనువోపస్పృశతత్వచం మే ॥ సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ంరప్సుషదోహువేవో మయి వర్చో బలమోజోనిధత్త॥ ఆపోభద్రా ఘృతమిదాప ఆసురగ్నీషోమాబిభ్రత్యాపఇత్తాః ॥ తీవ్రో రసో మధుపృచా మరంగమ ఆమాప్రాణేనసహవర్చసాగన్ ॥ ఆదిత్పశ్యా మ్యుతవా శృణోమ్యామాఘోషో గచ్ఛతి వాఙ్మ ఆసాం ॥ మన్యే భేజానో అమృతస్య తర్హి హిరణ్యవర్ణా అతృపంయదావః ॥ నాసదాసీన్నోసదాసీ త్తదానీం ॥ నాసీద్రజోనో వ్యోమాపరోయత్ ॥ కిమావరీవః కుహకస్య శర్మన్ ॥ ౭౯ ॥

అంభః కిమాసీ ద్గహనం గభీరం ॥ నమృత్యు రమృతంభీతర్హి న॥ రాత్రియా అహ్న ఆసీత్ప్రకేతః ॥ ఆనీద వాతగ్గ్ స్వధయా తదేకం ॥ తస్మా ద్ధాన్యం నపరఃకించ నాస ॥ తమ ఆసీ త్తమసా గూఢమగ్రే ప్రకేతం ॥ సలిలగ్ం సర్వమా ఇదం ॥ తుచ్ఛ్యేనాభ్వపిహితం యదాసీత్ ॥ తమస స్తన్మహినాజాయతైకం ॥ కామ స్తదగ్రే సమవర్తతాధి ॥ ౮౦ ॥

మనసో రేతః ప్రథమం యదాసీత్ ॥ సతో బంధుమసతి నిర

విందన్ ॥ హృది ప్రతీష్యా కవయో మనీషా ॥ తిరశ్చీనో వితతో రశ్మి
రేషామ్ ॥ అధస్స్విదా3సీ దుపరి స్విదాసీత్ ॥ రేతోధా ఆసన్ మహిమాన
ఆసన్ ॥ స్వధా అవస్తా త్ప్రయతిః పరస్తాత్ ॥ కో అద్ధా వేద క ఇహ
ప్రవోచత్ ॥ కుత ఆజాతా కుత ఇయం విసృష్టిః ॥ అర్వాగ్దేవా అస్య వి
సర్జనాయ ॥ ౮౧ ।

అథా కో వేదయత ఆబభూవ ॥ ఇయం విసృష్టిర్యత ఆబభూవ ॥
యది వా దధే యది వా న ॥ యో అస్యాధ్యక్షః పరమే వ్యోమన్ ॥ సో
అంగ వేదయది వా న వేద ॥ కిగ్ స్విద్వనం క ఉ స వృక్ష ఆసీత్ ॥ యతో
ద్యావాపృథివీ నిష్టతక్షుః ॥ మనీషిణో మనసా పృచ్ఛతే దుతత్ ॥ య
దధ్యతిష్ఠ ద్భువనాని ధారయన్ ॥ బ్రహ్మవనం బ్రహ్మ స వృక్ష ఆసీత్ ॥౮౨॥

యతో ద్యావాపృథివీ నిష్టతక్షుః ॥ మనీషిణో మనసా విబ్రవీ
మి వః ॥ బ్రహ్మాధ్యతిష్ఠ ద్భువనాని ధారయన్ ॥ ప్రాతరగ్నిం ప్రాతరింద్రగ్ం
హవామహే ॥ ప్రాత ర్మిత్రావరుణా ప్రాతరశ్వినా ॥ ప్రాతర్భగం
పూషణం బ్రహ్మణస్పతిం ॥ ప్రాత స్సోమముత రుద్రగ్ం హువేమ ప్రాత
ర్జితం భగముగ్రగ్ం హువేమ ॥ వయం పుత్ర మదితే ర్యో విధర్తా ॥
ఆద్ర శ్చిద్యం మన్యమాన స్తురశ్చిత్ ॥ ౮౩॥

రాజా చిద్యం భగం భక్షీత్యాహ ॥ భగ ప్రణేత ర్భగ సత్యరా
ధో భగేమాం ధియముదవ దదన్నః ॥ భగ ప్రణో జనయ గోభి రశ్వైః ॥
భగ ప్రనృభి ర్నృవంత స్స్యామ ॥ ఉతేదానీం భగవంత స్స్యామ ॥ ఉత ప్ర
పిత్వ ఉత మధ్యే అహ్నాం ॥ ఉతోదితా మఘవం త్సూర్యస్య ॥ వయం

దేవానాగ్ం సుమతౌ స్యామ ॥ భగ ఏవ భగవాగ్ం అస్తు దేవాః॥౮౪॥
తేనవయం భగవంతస్స్యామ ॥ తంత్వా భగసర్వఇజ్జో హవీమి॥
సనో భగపురఏతా భవేహ ॥ సమధ్వరాయోషసోనమంత ॥ దధిక్రా
వేవ శుచయే పదాయ ॥ అర్వాచీనం వసువిదం భగన్నః ॥ రథమివాశ్వా
వాజినఆవహంతు ॥ అశ్వావతీ గోమతీ ర్న ఉషాసః ॥ వీరవతీ స్సదమి
చ్ఛంతు భద్రాః ॥ ఘృతం దుహానా విశ్వతః ప్రపీనాః ॥ యూయంపాత
స్వస్తిభిస్సదానః ॥ ౮౫ ॥

అగ్నిర్నః పాతు కృత్తికాః నక్షత్రం దేవ మింద్రియం॥ఇదమా
సాం విచక్షణం ॥ హవిరాసం జుహోతన ॥ యస్యభాంతిరశ్మయోయ
స్య కేతవః ॥ యస్యేమా విశ్వాభువనాని సర్వా ॥ సకృత్తికాభి రభి
సంవసానః ॥ అగ్నిర్నో దేవ స్సువితే దధాతు ॥ ప్రజాపతే రోహిణీ వేతు
పత్నీ ॥ విశ్వరూపా బృహతీ చిత్రభానుః ॥ ॥

సానోయజ్ఞస్య సువితే దధాతు ॥ యథాజీవే మ శరదస్సువీరాః॥
రోహిణీదేవ్యుదగా త్పురస్తాత్ ॥ విశ్వారూపాణి ప్రతిమోదమానా ॥
ప్రజాపతిగ్ం హవిషా వర్ధయంతీ ॥ ప్రియా దేవానా ముపయాతు
యజ్ఞం ॥ సోమోరాజా మృగశీర్షేణ ఆగన్ ॥ శివం నక్షత్రం ప్రియ
మస్యధామ ॥ ఆప్యాయమానో బహుధా జనేషు ॥ రేతః ప్రజాం యజ
మానే దధాతు ॥ ౧

యత్తే నక్షత్రం మృగశీర్ష మస్తి ॥ ప్రియగ్ం రాజ ప్రి
యతమం ప్రియాణాం ॥ తస్మై తేసోమ హవిషా విధేమ ॥ శన్న ఏధి

ద్విపదేశం చతుష్పదే ॥ ఆర్ద్రయా రుద్రః ప్రథమాన ఏతి ॥ శ్రేష్ఠో దేవానాంపతి రఘ్నియానాం ॥ నక్షత్ర మస్య హవిషా విధేమ ॥ మానః ప్రజాగ్ం రీరిష న్మోతవీరాన్ ॥ హేతీ రుద్రస్య పరిణో వృణక్తు॥ ఆర్ద్రానక్షత్రం జుషతాగ్ం హవిర్నః ॥ 3 ॥

ప్రముంచమానా దురితాని విశ్వా ॥ అపాఘశగ్ం సన్నుదతా మరాతిం ॥ పునర్నో దేవ్యదితిస్పృణోతు ॥ పునర్వసూనః పునరేతాం యజ్ఞం ॥ పునర్నో దేవా అభియంతు సర్వే ॥ పునఃపునర్వో హవిషా యజామః ॥ ఏవానదేవ్యదితి రనర్వా ॥ విశ్వస్యభర్త్రీ జగతః ప్రతిష్ఠా॥ పునర్వసూ హవిషా వర్ధయంతీ ॥ ప్రియం దేవానా మప్యేతుపాథః॥౪॥

బృహస్పతిః ప్రథమం జాయమానః ॥ తిష్య న్నక్షత్ర మభిసంబభూవ ॥ శ్రేష్ఠోదేవానాం పృతనాసు జిష్ణుః ॥ దిశోనుసర్వా అభయన్నో అస్తు ॥ తిష్యః పురస్తా దుతమధ్యతోనః ॥ బృహస్పతిర్నః పరిపాతు పశ్చాత్ ॥ బాధేతాంద్వేషో అభయం కృణుతాం ॥ సువీర్యస్య పతయ స్యామ ॥ ఇదగ్ం సర్వేభ్యో హవిరస్తు జుష్టం ॥ ఆశ్రేషా యేషా మనుయంతి చేతః ॥ ౫ ॥

యే అంతరిక్షం పృథివీం క్షియంతి ॥ తేన స్సర్పాసో హవమాగమిష్టాః ॥ యే రోచనే సూర్యస్యాపి సర్పాః ॥ యే దివం దేవీ మనుసంచరంతి ॥ యేషా మాశ్రేషా అనుయంతి కామం ॥ తేభ్య స్సర్పేభ్యో మధుమ జ్జుహోమి ॥ ఉపహూతాః పితరో యేమఘాసు ॥ మనోజవస స్సుకృతస్సుకృత్యాః ॥ తేనో నక్షత్రే హవమాగమిష్ఠాః ॥

స్వధాభిర్యజ్ఞం ప్రయతం జుషంతాం ॥ ౬ ॥

యే అగ్నిదగ్ధా యేనగ్నిదగ్ధాః ॥ యేముంలోకం పితరః క్షియంతి ॥ యాగ్ంశ్చ విద్మయాగ్ం ఉచనప్రవిద్మ ॥ మఘాసు యజ్ఞగ్ం సుకృతం జుషంతాం ॥ గవాంపతిః ఫల్గునీనామసిత్వం ॥ తదర్యమన్వరుణమిత్రచారు ॥ తంత్వావయగ్ం సనితారగ్ం సనీనాం ॥ జీవాజీవంత ముపసంవిశేమ ॥ యేనేమా విశ్వాభువనాని సంజితా ॥ యస్య దేవా అనుసంయంతి చేతః ॥ ౭ ॥

అర్యమా రాజా జరస్తువిష్మాన్ ॥ ఫల్గునీనా మృషభో రోరవీతి ॥ శ్రేష్ఠో దేవానాం భగవో భగాసి ॥ తత్వావిదుః ఫల్గునీ స్తస్యవిత్తాత్ ॥ అస్మభ్యం క్షత్రమజరగ్ం సువీర్యం ॥ గోమదశ్వవదుపసన్నుదేహ ॥ భగోహదాతా భగఇత్ప్రదాతా ॥ భగోదేవీః ఫల్గునీ రావివేశ ॥ భగస్యేత్తం ప్రసవంగమేమ ॥ యత్ర దేవై స్సధమాదం మదేమ ॥ ౮ ॥

ఆయాతు దేవ స్సవితోపయాతు ॥ హిరణ్యయేన సువృతా రథేన ॥ వహన్ హస్తగ్ం సుభగం విద్మనాపసం ॥ ప్రయచ్ఛంతం పపురింపుణ్యమచ్ఛ ॥ హస్త ప్రయచ్ఛ త్వమృతం వసీయః ॥ దక్షిణేన ప్రతిగృభ్ణీమ ఏనత్ ॥ దాతార మద్యసవితా విదేయ ॥ యోనో హస్తాయ ప్రసువాతి యజ్ఞం ॥ త్వష్టా నక్షత్రమభ్యేతి చిత్రాం ॥ సుభగ్ం ససంయువతిగ్ం రోచమానాం ॥ ౯ ॥

నివేశయ న్నమృతాన్ మర్త్యాగ్ంశ్చ ॥ రూపాణి పిగ్ంశన్భువనాని విశ్వా ॥ తన్నస్త్వష్టా తదుచిత్రా విచష్టాం ॥ తన్నక్షత్రం భూరిదా

అస్తు మహ్యాం ॥ తన్నఃప్రజాం వీరవతీగ్ం సనోతు ॥ గోభి ర్నో అశ్వై స్సమనక్తు యజ్ఞం ॥ వాయు ర్నక్షత్ర మభ్యేతి నిష్ట్యాం ॥ తిగ్మశృంగో వృషభో రోరువాణః ॥ సమీరయ న్భువనా మాతరిశ్వా ॥ అపద్వేషాగ్ంసి నుదతామరాతీః ॥ ౧౦ ॥

తన్నో వాయు స్తదునిష్ట్యా శృణోతు ॥ తన్నక్షత్రం భూరిదా అస్తుమహ్యం ॥ తన్నో దేవాసో అనుజానంతు కామం ॥ యథాతరేమ దురితాని విశ్వా ॥ దూర మస్మచ్ఛత్రవోయంతు భీతాః ॥ తదింద్రాగ్నీ కృణుతాం తద్విశాఖే ॥ తన్నో దేవా అనుమదంతు యజ్ఞం ॥ పశ్చాత్పురస్తా దభయన్నో అస్తు ॥ నక్షత్రాణా మధిపత్నీ విశాఖే ॥ శ్రేష్ఠావింద్రాగ్నీ భువనస్య గోపౌ ॥ ౧౧ ॥

విషూచశ్శత్రూ నపబాధమానా ॥ అపక్షుధ న్నుదతా మరాతిం ॥ పూర్ణా పశ్చాదుతపూర్ణా పురస్తాత్ ॥ ఉన్మధ్యతః పౌర్ణమాసీ జిగాయ ॥ తస్యాం దేవా అధిసంవసంతః ॥ ఉత్తమేనాక ఇహ మాదయంతాం ॥ పృథ్వీసువర్చా యువతిస్సజోషాః ॥ పౌర్ణమాస్యదగా చ్ఛోభమానా ॥ ఆప్యాయయంతీ దురితాని విశ్వా ॥ ఉరుం దుహాం యజమానాయ యజ్ఞం ॥ ౧౨

చిత్రభాను ర్యజమానే దధాతు హవిర్నః పాథశ్చేతోజుషంతాం చేతోమదేమరోచమానా అరాతీ గోపా యజ్ఞం ॥ బుద్ధ్యాస్మహావైన్న మసోపసద్య ॥ మిత్రందేవం మిత్రధేయన్నో అస్తు ॥ అనూరాధా హవిషా వర్ధయంతః ॥ శతం జీవేమ శరద స్సవీరాః ॥ చి

త్రానక్షత్రి ముదగా త్పురస్తాత్ ॥ అనూరాధా సఇతియద్వదంతి॥ తస్మి స్త్రపథిభి ర్దేవయానైః ॥ హిరణ్యయై ర్వితతై రంతరిక్షే ॥ ఇంద్రో జ్యేష్ఠా మనునక్షత్రమేతి ॥ యస్మిన్వృత్రం వృత్రతూ ర్యే తతార ॥ ౧౩॥

తస్మిన్వయమమృతం దుహానాః ॥ క్షుధంత రేను దురితిం దురిష్టిం ॥ పురందరాయ వృషభాయ ధృష్ణవే ॥ ఆషాఢాయ సహమానాయ మీఢుషే ॥ ఇంద్రాయజ్యేష్ఠామధుమ ద్దుహానా ॥ ఉరుం కృణోతు యజమానాయ లోకం ॥ మూలం ప్రజాం వీరవతీం విదేయ ॥ పరాచ్యేతు నిఋరుతిః పరాచా ॥ గోభిర్నక్షత్రంపశు భిస్సమక్తం॥అహర్భూయాద్య జమానాయ మహ్యాం ॥ ౧౪ ॥

అహర్నో అద్యసువితే దధాతు ॥ మూలం నక్షత్రమితి యద్వదంతి ॥ పరాచీం వాచా నిఋరుతిం నుదామి ॥ శివం ప్రజాయై శివమస్తు మహ్యాం ॥ యాదివ్యా ఆపః పయసా సంబభూవుః ॥ యా అంతరిక్ష ఉతపార్థివీర్యాః॥ యాసా మషాఢా అనుయంతి కామం॥ తానఆపశ్శగ్గ్ స్స్యోనాభవంతు ॥ యాశ్చ కూప్యాయాశ్చనాద్యా స్సముద్రియాః ॥ యాశ్చవైశంతీ రుతప్రాసచీర్యాః ॥౧౫॥

యాసా మషాఢా మధుభక్షయంతి ॥ తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్స్యోనాభవంతు ॥ తన్నో విశ్వే ఉపశృణ్వంతు దేవాః ॥ తదషాఢా అభిసంయంతు యజ్ఞం ॥ తన్నక్షత్రం ప్రథతాం పశుభ్యః ॥ కృషివృష్టి ర్యజమానాయ కల్పతాం ॥ శుభ్రాః కన్యాయువతయ స్సుపేశసః ॥ కర్మకృత స్సుకృతో వీర్యావతీః ॥ విశ్వాన్ దేవాన్ హవిషా వర్ధ

యంతీః ॥ అషాఢాః కామ ముపయాంతు యజ్ఞం ॥ ౧౩ ॥

యస్మిన్ బ్రహ్మాభ్యజయ త్సర్వమేతత్ ॥ అముంచ లోక మిద మూచ సర్వం ॥ తన్నో నక్షత్ర మభిజిద్విజిత్య ॥ శ్రియం దధాత్వహృణీయమానం ॥ ఉభౌ లోకౌ బ్రహ్మణాసం జితేమా ॥ తన్నో నక్షత్ర మభిజిద్విచష్టాం ॥ తస్మిన్వయం పృతనా స్సంజయేమ॥ తన్నో దేవాసో అనుజానంతు కామం ॥ శృణ్వంతి శ్రోణా మమృతస్య గోపాం ॥ పుణ్యామస్యా ఉపశృణోమి వాచం ॥ ౧౪ ॥

మహీం దేవీం విష్ణుపత్నీ మజూర్యాం ॥ ప్రతీచీమేనాగ్ం హవిషా యజామః॥ త్రేధా విష్ణు రురుగాయో విచక్రమే ॥ మహీం దివం పృథివీ మంతరిక్షం ॥ తచ్ఛ్రోణై తిశ్రవ ఇచ్ఛమానా ॥ పుణ్యగ్ శ్లోకం యజమానాయ కృణ్వతీ ॥ అష్టౌ దేవా వసవ స్సోమ్యాసః॥ చతస్రో దేవీ రజరా శ్రవిష్ఠాః ॥ తే యజ్ఞం పాంతు రజసః పరస్తాత్ ॥ సంవత్సరీణ మమృతగ్ స్వస్తి ॥౧౫॥

యజ్ఞం నః పాంతు వసవః పురస్తాత్ ॥ దక్షిణతోభియంతు శ్రవిష్ఠాః ॥ పుణ్యం నక్షత్ర మభిసంవిశామ ॥ మా నో అరాతి రఘశగ్ంసాగన్ ॥ క్షత్రస్యరాజా వరుణోధిరాజః॥ నక్షత్రాణాగ్ం శతభిష గ్వసిష్ఠః॥ తౌ దేవేభ్యః కృణుతో దీర్ఘమాయుః॥ శతగ్ం సహస్రా భేషజా నిధత్తః॥ యజ్ఞం నో రాజా వరుణ ఉపయాతు ॥ తన్నో విశ్వే అభిసంయంతు దేవాః ॥౧౬॥

తన్నో నక్షత్రగ్ం శతభిష గ్జుషాణం॥దీర్ఘమాయుః ప్రతిర ద్భే

ప్రజాని ॥ అజ్జ ఏకపా దుదగా త్పురస్తాత్ ॥ విశ్వాభూతాని ప్రతిమోద
మానః ॥ తస్య దేవాః ప్రసవంయంతి సర్వే ॥ ప్రోష్ఠపదాసో అమృత
స్య గోపాః ॥ విభ్రాజమాన స్సమిధాన ఉగ్రః ॥ ఆంతరిక్షమరుహ దగం
ద్యాం ॥ తగ్ం సూర్యం దేవ మజమేకపాదం ॥ ప్రోష్ఠపదాసో అనుయం
తి సర్వే ॥ ౨౦ ॥

అహిర్బుధ్నియః ప్రథమాన ఏతి ॥ శ్రేష్ఠో దేవానా ముతమా
నుషాణాం ॥ తం బ్రాహ్మణా స్సోమపా స్సోమ్యాసః ॥ ప్రోష్ఠపదాసో అ
భిరక్షంతి సర్వే॥ చత్వార ఏకమభికర్మ దేవాః॥ప్రోష్ఠపదాసఇతియాన్
వదంతి ॥ తేబుధ్నియం పరిషద్యగ్గ్ స్తువంతః ॥ అహిగ్ంరక్షంతి నమసోప
సద్య ॥ పూషా రేవత్యన్వేతి పంథాం॥పుష్టిపతీ పశుపావాజబస్త్యౌ॥ ౨౧॥

ఇమాని హవ్యా ప్రయతా జుషాణా ॥ సుగైర్నో యానై రుప
యాతాం యజ్ఞం ॥ క్షుద్రాన్ పశూన్ రక్షతు రేవతీనః ॥ గావోనో అ
శ్వాగ్ం అన్వేతు పూషా ॥ అన్నగ్ం రక్షంతౌ బహుధావిరూపం ॥
వాజగ్ం సనుతాం యజమానాయ యజ్ఞం ॥ తదశ్వినావశ్వయుజోప
యాతాం ॥ శుభంగమిష్ఠౌ సుయమేభి రశ్వైః ॥ స్వంనక్షత్రగ్ం హవి
షా యజంతౌ ॥ మధ్వాసంపృక్తౌ యజుషా సమక్తౌ॥ ౨౨॥

యౌదేవానాం భిషజౌ హవ్యవాహౌ॥ విశ్వస్యదూతా వమృతస్య
గోపౌ ॥ తౌనక్షత్రం జుజుషాణోపయాతాం ॥ నమోఽశ్విభ్యాం కృణుమో
శ్వయుగ్భ్యాం ॥ అపపాప్మానం భరణీర్భరంతు ॥ తద్యమోరాజా భగ
వాన్ విచష్టాం ॥ లోకస్యరాజా మహతో మహాన్హి ॥ సుగన్నః పం

థా మభయం కృణోతు ॥ యస్మిన్నక్షత్రేయమఏతిరాజా ॥ యస్మిన్నే
నమభ్యషించంత దేవాః ॥ తదస్య చిత్రగ్ం హవిషాయజామ ॥ అపపాప్మా
నం భరణీర్భరంతు॥ నివేశనీ సంగమనీ వసూనాం విశ్వారూపాణి వసూ
న్యావేశయంతీ ॥ సహస్రపోషగ్ం సుభగా రరాణా సానఆగన్వర్చసా
సంవిదానా ॥ యత్తేదేవా అదధుర్భాగధేయ మమావాస్యే సంవసం
తో మహిత్వా ॥ సానోయజ్ఞం పిపృహి విశ్వవారే రయిన్నో ధేహి సుభ
గే సువీరం ॥౧౩॥

నవోనవో భవతి జాయమానోఽహ్నాం కేతురుషసామేత్యగ్రే ॥
భాగందేవేభ్యో విదధాత్యాయన్ప్రచంద్రమాస్తిరతి దీర్ఘమాయుః ॥
యమాదిత్యా అగ్ంశుమాప్యాయయంతి యమక్షితమక్షితయః పిబంతి ॥
తేననోరాజా వరుణో బృహస్పతి రాప్యాయయంతు భువనస్యగోపాః ॥
యేవిరూపేసమనసాసంవ్యయంతీ ॥ సమానంతంతుం పరితాతనాతే ॥ వి
భూః ప్రభూ అనుభూ విశ్వతో హువే॥ తేనో నక్షత్రే హవమాగమేతం॥
వయం దేవీబ్రహ్మణా సంవిదానాః ॥ సురత్నాసో దేవవీతిం దధానాః ॥
అహోరాత్రే హవిషా వర్ధయంతః ॥ అతిపాప్మానమతిముక్త్యాగమే
మ ॥ ప్రత్యువదృశ్యాయతీ ॥౧౪॥

వ్యుచ్ఛంతీ దుహితా దివః ॥ అపోమహీ వృణుతే చక్షుషా ॥
తమోజ్యోతిష్కృణోతిసూనరీ ॥ ఉదుస్రియాః సచతేసూర్యః ॥ సచా
ఉద్యన్నక్షత్ర మర్చిమత్ ॥ తవేదుషోవ్యుషి సూర్యస్యచ ॥ సంభక్తేన
గమేమహి ॥ తన్నో నక్షత్ర మర్చిమత్ ॥ భానుమత్తేజ ఉచ్చరత్ ॥

ఉపయజ్ఞమిహాగమత్ ॥ ౨౫॥

ప్రనక్షత్రాయదేవాయ ॥ ఇంద్రాగ్నియేందుగ్ం హవామహే ॥ స
నస్సవితాసువత్సనిం ॥ పుష్టిదాం వీరవత్తమం ॥ ఉదుత్యం జాతవేదసం
దేవంవహంతికేతవః ॥ దృశే విశ్వాయ సూర్యం ॥ చిత్రందేవానా ము
దగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్యవరుణస్యాగ్నేః ॥ ఆప్రాద్యావా పృథివీ అంత
రిక్షగ్ం సూర్యఆత్మా జగతస్తస్థుషశ్చ ॥ అదితిర్నఉరుష్య త్వదితిశ్శర్మ
యచ్ఛతు ॥ అదితిఃపాత్వగ్ంహసః ॥ మహీమూషుమాతరగ్ం సువ్ర
తానామృతస్యపత్నీమవసే హువేమ ॥ తువిక్షత్రామజరంతీ ముమ్రూ
చీగ్ం సుశర్మాణ మదితిగ్ం సుప్రణీతిం॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా
నిదధేపదగ్ం సమూఢమస్యపాగ్ంసురే ॥ ప్రతద్విష్ణుస్తవతే వీర్యాయ॥
మృగోనభీమః కుచరో గిరిష్ఠాః ॥ యస్యోరుషుత్రిషు విక్రమణేషు ॥ అధి
క్షియంతి భువనాని విశ్వా ॥ అగ్నిర్మూర్ధా దివఃకకుత్పతిః పృథి
వ్యా అయం ॥ అపాగ్ం రేతాగ్ంసి జిన్వతి ॥ భువో యజ్ఞస్య రజసశ్చ
నేతా ॥ యత్రానియుద్భిస్సచసే శివాభిః॥ దివిమూర్ధానందధిషేసువర్
షాం ॥ జిహ్వామగ్నేచకృషే హవ్యవాహం ॥ అనునోద్యానుమతి ర్య
జ్ఞందేవేషుమన్యతాం॥ అగ్నిశ్చహవ్యవాహనో భవతాందాశుషేమయః॥
అన్విదనుమతేత్వం ॥ మన్యాసైశంచనస్కృధి ॥ క్రత్వేదక్షాయనోహి
నుప్రణ ఆయూగ్ంషితారిషత్ ॥ హవ్యవాహ మభిమాతిషాహం ॥ ర
క్షోహణం పృతనాసుజిష్ణుం ॥ జ్యోతిష్మంతం దీద్యతం పురంధిం ॥ అ
గ్నిగ్గ్ స్విష్టకృతమాహువేమ ॥ స్విష్టమగ్నే అభితత్పృణాహి ॥ విశ్వాదే

వపృతనా అభిష్యా ॥ ఉరున్నః పంథాం ప్రదిశన్విభాహి ॥ జ్యోతిష్మద్ధేహ్యజరన్న ఆయుః ॥ ౨౬ ॥

అగ్నయే స్వాహా కృత్తికాభ్యస్స్వాహా ॥ అంబాయై స్వాహా దులాయై స్వాహా ॥ నితత్న్యై స్వాహాఽభ్రయంత్యై స్వాహా ॥ మేఘయంత్యై స్వాహా వర్షయంత్యై స్వాహా ॥ చుపుణీకాయై స్వాహా ॥ ప్రజాపతయే స్వాహా రోహిణ్యై స్వాహా ॥ రోచమానాయై స్వాహా ప్రజాభ్యస్స్వాహా ॥ సోమాయ స్వాహా మృగశీర్షాయ స్వాహా ॥ ఇన్వకాభ్యస్స్వాహౌషధీభ్యస్స్వాహా ॥ రాజ్యాయ స్వాహాఽభిజిత్యై స్వాహా ॥ రుద్రాయ స్వాహా ఆర్ద్రాయై స్వాహా ॥ పిన్వమానాయై స్వాహా పశుభ్యస్స్వాహా ॥ అదిత్యై స్వాహా పునర్వసుభ్యాం ॥ స్వాహా భూత్యై స్వాహా ప్రజాత్యై స్వాహా ॥ బృహస్పతయే స్వాహా తిష్యాయ స్వాహా ॥ బ్రహ్మవర్చసాయ స్వాహా ॥ సర్పేభ్యస్స్వాహాఽశ్రేషాభ్యస్స్వాహా ॥ దందశూకేభ్యస్స్వాహా ॥ పితృభ్యస్స్వాహా మఘాభ్యః ॥ స్వాహాఽనఘాభ్యస్స్వాహాఽగదాభ్యః ॥ స్వాహాఽరుంధతీభ్యస్స్వాహా ॥ అర్యమ్ణే స్వాహా ఫల్గునీభ్యాగ్ స్వాహా ॥ పశుభ్యస్స్వాహా ॥ భగాయ స్వాహా ఫల్గునీభ్యాగ్ స్వాహా ॥ శ్రైష్ఠ్యాయ స్వాహా ॥ సవిత్రే స్వాహా హస్తాయ ॥ స్వాహా దదతే స్వాహా పృణతే ॥ స్వాహా ప్రయచ్ఛతే స్వాహా ప్రతిగృభ్ణతే స్వాహా ॥ త్వష్ట్రే స్వాహా చిత్రాయై స్వాహా ॥ చైత్రాయ స్వాహా ప్రజాయై స్వాహా ॥ వాయవే స్వాహా నిష్ట్యాయై స్వాహా ॥ కామచారాయ స్వాహాఽభిజిత్యై స్వాహా ॥ ఇంద్రాగ్నిభ్యాగ్ స్వాహా విశాఖాభ్యాగ్ స్వాహా ॥ శ్రైష్ఠ్యాయ స్వాహాఽభిజిత్యై స్వాహా ॥

పౌర్ణమాస్యై స్వాహా కామాయ స్వాహాఽగత్యై స్వాహా ॥ మిత్రాయ స్వా
హానూరాధేభ్యస్స్వాహా ॥ మిత్రధేయాయ స్వాహాభిజిత్యై స్వాహా ॥ ఇం
ద్రాయ స్వాహా జ్యేష్ఠాయై స్వాహా ॥ జ్యైష్ఠ్యాయ స్వాహాభిజిత్యై స్వాహా ॥
ప్రజాపతయే స్వాహా మూలాయ స్వాహా ॥ ప్రజాయై స్వాహా ॥ అద్భ్య
స్స్వాహాషాఢాభ్యస్స్వాహా ॥ సముద్రాయ స్వాహా కామాయ స్వాహా ॥
అభిజిత్యై స్వాహా ॥ విశ్వేభ్యో దేవేభ్యస్స్వాహాషాఢాభ్యస్స్వాహా ॥ అన
పజయ్యాయ స్వాహాభిజిత్యై స్వాహా । బ్రహ్మణే స్వాహాభిజితే స్వాహా ॥
బ్రహ్మలోకాయ స్వాహాభిజిత్యై స్వాహా ॥ విష్ణవే స్వాహా శ్రోణాయై స్వా
హా ॥ శ్లోకాయ స్వాహా శ్రుతాయ స్వాహా॥ వసుభ్యస్స్వాహా శ్రవిష్ఠాభ్య
స్స్వాహా ॥ అగ్రాయ స్వాహా పరీత్యై స్వాహా ॥ వరుణాయ స్వాహా శతభి
షజే స్వాహా ॥ భేషజేభ్యస్స్వాహా ॥ అజాయైకపదే స్వాహా ప్రోష్ఠపదేభ్య
స్స్వాహా ॥ తేజసే స్వాహా బ్రహ్మవర్చసాయ స్వాహా ॥ అహయే బుధ్ని
యాయ స్వాహా ప్రోష్ఠపదేభ్యస్స్వాహా ॥ ప్రతిష్ఠాయై స్వాహా ॥ పూష్ణే
స్వాహా రేవత్యై స్వాహా ॥ పశుభ్యస్స్వాహా ॥ అశ్విభ్యాగ్ం స్వాహాశ్వ
యుగ్భ్యాగ్ం స్వాహా ॥ శ్రోత్రాయ స్వాహా శ్రుత్యై స్వాహా ॥ యమాయ
స్వాహాపభరణీభ్యస్స్వాహా ॥ రాజ్యాయ స్వాహాభిజిత్యై స్వాహా॥ అమావా
స్యాయై స్వాహా కామాయ స్వాహా గత్యై స్వాహా । చంద్రమసే స్వాహా
ప్రతిదృశ్యాయై స్వాహా ॥ అహోరాత్రేభ్యస్స్వాహార్ధమాసేభ్యస్స్వా
హా ॥ మాసేభ్యస్స్వాహర్తుభ్యస్స్వాహా ॥ సంవత్సరాయ స్వాహా ॥ అహ్నే
స్వాహా రాత్రియై స్వాహా ॥ అతిముక్త్యై స్వాహా ॥ ఉషసే స్వాహా వ్యు

ష్ట్యై స్వాహా ॥ వ్యుష్ట్యై స్వాహా వ్యుచ్ఛంత్యై స్వాహా ॥ వ్యుష్టాయై స్వాహా ॥ నక్షత్రాయ స్వాహోదేష్యతే స్వాహా ॥ ఉద్యతే స్వాహోదితాయ స్వాహా ॥ హరసే స్వాహా భరసే స్వాహా ॥ భ్రాజసే స్వాహా తేజసే స్వాహా ॥ తపసే స్వాహా బ్రహ్మవర్చసాయ స్వాహా ॥ సూర్యాయ స్వాహా నక్షత్రేభ్యః స్వాహా । ప్రతిష్ఠాయై స్వాహా ॥ అదిత్యై స్వాహా ప్రతిష్ఠాయై స్వాహా ॥ విష్ణవే స్వాహా యజ్ఞాయ స్వాహా ॥ ప్రతిష్ఠాయై స్వాహా ॥ 3 ॥

దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం జిష్ణోరశ్వస్య వాజినః ॥ సురభినో ముఖా కరత్ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ ॥ ఆపో హిష్ఠా మయోభువ స్తా న ఊర్జే దధాతన ॥ మహే రణాయ చక్షసే ॥ యో వశ్శివతమో రస స్తస్య భాజయతేహ నః ॥ ఉశతీరివ మాతరః ॥ తస్మా అరంగమామవో యస్య క్షయాయ జిన్వథ ॥ ఆపో జనయథా చ నః ॥ ఉదుత్తమం వరుణపాశమస్మదవాధమం ॥ విమధ్యమగ్ శ్రథాయ ॥ అథా వయ మాదిత్య వ్రతే తవానాగసో అదితయే స్యామ ॥ అస్తభ్నా ద్ద్యామృషభో అంతరిక్ష మమిమీత వరిమాణం పృథివ్యా ఆసీదద్విశ్వా భువనాని సమ్రాడ్విశ్వేత్తాని వరుణస్య వ్రతాని ॥ యత్కించేదం వరుణ దైవ్యే జనేఽభిద్రోహం మనుష్యాశ్చరామసి ॥ అచిత్తీ యత్తవ ధర్మా యుయోపిమ మానస్తస్మా దేనసో దేవరీరిషః ॥ కితవాసో యద్రిపుర్న దీవి యద్వా ఘా సత్యముత యన్న విద్మ సర్వా తా విష్య శిథిరేవ దేవాథా తే స్యామ వరుణ ప్రియాసః ॥ అవ తే హేడో వరుణ నమోభి రవ యజ్ఞేభి రీమహే హవిర్భిః ॥ క్షయన్నస్మభ్యమసుర ప్రచేతో రాజన్నేనాగ్ంసి శిశ్రథః కృతాని ॥ తత్వా యామి బ్ర

హ్మణావందమానః స్తదాశాస్తే యజమానో హవిర్భిః అహేడమానోవ
రుణేహబోధ్యురుశగంసమాన ఆయుఃప్రమోషీః ॥ హిరణ్యవర్ణాశ్శు
చయఃపావకాయాసుజాతః కశ్యపోయాస్వింద్రః అగ్నింయాగర్భందధ
ధిరేవిరూపా స్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ యాసాగ్ంరాజా వరుణో
యాతిమధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యంజనానాం మధుశ్చుతశ్శుచయో
యాః పావకా స్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ యాసాం దేవాదివికృ
ణ్వంతిభక్షంయా అంతరిక్షే బహుధాభవంతి ॥ యాఃపృథివీంపయసోం
దంతి శుక్రా స్తానఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ శివేనమాచక్షుషా పశ్య
తాప శ్శివయాతన్వోపస్పృశతత్వచంమే ॥ సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ం రప్సు
షదోహువేవో మయివర్చోబలమోజో నిధత్త ॥ యదదస్సంప్రయ
తీరహావనదతాహతే ॥ తస్మాదానద్యోనామస్థతావో నామానిసింధవః॥
యత్ప్రేషితా వరుణేన తాశ్శీభగ్ం సమవల్గత ॥ తదాప్నోదింద్రోవో
యతీస్తస్మాదాపో అనుస్థన ॥ అపకామగ్గ్ స్యందమానా అవీవరత
వోహికం ॥ ఇంద్రోవశ్శక్తిభిర్దేవీ స్తస్మాద్వార్ణామవోహికం ॥ ఏ
కోదేవో అప్యతిష్ఠత్స్యందమానా యథావశం ॥ ఉదానిషుర్మహీరితి
తస్మాదుదకముచ్యతే ॥ ఆపోభద్రాఘృతమిదాప ఆసుగగ్నీషోమౌబి
భ్రత్యాపఇత్తాః ॥ తీవ్రోరసో మధుపృచాం ॥ అరంగమఆమాప్రాణేన
సహవర్చసాగన్ ॥ ఆదిత్పశ్యామ్యుతవా శృణోమ్యా మాఘోషో
గచ్ఛతి వాఙ్నఆసాం ॥ మన్యేభేజానో అమృతస్యతర్హి హిరణ్యవర్ణా
అతృపంయదావః ॥ ఆపోహిష్ఠా**చనః ॥ దివిశ్రయస్వాంతరిక్షే యత

స్వ పృథివ్యాసంభవ బ్రహ్మవర్చసమసి బ్రహ్మవర్చసాయత్వా ॥ ౮ ॥

పవమానస్సువర్జనః ॥ పవిత్రేణ విచర్షణిః ॥ యః పోతాస పునాతుమా ॥ పునంతుమా దేవజనాః॥ పునంతుమనవోధియా ॥ పునంతు విశ్వఆయవః ॥ జాతవేదః పవిత్రవత్ ॥ పవిత్రేణ పునాహిమా ॥ శుక్రేణదేవదీద్యత్ ॥ అగ్నే క్రత్వా క్రతూగ్ంరను ॥ ౯ ॥

యత్తే పవిత్రమర్చిషి॥ అగ్నే వితత మంతరా ॥ బ్రహ్మతేన పునీమహే ॥ ఉభాభ్యాం దేవసవితః ॥ పవిత్రేణసవేనచ ॥ ఇదం బ్రహ్మ పునీమహే ॥ వైశ్వదేవీ పునతీదేవ్యాగాత్ ॥ యస్యైబహ్వీస్తనువో వీతపృష్ఠాః ॥ తయామదంతస్సధమాద్యేషు ॥ వయగ్గ్స్యామపతయో రయీణాం ॥ ౧౦ ॥

వైశ్వానరో రశ్మిభిర్మా పునాతు ॥ వాతః ప్రాణేనేషిరో మయోభూః ॥ ద్యావా పృథివీ పయసా పయోభిః ఋతావరీ యజ్ఞియేమాపునీతాం ॥ బృహద్భిస్సవితస్తృభిః ॥ వర్షిష్ఠై ర్దేవమన్మభిః ॥ అగ్నేదక్షైః పునాహిమా ॥ యేనదేవా అపునత ॥ యేనాపోదివ్యంకశః ॥ తేన దివ్యేనబ్రహ్మణా ॥ ఇదంబ్రహ్మపునీమహే ॥ యః పావమానీ రధ్యేతి ॥ ఋషిభి స్సంభృతగ్ంరసం ॥ సర్వగ్ంసపూతమశ్నాతి ॥ స్వదితం మాతరిశ్వనా ॥ పావమానీర్యో అధ్యేతి ॥ ఋషిభి స్సంభృతగ్ంరసం ॥ తస్మైసరస్వతీదుహే ॥ క్షీరగ్ం సర్పిర్మధూదకం ॥ పావమానీస్స్వస్త్యయనీః॥ సుదుఘాహిపయస్వతీః ॥ ఋషిభి స్సంభృతోరసః ॥ బ్రాహ్మణేష్వమృతగ్ంహితం ॥ పావమానీ ర్దిశంతునః ॥ ఇమం లోక మథో అముం ॥

కామాం త్సమర్ధయంతునః ॥ దేవీర్దేవైః స్సమాభృతాః ॥ పావమానీస్స్వస్త్యయనీః॥ సుదుఘాహి ఘృతశ్చ్యుతః ॥ ఋషిభి స్సంభృతోరసః ॥ బ్రాహ్మణే ష్వమృతగ్ంహితం ॥ యేనదేవాః పవిత్రేణ ॥ ఆత్మానంపునతేసదా ॥ తేన సహస్రధారేణ ॥ పావమాన్యః పునంతుమా ॥ ప్రాజాపత్యం పవిత్రం ॥ శతోద్యామగ్ం హిరణ్మయం ॥ తేన బ్రహ్మవిదోవయం॥ పూతం బ్రహ్మపునీమహే ॥ ఇంద్ర స్సునీతీసహామాపునాతు ॥ సోమస్స్వస్త్యావరుణ స్సమీచ్యా ॥ యమోరాజా ప్రమృణాభిః పునాతుమా ॥ జాతవేదామోర్జయంత్యా పునాతు ॥ తచ్ఛంయోరావృణీమహే ॥ గాతుం యజ్ఞాయ ॥ గాతుం యజ్ఞపతయే ॥ దైవీస్స్వస్తిరస్తునః ॥ స్వస్తిర్మానుషేభ్యః ॥ ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజం । శన్నో అస్తు ద్విపదే । శంచతుష్పదే । ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥

యోబ్రహ్మబ్రహ్మణఉజ్జహార ప్రాణైశ్శిరఃకృత్తివాసాః పినాకీ । ఈశానోదేవ స్సనఆయుర్దధాతు తస్మైజుహోమి హవిషాఘృతేన । విభ్రాజమాన స్సరిరస్యమధ్యా ద్రోచమానోఘర్మరుచిర్యఆగాత్ । సమృత్యుపాశా దపనుద్యఘోరా దిహాయుషేణో ఘృతమత్తుదేవః । బ్రహ్మజ్యోతి బ్రహ్మపత్నీషు గర్భం యమాదధాత్పురురూపం జయంతం । సువర్ణరంభగ్రహమర్కమర్చ్యం తమాయుషేవర్ధయామో ఘృతేన । శ్రియం లక్ష్మీ మౌపలామంబికాంగాం షష్ఠీం జయామింద్రసేనేత్యుదాహుః । తాం విద్యాం బ్రహ్మయోనిగ్ం సురూపా మిహాయుషే తర్పయామోఘృతేన। దాక్షాయణ్యస్సర్వయోన్యా స్సయోన్యా సహస్రశో విశ్వరూపావిరూపాః । ససూనవస్సపతయ స్సయూథ్యా ఇహాయుషేణోఘృతమిదంజుషంతాం । దివ్యాగణా బహురూపాః పురాణా ఆయుచ్ఛిదోనఃప్ర

మఘంతుపీరాః॥ తేభ్యో జుహోమిహవిషాఘృతేన మానఃప్రజాగ్ం రీరిషోమోతవీరాః। ఏకః పురస్తాద్య ఇదం బభూవ యుతోబభూవ భువనస్యగోపాః। యమప్యేతి భువనగ్ం సాంపరాయే। సనోహవిర్ఘృతమిహాయుషేత్తు దేవః। వసూన్రుద్రా ఆదిత్యా న్మరుతోథసాధ్యా న్నృభూన్యక్షాంగంధర్వాగ్శ్చ పితౄగ్శ్చ విశ్వా। భృగూన్సర్పాగ్శ్చాంగిరసోధవార్ ఘృతగ్ంహుత్వా స్వాయుష్యామహయామశశ్వత్॥ విష్ణోత్వన్నో అంతమశర్మయచ్ఛ సహంత్య। ప్రతేధారామధుశ్చుత ఉత్సందుహ్రతే అక్షితం॥ నమోబ్రహ్మణే నమోఅస్త్వగ్నయేనమః పృథివ్యైనమఓషధీభ్యః నమోవాచే నమోవాచస్పతయే నమోవిష్ణవే బృహతేకరోమి॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః॥

ప్రణవేన కుంభముత్థాప్య। దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే అశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యాం అశ్వినోర్భేషజ్యేన। తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయాభిషించామి॥ దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవే × హస్తాభ్యాం। సరస్వత్యై భేషజ్యేన వీర్యాయాన్నాద్యాయాభిషించామి॥ దేవస్యత్వా×ఇంద్రస్యేంద్రియేణ శ్రియేయశసే బలాయాభిషించామి॥ చవాజినం సోమగ్ం రాజానం వరుణ మగ్నిమన్వారభామహే। ఆదిత్యాన్విష్ణుగ్ంసూర్యం బ్రహ్మాణంచ బృహస్పతిం॥ దేవస్య×హస్తాభ్యాం సరస్వత్యైవాచోయంతుర్యంత్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషించామీంద్రస్య బృహస్పతేస్త్వాహ్రమ్రాజ్యేనాభిషించామి। దేవాస్త్వేంద్రజ్యేష్ఠావరుణరాజానోధస్తాచ్చోపరిష్టాచ్చపాంతునవా ఏతేనపూతోసమేధ్యోనప్రోక్షితోయదేనమతః ప్రాచీనం ప్రోక్షతి యత్సంచితమాజ్యేనప్రోక్షతి తేనపూతస్తేనమేధ్యస్తేనప్రోక్షితః॥

ఇతిదేవస్య త్వేతిమంత్రేణ వ్యాహృతిభిశ్చ యజమానం ప్రోక్ష యేత్ ॥

• ఆపయిద్వా ఉభేషజీ । ఆపోఅమీవచాతనీః । ఆపస్సర్వస్య భేషజీ । తాస్తే గృహ్ణంతు భేషజం ॥ ఇతి తీర్థం ప్రాశ్య ॥

అథ యజమానః । పురస్తా దుపవిశతే హిరణ్యాం । దక్షిణత ఉపవిశతే రజతం । పశ్చా దుపవిశతే కాంస్యం । ఉత్తరత ఉపవిశతే వాసశ్చ దక్షిణాందత్వా । కుంభజలేన స్నాయాత్ ॥ ఏతేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్య స్సంప్రదదేనమను । యథాశక్తి దక్షిణాతాంబూలంచ దద్యాత్ । మంత్రాక్షతపూర్వకం ఆశీర్వచనంకృత్వా । అథ యజమానః కృతంకర్మ భగవతే సమర్పయేత్ ॥

బోధాయనోక్త ఉదకశాంతి స్సమాప్తః.

విచ్ఛిన్నోపాసన సూత్రమ్.

నిత్యోధార్యోఽనుగతో మంథ్యశ్శ్రోత్రియాగారాద్వా హార్య ఉపవాసశ్చాన్యతరస్య భార్యాయాః పత్యుర్వాఽనుగతేఽపి వ్రోత్తరయాఽజుహుయాన్నోపవసేత్ ॥ ఆప॥గృ॥ఖం ౫॥

(ఔపాసనాగ్ని) నిత్యమయినది. ధరింపదగినది. (ఆత్మయందారోపణ జేయదగినది) (ఆయగ్ని) చల్లారినయెడ మధింపదగినది. లేక వేదాధ్యయనసంపన్నునియొక్క గృహమువలన దీసికొనిరాదగినది. భార్యకయినను భర్తకయినను (సాయంప్రాతఃకాలములలో * నొక్కకాలమం దుపవాసము, లేక చల్లారినప్పుడు ఉత్తర మంత్రముచేత (అయాశ్చ అనుమంత్రముచేత హోమము జేసినయెడ ఉపవాసము జేయనక్కరలేదు.

శాట్యాయన సూత్రమ్.

చతుర్థీహోమాదుపర్యుపాసనాగ్నా వనుగతే యాశ్చేత్యాత్రి రాత్రాన్మనోజ్యోతిర్జుషతామితి చాసప్తరాత్రాదత ఊర్ధ్వమాద్వాదశ రాత్రాత్త్రిస్త్రిస్తంతుమతీ స్తంతుంతన్వన్, ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే, త్రియస్త్రింశత్తంతవ, ఇతిచ ప్రాణాయామశతం చావింశతి రాత్రాదుపవాసంచాత్రింశతిరాత్రాదతఊర్ధ్వమాషష్ఠిరాత్రాత్త్రిస్త్రిరాత్రీరుపవసేదతఊర్ధ్వ మాసంవత్స రాత్ప్రాజాపత్యంవిహిత మతఊర్ధ్వంకాలబహుత్వే దోషగురుత్వ మేనస్సు గురుషు గురూణి లఘుషు లఘూని శుచికరాణిభవంతి॥

వివాహశేషహోమము తరువాత ఔపాసనాగ్ని చల్లారితే మూడురోజుల పర్యంతము (హోమములేనియెడ) "అయాశ్చాగ్నే" అనుమంత్రముచేత (హోమ

---

* ప్రాతఃకాలమం దగ్ని చల్లారినయెడ సాయంకాలమువఱకు నుపవాసము, సాయంకాలమున చల్లారినయెడ మరుచటిరోజు మధ్యాహ్నమువఱకు నుపవాసము. ఆయుపవాసము దంపతులిద్దరును జేయవలసినదని కొందరిమతము; దంపతులలో నొక్కరుమాత్రమే జేయవలసినదని కొందరిమతము.

ము చేయవలసినది.) ఏడవరోజు పర్యంతము లేనియెడ "మనోజ్యోతిర్జుషతాం" అను మంత్రముచేత (హోమము చేయవలసినది.) అటుపిమ్మట పండ్రెండవరోజు పర్యంతము (లేనియెడ) మూడుతంతుమతీ ఋక్కులు అనఁగా "తంతుంతన్వన్ ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే, త్రయస్త్రింశత్తంతవః" అను మూడుమంత్రముల చేత హోమము చేయవలసినది.) ఇరువదవరోజు పర్యంతము (లేనియెడ) నూరుమార్లు ప్రాణాయామమున్ను తంతుమతీ ఋక్కులచే హోమమును చేయవలసినది.) ముప్పదవరోజు పర్యంతము లేనియెడ ఉపవాసమున్ను తంతుమతీ ఋక్కులచే హోమమున్ను చేయవలసినది.

అటుపిమ్మట అరువదవరోజు పర్యంతము మూఁడురోజు లుపవాసము చేయవలసినది. అటుపిమ్మట సంవత్సరపర్యంతము ప్రాజాపత్య కృఛ్రము చెప్పఁబడినది. అటుపిమ్మట కాలవిస్తారము జరిగినయెడ దోషవిస్తారము దోషములు గొప్పవయినయెడ ప్రాయశ్చిత్తములు గొప్పవగుచున్నవి. (దోషములు) స్వల్పములయినయెడ (ప్రాయశ్చిత్తములు) స్వల్పములగుచున్నవి.

విచ్ఛిన్నోపాసనమ్.

దర్భేష్వాసీనోదర్భాన్ ధారయమాణః పత్న్యా సహోపాసనాయామ్యా సంకల్పం కరోతి

ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ శ్రీమాన్ గోత్రః నామధేయోఽహం శ్రీమతః గోత్రస్య నామధేయస్య భగవత్ప్రీత్యర్థం * ఔపాసనాగ్నిమాధాస్యే విచ్ఛిన్నసంధానార్థం॥

అర్థము స్పష్టము.

౨॥ శ్లో॥ ప్రాచీఃపూర్వాముదక్సంస్థందక్షిణారంభమాలిఖేత్।
తథోదీచీః పురస్సంస్థం పశ్చిమారంభమాలిఖేత్॥

(పరిశుద్ధమయిన భూమియందు పిండియుంచి దానిని పలకవలె నలుదిశలయందును సమముగాజేసి దానియందు రెండుదర్భలచేత) ముందుగా దక్షిణదిక్కునందారంభముగాను ఉత్తరదిక్కునందు సమాప్తిగాను తూర్పుకొనలుగల (మూడు రేఖలను) గీయునది. ఆప్రకారముగానే పడమరదిక్కునందారంభముగాను తూర్పుదిక్కునందు సమాప్తిగా నుత్తరపు కొనలుగల (మూడు రేఖలను గీయునది.

౩॥ అవోక్ష్య రేఖాభ్యుక్ష్య నిధాయవహ్నిముత్సిచ్యతే ప్రోక్షణతోయశేషమ్। ప్రాక్తోయమన్యం నిదధాత్యుదగ్వాయథాబహిస్సాన్యచ్చ పరిస్తరాణామ్॥

ఆరేఖలు గీచినస్థలమందు పోర్లింపబడిన హస్తముచే నుదకముజల్లి (దానియందు) అగ్నినుంచి మిగిలినయుదకమును వదిలివేయవలసినది. మరియొకయుదకపాత్రమును పరిస్తరణ దర్భలకు వెలుపలగా తూర్పుభాగమందయిన నుత్తరభాగమందయిన నుంచవలసినది.

౪॥ భూర్భువస్సువరోమిత్యగ్నిం ప్రతిష్ఠాప్య భూర్భువస్సువరోమ్॥

అర్థము స్పష్టము.

---

* పరిస్తరణమనగా నగ్నికి నలుదిశలయందును వేయుదర్భలు.

* ౫॥ చత్వారిశృంగాత్రయోఅస్యపాదా ద్వేశీర్షే సప్తహస్తాసో అస్య। త్రిధాబద్ధో వృషభోరోరవీతి మహోదేవో మర్త్యాగ్ం ఆవివేశ॥ (ఋ-౪-౫౮-3-తై-ఆ ౧౦-౧౦-3)

ఈ (అగ్నికి) నాలుగు (వేదములు) శృంగములు. మూడు (సవనములు) పాదములు. (ప్రాయణీయోదయనీయలు) రెండు శిరస్సులు. ఇతనికి (ఛందస్సులు) ఏడుహస్తములు. (ఫలమును) వర్షించెడి, అనగా (ఫలమును) ఇచ్చెడిఅగ్ని (మంత్ర బ్రాహ్మణ, కల్పములచే) మూడువిధములుగ గట్టబడినవాడగుచు ధ్వనిజేయుచున్నాడు. మహాత్ముడగు దేవుడు, అనగా నగ్ని మనుష్యులయందు ప్రవేశించుచున్నాడు.

౬॥ సప్తహస్తశ్చతుశ్శృంగ స్సప్తజిహ్వో ద్విశీర్షకః। త్రిపాత్ప్రసన్నవదన స్సుఖాసీనశ్శుచిస్మితః। స్వాహాంతు దక్షిణే పార్శ్వే దేవీంవామే స్వధాంతథా। బిభ్రద్దక్షిణహస్తైస్తు శక్తిమన్నం స్రుచం స్రువం। తోమరం వ్యజనం వామైర్ఘృతపాత్రంతు ధారయన్॥

(అగ్ని) ఏడు చేతులు నాలుగుకొమ్ములు ఏడు జిహ్వలు రెండు శిరస్సులు మూడు పాదములు నిర్మలమయిన ముఖము! సుఖముగా కూర్చుండుటయు స్వచ్ఛమయిన చిరునవ్వును గలవాడు. దక్షిణభాగమందు స్వాహాదేవిని వామభాగమందు స్వధాదేవినిధరించుచున్నవాడు. దక్షిణహస్తముల (నాల్గింటిచేత) శక్తిని అన్నమును స్రుక్కును స్రువమును, వామహస్తముల (మూడింటిచేత)తోమరమను నాయుధమును వింజామరమును ఆజ్యపాత్రమును ధరించుచున్నవాడు.

౭॥ మేషారూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసం। ధూమధ్వజంలోహితాక్షం సప్తార్చిస్సర్వకామదం। ఆత్మాభిముఖ మాసీన మేవంధ్యాయేద్ధుతాశనమ్॥

మేషమునెక్కి గట్టబడిన జడలును పచ్చనికాంతియు అధిక తేజస్సును

---

* ఈమంత్రమునకు నిరుక్తాదిగ్రంథములయం దనేకార్థములు వ్రాయబడినవి. వానిలో నగ్నిపరముగు నర్థమిచ్చుట వ్రాయబడినది.

ధూమమను చిహ్నమును ఎఱ్ఱనికన్నులును ఏడుజ్వాలలును గలిగి అన్నికోరికలనిచ్చు వాడయి తనకభిముఖముగ కూర్చున్న యగ్ని నీప్రకారముగఁ దలంపుచున్నాను.

* ౮॥ ఏషహిదేవః ప్రదిశోఽను సర్వాః పూర్వోహిజాత స్సఉ గర్భేఅంతః। సవిజాయమాన స్సజనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖా స్తిష్ఠతి విశ్వతోముఖః(తై-ఆ-౧. ౧౦- 3)

ప్రకాశమానుడయిన ఈ (అగ్ని) సమస్తమయిన దిక్కులను వ్యాపించి ముందుగాపుట్టినవాఁడు. ఆయగ్నియేగర్భమందున్నవాఁడు ఆయగ్నియే పుట్టుచున్న వాఁడు. ఆయగ్నియే పుట్టగలవాఁడు. అభిముఖుఁడు అన్నిదిశలయందు ముఖములుగల వాఁడుగాను నున్నాడు.

౯॥ ప్రాఙ్ముఖాగ్నే మమాభిముఖోభవ,సుముఖోభవ,సుప్రసన్నోభవ, వరదోభవ, యథోక్తజిహ్వయా హవిర్గృహాణ॥

౧౦॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥

అర్థము స్పష్టము.

౧౧॥ ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥ (ఋు-3-౬-౨-౧౦-తై-సం౧-౫-౬.౪)

ఎవడు మాయొక్క కర్మలను ప్రేరణ జేయుచున్నాడో అట్టి జగత్స్రష్టయొక్క కోరదగిన తేజస్సును దలంపుచున్నారనుట

౧౨॥ సోదకేన పాణినా ప్రదక్షిణ మగ్నిం పరిసమూహ్య. అలంకృత్య అగ్నయేనమః। హుతవహాయనమః। హుతాశినేనమః। కృష్ణవర్త్మనేనమః। దేవముఖాయనమః। సప్తజిహ్వాయనమః। వైశ్వానరాయనమః। జాతవేదసేనమః॥

* ఈమంత్రమునకు నారాయణమందు శ్రీవిద్యారణ్యులవారు పరబ్రహ్మపరముగా నర్థమువ్రాసిరి. ఇచ్చట సందర్భము ననుసరించి యగ్నిపరముగ నర్థము వ్రాయఁబడినది.

ఉదకముగల హస్తముచేతఁ బ్రదక్షిణముగా నగ్నికి (చుట్టును) దుడిచి అలంకరించి॥ శేషము స్పష్టము.

౧౩॥ ఇతి ప్రాగాది ప్రదక్షిణ ముదకేనాభ్యుక్ష్య తాదిభిరలంకృత్యాష్టదిక్షు

ఈప్రకారముగా, అనఁగా "అగ్నయేనమః" అనునది మొదలుగాఁగ గలయెనిమిది వాక్యములచేతఁ. దూర్పుదిశ మొదలెనిమిది దిశలయందుఁ బ్రదక్షిణముగా నక్షతలు మొదలగువానిచేత నలంకరించి॥

౧౪॥ ప్రాగుదగగ్రైర్దర్భైరగ్నింపరిస్తృణాతి। దక్షిణైరుత్తరైః ప్రాగగ్రైఃపూర్వైఃపశ్చిమైశ్చోదగగ్రైర్దక్షిణై రుత్తరైరుత్తరైరధరైశ్చ

ప్రాగగ్రములు నుత్తరాగ్రములునయిన దర్భలచేత నగ్నికి (చుట్టును; పరిస్తరణము చేయవలసినది. అనఁగా నగ్నికి నలుదిశలయందు దర్భలను బరుచునది. దక్షిణమందు నుత్తరమందును దూర్పుకొనలుగలుగునట్టియు దూర్పునందును బడమర యందు నుత్తరపుకొనలు గలుగునట్టియు (దర్భలచేత) పరిస్తరణము చేయవలసినది. దక్షిణదర్భలను (దూర్పు, పడమరభాగములయందుఁ బఱచిన దర్భలకు) మీదుగాను ఉత్తరదర్భలను (తూర్పు పడమరలయందు వేసినదర్భల క్రిందుగాను నుంచవలసినది.

౧౫॥ ఉత్తరేణాగ్నిం ప్రాగగ్రాన్ దర్భాన్త్సగ్స్తీర్య॥

అగ్నికి నుత్తరభాగమందు దూర్పుకొనలుగల దర్భలను బరుచునది.

౧౬॥ ద్వంద్వన్న్యంచి పాత్రాణి ప్రయునక్తి, * దర్వ్యాజ్య స్థాల్యౌ, ప్రోక్షణస్రువావితి, చత్వారిపాత్రాణి ప్రయుంజ్యాత్ ॥

(ఆ పరచినదర్భలయందు) పాత్రములను ద్వంద్వముగా బోరగింప వలసినది. దర్వి, ఆజ్యస్థాలి, ప్రోక్షణి, స్రువము, అనెడి నాలుగుపాత్రముల ను నుంచవలసినది.

౧౭॥ సమౌ సాగ్రౌ ద్వౌదర్భౌ ప్రాదేశమాత్రౌ పవిత్రేకృత్వా తృణంకాష్ఠంవాంతర్ధాయ ఛినత్తినసఖేన, అపఉపస్పృశ్య, మూలాదారభ్యాగ్రా దద్భిరనుమృజ్య ప్రోక్షణీ ధాన్యాం ప్రాగగ్రే నిధాయాలి స్యాముపఅనీయ ప్రాచీస్త్రిరుత్తానాభ్యాం పాణిభ్యా మంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యా ముదగగ్రే గృహీత్వోత్పూయ॥

సమములును కొనలుగలవియును ప్రాదేశ పరిమాణములనగు రెండుదర్భలను పవిత్రములుగాఁజేసి (ఆపవిత్రముయొక్క మొదళ్ళను) (మఱియొక)దర్భగణము నను ప్రాదేశ నయినను వ్యవధిగానుంచుకొని కోయవలసినది. గోళ్ళచేత గోయఁగూడదు. ఉదకమును స్పృశించి (ఆపవిత్రమును) మొదటినుండి చివరదాక నుదకముచేఁదుడిచి ప్రోక్షణీపాత్రయందుఁ బ్రాగగ్రముగానుంచి యాప్రోక్షణీపాత్రయం దుదక మునుంచి యుత్తానములయిన హస్తములయొక్క యంగుష్ఠానామికలచేత (ఆపవిత్ర మును) నుత్తరాగ్రముగా పట్టుకుని (ఆపవిత్రముచేత ఆయుదకమును) తూర్పుగా ముమ్మారు పరిశుద్ధిఁ జేయవలసినది.

౧౭॥ సపవిత్రేణ పాణినాపాత్రాణిసంమృశ్య, పాత్రాణ్యుద క్ప్రవణముత్తానాని కృత్వా, త్రిః ప్రోక్ష్య పాత్రాణి, తత్పాత్రం విసృజ్య॥

పవిత్రముతోఁగూడిన హస్తముచే పాత్రములను స్పృశించి, యుత్తర ముఖముగలుగునట్లెత్తి ముమ్మారు ప్రోక్షించి యాప్రోక్షణీపాత్రమును వదలివేయ వలసినది.

౧౮॥ ఆజ్యంవిలాప్య. అపరేణాగ్నింపవిత్రాంతర్హితాయా మాజ్యస్థాల్యా మాజ్యం నిరూప్య, ఉదీచోఽంగారాన్నిరూహ్య, తేష్వధిశ్రిత్య, జ్వలతాదర్భేణావద్యుత్య, ద్వేదర్భాగ్రే (తృణమంతర్ధాయ) ప్రచ్ఛిద్య, అపఉపస్పృశ్య, ప్రక్షాళ్య, దర్భాగ్రే తస్మిన్నాజ్యే ప్రాస్య, పునరపఉపస్పృశ్య త్రిః పర్యగ్నికృత్వా, ఉదగుద్వాస్య వత్మ్కాకుర్వన్, అంగారాన్ప్రత్యూహ్య॥

ఆజ్యమును గాచి యగ్నికి బడమరభాగమున బవిత్రముతోఁగూడిన యా ఆజ్యపాత్రయందాజ్యమునుంచి యుత్తరమందున్న యంగారములను (అగ్నిలోనుంచి) విడదీసి యాయంగారములయందు (ఆజ్యపాత్రమును) ఉంచి జ్వలింపుచున్న దర్భచే

---

* దర్వియనఁగా హోమముజేసెడి పాత్రము. ఆజ్యస్థాలి యనఁగా నాజ్యము నుంచెడి పాత్రము. స్రువమనఁగా నాజ్యపాత్రములోనుంచి హోమపాత్రమందాజ్య మునుంచెడి పాత్రము.

(ఆజ్యమందు) తలక్రిందుగాఁ బ్రకాశింపఁజేసి రెండుదర్భాగ్రములను (ప్రతియొక) దర్భను వ్యవధానముగా నుంచుకొని కోసి ఉదకము స్పృశించి దర్భాగ్రములను కడిగి ఆయాజ్యమందుంచి తిరిగి ఉదకమును స్పృశించి (జ్వలింపుచున్న దర్భచే) ఆజ్యమునకు ముమ్మారు పర్యగ్నికరణముఁజేసి అనఁగా చుట్టుత్రిప్పి (ఆజ్యపాత్రమును) (అగ్నికి) ఉత్తరభాగమున మార్గము జేయుచుదింపి, అంగారములను తిరిగియగ్ని లోనికి ద్రోయవలసినది.

౨౦॥ ఉదగగ్రాభ్యాం పవిత్రాభ్యాం పునరాహార మాజ్యం త్రిరుత్పునాతి, ప్రాగారభ్య పశ్చాన్నీత్వా ప్రాగేవ సమాప్తిః॥

ఉత్తరాగ్రములయిన పవిత్రము చేత తిరుగా ఆజ్యము ముమ్మారు ఉపరిభాగమందు పరిశుద్ధిఁజేయవలసినది. తూర్పువైపున ప్రారంభించి పడమర వైపునకుఁ దీసికొనివచ్చి తూర్పువైపు నే సమాప్తి (జేయవలసినది.)

౨౧॥ పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్య ప్రక్షాళ్య ప్రాగగ్రమగ్నౌ పవిత్రే అనుప్రహరతి॥

పవిత్రపు ముడివిప్పి కడిగి పవిత్రదర్భల నగ్నియందు ప్రాగగ్రముగా నుంచవలసినది.

౨౨॥ స్రుక్స్రువావగ్నౌ ప్రతితప్య. త్రిభిః దర్భాగ్రైస్సం మృజ్య, పునః ప్రతితప్య, ప్రోక్ష్య, నిధాయ, దర్భానద్భిస్సగ్గ్ స్పృశ్యాగ్నౌ ప్రాగగ్రాన్ప్రహరతి॥

స్రుక్కును స్రువము నగ్నియందుఁ గాచి మూఁడు దర్భాగ్రములచేం మందు స్రుక్కు తర్వాత స్రువము దుడిచి మరల గాచి (ఉదకముచే) ప్రోక్షించి (ఆజ్యపాత్రమున కుత్తరభాగమందు స్రుక్కును దానికి ఉత్తరమందు స్రువమును ఉంచి (తుడిచిన) దర్భల నుదకముచే కడిగి అగ్నియందు ప్రాగగ్రములనుగా నుంచవలసినది

౨౩॥ అదితేఽనుమన్యస్వ, అనుమతేఽనుమన్యస్వ, సరస్వతేఽను మన్యస్వ, దేవసవితః ప్రసువ॥

అదితి దేవీ (నాచేజేయబడుచున్న కర్మను) అంగీకరింపుము. ఓప్రాజ్ఞ మాసి దేవతా అంగీకరింపుము. ఓసరస్వతీ అంగీకరింపుము ప్రేరకుడవగుపరమాత్మా ప్రేరణజేయుము.

౨౮॥ ఏకం, ద్వే, త్రీణి, చత్వారి, ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా। ప్రజాపతయఇదం నమమ॥

(సుక్రమముచే స్రుక్కునందు) "ఏకం, ద్వే, త్రీణి, చత్వారి." (ఈనాలుగు వాక్యములచేత నాలుగుమారులాజ్యమునుంచి) "ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా" (ఈమంత్రముచే నగ్నియందు హోమము జేయవలసినది) ఈ (హోమ హవిస్సు) ప్రజాపతికొఱకు (నాకుకాదు.)

౨౯॥ ఏకం, ద్వే, త్రీణి, చత్వారి। అయాశ్చాగ్నేఽస్యనభిశస్తీశ్చసత్యమిత్త్వమయాఅసి। అయసామనసా ధృతోఽయసా హవ్య మూహిషేఽయానోధేహి భేషజగ్గ్ స్వాహా। అయసేఽగ్నయ ఇదంనమమ॥ (తై-ఏకాగ్ని కాండ-౧-౫)

ఓయగ్నీ నీవు (భక్తులను) పొందదగినవాడవును దోషరహితుడవును సత్యస్వరూపుడవును (సర్వజనులను) బొందదగినవాడవును అగుచున్నావు. (మాచేత) (నిన్ను) పొందినమనస్సుచే ధరింపబడితివి. (మమ్ము) పొందిన (నీమనస్సుచేత) హవిస్సును (దేవతలకు) బొందింపుము. (మాచే) బొందబడినవాడవగుచు మాకొఱకు భయజయమును అనఁగా భయనివారణమునుకలుగజేయుము.

౩౦॥ నానాప్రకారేణ సంభావిత సకలదోష నిర్హారణార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥

నానా విధములచేత సంభవించిన సమస్తదోష పరిహారముకొఱకు సర్వప్రాయశ్చిత్తహోమము జేయగలను.

౩౧ ఓంభూర్భువస్సువస్స్వాహా। ప్రజాపతయఇదం నమమ॥
అర్థముస్పష్టము.

౩౨॥ అదితేఽన్వమగ్గ్‌స్థాః। అనుమతేఽన్వమగ్గ్‌స్థాః। సరస్వతేఽన్వమగ్గ్‌స్థాః॥ దేవసవితః ప్రాసావీః॥

౮॥ ఓం భూర్భువస్సువస్స్వాహా। ప్రజాపతయ ఇదం నమమ॥

౯॥ అద్రితేఽన్వమగ్గ్‌స్థాః। అనుమతేఽన్వమగ్గ్‌స్థాః। సరస్వతేఽన్వమగ్గ్‌స్థాః। దేవసవితః ప్రాసావీః॥

పూర్వమందు అర్థము వ్రాయబడినది.

౧౦॥ అనేన సప్త హోత్రహోమేన భగవాం త్సర్వాత్మకస్సర్వం శ్రీయజ్ఞేశ్వర స్సుప్రీణాతు॥

౧౧॥ యజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు॥

ఈసప్తహోత్ర హోమముచేత భగవంతుడును సర్వాత్మకుడునగు యజ్ఞేశ్వరుడు లెస్సగా తృప్తినొందుగాక.

సప్తహోత్రహోమము సమాప్తము.

ప్రాతస్సాయమౌపాసన హోమః.

౧॥ మమోపాత్త దురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం (ప్రాతరౌపాసనం) సాయమౌపాసన హోమంతంత్రేణ హోష్యామి॥

౨॥ భూర్భువస్సువరోమ్॥

అర్థము స్పష్టము. ఈహోమము ప్రాతఃకాలమందును సాయంకాలమందును దినమును చే జేయవలసినది. ఈహోమములు పర్వములచేత పార్వణహోమముగా చేయవలయును.

3॥ చత్వారి శృంగాత్రయో అస్య పాదా ద్వేశీర్షే సప్తహస్తాసో అస్య। త్రిధాబద్ధో వృషభో రోరవీతి మహో దేవో మర్త్యాగ్ం అవివేశ॥

ఈ మంత్రార్థము విచ్ఛిన్నాఔపాసనమందు వ్రాయబడినది.

౪॥ సప్తహస్తశ్చతుశ్శృంగ స్సప్తజిహ్వో ద్విశీర్షకః। త్రి పాత్ప్రసన్న వదన స్సుఖాసీనశ్శుచిస్మితః। స్వాహాంతు దక్షిణే పార్శ్వే దేవీంవామే స్వధాంతథా। బిభ్రద్దక్షిణహస్తైస్తు శక్తిమన్నం స్రుచం స్రువం। తోమరం వ్యజనం వామై ర్ఘృతపాత్రంతు ధారయన్॥

౫॥ మేషారూఢం జటాబద్ధం గౌరవర్ణం మహౌజసం। ధూమ ధ్వజం లోహితాక్షం సప్తార్చిస్సర్వకామదం। ఆత్మాభిముఖ మాసీన మేవంధ్యాయే ద్ధుతాశనమ్॥

౬॥ ఏషహి దేవః ప్రదిశోఽనుసర్వాః పూర్వోహిజాత స్సఉ గర్భేఅంతః సవిజాయమాన స్సజనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖాస్తిష్ఠతి విశ్వతోముఖః॥

౭॥ ప్రాఙ్ముఖాగ్నే మమాభిముఖోభవ, సుముఖోభవ, సుప్ర సన్నోభవ, వరదోభవ, యథోక్తజిహ్వయా హవిర్గృహాణ॥

౮॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥ ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదే వస్య ధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥

౯॥ సోదకేన పాణినా ప్రదక్షిణమగ్నిం పరిసమూహ్య, అలం కృత్య॥

౧౦॥ అగ్నయేనమః। హుతవహాయనమః। హుతాశినేనమః। కృష్ణవర్త్మనేనమః। దేవముఖాయనమః। సప్తజిహ్వాయనమః। వైశ్వా నరాయనమః। జాతవేదసేనమః॥

౧౧॥ అదితేఽనుమన్యస్వ। అనుమతేఽనుమన్యస్వ। సరస్వ తేఽనుమన్యస్వ। దేవసవితః ప్రసువ॥

౧౨॥ ఓం సూర్యాయస్వాహా। సూర్యాయేదంనమమ। అగ్న యేస్విష్టకృతేస్వాహా। అగ్నయే స్విష్టకృతఇదంనమమ॥ ఇతిప్రాతః॥

౧౩॥ అగ్నయేస్వాహా। అగ్నయఇదంనమమ। అగ్నయే స్విష్ట కృతేస్వాహా। అగ్నయే స్విష్టకృతఇదం నమమ॥ ఇతిసాయం॥

౧౪॥ అదితేఽన్వమగ్గ్ స్థాః। అనుమతేఽన్వమగ్గ్ స్థాః। సరస్వతేఽన్వమగ్గ్ స్థాః। దేవసవితః ప్రసావీః॥

ఔపాసనే హునేదేవ అంగులీ నాంచవామతః। వైశ్వదేవే తథాన్యత్ర అంగులీరగ్రతో హునేత్॥

౧౫॥ అగ్నేత్వంనో 'అంతమ ఉతత్రాతా శివోభవవరూథ్యః॥

ఓయగ్నీ నీవు మాకు మిక్కిలి సమీపస్థుడవగుము. రక్షకుడవును సుఖకరుడవును గృహమందుండువాడవును అగుము.

౧౬॥ తంత్వాశోచిష్ఠదీదివ స్సుమ్నాయ నూనమీమహే సఖిభ్యః॥ (ఋ ౫-౨౪-౧-తై- సం-౪-౪-౪-౮)

మిక్కిలి పరిశుద్ధుడగునట్టియు ప్రకాశింపుచున్నట్టియు (ఓయగ్నీ) అట్టి నిన్ను మిత్రులమగు (మాయొక్క) సుఖముకొఱకు మిక్కిలి యాచింపుచున్నాము.

౧౭॥ వసురగ్నిర్వసు శ్రవా అచ్ఛా నక్షిద్యుమత్తమో రయిందాః॥

అగ్ని శోభ్యుడును వ్యాపించిన హవిస్సుగలవాడును మిక్కిలి ప్రకాశింపువాడును అట్టి (ఓయగ్నీ) నీవు మాకు అభిముఖముగా ధనమునిమ్ము.

౧౮॥ సనోబోధి శ్రుధీహవ మురుష్యాణో అఘాయతస్సమస్మాత్॥ (ఋ ౫-౨౪-౨-౩.తై-సం-౪-౪-౪-౮)

౧౫-౧౬-౧౭-౧౮ మంత్రములు రెండేసి పాదములుగల విరాట్ఛందస్సుకలవి. వీటిఋషులు క్రమముగ బంధు-విప్రబంధు-సుబంధు-శ్రుతబంధు అనువారు

౧౮॥ మంత్రము తైత్తిరీయ యాజుస్సునందు గనుపించదు.

మమ్ము తెలిసికొమ్ము (మా) ఆహ్వానమును వినుము. పాపాత్ములగు అందరివలన మమ్ము రక్షింపుము.

౧౯॥ హోమసాద్గుణ్యార్థ మనాజ్ఞాతత్రయ మంత్రజపం కరిష్యే॥

హోమసిద్ధినిమిత్తము «అనాజ్ఞాతం» అనునది మొదలుగాగల మూడు మంత్రములను జపించుచున్నాను.

౨౦॥ అనాజ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞస్య క్రియతే మిథు। అగ్నే తదస్య కల్పయ త్వగ్ంహి వేత్థ యథాతథం॥ (తై.బ్రా.3.౭.౧౧.౫)

ఓయగ్నీ నీవు (యజ్ఞముయొక్క) యథార్థము దెలిసినవాడవు గనుక (మాచేత) దెలియపడనట్టియు తెలియబడినట్టియు యజ్ఞముయొక్క యేభాగము లోపింపజేయబడినదో ఆయజ్ఞముయొక్క లోపింపబడిన భాగమును పూర్తిజేయుము.

౨౧॥ పురుషసంమితో యజ్ఞయజ్ఞః పురుషసంమితః। అగ్నే తదస్యకల్పయ త్వగ్ంహి వేత్థ యథాతథం॥ (తై.బ్రా 3.౭.౧౧.౫

యజ్ఞము పురుషునితో సమానమయినది (పురుషునివలె అవయవలోపము లేనిది) యజ్ఞము పురుషునిచే జేయబడుచున్నది. ఓయగ్నీ నీవు యజ్ఞముయొక్క యథార్థము దెలిసినవాడవు గనుక ఆయజ్ఞముయొక్క (అవయవలోపమును) పూర్తిజేయుము.

౨౨॥ యత్పాకత్రా మనసా దీనదక్షానయజ్ఞస్య మన్వతే మర్తాసః। అగ్నిష్టద్ధోతా క్రతువిద్విజానన్ యజిష్ఠో దేవాగ్ం ఋతుశో యజాతి॥ (తై-బ్రా-3-౭-౧౧-౬)

బాలులవలె రక్షింపబడదగినట్టియు అసమర్థులయినట్టియు । మనుష్యులు యజ్ఞముయొక్క యే (భాగమును) మనస్సుచేత తెలిసికొనరో ఆ తెలియని భాగమునుగూర్చి యజ్ఞవేత్త, విశేషజ్ఞానవంతుడు, యాగసమర్థుడు (దేవతల నాహ్వానము చేయువాడును అగు అగ్ని, కాలములయందు దేవతలను పూజింపుగాక.

౨౩ అనేన ప్రాతరౌపాసనహోమేన సాయమౌపాసనహోమేన భగవాంత్సర్వాత్మకస్సర్వం శ్రీయజ్ఞేశ్వరస్సుప్రీణాతు। యజ్ఞేశ్వరార్పణమస్తు॥

ఈ ప్రాతరౌపాసన హోమము చేతను సాయమౌపాసనహోమము చేతను భగవంతుడును సర్వస్వరూపుడును అగు యజ్ఞేశ్వరుడు తృప్తినొందు గాక.

౨౪॥ స్వస్తి శ్రద్ధాం మేధాం యశః ప్రజ్ఞాం విద్యాంబుద్ధిం శ్రియం బలమాయుష్యం తేజ ఆరోగ్యం దేహి మే హవ్యవాహన। శ్రియం దేహి మే హవ్యవాహన ఓంనమఇతి॥

ఓయగ్నీ (మాకు) క్షేమమును ఆస్తిక్యమును ధారణసామర్థ్యమును కీర్తిని ప్రజ్ఞను విద్యను బుద్ధిని, సంపదను బలమును ఆయుస్సును తేజస్సును ఆరోగ్యమును ఇమ్ము. ఓ యగ్నీ సంపదను నాకొసకిమ్ము. ఓయగ్నీ నమస్కారము

౨౫॥ యస్య స్మృత్యా చ నామోక్త్యా తపో హోమక్రియాదిషు। న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యో వందే తమచ్యుతమ్॥

ఏ విష్ణువుయొక్క స్మరణచేతనున్ను నామోచ్చారణము చేతనున్ను తపస్సు హోమము మొదలగు క్రియలయందు లోపభాగము సంపూర్తినొందునో అట్టివిష్ణువుకు నిప్పుడు నమస్కరించుచున్నాను.

౨౬॥ మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం హుతాశన యద్హుతంతు మయాదేవ పరిపూర్ణం తదస్తు తే॥

ఓయగ్నీ మంత్రలోపము గాను క్రియాలోపము గాను భక్తిలోపము గాను ఏహోమము నాచేత జేయబడినదో ఆలోపము నీవు పూర్తియగు గాక.

౨౭॥ చతుస్సాగర పర్యంతం గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభంభవతు * అహంభో అభివాదయే॥

స్పష్టము.

ఔపాసనహోమము సమాప్తము.

* ఈగురుతు తరువాత యజమానునియొక్క ప్రవర జెప్పవలసినది.

ఓమ్. పరబ్రహ్మణేనమః.

అథ సంధ్యావందనమ్.

శ్లో॥ అపవిత్రః పవిత్రోవా సర్వావస్థాం గతోఽపివా।
యస్స్మరే త్పుండరీకాక్షం సబాహ్యాభ్యన్తర శ్శుచిః॥

అపవిత్రుఁడైనను, పవిత్రుఁడైనను, సకలవ్యాపారములఁ బొందినవాఁడైనను ఎవఁడు పుండరీకాక్షునిస్మరించునో వాఁడు బాహ్యాభ్యంతరముల శుచియగునని అర్థము. కనుక పుండరీకాక్షుని మూమ్మారు స్మరింప వలయును.

పుణ్డరీకాక్ష పుణ్డరీకాక్ష పుణ్డరీకాక్ష
ఇతిశిరసిమార్జనం కుర్త్వాఽచమ్య॥

\+ పురాణాచమనం కృత్వా, — పురాణాచమనము చేసి

\+ తతః స్మృత్యాచమనం కృత్వా — పిదప స్మృత్యాచమనము చేసి

భూతోచ్చాటనమ్.

† ఉత్తిష్ఠన్తు భూతపిశాచాః । యేతేభూమిభారకాః। ఏతేషామవిరోధేన బ్రహ్మకర్మ సమారభే॥

అథ ప్రాణాయామః.

ఓంభూః । ఓంభువః । ఓగ్ం సువః। ఓంమహః। ఓంజనః । ఓంతపః । ఓగ్ంసత్య। ఓంతత్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి । ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ । ఓమాపోజ్యోతీరసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥

\+ ఆచమన, ప్రాణాయామ విషయములగురించి గ్రంథవిస్తరభీతిచే వ్రాయలేదు. పెద్దలవలన గ్రహింపవలయును.

(* దేశకాలౌ సంకీర్త్య: —) † పంచాశత్కోటి... ప్రీత్యర్థం ప్రాతస్సన్ధ్యా ముపాసిష్యే. | దేశకాలసంకీర్తనంబు చేసి (సంకల్పించు తావులయందు అనామికాంగుళితో జలము స్పృశించుట సంప్రదాయమై యున్నది.)

జలాభిమంత్రణమ్.

(§ పవిత్ర స్తముదకం ‡ బ్రహ్మముఖాఖ్యేనమంత్రేణాభిమంత్ర్య) | పవిత్రజలము "బ్రహ్మముఖ" మనునీక్రిందఁ జెప్పఁబోవు మంత్రముచేత అభిమంత్రించి.

ఓంభూర్భువస్సువః । ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ ॥

మార్జనః

తదుదకం స్పృష్ట్వా ఆపోహిష్ఠే త్యాదిభి శ్శిరసి మార్జయేత్ :— | ఆయుదకమును స్పృశించి ఆపోహిష్ఠే త్యాదిక్రింది మంత్రములతో శిరమున జల్లుకొనునది.

ఓం ఆపో హిష్ఠా మయోభువః । తాన ఊర్జే దధాతన । మహేరణాయచక్షసే । యోవశ్శివతమోరసః। తస్యభాజయతేహనః । ఉశతీరివ మాతరః । తస్మా అరంగమామవః । యస్యక్షయాయ జిన్వథ । ఆపోజనయథాచనః ॥

* సంకల్ప వివరణమును గురించి స్మార్తానుక్రమణికయందు చూడుడు.

§ "బ్రహ్మముఖోఽయం మనునా నిరుక్తః:—"

శ్లో॥ ఓంకారపూర్వికా స్తిస్రో మహావ్యాహృతయోఽవ్యయాః ।
త్రిపదాచైవ సావిత్రీ (గాయత్రీ) విజ్ఞేయం బ్రహ్మణోముఖమ్॥ మను॥ 2॥ భాగ.

మంత్రాచమనమ్.

(హస్తేనజలం గృహీత్వా) (౧) ప్రాతః:—

హస్తముచేతజలము గ్రహించి యీ క్రింది మంత్రము పఠించి మంత్రాచమన మొనర్పవలయును.

సూర్యశ్చమా మన్యుశ్చ మన్యుపత యశ్చమన్యుకృతేభ్యః। పాపేభ్యోరక్షన్తాం। యద్రాత్ర్యాపాపమకార్షం। మనసా వాచా హస్తాభ్యాం। పద్భ్యా ముదరేణ శిశ్నా। రాత్రిస్తదవ లుమ్పతు। యత్కిఞ్చ దురితం మయి। ఇద మహం మా మమృత యోనౌ। సూర్యే జ్యోతిషి జుహోమిస్వాహా॥

(౨) మధ్యాహ్నే:—

ఆపః పునంతు పృథివీం పృథివీ పూతా పునాతుమాం। పునన్తు బ్రహ్మణస్పతి ర్బ్రహ్మ పూతా పునాతుమాం। యదుచ్ఛిష్ట మభోజ్యం యద్వా దుశ్చరితం మమ। సర్వం పునన్తు మా మాపో సతాంచ ప్రతిగ్రహగ్ం స్వాహా॥

(3) సాయంతనే:—

అగ్నిశ్చ మామన్యుశ్చ మన్యు పతయశ్చ మన్యు కృతేభ్యః। పాపేభ్యో రక్షంతాం। యదహ్నా పాప మకార్షం। మనసా వాచా హస్తాభ్యాం। పద్భ్యా ముదరేణ శిశ్నా। అహస్తదవ లుంపతు। యత్కించ దురితం మయి। ఇద మహం మామమృత యోనౌ। సత్యే జ్యోతిషి జుహోమి స్వాహా॥

పునః (ద్వితీయ) మార్జనమ్.

ద్విరాచమ్య — రెండుసారులు † స్మృత్యాచమనముచేసి ఈచెప్పబోవు మంత్రములు పఠింపుచుదర్భలతో మార్జనము చేసికొన వలయును:—

దధిక్రావ్ణ్ణో అకారిషం । జిష్ణో రశ్వస్య వాజినః । సురభి నో ముఖాకరత్ ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ ॥

౧॥ ఓం ఆపోహిష్ఠామయోభువః తాన ఊర్జే దధాతన । మహేరణాయ చక్షసే ॥

౨॥ యోవశ్శివతమోరసః తస్య భాజయతేహనః । ఉశతీరివ మాతరః ॥

3॥ తస్మా అరఙ్గ మామనః యస్యక్షయాయ జిన్వథ । ఆపో జనయథాచనః ॥

౧॥ హిరణ్య వర్ణా శ్శుచయః పావకా యాసుజాతః కశ్యపో యాస్వింద్రః । అగ్నింయా గర్భం దధిరే విరూపా స్తానఆపశ్శగ్గ్ స్స్యోనాభవంతు ॥

౨॥ యాసాగ్గ్ం రాజా వరుణోయాతి మధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యం జనానాం । మధుశ్చుతశ్శుచయో యాః పావకా స్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా భవంతు ॥

3॥ యాసాం దేవా దివి కృణ్వంతి భక్షంయా అంతరిక్షే బహుధా భవంతి । యాః పృథివీం పయసోందంతి శ్శుక్రా స్తాన ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥

ఠ॥ శివేనమా చక్షుషా పశ్యతాప శ్శివయా తనువోప స్పృశంత త్వచం మే । సర్వాగ్ం అగ్నీగ్ం రప్సుషదో హువే వోమయి వర్చో బలమోజో నిధత్త ॥

పాపవిమోచనమంత్రమ్.

(హస్తేనజల మాదాయనిశ్శ్వస్య వామతో వినిక్షిపేత్)	హస్తమున జలముగైకొని అందు ఈక్రింది మంత్రము పఠింపుచు నిశ్వాసమువిడిచి యాజలము తనకు ఎడమవైపున విడువ వలయును. మరల నాజలము చూడఁదగదు.

ద్రుపదా దివ ముఞ్చతు * । ద్రుపదా దివే న్ముముచానః । స్విన్నస్స్నాత్వీ మలాదివ । పూతం పవిత్రేణేవాజ్యం । ఆపశ్శున్ధన్తు మైనసః

అర్ఘ్యత్రయప్రదానమ్.

ఆచమ్య	స్మార్తాచమనముచేసి
ప్రాణానాయమ్య	ప్రాణాయామ మొనర్చి

పూర్వోక్తైవంగుణ విశిష్టే, శుభేఽభ్యుదయ ముహూర్తే శ్రీమాన్... + గోత్రః... + శర్మాభిధేయోఽహం, శ్రీమతః... + గోత్రస్య... + శర్మాభిధేయస్య మమోపాత్తదురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం ప్రాతస్సంధ్యాంగ మర్ఘ్యత్రయప్రదానంకరిష్యే ॥

ఓంభూర్భువస్సువః । తత్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్యధీమహి । ధియో యోనః ప్రచోదయాత్ ॥

ఇతిఅంజలిత్రయం విసృజేత్ | పై మంత్రము 3 సారులు పఠించుచు మూడుఅంజలుల అర్ఘ్యము విడువవలయును.

కాలాతిక్రమణప్రాయశ్చిత్తమ్.

ఆచమ్య | స్మృత్యాచమనము చేసి
ప్రాణానాయమ్య | ప్రాణాయామ మొనర్చి

* ఏవం...ప్రీత్యర్థం కాలాతిక్రమణ దోషపరిహారార్థం చతుర్థార్ఘ్యప్రదానంకరిష్యే.

(ఇతి సంకల్ప్య) | అని సంకల్పించి ఈక్రిందిమంత్రము చదువుచు ప్రాయశ్చిత్తార్ఘ్యమునువిడువలయును.

ఓం భూః। ఓం భువః। ఓగ్ంసువః। ఓం మహః। ఓం జనః। ఓం తపః। ఓగ్ం సత్యం। ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోదయాత్। ఓ మాపో జ్యోతీరసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥

(౨) మధ్యాహ్న :—

ఆచమ్య | † స్మృత్యాచమనముచేసి
ప్రాణానాయమ్య | ‡ ప్రాణాయామ మొనర్చి

+ ఏవం గుణవిశేషణ విశిష్టే శుభేఽభ్యుదయముహూర్తే శ్రీమాన్ ....ప్రీత్యర్థంమాధ్యాహ్నిక సంధ్యాంగ మర్ఘ్యత్రయ ప్రదానం కరిష్యే:—

* "ద్రుపదా దివ ముంచతు" అనునది పాఠాంతరమున గనబడెడు.

+ ఇచ్చట తమతమ గోత్రనామముల చెప్పుకొనవలయును.

అర్ఘ్యత్రయ ప్రదానమ్.

(ఇతి సంకల్ప్య) | పైనచెప్పిన తీరున సంకల్పించి

ప్రాగ్ంన శ్చుచిష ద్వసు రంతరిక్ష సద్ధోతా వేద్రిష దతిథి ర్దురోణసత్ । నృష ద్వరస దృతసద్వ్యోమస దబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్ ॥

ఓం భూర్భు వస్సువః। ఓం త త్స వితు ర్వరేణ్యం భర్గోదేవ స్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోద యాత్ ॥

(ఏవం అర్ఘ్యత్రియం విసృజేత్) | పైమంత్రమును గాయత్రీ మంత్రమును పఠించి యొక యర్ఘ్యమును, కేవలగాయత్రిని మాత్రము పఠించియర్ఘ్యద్వయమును విడువ వలయును.

(కాలాతిక్రమణే పూర్వవత్) | కాలాతి క్రమణమయ్యెనేని ప్రాతస్సంధ్యకు వలెనే సంకల్పించి ౪-వ యర్ఘ్యమును విడువ వలయును.

సాయంకాలే:—

ఆచమ్య | స్మృత్యాచమనము చేసి

ప్రాణానాయమ్య | ప్రాణాయామము నొనర్చి

* ఏవం............ప్రీత్యర్థం సాయంసంధ్యాంగ మర్ఘ్యత్రయ ప్రదానం కరిష్యే:—

× సంకల్పించు తావులలో అనామికాంగులితో జలము స్పృశించుట సంప్రదాయమై యున్నది.

ఇతి సంకల్ప్య

అని సంకల్పించి
(ఈక్రింది మంత్రము ముమ్మారు పఠించుచు అర్ఘ్యత్రయము, విడువవలయును।

(కాలాతి క్రమణే పూర్వవత్)

కాలాతి క్రమణమయ్యె నేని ప్రాతస్సంధ్యవ వలెనే ४-వ యర్ఘ్యము విడువ వలయును.

ఓంభూః। ఓంభువః। ఓగ్ంసువః। ఓంమహః। ఓంజనః। ఓంతపః ఓగ్ంసత్యం। ఓం తత్సవితు ర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యోనః ప్రచోద యాత్ ॥

పరిదక్షిణమ్.

(పశ్చాత్ హస్తేన జల మాదాయ ఉత్థాయ.)

పిమ్మట హస్తముతో జలముగైకొని నిలుచుండి (చెప్పబోవు మంత్రమును స్మరింపుచు ముమ్మారు ఆత్మప్రదక్షిణము చేసి కొనవలయును:—)

ఉద్యన్త మస్తంయన్త మాదిత్య మభిధ్యాయ న్కుర్వన్బ్రాహ్మణో విద్వాన్ త్సకలం భద్ర మశ్నుతేఽసావా దిత్యో బ్రహ్మేతి బ్రహ్మైవసన్ బ్రహ్మాప్యేతి యఏవం వేద ॥

† అసా వాదిత్యో బ్రహ్మ ॥
(ఈయాదిత్యుఁడే పరబ్రహ్మము.)

తర్పణమ్.

ద్విరాచమ్య

స్మృత్యాచమనము ౨ సారులుచేసి

ప్రాణాయామత్రయం కృత్వా

ప్రాణాయామము ముమ్మారొనర్చి

ఏవం గుణ........ప్రీత్యర్థం * ప్రాత స్సంధ్యాంగ తర్పణం కరిష్యే:—

౧ సంధ్యాం తర్పయామి	3 బ్రాహ్మీం తర్పయామి
౨ గాయత్రీం తర్పయామి	౪ నిమృజీం తర్పయామి

మధ్యాహ్నే:—

౧ సంధ్యాం తర్పయామి	3 రౌద్రీం తర్పయామి
౨ సావిత్రీం తర్పయామి	౪ నిమృజీం తర్పయామి

సాయంకాలే:—

౧ సంధ్యాం తర్పయామి	3 వైష్ణవీం తర్పయామి
౨ సరస్వతీం తర్పయామి	౪ నిమృజీం తర్పయామి

* సంకల్పము మధ్యాహ్నమున నయ్యేనేని, "మధ్యాహ్న సంధ్యాంగ" యనియు సాయంకాల మందయ్యేనేని "సాయం సంధ్యాంగ" యనియు మార్చుకొనవలయును.

† సంధ్యా, "అసావాదిత్యో బ్రహ్మ" ఇతి ధ్యాన మిత్యర్థః. తథాహలోకాక్షిః

శ్లో॥ అసావాదిత్యో బ్రహ్మేతి యద్ధ్యానం క్రియతేఽన్వహమ్ ।
తదేవ సాంధ్యమిత్యుక్తం కర్మబ్రాహ్మణ్యమూలకమ్ ॥

(స్మృతిరత్న మహోదధౌ)

గాయత్ర్యా వాహనమ్.

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ। అగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మఇత్యార్షమ్। గాయత్రీం ఛందం పరమాత్మం సరూపం। సాయుజ్యం వినియోగమ్॥

ఆయాతు వరదా దేవీ అక్షరం బ్రహ్మ సమ్మితం। గాయత్రీం ఛందసాం మాతేదం బ్రహ్మ జుషస్వమే। యదహ్నా త్కురుతే పాపం తదహ్నా త్ప్రతిముచ్యతే। యద్రాత్రియా త్కురుతే పాపం

త్వదాత్రియా ప్రతిముచ్యతే । సర్వవర్ణే మహాదేవి । సంధ్యావిద్యే సరస్వతి ॥

ఓజోఽసి, సహోఽసి, బలమసి, భ్రాజోఽసి, దేవానాం ధామ నామాసి, విశ్వమసి, విశ్వాయు, స్సర్వమసి సర్వాయు, రభి భూరోం, గాయత్రీ మావాహయామి, సావిత్రీ మావాహయామి, సరస్వతీ మావాహయామి, ఛన్దర్షీ నావాహయామి, శ్రియ మావాహయామి, గాయత్ర్యా గాయత్రీఛన్దో విశ్వామిత్రఋషిః, సవితా దేవతా, ఽగ్నిర్ముఖం, బ్రహ్మాశిరో, విష్ణు ర్హృదయగ్ం, రుద్రశ్శిఖా, పృథివీయోనిః, ప్రాణాపాన వ్యానోదాన సమానా సప్రాణా శ్వేత వర్ణా సాంఖ్యాయనస గోత్రా గాయత్రీ, చతు ర్విగ్ం శత్యక్షరా త్రిపదా షట్కుక్షిః పంచశీర్షోపనయనే వినియోగః॥

ఓంభూః । ఓంభువః । ఓగ్ంసువః । ఓంమహః । ఓంజనః ఓంతపః। ఓగ్ంసత్యం । ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ । ఓమాపోజ్యోతీరసోఽమృతంబ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్॥

అథజపః॥

పూర్వోక్తైవంగుణవిశిష్టే.............ప్రీత్యర్థం * ప్రాత స్సంధ్యాంగ ‡ మష్టోత్తర శత (అష్టావింశతి) గాయత్రీ మహా మంత్ర జపం + కరిష్యే :—

అథ న్యాసః:—

(అంగన్యాస కరన్యాసౌకృత్వా.) ఈ క్రింది విధముగా అంగన్యాస కర న్యాసములు సలుప వలయును.

౧. ఓం తత్సవితుః, బ్రహ్మాత్మనే అంగుష్ఠాభ్యాంనమః.

౨. ఓం వరేణ్యం, విష్ణ్వాత్మనే తర్జనీభ్యాంనమః.

౩. ఓం భర్గో దేవస్య, రుద్రాత్మనే మధ్యమాభ్యాంనమః.

౪. ఓం ధీమహి, సత్యాత్మనే అనామికాభ్యాంనమః.

౫. ధియో యోనః, జ్ఞానాత్మనే కనిష్ఠికాభ్యాంనమః.

౬. ఓం ప్రచోదయాత్, సర్వాత్మనే కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః.

అంగన్యాసః:—

౭. ఓం తత్సవితుః, బ్రహ్మాత్మనే హృదయాయనమః.

౮. ఓం వరేణ్యం, విష్ణ్వాత్మనే శిరసే స్వాహా.

౯. ఓం భర్గో దేవస్య, రుద్రాత్మనే శిఖాయై వషట్.

౧౦. ఓం ధీమహి, సత్యాత్మనే కవచాయహుం.

౧౧. ఓం ధియో యోనః, జ్ఞానాత్మనే నేత్రత్రయాయ వౌషట్.

౧౨. ఓం ప్రచోదయాత్, సర్వాత్మనే అస్త్రాయ ఫట్.

భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బన్ధః. అని దిగ్బంధన మొనర్చి ఈ క్రింది ధ్యాన శ్లోకము చదువవలయును.

ధ్యానమ్:—

శ్లో॥ ముక్తా విద్రుమ హేమనీల ధవళచ్ఛాయైర్ ముఖైస్త్రీక్షణై
ర్యుక్తా మిందునిబద్ధరత్నమకుటాం తత్త్వార్థ వర్ణాత్మికాం।

గాయత్రీం వరదాభయాంకుశకశా శ్శుభ్రం కపాలంగదాం
శంఖం చక్ర మథారవిందయుగళం హస్తై ర్వహంతీం భజే

చతుర్వింశతి పూర్వముద్రాః:—

శ్లో॥ 1 సుముఖం, 2 సంపుటం, (చైవ) 3 వితతం, 4 విస్తృతం, (తథా)।
5 ద్విముఖం, 6 త్రిముఖం, (చైవ) 7 చతుః, 8 పంచముఖం, (తథా)॥

శ్లో॥ 9 షణ్ముఖో, 10 ఉధోముఖం, (చైవ) 11 వ్యాపకాంజలికం, (తథా)।
12 శకటం, 13 యమపాశం, (చ) 14 గ్రథితం, 15 సమ్ముఖోన్ముఖం॥

శ్లో॥ 16 ప్రలంబం, 17 ముష్టికం (చైవ) 18 మత్స్యః, 19 కూర్మో, 20 వరాహకం।
21 సింహాక్రాంతం, 22 మహాక్రాంతం 23 ముద్గరం, 24 పల్లవం, (తథా)॥

శ్లో॥ చతుర్వింశతి ముద్రావై గాయత్ర్యాం సుప్రతిష్ఠితాః।
ఇతిముద్రా నజానాతి గాయత్రీ నిష్ఫలాభవేత్॥

(ఇతి ముద్రాః ప్రదర్శ్య)	పై శ్లోకములయందు చెప్పిన ౨౪ ముద్రలను ప్రదర్శించి.

గాయత్రీ మంత్రార్థశ్లోకః:—

శ్లో॥ యోదేవ స్సవితాఽస్మాకం, ధియో ధర్మాదిగోచరాః।
ప్రేరయేత్, తస్య యద్భర్గ స్తద్వరేణ్య ముపాస్మహే॥

మంత్ర జపః:—

ఓంభూర్భువస్సువః। తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥

జప విధిః.

• (ఇతి గాయత్రీం * అష్టోత్తర శతం జపేత్)

"ఓం భూర్భువస్సువః ... యాత్" అను పై గాయత్రీ మంత్రమును ౧౦౮ మాఱులు జపించవలయును.

(† ప్రాత స్తిష్ఠన్, సాయం మధ్యాహ్న యోరాసీనః)

ప్రాతఃకాలమున నిలుచుండియు, సాయంకాలమునందును, మధ్యాహ్నకాలమందును, కూర్చుండియు జపించవలయును.

అష్టావింశత్యనధ్యాయే

అనధ్యయన దినములయందు ౨౮ పర్యాయములు జపించిన చాలును.

‡‡ శ్లో॥ పర్వస్వేవ జపేద్దేవీం
గాయత్రీం వేదమాతరమ్॥

ఇత్యుక్తత్వాత్ పర్వభిః గాయత్రీజప సంఖ్యానం కుర్యాత్.
(స్మృతిరత్న మహోదధౌ.)

"చేతి వ్రేలి కణుపులయందే గాయత్రీజపసంఖ్యను లెక్కించ వలయును" అని చెప్పియున్నారు. కావున నటులనే జపము చేయవలయును.

జపావసానమ్:

శ్రౌతాచమనం కృత్వా:-
ప్రాణానాయమ్య

శ్రౌతాచమనము చేసి
ప్రాణాయామ మొనర్చి (ఈ క్రింది రీతిన సంకల్పించవలయును)

+ ఏవంగుణ విశిష్టే..........ప్రీత్యర్థం ప్రాతస్సంధ్యాంగ గాయత్రీ మంత్రజపావసానం కరిష్యే.

అంగన్యాస కరన్యాసౌ:—

(పూర్వోక్త క్రమేణ అంగ న్యాస కరన్యాసౌ విధాయ.)

వెనుక చెప్పిన విధమున అంగన్యాస కరన్యాసములు చేసి.

దిగ్విమోకః.—

"భూర్భువస్సువరో" మితి దిగ్విమోకః. (ద్వౌ యోః కుంచిత తర్జన్యో స్సంలగ్నం కుర్యాత్)

ఈవచనము పలికి రెండుచేతుల తర్జనులను వంచి లంకెగా చేసికొనవలయును.

ధ్యానమ్:—

శ్లో॥ ముక్తావిద్రుమ హేమ నీలధవళచ్ఛాయై ర్ముఖై స్త్రీక్షణై
ర్యుక్తా మిందునిబద్ధ రత్నమకుటాం తత్త్వార్థవర్ణాత్మికాం।
గాయత్రీం వరదాభయాంకుశకశా శ్శుభ్రం కపాలం గదాం
శంఖం చక్ర మథారవింద యుగళం హస్తై ర్వహంతీం భజే॥

ఉత్తరముద్రాః:—

శ్లో॥ సురభిః[1], జ్ఞాన[2], చక్రే[3], చ,
యోనిః[4], కూర్మో[5], ఽథపంకజం[6]।
లింగం[7], నిర్యాణ[8] ముద్రాచే
త్యష్టముద్రాః ప్రకీర్తితాః॥

ఈ శ్లోకోక్తములగు నుత్తర ముద్రలను ప్రదర్శింపవలయును.

తత్సద్బ్రహ్మార్పణమస్తు

---

* సూర్యోపస్థానమ్:—

తతః స్మృత్యాచమనం కృత్వా త్రిః ప్రాణానాయమ్య

పిదప స్మృత్యాచమనము చేసి ప్రాణాయామము మువ్మారాచరించి.

ఏవంగుణ విశిష్టే......శ్రీత్యర్థం ప్రాత స్సంధ్యాంగ సూర్యోపస్థానం కరిష్యే:—

---

* ఉపస్థానమనగా స్థాననియమముతోఁ గూడిన ప్రార్థనము. ఈ యుపస్థాన మంత్రములను నిలుచుండి పఠింపవలయును.

మిత్రస్య చర్షణీ ధృతశ్శ్రవో దేవస్య సానసిం । సత్యం
చిత్రశ్రవస్తమం। మిత్రో జనాన్ యాతయతి ప్రజానన్ మిత్రో దా
ధారపృథివీ ముతద్యాం । మిత్రః కృష్టీ రనిమిషాభి చష్టే సత్యా
య హవ్యం ఘృతవ ద్విధేమ । ప్రస మిత్రమర్తో అస్తు ప్రయస్వాన్
యస్త ఆదిత్య శిక్షతి వ్రతేన। నహన్యతే నజీయతే త్వోతో నైన మ
గ్ంహో అశ్నోత్యంతి తోన దూరాత్ ॥

మాధ్యాహ్నిక సూర్యోపస్థానమ్:—

ఆసత్యేన రజసా వర్తమానో నివేశయ న్నమృతం మర్త్యం
చ । హిరణ్యయేన సవితా రథేనాఽఽదేవో యాతి భువనా విపశ్యన్॥

ఉద్వయం తమస స్పరి పశ్యన్తో జ్యోతిరుత్తరం । దేవం దే
వత్రా సూర్య మగన్మ జ్యోతి రుత్తమమ్ ॥

ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహంతి కేతవః । దృశే విశ్వా
య సూర్యమ్॥

చిత్రం దేవానా ముదగా దనీకం చక్షు ర్మిత్రస్య వరుణ
స్యాగ్నేః । ఆప్రా ద్యావా పృథివీ అంతరిక్షగ్ం సూర్య ఆత్మా జగత
స్తస్థుషశ్చ॥

తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తా చ్ఛుక్ర ముచ్చరత్ । పశ్యేమ శ
రదశ్శతం, జీవేమ శరదశ్శతం, నన్దామ శరదశ్శతం, మోదామ శ
రద శ్శతం, భవామ శరదశ్శతగ్ం, శృణవామ శరద శ్శతం, ప్రబ్ర

వామ శరద శ్శతమజీతాస్స్యామ శరద శ్శతం, జ్యోక్చ సూర్యం దృశేయడుదగా న్మహత ఉర్ణవా ద్విభ్రాజమాన స్సరి రస్యమధ్యా త్సమావృషభో లోహితాక్షస్సూర్యో విపశ్చిన్మనసాపునాతు॥

సాయమాహ్నిక సూర్యోపస్థానమ్:—

ఇమం మే వరుణ శ్రుధీ హవ మద్యా చ మృడయ । త్వా మవస్యు రాచకే॥

తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా వందమాన స్త దాశాస్తే యజమానో హవిర్భిః । అహేడమానో వరుణేహ బోధ్యురు శగ్ంస మాన ఆయుః ప్రమోషీః॥

యచ్చిద్ధితే విశోయథా ప్రదేవవరుణ వ్రతం । మినీమసి ద్యవిద్యవి । యత్కించేదం వరుణ దైవ్యే జనేఽభిద్రోహం మనుష్యా శ్చరామసి । అచిత్తీ యత్తవ ధర్మాయుయోపిమ మానస్త స్మాదేన సో దేవరీరిషః । కితవాసో యద్రిరిపు ర్న దీవి యద్వాఘా సత్యముత యన్నవిద్మ । సర్వాతా విష్యశిథి రేవ దేవాథా తే స్యామవరుణ ప్రియాసః॥

దిఙ్నమస్కారః:—

(ప్రతిః నమస్కారంకుర్యాత్.) | ఈక్రిందిమంత్రములచేత నమస్కారము చేయవలయును

౧॥ ఓంనమః ప్రాచ్యైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతి వసంత్యే తాభ్య శ్చనమః॥

౨॥ నమో దక్షిణాయైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతి వసంత్యేతాభ్యశ్చనమః॥

౩॥ నమః ప్రతీచ్యైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతివసం త్యేతాభ్య శ్చ నమః॥

౪॥ నమ ఉదీచ్యైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతివసం త్యేతాభ్య శ్చనమః॥

౫॥ నమ ఊర్ధ్వా యైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతి వసంత్యేతాభ్య శ్చనమః॥

౬॥ నమోఽధరాయైదిశే, యాశ్చ దేవతా ఏ తస్యాంప్రతివ సంత్యేతాభ్య శ్చనమః॥

౭॥ నమోఽ వాంతరాయైదిశే, యాశ్చదేవతా ఏ తస్యాం ప్రతివసంత్యేతాభ్య శ్చనమః॥

మునినమస్కారః:—

నమో గంగా యమునయో ర్మధ్యే యే వసంతి తేమే ప్రస న్నాత్మా న శ్చిరంజీవితం వర్ధయంతి నమోగంగాయమునయో ర్ముని భ్యశ్చ నమోనమో గంగాయమునయో ర్మునిభ్యశ్చ నమః॥

దేవతా నమస్కారః.

సంధ్యాయైనమః, సావిత్ర్యైనమః, గాయత్ర్యైనమః, సరస్వ త్యైనమః, సర్వాభ్యో దేవతాభ్యోనమః, దేవేభ్యోనమః, ఋషిభ్యోనమః, మునిభ్యోనమః, గురుభ్యోనమః, పితృభ్యోనమః॥

కామోఽకార్షీన్నమో నమః॥

మన్యురకార్షీన్నమో నమః॥

ఈశ్వరధ్యానమ్.

(ఏతైః పరమేశ్వరం ధ్యాయేత్ :-) | ఈ క్రింది శ్లోకముల చేతను, మంత్రముల చేతను పరమేశ్వరుని ధ్యానము చేయవలయును.

* పృథివ్యాపస్తేజో వాయురాకాశాత్ । ఓన్నమో భగవతే వాసుదేవాయ॥

* యాం సదా సర్వభూతాని చరాణి స్థావరాణి చ। సాయం ప్రాతర్నమస్యన్తి సా మా సన్ధ్యాఽభిరక్షతు॥

హరిహరాభేదస్మరణమ్.

శ్లో॥ శివాయ విష్ణురూపాయ శివరూపాయ విష్ణవే।
శివస్య హృదయం విష్ణుర్విష్ణోశ్చ హృదయం శివః॥

శ్లో॥ యథా శివమయో విష్ణురేవం విష్ణుమయశ్శివః।
యథాఽన్తరం న పశ్యామి తథా మే స్వస్తిరాయుషి॥

శ్లో॥ నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణహితాయ చ।
జగద్ధితాయ కృష్ణాయ గోవిందాయ నమో నమః॥

గాయత్రీ ధ్యానమ్:—

ఉత్తమే శిఖరే జాతే భూమ్యాం పర్వతమూర్ధని। బ్రాహ్మణేభ్యోఽభ్యనుజ్ఞాతా గచ్ఛ దేవి। యథాసుఖమ్॥

స్తుతో మయా వరదా వేదమాతా ప్రచోదయన్తీ పవనే ద్విజాతా। ఆయుః పృథివ్యాం ద్రవిణం బ్రహ్మవర్చసం మహ్యం దత్త్వా ప్రజాతుం బ్రహ్మలోకమ్॥

నారాయణాభి వన్దనమ్:—

శ్లో॥ నమోఽస్త్వనన్తాయ సహస్రమూర్తయే
సహస్రపాదాక్షి శిరోరు బాహవే ।
సహస్ర నామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే
సహస్ర కోటి యుగధారిణే నమః ॥

భూమ్యాకాశాభి వన్దనమ్ :—

ఇదం ద్యావా పృథివీ సత్యమస్తు । పితర్మాతర్యదిహోపబ్రువేవాం । భూతం దేవానా మవమే అవోభిః । విద్యామేషం వృజినం జీరదానుమ్ ॥

ఈశ్వర ప్రార్థనా:—

శ్లో॥ సర్వవేదేషు యత్పుణ్యాం సర్వతీర్థేషు యత్ఫలం ।
తత్ఫలం పురుష ఆప్నోతి స్తుత్వా దేవం జనార్దనమ్ ॥

శ్లో॥ వాసనా ద్వాసుదేవస్య వాసితంతే జగత్త్రియం ।
సర్వభూతనివాసోఽసి వాసుదేవ నమోఽస్తుతే ॥

చతుస్సాగరపర్యంతం గో బ్రాహ్మణేభ్య శ్శుభం భవతు. (అనిపలికి గోత్రము మొదలగు వానిని చెప్పవలయును:—)

... శర్మాఽహం భో అభివాదయే॥

శ్లో॥ కాయేన, వాచా. మనసేంద్రియైర్వా
బుద్ధ్యాత్మనావా ప్రకృతే స్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్య త్సకలం పరస్మై
నారాయణా యేతి సమర్పయామి ॥

(ఏతత్సర్వం శ్రీపరమేశ్వరార్పణమస్తు.)

ఇతి సన్ధ్యా వన్దన ప్రకరణమ్
సమాప్తమ్.

అథ బ్రహ్మయజ్ఞః

ఆచమ్య... ఏవంగుణ... శ్రీపరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం బ్రహ్మయజ్ఞేన యక్ష్యే, విద్యుదసి విద్య మే పాప్మానమృతాత్ సత్యముపైమి॥ హస్తావవనిజ్య-త్రిరాచామేత్ - ద్విః పరిమృజ్య-సకృదుపస్పృశ్య-యత్సవ్యం పాణిం పాదౌ ప్రోక్షతి-శిరశ్చక్షుషీ నాసికే శ్రోత్రే హృదయ మాలభ్య, దక్షిణోత్తరౌ పాణీ పాదౌ కృత్వా స పవిత్రావోమితి ప్రతిపద్యతే-ఓమ్-ఋచో అక్షరే పరమే వ్యోమన్-యస్మిన్ దేవా అధి విశ్వే నిషేదుః। యస్తన్న వేద కిమృచా కరిష్యతి య ఇత్తద్విదు-స్త ఇమే సమాసతే * ఓం భూః తత్సవితుర్వరేణ్యం, ఓం భువః-భర్గో దేవస్య ధీమహి-ఓగ్ంసువః ధియో యో నః ప్రచోదయాత్॥ ఓం భూః తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి॥ ఓం భువః-ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥౨॥ ఓగ్ంసువః-తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ ॥3॥ (పరోరజసి సావదోం) శ్రీగురుభ్యో నమః హరిః ఓమ్॥ ఇషే త్వోర్జే త్వా వాయవ స్థోపాయవ స్థ దేవో వస్సవితా ప్రార్పయతు శ్రేష్ఠతమాయ కర్మణ ఆప్యాయధ్వ మఘ్నియా దేవభాగమూర్జస్వతీః పయస్వతీః ప్రజావతీ రనమీవా అయక్ష్మా మా వస్తేన ఈశత మాఘశగ్ంసో రుద్రస్య హేతిః పరి వో వృణక్తు ధ్రువా అస్మిన్ గోపతౌ స్యాత బహ్వీర్యజమానస్య పశూన్పాహి॥

---

* వ్యాహృతులు ముందు చెప్పి గాయత్రీమంత్రము మాత్రము పచ్ఛః అర్ధర్చశః అనవానం ఈ ప్రకారం మూడు పర్యాయములు చెప్పవలయును.

హరిః ఓమ్॥ బ్రహ్మసంధత్తం తన్మేజిన్వతం। క్షత్రగ్ంసంధత్తంతన్మే జిన్వతం। ఇషగ్ం సంధత్తం తాంమే జిన్వతం। ఊర్జగ్ం సధత్తం తాంమేజిన్వతం రయిగ్ం సంధత్తం తాంమేజిన్వతం। పుష్టిగ్ం సంధత్తం తాంమేజిన్వతం। ప్రజాగ్ం సంధత్తం తాంమే జిన్వతం। పశూన్త్సంధత్తం తాన్మేజిన్వతం। స్తుతో౽సిజనధాః। దేవాస్త్వా శుక్రపాః ప్రణయంతు। సువీరాః ప్రజాః ప్రజనయన్పరీహి ॥ హరిః ఓం॥ నమో బ్రహ్మణే ధారణంమే అస్త్వనిరాకరణం ధారయితా భూయాసం కర్ణయోః శ్రుతం మాచ్యోఢ్వం మమాముష్య ఓం ఋతంతపస్సత్యం తపశ్శ్రుతం తపశ్శాంతం తపోదమస్తపశ్శమస్తపో దానంతపోయజ్ఞం తపోభూర్భువస్సువర్బ్రహ్మైత దుపాస్వైత త్తపః॥ యథావృక్షస్య సంపుష్పితస్య దూరాద్గంధో వాత్యేవంపుణ్యస్య కర్మణో దూరాద్గంధో వాతియథాసి ధారాంకర్తే౽వహితామవక్రామే యద్యువేయువేహవావిహ్వా ఇష్యామికర్తం పతిష్యామి త్యేవమనృతాద్ ఆత్మానంజుగుప్సేత్...ఓమ్ శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥ అహం వృక్షస్య రేరివా। కీర్తిః పృష్ఠంగిరేరివ। ఊర్ధ్వపవిత్రో వాజినీ వస్వమృతమస్మి। ద్రవిణగ్ం సవర్చసం। సుమేధా అమృతోక్షితః। ఇతి త్రిశంకో ర్వేదాను వచనమ్॥ (ఋగ్వేదః) అగ్నిమీళే పురోహితం। యజ్ఞస్య దేవమృత్విజం। హోతారం రత్నధాతమమ్। (సామ) అగ్న ఆయాహి వీతయే గృణానో హవ్యదాతయే। నిహో

తాసత్సిబ్రహ్మాసి॥ (అథర్వణః) శంనోదేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే। శంయోరభిస్రవంతునః॥ అథాతో ధర్మజిజ్ఞాసా॥ అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా॥ అథాతో దర్శపూర్ణమాసౌ వ్యాఖ్యాస్యామః॥ వృద్ధిరాదైచ్-ఓంనమో బ్రహ్మణేనమో అస్త్వగ్నయేనమః పృథివ్యైనమ ఓషధీభ్యః। నమోవాచేనమో వాచస్పతయేనమో విష్ణవే బృహతేకరోమి॥ త్రిః॥ ఓంశాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః॥ ఓమ్భూర్భువస్సువ స్సత్యంతపశ్శ్రద్ధాయాజుహోమి॥ వృష్టిరసి వృశ్చమే పాప్మాన మృతాత్సత్యము పాగామ్॥

ఆచమ్య...ప్రీత్యర్థం బ్రహ్మయజ్ఞాంగ దేవర్షి-పిత్రా నుద్దిశ్య దేవర్షి-పితృప్రీత్యర్థం దేవర్షి-పితృతర్పణం కరిష్యే॥ (ఇతిసంకల్ప్య.) బ్రహ్మాదయో యే దేవాః తాన్ దేవాగ్ స్తర్పయామి॥ సర్వాన్ దేవాగ్ స్తర్పయామి॥ సర్వాన్ దేవగణాగ్ స్తర్పయామి॥ సర్వాః దేవపత్నీ స్తర్పయామి॥ సర్వాన్ దేవపుత్త్రాగ్ స్తర్పయామి॥ సర్వాన్ దేవపౌత్త్రాగ్ స్తర్పయామి॥ భూర్దేవాగ్ స్తర్పయామి॥ భువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి॥ సువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి॥ భూర్భువస్సువర్దేవాగ్ స్తర్పయామి (నివీతీ) కృష్ణద్వైపాయనాదయో యే ఋషయః తా నృషీగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి॥ సర్వా నృషీగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి॥ సర్వానృషిగణాగ్ స్తర్పయామి తర్పయామి॥ సర్వాః ఋషిపత్నీ స్త...మి॥ ౨॥ సర్వా నృషిపుత్త్రాగ్ స్త...మి॥ ౨॥ సర్వానృషి పౌత్త్రాగ్ స్త...మి॥ ౨॥ భూర్ ఋషీగ్ స్త... మి॥ ౨॥ భువర్ ఋషీగ్ స్త+మి॥ ౨॥ సువర్ .....మి॥ ౨॥ ఋషీగ్ భూర్భువస్సువర్ ఋషీగ్ స్త...మి॥ ౨॥ అథ కాండర్ షితర్పణం॥

ప్రజాపతిం కాండఋషిం తర్పయామి తర్పయామి ॥ సోమం కాండ ఋషిం త...మి॥ ౩॥ అగ్నిం కాండ ఋషిం త ... మి॥ ౩ ॥ విశ్వాన్ దేవాన్ కాండఋషీగ్ స్త...మి॥ ౩॥ సాగ్ంహితీ ర్దేవతా ఉపనిషద స్త...మి॥ ౩॥ యాజ్ఞికీ ర్దేవతా ఉపనిషద స్త...మి॥ ౩॥ వారుణీ ర్దేవతా ఉపనిషద స్త...మి॥ ౩॥ బ్రహ్మాణగ్గ్ స్వయంభువం త...మి ౩॥ సదసస్పతిం త.. మి॥ ౩॥ (ప్రాచీనావీతి) సోమః పితృమాన్ యమోఽంగిరస్వా నగ్నిష్వాత్తాఽగ్నిః కవ్యవాహనాదయో యేపితరః తాన్ పితౄగ్ స్వధా నమ స్తర్పయామి తర్పయామి తర్పయామి॥ సర్వాన్ పితౄగ్ స్తర్పయామి ... మి॥ 3 ॥ సర్వాన్ పితృగణాగ్ స్త...మి॥ 3॥ సర్వాః పితృపత్నీ స్త...మి॥ 3॥ సర్వాన్ పితృపుత్రాగ్ స్త ..మి॥ 3॥ సర్వాన్ పితృపౌత్రాగ్ స్త...మి॥ 3॥ భూఃపితౄగ్ స్త...మి॥ 3॥ భువః పితౄగ్ స్త...మి॥ 3॥ సువః పితౄగ్ స్త...మి॥ 3॥ భూర్భువస్సువః పితౄగ్ స్త...మి॥ 3॥ అనేన దేవర్షి పితృతర్పణేన భగవాన్ త్సర్వాత్మక...ఏతత్ఫలం శ్రీపరమేశ్వరార్పణ మస్తు॥

ఆచమ్య॥

శ్లో॥ ఆదౌ పితా తథా మాతా సాపత్నీ జననీ తథా। మాతామహా స్సపత్నీకా, ఆత్మపత్నీ త్వనంతరమ్। సుతభ్రాతృపితృవ్యాశ్చ మాతులా స్సహభార్యకాః। దుహితా భగినీ చైవ దౌహిత్రో భాగినేయకః పితృష్వసా మాతృష్వసా జామాతా భావుక స్స్నుషాశ్వశుర స్స్యాలకశ్చైవ శ్వశ్రూశ్చ గురురిక్థినః॥

తా॥, ముందు తండ్రి, తాత, ముత్తాత, మాత, పితామహి, ప్రపితామహి, పిదప సవతితల్లి, జనకతల్లిదండ్రులు, మాతామహాది త్రయము, మాతామహీత్రయము, తనభార్య, కుమారుడు, భ్రా

తలు, పినతండ్రి పెత్తండ్రులు, మేనమామ, అతనిభార్య, కూతురు, తోఁబుట్టువు, మనుమఁడు, మేనల్లుఁడు, మేనత్త, పినతల్లి పెదతల్లులు అల్లుఁడు, బావమఱఁదులు, కోడలు, మామ, భార్యయొక్క సోదరుఁడు, భార్యాయొక్కతల్లి, గురువు, రిక్థి, వీరలకు తర్పణ మొనర్ప వలయును.

అథ నిత్యతర్పణమ్.

ఆచమ్య.....ఏవం ...ప్రీత్యర్థం పితుః పితౄణాం అక్షయ్య పుణ్యలోక ఫలావాప్త్యర్థం.

నిత్యతర్పణం కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య (ప్రాచీనావీతీ) దక్షిణాభిముఖః సవ్యంజాన్వాచ్య ॥

(బ్రాహ్మణులకు శర్మాణమ్— క్షత్రియులకు వర్మాణమ్— వైశ్యులకు గుప్తమ్—ఇట్లు తిలతర్పణమును గ్రాహ్యము.)

పితరం—గోత్రం శర్మాణం (వర్మాణం) (గుప్తం) స్వధా నమస్తర్పయామి । ఏవం త్రిః ।

పితామహం	... గోత్రం	...స్వధానమస్తర్పయామి॥ 3 ॥	
ప్రపితామహం ...	... గోత్రం	...స్వ...	...
మాతరం ...	... గోత్రాం	...స్వ...	...
పితామహీం...	... గోత్రాం	...స్వ...	...
ప్రపితామహీం ...	... గోత్రాం	...స్వ...	...
సపత్నీమాతరం ...	... గోత్రాం	...స్వ...	...
జనకపితరం ...	... గోత్రం	...స్వ...	...
జనకమాతరం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
మాతామహం	... గోత్రం	...స్వ...	...

మాతుఃపితామహం	... గోత్రం	...స్వ...	...
మాతుఃప్రపితామహం	... గోత్రం	...స్వ...	...
మాతామహీం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
మాతుఃపితామహీం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
మాతుఃప్రపితామహీం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
ఆత్మపత్నీం	... గోత్రం	...స్వ...	...
సుతం	... గోత్రం	...స్వ...	...
భ్రాతరం	... గోత్రం	...స్వ...	...
పితృవ్యం	... గోత్రం	...స్వ...	...
మాతులం	... గోత్రం	...స్వ...	...
దుహితరం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
భగినీం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
దౌహిత్రం	... గోత్రం	స్వ...	...
భాగినేయకం	... గోత్రం	...స్వధానమస్తర్పయామి.	
పితృభగినీం	.. గోత్రాం	...స్వ...	...
మాతృభగినీం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
జామాతరం	... గోత్రం	...స్వ...	...
భావుకం	... గోత్రం	.. స్వ...	...
స్నుషాం	... గోత్రాం	.. స్వ...	...
శ్వశురం	... గోత్రం	...స్వ...	...
స్యాలకం	... గోత్రం	...స్వ...	...
శ్వశ్రూం	... గోత్రాం	...స్వ...	...
గురుం	... గోత్రం	...స్వ...	...
రిక్థినం	... గోత్రం	...స్వ...	...

ఏవం తర్పణం కుర్యాత్ ॥ యే కే చాఽస్మత్కులే జాతా అపుత్రా గోత్రిణో మృతాః। తే గృహ్ణంతు మయా దత్తం సూత్ర నిష్పీడనోదకమ్॥ ఏవంనిత్యతర్పణం కుర్యాత్ ॥

తిలతర్పణము కొందరిట్లు చేయుచున్నారు.

ఆచమ్య+ ర్థం తిలతర్పణ కాలేకూర్చావాహనం కరిష్యే॥ ఆయాతపితర స్సోమ్యా గంభీరైః పథిభిః పూర్వైః ప్రజామస్మభ్యం దధద్రయించ దీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదంచ॥ కూర్చేఆవాహయామి॥ సకృదాచ్ఛిన్నం బర్హిరూర్ణామృదుస్స్యోనం పితృభ్యస్త్వా భరామ్యహమ్। అస్మిన్ సీదంతుమేపితరస్సోమ్యాః పితామహాః ప్రపితామహాశ్చానుగైస్సహ ఇదమాసనం॥ పిమ్మట తిలతర్పణము చేయవలయును.

మృత్యులాంగులన్యాసమ్.

అస్యశ్రీమృత్యులాంగులన్యాస స్తోత్రమహామన్త్రస్య ఉలూఖలాజల ఋషిః। కాలాగ్ని రుద్రోదేవతా। క్లాంబీజమ్ ॥ క్లీంశక్తిః। క్లోంకీలకమ్। ఋతగ్ం సత్యమిత్యస్య మన్త్రస్య। యమఋషిః। మృత్యుర్దేవతా। మృత్యుపస్థానే వినయోగః ॥

క్లాం అఙ్గుష్ఠా...నమః॥ క్లీంతర్జ...నమః। క్లూమ్మధ్యమా...నమః॥ క్లైంఅనామికా...నమః। క్లౌంకనిష్ఠికా...నమః॥ క్లఃకరతలకర...నమః॥ ఏవంహృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ నీలపర్వతసంకాశ। కోటిసూర్య సమప్రభ। కాలదండ ధర శ్రీమాన్ వైవస్వతనమోస్తు తే॥ లంపృథివీ తత్త్వాత్మనే గంధం సమర్పయామి। హంఆకాశ తత్త్వాత్మనే పుష్పం పరికల్పయామి॥ యంవాయుతత్త్వా...ధూపం పరికల్పయామి॥ రంఅగ్ని తత్త్వాత్మనే దీపం పరికల్పయామి॥ వం అమృత తత్త్వాత్మనే అమృత నైవేద్యం సమర్పయామి॥ సంసర్వతత్త్వాత్మనే తాంబూలాది సర్వోపచారాన్ సమర్పయామి ॥

వారుణ జపాః

పూర్వోక్త ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ అస్మిన్గ్రామే అస్మిన్దేశే అస్మిన్రాష్ట్రే అనావృష్టిదోషపరిహారార్థం సద్యస్సువృష్టిసిద్ధ్యర్థం వాపీకూప తటాకాది పరిపూర్తి సిద్ధ్యర్థం ఋష్యశృంగ ఆవాహనాఖ్యం కర్మకరిష్యమాణః పుణ్యాహవాచనాఖ్యం కర్మకరిష్యే। తదంగగణపతి పూజాంకుర్యాత్ । వరుణకలశస్థాపనం కుర్యాత్॥ పురుషసూక్తవిధానేన షోడశోపచార పూజాంకుర్యాత్॥ తదంగ ఋత్విగ్వరణం కరిష్యే॥ ఆదౌ ఆచార్య బ్రహ్మఋత్విగ్వరణం కుర్యాత్ । ఆదౌ గణపతి ప్రార్థనంకుర్యాత్ । ఋష్యశృంగాయమునయే విభాండకసుతాయవై । నమశ్శాంతాధిపతయే సద్యస్సద్యోవృష్టిహేతవే। పీవోన్నాం=మనీషా । ఇమంమే=షీః । ఉన్నంభయ=దృతిం। విద్యున్మహసో=వర్షంతి । పురోవాతః=భూతరావృథాస్వాహా । పర్జన్యాయ=పురుషీణాం। పర్జన్యోవసోర్ధారా=సంపూరయతి । సమానమేతదుదకం=అగ్నయఇతి । ఏతైర్మంత్రైః ఏకైకస్య అష్టోత్తర శతజపం కుర్యాత్ । సర్వేఋత్విజః జానుదఘ్నం నాభిదఘ్నం వాజలమధ్యే స్థిత్వావారుణాను వాకాన్ సంకల్పపూర్వేణపఠేత్ । కృతవీర్యసుతో రాజాసహస్ర భుజమండలః । అవతారోహరేస్సాక్షాత్పాలయేత్పృథివీం మహీం। చంద్రప్రభంపంకజ సన్నివిష్టం పాశాంకుశాభీతి వరందధానం। ముక్తాకలాపాంచిత సర్వగాత్రంధ్యాయే త్ప్రసన్నంవరుణం సువృష్ట్యై। ఇతి సర్వేఋత్విజః ప్రార్థ్య। సుబ్రహ్మణ్యాహ్వానంకుర్యాత్ । సుబ్రహ్మణ్యోం ఇతితిస్రః। ఇంద్రాగచ్ఛ=ఉపస్తరణమసి। ఏహిపర్జన్యతిస్రః। ఏహీంద్రతిస్రః । ఏహివరుణతిస్రః॥ ఏహిపుష్కలావర్తక మేఘత్రిః। మాందాః । వాశ్రాః=సురాష్ట్రాః । ఇహావర్ష

యంతు। పర్జన్యోవసోర్ధారా=సంపూరయతి। పుష్కలావర్తకైర్మేఘైః ప్రవర్షంతు వసుంధరాం। విద్యుద్గర్జితసన్నిద్ధంతో యాత్మానం నమామ్యహం। యస్యకేశేషుజీమూతనద్యస్సర్వాంగ సంధిషు। కుక్షౌ సముద్రాశ్చత్వారస్తస్మైతో యాత్మనేనమః। సమానమేతదుదకం=దివంజిన్వంత్యగ్నయ.ఇతి॥ ఓంనమోభగవతే వరుణాయ జలాధిపతయే మకరవాహనాయ పాశహస్తాయవిష్ణుభక్తాయ నానాలంకృతమేఘవస్త్రాచ్ఛాదన విద్యుత్ప్రకాశ దీపజ్వాలాద్యోమ్నాఘన గర్జితజీమూతఘోషాలం కృతసర్వ నదీతటాకవాపీకూప సమృద్ధి సంపూర్ణబ్రహ్మావిష్ణు మహేశ్వర రాజర్షి దేవద్విజగణానాం సకల జీవప్రాణాధార సకల జీవ ఆహారార్థం శీఘ్రమేవ వరుణ ఆగచ్ఛ ఆగచ్ఛ వర్ష ప్రతిబాధం నివారయ నివారయ। వర్షంధారయ ధారయ। వర్షం విముంచయ విముంచయ పశ్చాద్వాతం శమయ శమయ పురోవాతం జనయ జనయ మహావృష్టిం స్రావయ స్రావయ సద్యస్సు వృష్టిం దేహిపర్జన్యం॥ అస్మిన్గ్రామే అస్మిన్దేశే అస్మిన్రాష్ట్రే అనావృష్టి దోషపరిహారో అస్తు॥ సద్యస్సువృష్టి సిద్ధిరస్తు॥ చతుష్పథే దేవాలయ సన్నిధే సుబ్రహ్మణ్యాహ్వానం కుర్యాత్। తతఃనారు...ను ...గాస్పశేత్॥

వారుణఅధ్యాయాలు। ఆపఉదంతు। ఉదాయుషా। వాచామేం ద్రియేణ। ప్రజాపతిర్యజ్ఞాన్। ధృవోసీత్యాహ। యోవైస ప్తదశం। ఇంద్రంవోహవామహే। ప్రజాపతిస్తావరుణం। వషట్కారోసౌ సౌరీంవరుణ మాశ్విన మింద్రంవోనరః। అగ్నింవాపతస్య। ప్రజాపతిర్వరుణాయ। యావామింద్రావరుణా। మారుతమసి మరుతామోజః। దేవావసవ్యా అగ్నే। మారుతమసి మరుతామోజఇతి। దేవావస

వ్యా దేవాశ్శ ర్మణ్యాః । అగ్నినారయిం । ఏతద్వాలపాం । అపాంత్వే మన్మ । ఇంద్రాగ్నిభ్యాంత్వా సయుజాయుజా । వృష్టిసనిరుప । జ్యో తిగ్ంషికురుతే । గుదో్రివాసపః । వసోర్ధారాం జుహోతి । అగ్నిర్దే వేభ్యోపాక్రామత్ । సమీచీనామాసి । హిరణ్యవర్ణాః । అపాంగ్రా హాన్ । వాంహుణో వ్రక్రీతః । దేవాన్నైయజ్ఞ మాగ్నిధ్రే । అవభృథ యజుగాంషి । కూవ్యాభ్యస్వాహా । అద్భ్యస్వాహా । పృథివ్యైస్వాహా । ఆబ్రహ్మన్ । ఆక్రాన్ వాజీ । ఇజ్జిబీజం । యోవా అశ్వస్య మేధ్యస్య । బ్రహ్మసంధత్తం । పవమానః । ప్రజాపతిస్సవితాభూత్వా । ఉత్తరస్యాం వేద్యాం । వసూనాంత్వా । అపాంయోద్రవణే । యంతునదయః । ఆపోదేవీః । యత్తేగ్రావ్ణా । యద్దిదీక్షే । వారుణో వా అశ్వః । యద్య శ్వం । తదాహుః । ఏషవై విభూః । తార్ప్యం । ఆదిత్యాశ్చ । ప్రజా పతింవై దేవాః పితరం । ప్రజాపతిర్దేవాన్ । ఇయంవావసరఘా । కశ్చి ద్ధవై । యచ్ఛామృతగ్ం । సర్వాదిశస్సర్వాందివం । అగ్నిశ్చజాత వేదాశ్చేతి ప్రశ్నాంతం జపేత్ । తస్యవై మేఘః । తస్యనైద్యా । ప్రజాపతిస్స్ర్రియమాణః । సువర్ణంఘర్మం । సహస్రశీర్షా । అద్భ్య స్సంభూతః । భర్తాసన్భ్రియమాణః । అంభస్యపారే । ఆదిత్యోవాఏష ఏతత్ । ఆదిత్యోవై తేజః । మీమాంసాం ప్రశ్నాంతం జపేత్ । తతః దశ్యాంతులు-మిత్రోసి-న్యాసపూర్వక సహస్రఘటాభిషేక కాల మందు తటాకంలోగాని ప్రవాహంలోగాని నాభిదఘ్నజల స్థితులయి వారుణ అధ్యాయలు శతాను వాకములు చెప్పవలెను । ...... వంబీజం । రుంశక్తిః । ణంకీలకం । అస్యశ్రీధ్రువాసుత్వేత్యస్య మంత్రస్య । ఋష్య శృంగఋషిః । అనుష్టుప్ఛందః । వరుణోదేవతా । ఇంద్రప్రీత్యర్థే వర్ష ప్రతిబంధక నివారణార్థే జపేవినియోగః । ధ్రువాసుత్వా అంగు-నమః ।

సుక్షితయః తర్జ=నమః। అ స్మత్పాశంమధ్య=నమః । వరుణోము మో చత్ అనా=నమః। అవోవన్వానా అదితేరుపస్థాత్ కని=భ్యాంనమః। యూయంపాతస్వ స్తి భిస్సదానః కరతల=నమః॥ ఏవంహృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః। ధ్యానం॥ శ్లోకం। ఋష్య శృం గాయమునయే విభాండక సుతాయచై। నమశ్శాంతాధి పతయే సద్య స్సద్వృష్టి హేతవే॥ ధృవాసుత్వాసుక్షితయస్సు పేశస్తోవ్యా 3 అస్మ త్పాశం వరుణోము మోచత్ । అవోవన్వానా అదితేరుపసాద్యూ యంపాతస్వ స్తిభిస్సదానః॥ ౧౦౮ యీమంత్రజపము। శతానువాకాలు-వివరించెద-ఎట్లనగా-త్వమగ్నే, త్వమగ్నె ప్రీతిపూరుషం ప్రతి పూరుషం రుద్రోవాఏషః। రుద్రోవాఏషః । ఆశు శ్శిశానః। ఋచాం ప్రాచీం। తేషామసురాణాం, సువర్గాయవా ఏషలోకాయ చియ్యతే యదగ్ని స్తం। సువర్గాయవా ఏషలోకా యదేవరథః। సువర్గాయవా ఏషలోకాయ చీయతేయ దగ్నిర్వ్రజః। అసావాదిత్యోదశర॒ షభాం। సోరీం। అసౌసోమూరౌద్రం। ఇందస్య వజ్రోసి నార్త్రిఘ్న స్త నూపాః। వసోర్ధారాం। సువర్ణంఘర్మం। సహస్రశీర్ షా। అదృ స్సమ్భూతః। దశ్శాంతులు ౧౦ అణోరణీయాని త్రిప్రశ్శాంతం అనగా ఖండలు ౭౦ యింకులో సంహితలోవి ౧౩ పరాయణంతలోవి ౪ చిత్తిలోవి 3 నారాయణంలోవి ౭౦। దశ్శాంతులు ౧౦ మొత్తం ౧౦౦

ఇతి వారుణజపాలు సమాప్తము.

ఆశీర్వచన మన్త్రాః

(౧) యోవై తాం బ్రహ్మణో వేద। అమృతేనావృతాంపురీమ్।
తస్మై బ్రహ్మచ బ్రహ్మా చ। ఆయుః కీర్తిం ప్రజాం దదుః। భాగధేయో
నై వైనం ప్రణయతి। బ్రాహ్మణ ఆర్షేయఉద్ధరేత్। బ్రాహ్మణో వై
సర్వా దేవతాః। సర్వాభి రేవైనం దేవతాభి రుద్ధరతి॥ యావతీ
ర్వై దేవతా స్తాస్సర్వా వేదవిది బ్రాహ్మణే వసంతి తస్మా బ్రాహ్మణే
భ్యో వేదవిద్భ్యో దివేదివే నమస్కుర్యాన్నాశ్లీలం కీర్తయే దేతా ఏవ
దేవతాః ప్రీణాతి॥ పర్యాప్త్యా అనంతరాయాయ సర్వస్తోమో౽తి
రాత్ర ఉత్తమ మహ ర్భవతి సర్వ స్యాప్త్యై సర్వస్య జిత్యై సర్వ
మేవ తే నాప్నోతి సర్వం జయతి॥

౨॥ శతం జీవ శరదో వర్ధమాన ఇత్యపి నిగమో భవతి శత
మితి శతం దీర్ఘ మాయుః। మరుత ఏనావర్ధయంతి। శత మేన
మేవ శతాత్మానం భవతి శత మనంతం భవతి। శత మైశ్వర్యం భవతి।
శతమితి శతం దీర్ఘ మాయుః॥ అగ్నే యశస్విన్ యశ సేమ
మర్పయేంద్రావతీ మపచితీ మిహావహ। అయం మూర్ధా పర
మేష్ఠీ సువర్చా స్సమానానా ముత్తమశ్లోకో అస్తు॥

(3) అయ మగ్ని ర్గృహపతి స్సుసగ్ంసత్పుష్టివర్ధనః। యథా
భగస్యాభ్యాం దద ద్రయిం పుష్టి మథో ప్రజామ్। ప్రజాయా ఆభ్యాం
ప్రజాపత ఇన్ద్రాగ్నీ శర్మ యచ్ఛతమ్। యథైనయో రన్ ప్రమీయాతా

తం ఉభయో ర్జీవతోః ప్రజాః। తేనభూ తేనహవిషా౽యమాప్యాయ తాం పునః। జాయాం యామస్మా ఆవాహుస్తాగ్ం రసే నాభివర్ధతామ్। అభివర్ధతాం పయసా౽భిరాష్ట్రేణ వర్ధతామ్ । రయ్యా సహస్రపో ష సేమౌస్తా మనపేక్షితౌ । ఇహైవ స్తం మావియోష్టం విశ్వ మాయు వ్యశ్నుతమ్ ।

(౮) ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణో ఘృతప్రతీకో ఘృత యోని రేధి । ఘృతం పీత్వా మధు చారు గవ్యం పితేవ పుత్ర మభి రక్షతాదిమమ్ ॥

ఆయుర్దా ఇత్యాయుః౽దాః । అగ్నే । హవిషః । జుషాణః । ఘృతప్రతీక ఇతి ఘృత౽ప్రతీకః । ఘృతయోనిరితి ఘృత౽యోనిః। ఏధి । ఘృతం । పీత్వా । మధు । చారు । గవ్యం । పితా । ఇవ । పుత్రం । అభీతి। రక్షతాత్ । ఇమమ్ ॥

ఆయుర్దా అగ్నే । ఆయుర్దా ఇత్యాయుః౽దాః । అగ్నే హవి షః । హవిషో జుషాణః । జుషాణో ఘృతప్రతీకః। ఘృతప్రతీకో ఘృ తయోనిః । ఘృతప్రతీక ఇతి ఘృత౽ప్రతీకః। ఘృతయోని రేధి । ఘృ తయోనిరితి ఘృత౽యోనిః । ఏధీత్యేధి । ఘృతం పీత్వా । పీత్వా మధు। మధుచారు । చారుగవ్యం । గవ్యం పితా । పితేవ । ఇవపు త్రమ్ । పుత్రమభి । అభిరక్షతాత్ । రక్షతాదిమం। ఇమమితీమ మ్ ॥ శోచిష్కేశో ఘృతనిర్ణి క్పావకః । సుయజ్ఞో అగ్ని ర్యజథా య దేవాన్ ॥ ఘృతప్రతీకో ఘృతయోని రగ్నిః। ఘృతైః స్సమిద్ధో

ఘృతమస్యాన్నమ్। ఘృతప్రుష స్త్వా సరితో వహంతి। ఘృతం పిబంథ్సుయజాయక్షి దేవాన్॥ ఆయుర్దా అగ్నే హవిషో జుషాణః। ఘృతప్రతీకో ఘృతయోని రేధి। ఘృతం పీత్వా మధు చారుగవ్యమ్। పితేవపుత్ర మభిరక్షతా దిమమ్॥ శతమానం..ఇతి॥

(౫) అస్మే దేవాసోవపుషే చికిత్సత యమాశిరా దంపతీవామ మశ్నుతః। పుమాన్పుత్రో జాయతే విందతేవస్వథ విశ్వే అరపా ఏధతే గృహః। ఆశీర్దాయాదంపతీవామమశ్నుతా మరిష్టోరాయస్సచతాగ్ం సమోకసా। యఆసిచత్సందుగ్ధంకుంభ్యాసహే ష్టేన యామన్న మతింజ హాతుసః। సర్పిర్గ్రీవీపీవరిఅస్య జాయాపీ వానః పుత్రా అకృశాసో అస్య। సహజానిర్యస్సుమఖస్యమాన ఇన్ద్రాయాశిరగ్ం సహ కుంభ్యాదాత్। ఆశీర్మ ఊర్జముత సుప్రజా స్త్వ మిషం దధాతు ద్రవిణగ్ం సవర్చసమ్। సఞ్జయన్ క్షేత్రాణి సహ సాహ మిన్ద్ర కృణ్వానో అన్యాగ్ం అధరాన్ త్సపత్నాన్। ఆశిష మ్మే వై తా మాశా స్తే పూర్ణపాత్రే। అంతతోఽనుష్టుభా। చతుష్పద్వా ఏతచ్ఛందః ప్రతిష్ఠితం పత్న్యై పూర్ణపాత్రే భవతి। అస్మిన్ లోకే ప్రతితిష్ఠానీతి। అస్మిన్నేవ లోకే ప్రతితిష్ఠతి। అథో వాగ్వా అనుష్టుప్। వాజ్మిథునమ్। ఆపో రేతః ప్రజననమ్। ఏతస్మాద్వై మిథునాద్విద్యోతమానస్తనయన్వర్షతి। రేతస్సించన్। ప్రజాః ప్రజనయన్। యాద్వై యజ్ఞస్య బ్రహ్మణా యుజ్యతే। బ్రహ్మణావైతస్య విమోకః। అద్భిశ్శాన్తిః।

విముక్తం వా ఏతర్హి యోక్త్రం బ్రహ్మణా। ఆదాయైనత్పత్నీ సహోప ఉపగృహ్ణీతే శాన్త్యై। అంజలౌ పూర్ణపాత్ర మానయతి। రేత ఏవా స్యాం ప్రజాం దధాతి। ప్రజయా హి మనుష్యః పూర్ణః। ముఖం విమృష్టే। అవభృథస్యైవ రూపం కృత్వోత్తిష్ఠతి॥ శతమానం...తి॥

(౬) మన్త్రమ్॥ ఆశాసానా సౌమనస్ ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యం తనూమ్। అగ్నేరను వ్రతాభూత్వా సన్నహ్యే సుకృతాయకమ్॥

పదం॥ ఆశాసానేత్యా=శాసానా। సౌమనసమ్। ప్రజామితి ప్ర=జామ్। సౌభాగ్యమ్। తనూమ్। అగ్నేః। అనువ్రతేత్యను=వ్రతా। భూత్వా। సమితి। నహ్యే। సుకృతాయేతిసు=కృతాయ। కమ్।

క్రమమ్॥ ఆశాసానా సౌమనసమ్। ఆశాసానేత్యా=శాసానా। సౌమన సప్రజామ్। ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యమ్। ప్రజామితి ప్ర=జాం। సౌభాగ్యంతనూమ్। తనూమితి తనూమ్। అగ్నేరనువ్రతా। అను వ్రతా భూత్వా। అనువ్రతేత్యను=వ్రతా। భూత్వాసమ్। సన్నహ్యే। నహ్యేసు కృతాయ। సుకృతాయకమ్। సుకృతాయేతి సు=కృతా య। కమితికమ్॥

జట। ఆశాసానా సౌమనసగ్ం సౌమన సమాశాసానాశా సానా సౌమనసమ్। ఆశాసానేత్యా=శాసానా। సౌమన సంప్రజా ప్రజాగ్ం సౌమనసగ్ం సౌమనసప్రజామ్। ప్రజాగ్ం సౌభాగ్య గ్ం సౌభాగ్యప్రజాప్రజాగ్ం సౌభాగ్యమ్। ప్రజామితి ప్ర=జామ్। సౌభాగ్యంత నూంతనూగ్ం సౌభాగ్యగ్ం సౌభాగ్యంతనూమ్। తనూ

మితి త్రనూమ్ । అగ్నిరనువ్రతా నువ్రతాగ్నిరగ్ని రనువ్రతా । అను వ్రతాభూత్వా భూత్వాను వ్రతాను వ్రతాభూత్వా । అనువ్రితేత్య నువ్రితా । భూత్వా సగ్ం సంభూత్వా భూత్వాసమ్ । సన్నహ్యాన హ్యాసగ్ం సంనహ్యా । స్నహ్యాసు కృతాయ సుకృతాయనహ్యా నహ్యా సుకృతాయ । సుకృతాయకంకగ్ం సుకృతాయ సుకృతా యకమ్ । సుకృతాయేతిసు=కృతాయ । కమితికమ్॥

ఘన॥ఆశాసానా సౌమనసగ్ం సౌమన సమాశాసానా శాసా నా సౌమన సమ్ప్రజా మ్ప్రజాగ్ం సౌమనసమాశాసానా శాసానా సౌమనసమ్ప్రజామ్। ఆశాసానేత్యా=శాసానా। సౌమన సమ్ప్రజా మ్ప్ర జాగ్ంసౌమనసగ్ం సౌమనసమ్ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యగ్ం సౌభాగ్యమ్ప్ర జాగ్ంసౌమనసగ్ం సౌమనసమ్ప్రజాగ్ం సౌభాగ్యమ్।ప్రజాగ్ం సౌభా గ్యగ్ంసౌభాగ్యమ్ప్రజా మ్ప్రజాగ్ంసౌభాగ్యంతనూ స్తనూగ్ం సౌభా గ్యమ్ప్రజా మ్ప్రజాగ్ం సౌభాగ్య న్తనూమ్।ప్రజామితి ప్ర=జామ్।సౌభా గ్యంతనూ స్తనూగ్ం సౌభాగ్యగ్ం సౌభాగ్యంతనూమ్।తనూమితి తనూ మ్।అగ్నిరను వ్రతానువ్రతాగ్నిరగ్ని రనువ్రతా భూత్వాభూత్వాను వ్రతాగ్నిరగ్ని రనువ్రతా భూత్వా । అనువ్రతా భూత్వా భూత్వా ను వ్రతాను వ్రతా భూత్వాసగ్ం సమ్భూత్వాను వ్రతాను వ్రతా భూత్వాసమ్ । అనువ్రితే త్యను=వ్రితా । భూత్వాసగ్ం సమ్భూత్వా భూత్వా సంనహ్యా నహ్యా సంభూత్వా భూత్వా సంనహ్యా । సంన

హ్యా నహ్యాసగ్ం సంనహ్యా సుకృతాయ సుకృతాయ నహ్యాస
గ్ం సంనహ్యా సుకృతాయ । నహ్యా సుకృతాయ సుకృతాయ
నహ్యా నహ్యా సుకృతాయ కంకగ్ం సుకృతాయ నహ్యా నహ్యా
సుకృతాయకమ్ । సుకృతాయకంకగ్ం సుకృతాయ సుకృతాయ
కమ్ । సుకృతాయేతిసు=కృతాయ । కమితికమ్॥

పది॥ యత్ప్రాశ్నాత్ప్రచ్యవ్యాసీత । అనయాస మదందధీత ।
దైవానా మ్పత్నియాస మదందధీత । దశాద్దక్షిణత ఉదీచ్యన్యాస్తే ।
ఆత్మనో గోప్త్రీథాయ । ఆశాసానా సౌమనస మిత్యాహ । మేధ్యామై
వైనాజ్యవలీజ్యకృత్వా । ఆశిషా సమర్ధయతి । అగ్నిరను పత్నీతా
భూత్వా సన్నహ్యా సుకృతాయ కమిత్యాహ । ఏతద్వై పత్నియై
వత్నీశోప నయనమ్। తేనైవైనాం వత్నీతముపనయతి॥ శతమానం తి॥

(౭) బృహస్పతే సవితర్బోధయైనగ్ం సగ్ంశితం చిత్సన్తరా
గ్ం సగ్ంశిశాధి । వర్ధయైన మ్మహతే సౌభగాయ విశ్వఏనమను మ
దను దేవాః॥

పదం॥ బృహస్పతే । సవితః । బోధయ । ఏనమ్ । సగ్ం శితమి
తిసమ్=శితమ్ । చిత్ । సన్తరామితిసమ్=తరామ్ । సమితి । శిశాధి ।
వర్ధయ । ఏనమ్ । మహతే । సౌభగాయ । విశ్వే । ఏనమ్ । అన్వితి ।
మదన్తు । దేవాః॥

క్రమం । బృహస్పతే సవితః । సవితర్బోధయ । బోధయైనమ్।
ఏనగ్ం సగ్ంశితమ్ । సగ్ంశితంచిత్ । సగ్ంశితమితిసమ్=శితమ్ । చి

ఛ్ఛన్తరామ్ । స న్తరాగ్ంసమ్। స న్తరామితి సమ్=తరామ్ । సగ్ంశిశా ధి । శిశాధీతి శిశాధి । వర్ధయైనమ్ । ఏనమ్మహతే । మహతే సౌభగా య । సౌభగాయ విశ్వే । విశ్వ ఏనమ్ । ఏనమను । అనుమదన్తు । మద న్తు దేవాః । దేవా ఇతి దేవాః॥

జట । బృహస్పతే సవితస్సవితర్బృహస్పతే బృహస్పతే సవి తః । సవితర్బోధయ బోధయ సవితస్సవితర్బోధయ । బోధయైనమే నంబోధయ బోధయైనమ్। ఏనగ్ం సగ్ంశితగ్ం సగ్ంశితమేనమేనగ్ం సగ్ంశితమ్ । సగ్ంశితం చిచ్చిత్సగ్ం శితగ్ం సగ్ంశితంచిత్ । సగ్ం శితమితిసమ్=శితమ్ । చిత్సన్తరాగ్ం సన్తరాం చిచ్చిత్సన్తరామ్ । సగ్ం సగ్ం సగ్ం సన్తరాగ్ం సన్తరాగ్ం సమ్ । సన్తరామితి సమ్= తరామ్। సగ్ంశిశాధి శిశాధి సగ్ం సగ్ం శిశాధి। శిశాధీతి శిశాధి । వర్ధయైన మేనం వర్ధయ వర్ధయైనమ్ । ఏనం మహతే మహత ఏనమేనం మహతే। మహతే సౌభగాయ సౌభగాయ మహతే మహతే సౌభ గాయ । సౌభగాయ విశ్వే విశ్వే సౌభగాయ సౌభగాయ విశ్వే । వి శ్వఏనమేనం విశ్వే విశ్వఏనమ్ । ఏనమన్వన్వే నమేనమను । అనుమద న్తు మదన్త్వన్వను మదన్తు । మదన్తు దేవా దేవామదన్తు మదన్తు దేవాః । దేవా ఇతిదేవాః॥

ఘన॥ బృహస్పతే సవితస్సవితర్బృహస్పతే బృహస్పతే సవితర్బోధయ బోధయ సవితర్బృహస్పతే బృహస్పతే సవితర్బోధ య । సవితర్బోధయ బోధయ సవితస్సవితర్బోధయైనమే నమ్బో

ధయ సవితస్స వితర్బోధయైనమ్ । బోధయై నమైనమ్బోధయ బోధ
యైనగ్ం సగ్ంశితగ్ం సగ్ంశితమైనం బోధయ బోధయైనగ్ం సగ్ం
శితమ్। ఏనగ్ం సగ్ం శితగ్ం సగ్ంశితమై నమేనగ్ం సగ్ంశితం చిచ్చి
త్సగ్ం శితమై నమేనగ్ం సగ్ంశితం చిత్ । సగ్ంశితం చిచ్చిత్సగ్ం
శితగ్ం సగ్ంశితం చిత్స న్తరాగ్ం సన్తరాం చిత్సగ్ం శితగ్ం సగ్ం
శితం చిత్స న్తరామ్। సగ్ంశిత మితిసమ్-శితమ్ । చిత్స న్తరాగ్ం సన్త
రాం చిచ్చిత్స న్తరాగ్ం సగ్ం సగ్ం సన్తరాం చిచ్చిత్స న్తరాగ్ం
సన్తరాగ్ం సగ్ం సగ్ం సన్తరాగ్ం సన్తరాగ్ం సగ్ం శిశాధి శిశా
ధిసగ్ం సన్తరాగ్ం సన్తరాగ్ం సగ్ం శిశాధి । సన్తరామితిసమ్-త
రామ్। సగ్ం శిశాధి శిశాధిసగ్ం సగ్ం శిశాధి। శిశాధీతిశిశాధి। వర్ధ
యైనమేనం వర్ధయ వర్ధయైనం మహతే మహతఏనం వర్ధయ వర్ధయై
నంమహతే । ఏనం మహతే మహత ఏనమేనం మహతే సౌభగాయ
సౌభగాయ మహత ఏనమేనం మహతే సౌభగాయ । మహతే సౌభ
గాయ సౌభగాయ మహతే మహతే సౌభగాయ విశ్వే విశ్వే సౌభ
గాయ మహతే మహతే సౌభగాయ విశ్వే। సౌభగాయ విశ్వే విశ్వే
సౌభగాయ సౌభగాయ విశ్వఏనమేనం విశ్వే సౌభగాయ సౌభగాయ
విశ్వఏనమ్। విశ్వఏనమేనం విశ్వే విశ్వ ఏనమన్వన్వేనం విశ్వే విశ్వ
ఏనమను । ఏనమన్వన్వే నమేనమను మదన్తు మదన్త్వన్వే నమేనమను
మదన్తు । అనుమదన్తు మదన్త్వన్వను మదన్తు దేవా దేవా మదన్త్వ

న్వను మదన్తు దేవాః। మదన్తు దేవా దేవా మదన్తు మదన్తు దేవాః।
దేవా ఇతి దేవాః॥

పది॥ వ్యానాదుపాగ్ం శుసవనమ్। వాచ ఐన్ద్రవాయవమ్। దక్షక్రతుభ్యాం మైత్రావరుణమ్। శ్రోత్రాయాశ్వినమ్। చక్షుష శ్శుక్రామన్థినౌ। ఆత్మన ఆగ్రయణమ్। అఙ్గేభ్య ఉక్థ్యమ్। ఆయుషో ధ్రువమ్॥

(౮) మంత్రః। పునస్త్వాదిత్యా రుద్రా వసవ స్సమిన్ధతాం పునర్బ్రహ్మాణో వసునీథ యజ్ఞైః। ఘృతేన త్వం తనువో వర్ధయస్వ సత్యాస్సన్తు యజమానస్య కామాః॥

పదం॥ పునః। త్వా। ఆదిత్యాః। రుద్రాః। వసవః। సమితి। ఇన్ధతామ్। పునః। బ్రహ్మాణః। వసునీథేతి వసు-నీథ। యజ్ఞైః। ఘృతేన। త్వం। తనువః। వర్ధయస్వ। సత్యాః। సన్తు। యజమానస్య। కామాః

క్రమం। పునస్త్వా। త్వాదిత్యాః। ఆదిత్యా రుద్రాః। రుద్రా వసవః। వసవ స్సం। సమిన్ధతామ్। ఇన్ధతాం పునః। పునర్బ్రహ్మాణః। బ్రహ్మాణో వసునీథ। వసునీథ యజ్ఞైః। వసునీథేతి వసు-నీథ। యజ్ఞైరితి యజ్ఞైః। ఘృతేన త్వమ్। త్వం తనువః। తనువో వర్ధయస్వ। వర్ధయస్వ సత్యాః। సత్యాస్సన్తు। సన్తు యజమానస్య। యజమానస్య కామాః। కామా ఇతి కామాః॥

జట॥ పునస్త్వా త్వా పునః పునస్త్వా। త్వాదిత్యా ఆదిత్యాస్త్వా

త్వాదిత్యాః । ఆదిత్యా రుద్రా రుద్రా ఆదిత్యా ఆదిత్యా రుద్రాః।
రుద్రా వసవో వసవో రుద్రా రుద్రా వసవః। వసవస్సగ్ం సంవసవో
వసవస్సమ్ । సమిన్ధతా మిన్ధతాగ్ం సగ్ం సమిన్ధతామ్। ఇన్ధతామ్పునః
పునరిన్ధతా మిన్ధతాం పునః । పునర్బ్రహ్మాణో బ్రహ్మాణః పునః పున
ర్బ్రహ్మాణః । బ్రహ్మాణో వసునీథ వసునీథ బ్రహ్మాణో బ్రహ్మాణో వసు
నీథ । వసునీథయజ్ఞైర్యజ్ఞై ర్వసునీథ వసునీథయజ్ఞైః । వసునీథేతి వసు-
నీథ । యజ్ఞైరితి యజ్ఞైః॥ ఘృతేన త్వం త్వం ఘృతేన ఘృతేన త్వమ్।
త్వంతనువ స్తనువ స్త్వం త్వం తనువః । తనువో వర్ధయస్వ వర్ధయ
స్వతను వ స్తనువో వర్ధయస్వ । వర్ధయస్వ సత్యాస్సత్యా వర్ధయ
స్వ వర్ధయస్వ సత్యాః । సత్యాస్సన్తు సన్తు సత్యా స్సత్యాస్సన్తు ।
సన్తు యజమానస్య యజమానస్య సన్తు సన్తు యజమానస్య । య
జమానస్య కామాః కామా యజమానస్య యజమానస్య కామాః।
కామా ఇతి కామాః॥

ఘన॥ పునస్త్వా త్వా పునః పునస్త్వాదిత్యా ఆదిత్యాస్త్వా పునః
పునస్త్వా దిత్యాః । త్వాదిత్యా ఆదిత్యా స్త్వా త్వాదిత్యా రుద్రా
రుద్రా ఆదిత్యా స్త్వా త్వాదిత్యా రుద్రాః । ఆదిత్యా రుద్రా రు
ద్రా ఆదిత్యా ఆదిత్యా రుద్రా వసవో వసవో రుద్రా ఆదిత్యాః
ఆదిత్యా రుద్రా వసవః । రుద్రా వసవో వసవో రుద్రా రు
ద్రా వసవస్సగ్ం సంవసవో రుద్రా రుద్రా వసవస్సమ్ ।

వసవస్సగ్ం సంవసశ్రావ సవస్సమిన్ధతా మిన్ధతాగ్ం సంవ
సశ్రావ సవస్స మిన్ధతామ్ । సమిన్ధతా మిన్ధతాగ్ం సగ్ం సమి
న్ధతాప్పునః పునరిన్ధతాగ్ం సగ్ం సమిన్ధతాప్పునః । ఇన్ధతా
ప్పునః పునరిన్ధతా మిన్ధతాప్పు నర్బ్రహ్మాణో బ్రహ్మాణః పునరిన్ధతా
మిన్ధతాప్పునర్బ్రహ్మాణః । పునర్బ్రహ్మాణో బ్రహ్మాణః పునః పునర్బ్ర
హ్మాణో వసుసీథ వసుసీథ బ్రహ్మాణః పునః పునర్బ్రహ్మాణో వసుసీథ ।
బ్రహ్మాణో వసుసీథ వసుసీథ బ్రహ్మాణో బ్రహ్మాణో వసుసీథయజ్ఞై ర్య
జ్ఞైర్వసుసీథ బ్రహ్మాణో బ్రహ్మాణో వసుసీథయజ్ఞైః । వసుసీథయజ్ఞై ర్య
జ్ఞై ర్వసు సీథవసు సీథయజ్ఞైః । వసుసీథేతివసు-సీథ । యజ్ఞై రితియజ్ఞైః ।
ఘృతేన త్వంత్వం ఘృతేన ఘృతేన త్వం తను వ స్తను వ స్త్వం ఘృ
తేన ఘృతేనత్వం తనువః । త్వం తను వ స్తను వ స్త్వంత్వం తనువో
వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ తనువ స్త్వంత్వం తనువో వర్ధయస్వ । తనువో
వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ తనువ స్తనువో వర్ధయస్వ సత్యా స్సత్యా వర్ధ
యస్వ తను వ స్తనువో వర్ధయస్వ సత్యాః । వర్ధయస్వ సత్యా సస
త్యా వర్ధయస్వ వర్ధయస్వ సత్యా స్సన్తు సన్తు సత్యా వర్ధయస్వ వ
ర్ధయస్వ సత్యాస్సన్తు । సత్యాస్సన్తు సన్తు సత్యాస్సత్యాస్సన్తు య
జమానస్య యజమానస్యసన్తు సత్యా స్సత్యా స్సన్తు యజమానస్య ।
సన్తు యజమానస్య యజమానస్య సన్తు సన్తు యజమానస్య కా
మాః కామా యజమానస్య సన్తు సన్తు యజమానస్య కామాః ।

యజమానస్య కామాః కామా యజమానస్య యజమానస్య కా
మాః । కామా ఇతి కామాః॥

పద॥ పునస్త్వాదిత్యా రుద్రా వసవస్సమిన్ధతామిత్యాహ
ఏతా వా ఏతం దేవతా అగ్రే సమైన్ధత తాభిరేవైనగ్ం సమిద్ధే బోధాస
బోధీత్యుపతిష్ఠతే బోధయత్యేవైనం తస్మాత్సుప్త్వా ప్రజాః ప్రబు
ధ్యన్తే యథాస్థానము పతిష్ఠతే తస్మాద్యథా స్థానమ్పశవః పునరే
త్యుపతిష్ఠన్తే॥ శతమానం...తి॥

(౯) మన్త్రః॥ సన్త్వాసిఞ్చామి యజుషా ప్రజామాయుర్ధనఞ్చ॥

పదమ్ । సమితి । త్వా । సిఞ్చామి । యజుషా । ప్రజామితి
ప్ర-జామ్ । ఆయుః । ధనమ్ । చ ॥

క్రమం॥ సన్త్వా । త్వాసిఞ్చామి । సిఞ్చామి యజుషా । య
జుషా ప్రజామ్ । ప్రజామాయుః । ప్రజామితి ప్ర-జామ్ । ఆయుర్ధనమ్
ధనఞ్చ । చేతి చ॥

జటా॥ సన్త్వ త్వాసగ్ం సన్త్వా । త్వాసిఞ్చామి సిఞ్చామిత్వా
త్వాసిఞ్చామి । సిఞ్చామి యజుషా యజుషా సిఞ్చామి సిఞ్చామి య
జుషా । యజుషా ప్రజాం ప్రజాం యజుషా యజుషా ప్రజామ్ । ప్రజా
మాయురాయుః ప్రజాం ప్రజామాయుః । ప్రజామితి । ప్ర-జామ్ । ఆయు
ర్ధనం ధనమాయురాయుర్ధనమ్ । ధనఞ్చ చ ధనం ధనఞ్చ । చేతి చ॥

ఘన । సన్త్వా త్వాసగ్ం సన్త్వా సిఞ్చామి సిఞ్చామిత్వాసగ్ం

సన్త్వాసిఞ్చామి। త్వాసిఞ్చామి సిఞ్చామిత్వా త్వాసిఞ్చామి యజుషా యజుషా సిఞ్చామిత్వాత్వా సిఞ్చామి యజుషా । సిఞ్చామి యజుషా యజుషా సిఞ్చామి సిఞ్చామి యజుషా ప్రజాప్రజాం యజుషా సిఞ్చామి సిఞ్చామి యజుషా ప్రజామ్ । యజుషా ప్రజాం ప్రజాం యజుషా యజుషా ప్రజామాయురాయుః ప్రజాం యజుషా యజుషా ప్రజామాయుః । ప్రజామాయురాయుః ప్రజాప్రజామాయుర్ధనం ధనమాయుః ప్రజాప్రజామాయుర్ధనమ్ । ప్రజామితి ప్ర-జామ్ । ఆయుర్ధనం ధనమాయురాయుర్ధనమ్। ధనఞ్చచధన మాయురాయుర్ధనంచ। దనంచ చధనం ధనంచ । చేతిచ॥

పది॥ శ్రేయోవసీయ ఆయుత్సమ్భూ తమ్భూతమ్ । చిత్రః కేతుః ప్రభానాభాన్సమ్భాన్ । జ్యోతిష్మాగ్ం స్తేజస్వానా తపగ్గ్ంస్తపన్నభితపన్న్ । రోచనో రోచమానశ్శోభనశ్శోభ మానః కల్యాణః॥

(౧౦) సం॥ ఓజసేజుహెహాం మ్యేజ్జో విదస్యో జోమ్మామాహా స్సీన్మాహామోజో హాసిష్ఠం మామామోజో హాసీత్సూర్య భ్రాజస్వి భ్రాజస్వీత్వం దేవేషు భూయాభ్రాజస్వంతం మామాయుష్మంతం వర్చస్వంతంమనుష్యేషు కురువాయోశ్చత్వా పాంచభ్రాజసేజుహెహామి సువర్విదసి సువర్మామాహా స్సీన్మాహగ్ం సువర్హాసిష్ఠం మామాగ్ం సువర్హాస్సీన్మయి మేధాంమ్మయి ప్రజాంమయ్యగ్నిస్తే జోదధాతుమయి మేధాంమయి ప్రజాంమయీంద్ర ఇంద్రియం దధాతుమయి మేధాంమయి ప్రజాంమయి సూర్యోభ్రాజో దధాతు॥

పది॥ మేధా దేవీజుషమాణాన ఆగాద్విశ్వా చీభద్రాసు మన్య మానా। త్వయా జుష్టానుదమానాదురుక్తాన్బృహద్వదేమ విదథేసువీరాః। త్వయాజుష్ట ఋషిర్భవతి దెవిత్వయా బ్రహ్మాగతశ్రీరుతత్వయా। త్వయాజుష్టశ్చిత్రం విందతేవసు సానోజుష స్వద్రవిణోనమేధే। మేధాంమ ఇంద్రో దధాతు మేధాం దేవీసరస్వతీ। మేధాంమే అశ్వినావు భావాధత్తాం పుష్కరస్రజా। అప్సరాసుచయా మేధాగంధర్వేషుచ యన్మనః। దైవీంమేధా సరస్వతీ సామాం మేధాసు రభిర్జుషతాగ్ స్వాహా। ఆమాంమేధాసు రభిర్విశ్వరూపాహిరణ్యవర్ణా జగతీ జగమ్యా। ఊర్జస్వతీ పయసా పిన్వమానాసామాంమేధాసు ప్రతీకాజుషం తామ్। మయిమేధాం మయిప్రజాం మయ్యగ్ని స్తేజో దధాతు। మయిమేధాం మయిప్రజాం మయీంద్ర ఇంద్రియం దధాతుమయి మేధాంమయి ప్రజాంమయి సూర్యోభ్రాజో దధాతు॥ శతమానం...తి॥

(౧౧) సం॥ ప్రజాకామా అచిన్వత తతోవైతే సహస్రగం సహస్రం పుత్రాన విందంత ప్రథతే ప్రజయా పశుభిస్తాం మాత్రామాప్నోతి యాంతే గచ్ఛన్ యఏవం విద్వానే తమగ్నిం చినుతే॥

పది॥ ప్రజాకామా ఇతిప్రజాకామాః। అచిన్వత। తతః। వై। తే। సహస్రగం సహస్రమితి సహస్రం-సహస్రం। పుత్రాన్। అవిందంత। ప్రథతే। ప్రజయేతి-ప్ర-జయా। పశుభిరితి పశు-భిః। తాం।

మాత్రాం। ఆప్నోతి। యాం-తే అగచ్ఛన్। యః। ఏవం। విద్వాన్। ఏతం। అగ్నిం। చినుతే॥

క్రమం॥ ప్రజాకామా అచిన్వత। ప్రజాకామా ఇతిప్రజా-కామాః। అచిన్వతతతః। తతో వై। వై తే। తేసహస్రగ్ం సహస్రం-సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్। సహస్రగ్ం సహస్రమితి సహస్రం। సహస్రం। పుత్రానవిందంత। అవిందంత ప్రథతే। ప్రథతే ప్రజయా। ప్రజయాపశుభిః। ప్రజయేతి ప్ర జయా। పశుభిస్తాం। పశుభిరితి పశు-భిః। తాంమాత్రాం। మాత్రా మాప్నోతి। ఆప్నోతియాం। యాంతే। తేగచ్ఛన్। అగచ్ఛన్యః। యఏవం। ఏవంవిద్వాన్। విద్వానేతం। ఏతమగ్నిం। అగ్నించినుతే। చినుత ఇతిచినుతే।

జట॥ ప్రజాకామా అచిన్వతా చిన్వత ప్రజాకామాః ప్రజాకామా అచిన్వత। ప్రజాకామా ఇతిప్రజా-కామాః। అచిన్వత తత స్తతో చిన్వతా చిన్వత తతః। తతో వై వై తత స్తతో వై। వై తేతే వై వై తే। తేసహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రంతేతే సహస్రగ్ం సహస్రం। సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్పుత్రాన్త్సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం। సహస్రగ్ం సహస్రంపుత్రాన్। సహస్రగ్ం సహస్రమితిసహస్రం సహస్రం। పుత్రాన విందంతా విందంత పుత్రాన్పుత్రానవిందంత। అవిందంత ప్రథతే ప్రథతే విందంతా విందంత ప్రథతే। ప్రథతే ప్రజయా ప్రజయా ప్రథతే ప్రథతే ప్రజయా। ప్రజయా పశుభిః పశుభిః ప్రజయా ప్రజయా పశుభిః। ప్రజయేతి ప్ర-జయా।

పశుభిస్తాంతాం పశుభిః పశుభిస్తాం । పశుభిరితి పశు-భిః । తాంమా
త్ర్యాం మాత్రాం తాం తాం మాత్రాం । మాత్రామాప్నోత్యా
ప్నోతి మాత్రాం మాత్రాం మాప్నోతి ఆప్నోతియాం యామా
ప్నోత్యాప్నోతియాం । యాంతేతే యాం యాంతే । తేగచ్ఛన్న
గచ్ఛంతేతే గచ్ఛన్ ।। అగచ్ఛన్ యో యోగచ్ఛన్న గచ్ఛన్ యః ।
యఏవమేవంయో యఏవం । ఏవంవిద్వాన్ విద్వానేవ మేవం వి
ద్వాన్ । విద్వానేతమేతం విద్వాన్ విద్వానేతం । ఏతమగ్ని మగ్ని
మేత మేత మగ్నిం । అగ్నిం చినుతే చినుతేగ్ని మగ్ని చినుతే ।
చినుత ఇతి చినుతే॥

ఘన॥ ప్రజాకామా అచిన్వతా చిన్వత ప్రజాకామాః ప్రజా
కామా అచిన్వత తత స్తతో చిన్వతప్రజాకామాః ప్రజాకామా అచి
న్వత, తతః । ప్రజాకామా ఇతి ప్రజా-కామాః । అచిన్వత తత స్తతో
చిన్వతా చిన్వత తతో వై వైతతో చిన్వతా చిన్వత తతో వై । తతో
వై వైతత స్తతో వై తేతే వైతత స్తతో వైతే । వైతేతే వై వైతే స
హస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రం తే వై వైతే సహస్రగ్ం
సహస్రం । తేసహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రంతేతే
సహస్రగ్ం సహస్రంపుత్రాన్ పుత్రాన్త్సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహ
స్రగ్ం సహస్రంతేతే సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్ । సహస్రగ్ం
సహస్రం పుత్రాన్ పుత్రాన్త్సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం సహస్రగ్ం స
హస్రం పుత్రాన విందంతా విందంతపుత్రాన్త్సహస్రగ్ంసహస్రగ్ం

సహస్రగ్ం సహస్రం పుత్రాన్ విందంత । సహస్రగ్ం సహస్రమితి
సహస్రం। సహస్రం। పుత్రాన్ విందంతా విందంత పుత్రాన్ పుత్రా
న్ విందంత ప్రథతే ప్రథతే విందంత పుత్రాన్పుత్రాన్ విందంత ప్ర
థతే అవిందంత ప్రథతే ప్రథతే విందంతా విందంత ప్రథతే ప్రజ
యా ప్రజయా ప్రథతే విందంతా విందంత ప్రథతే ప్రజయా। ప్రథతే
ప్రజయా ప్రజయా ప్రథతే ప్రథతే ప్రజయా పశుభిః పశుభిః ప్రజయా
ప్రథతే ప్రథతే ప్రజయా పశుభిః। ప్రజయా పశుభిః పశుభిః ప్రజయా
ప్రజయా పశుభిస్తాంతాం పశుభిః ప్రజయా ప్రజయా పశుభిస్తాం।
ప్రజయేతి ప్రజయా। పశుభి స్తాంతాం పశుభిః పశుభిస్తాంమాత్రాం
మాత్రాంతాం పశుభిః పశుభిస్తాం మాత్రాం। పశుభిరితి పశు-భిః।
తాంమాత్రాం మాత్రాం తాంతాం మాత్రా మాప్నోత్యాప్నో
తి మాత్రాం తాంతాం మాత్రా మాప్నోతి। మాత్రామాప్నో
త్యాప్నోతి మాత్రాం మాత్రా మాప్నోతియాం యామాప్నోతి
మాత్రాం మాత్రా మాప్నోతియాం। ఆప్నోతియాం యామా
ప్నోత్యాప్నోతియాంతేతే యామాప్నోత్యాప్నోతియాంతే।
యాంతేతే యాంయాంతే గచ్ఛన్న గచ్ఛన్తే యాంయాం తేగచ్ఛాన్।
తేగచ్ఛన్న గచ్ఛన్తే తేగచ్ఛాన్యో యోగచ్ఛన్తే తేగచ్ఛాన్యః।
అగచ్ఛాన్యో యోగచ్ఛన్న గచ్ఛాన్ యఏవమేవం యోగచ్ఛన్న
గచ్ఛాన్ యఏవం। యఏవమేవంయోయఏవం విద్వాన్విద్వానే

వం యో యఏవం విద్వాన్ । ఏవం విద్వాన్విద్వా నైవమేవం విద్వా నైతమేతం విద్వా నైవమేవం విద్వానైతం । విద్వానైత మేతం విద్వా న్విద్వా నైతమగ్ని మగ్నిమేతం విద్వా న్విద్వా నైతమగ్నిం । ఏతమ గ్ని మగ్నిమేత మేతమగ్నిం చినుతె చినుతేగ్ని మేతమేత మగ్నిం చినుతె। అగ్నిం చినుతె చినుతేగ్ని మగ్నిం చినుతె । చినుతఇతిచి-నుతె॥

పద॥ ప్రాంగ్త్రహాంణ్యేష్ట్వా యజతె । ఇమాం జనతాగ్ం సం గృహ్ణానేతి । ద్వాదశారత్ని రశనాభవతి । ద్వాదశమాసాస్సంవత్స రః । సంవత్సరమే వావరుంధే । ప్రాంజీభవతి । ఊర్గ్వైమూంజాః । ఊర్జమేవావరుంధే । చిత్రానక్షత్రం భవతి । చిత్రంవా ఏతత్కర్మ । యదశ్వమేధస్సమృద్ధ్యై॥ శతమానం...తి॥

౧౨॥ సగ్ంహితా॥ఓషధయస్సంవదంతె సోమేన సహరాజ్ఞా। య స్మైకరోతి । బ్రాహ్మణ స్తగ్ం రాజన్పారయామసి॥

పదం॥ ఓషధయః । సమితి । వదంతె । సోమేనసహ । రాజ్ఞా। య స్మై । కరోతి । బ్రాహ్మణః । తం । రాజన్ పారయామసి॥

క్రమః॥ ఓషధయస్సం। సంవదంతె। వదంతె సోమేన । సోమే నసహ । సహరాజ్ఞా । రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా ॥ య స్మైకరోతి । కరోతిబ్రా హ్మణః । బ్రాహ్మణ స్తం । తగ్ంరాజన్ ! రాజన్నార్పయామసి । పార యామసీతి పారయామసి ॥

జటా॥ ఓషధయస్సగ్ం సమోషధయ ఓషధయస్సం । సంవ దంతె వదతె సగ్ంసంవదంతె । వదంతె సోమేన సోమేనవదంతె

వదంతే సోమేన । సోమేన సహాసహ సోమేన సోమేనసహ। సహారాజ్ఞా రాజ్ఞాసహ సహరాజ్ఞా । రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా । యస్మైకరోతి కరోతి యస్మై యస్మైకరోతి । కరోతి బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణః కరోతి కరోతి బ్రాహ్మణః । బ్రాహ్మణస్తంతం బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణస్తం। తగ్ంరాజన్ రాజన్ తం తగ్ంరాజన్। రాజన్పారయామసి పారయామసి రాజన్పారయామసి। పారయామసీతి పారయామసి॥ శతమానం...తి॥

౧౩॥ ఏతాఅసదన్త్సుకృతస్యలోకే తావిష్ణోపాహి। పాహియజ్ఞమ్। పాహియజ్ఞపతిమ్ పాహిమాంయజ్ఞనియమ్॥

పదము.

ఏతాః । అసదన్ । సుకృతస్యేతిసు-కృతస్య । లోకే। తాః। విష్ణో ఇతి । పాహి। పాహి । యజ్ఞమ్ । పాహి। యజ్ఞపతిమితియజ్ఞ-పతిమ్। పాహి । మామ్ । యజ్ఞనియమితియజ్ఞ-నియమ్॥

క్రమము.

ఏతా అసదన్ । అసదన్త్సుకృతస్య । సుకృతస్యలోకే । సుకృతస్యేతిసు-కృతస్య। లోకేతాః।తావిష్ణో । విష్ణోపాహి । విష్ణోఇతి విష్ణో। పాహి పాహి । పాహి యజ్ఞమ్ । యజ్ఞమ్పాహి । పాహియజ్ఞపతిమ్। యజ్ఞపతిమ్పాహి । యజ్ఞపతిమితియజ్ఞ-పతిమ్ । పాహిమామ్। మాంయజ్ఞనియమ్ । యజ్ఞనియమితి యజ్ఞ-నియమ్॥

జటా.

ఏతా అసదన్నసదన్నేతా ఏతా అసదన్। అసదన్త్సుకృతస్య సుకృతస్యా సదన్న సదన్త్సుకృతస్య। సుకృతస్యలోకే లోకే సుకృతస్య సుకృతస్యలోకే। సుకృతస్యేతిసు-కృతస్య। లోకేతాస్తా లోకేలోకేతాః। తావిష్ణో విష్ణోతాస్తావిష్ణో। విష్ణోపాహి పాహివిష్ణో విష్ణోపాహి। విష్ణోఇతి విష్ణో। పాహి పాహి పాహి పాహి పాహి పాహి। పాహియజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహి పాహియజ్ఞమ్। యజ్ఞమ్పాహి పాహి యజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహి। పాహియజ్ఞ పతింయజ్ఞ పతింపాహి పాహియజ్ఞపతిమ్। యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహియజ్ఞపతిం యజ్ఞపతిమ్పాహి। యజ్ఞపతి మితియజ్ఞ-పతిమ్। పాహిమామ్మామ్పాహి పాహిమామ్। మాంయజ్ఞనియం యజ్ఞనియం మాంమాం యజ్ఞనియమ్। యజ్ఞనియమితియజ్ఞ-నియమ్॥

ఘన.

ఏతా అసదన్నసదన్నేతా ఏతా అసదన్త్సుకృతస్య సుకృతస్యా సదన్నేతా ఏతా అసదన్త్సుకృతస్య। అసదన్త్సుకృతస్య సుకృతస్యా సదన్న సదన్త్సుకృతస్య లోకేలోకేసుకృతస్యా సదన్నసదన్త్సుకృతస్య లోకే। సుకృతస్య లోకేలోకేసుకృతస్య సుకృతస్యలోకే తాస్తాలోకే సుకృతస్య సుకృతస్య లోకేతాః। సుకృతస్యేతిసు-కృతస్య। లోకేతాస్తా లోకే లోకేతా విష్ణోవిష్ణోతాలోకే లోకే

తావిష్ణో । తావిష్ణోవిష్ణోతాస్త్వావిష్ణో పాహిపాహి విష్ణోతాస్త్వా విష్ణోపాహి । విష్ణోపాహిపాహివిష్ణోవిష్ణోపాహి పాహిపాహి పాహివిష్ణో విష్ణో పాహిపాహి । విష్ణోఇతివిష్ణో । పాహిపాహి పాహిపాహిపాహి పాహి యజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహిపాహి పాహిపాహి యజ్ఞమ్। పాహియజ్ఞంయజ్ఞమ్పాహి పాహియజ్ఞ మ్పాహి పాహియజ్ఞ మ్పాహిపాహియజ్ఞమ్పాహి । యజ్ఞమ్పాహిపాహియజ్ఞం యజ్ఞమ్పాహియజ్ఞపతిం యజ్ఞపతిమ్పాహియజ్ఞంయజ్ఞమ్పాహి యజ్ఞపతిమ్। పాహియజ్ఞ పతిం యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహియజ్ఞ పతిమ్పాహి పాహియజ్ఞపతి మ్పాహిపాహి యజ్ఞపతిమ్పాహి । యజ్ఞపతిమ్పాహి పాహి యజ్ఞపతిం । యజ్ఞపతిమ్పాహి మామ్మామ్పాహి యజ్ఞపతిమ్ యజ్ఞపతిం పాహిమామ్ । యజ్ఞపతిమితియజ్ఞ-పతిమ్। పాహిమామ్మామ్పాహిపాహిమాం యజ్ఞనియంయజ్ఞని యమ్మామ్పాహిపాహిమాం యజ్ఞనియమ్ । మాం యజ్ఞ నియంయజ్ఞ నియమ్మాంమాం యజ్ఞనియమ్ । యజ్ఞనియమితి యజ్ఞ-నియమ్ ॥

బ్రాహ్మణమ్.

ఏతా అసదన్థ్సుకృతస్య లోకఇత్యాహ । సత్యంవైసుకృతస్యలోకః । సత్యఏవైనాస్సుకృతస్య లోకేసాదయతి । తావిష్ణోపాహీత్యాహ । యజ్ఞోవైవిష్ణుః । యజ్ఞస్యధృత్యై పాహియజ్ఞంపాహి యజ్ఞపతిం పాహిమాంయజ్ఞనియమిత్యాహ । యజ్ఞాయయజమానాయాత్మనే । తేభ్యఏవాశిషమాశాస్తేనార్త్యై ॥ శతమానం...తి॥

౧౮॥ కదాచన స్తరీరసి నేన్ద్రసశ్చసిదాశుషే।ఉపోపేన్నుమఘవన్ భూయఇన్నుతేదానం దేవస్యపృచ్యతే । ఉపయామగృహీతోఽస్యాదిత్యేభ్యస్త్వా। కదాచనప్రయుచ్ఛస్యుభే నిపాసిజన్మనీ । తురీయాదిత్యసవనంత ఇన్ద్రియమాతస్థావమృతందివి । యజ్ఞోదేవానాం ప్రత్యేతి సుమ్నమాదిత్యాసోభవతామృడయన్తః । ఆవోఽర్వాచీసుమతిర్వవృత్యాదగంహోశ్చిద్యావరివోవిత్తరాసత్ । వివస్వఆదిత్యై షతేసోమపీథస్తె నమన్దస్వాతే నతృప్యతృప్యాస్మతేవయంతర్పయితారో యాదివ్యావృష్టిస్తయాత్వాశ్రీణామి॥

పదము.

కదా । చన । స్తరీః । అసి । న । ఇంద్ర । సశ్చసి । దాశుషే । ఉపోపేత్యుప - ఉప । ఇత్ । ను । మఘవన్నితిమఘ - వన్। భూయః । ఇత్ । ను । తే । దానమ్ । దేవస్య । పృచ్యతే । ఉపయామ గృహీతఇత్యుపయామ-గృహీతః । అసి । ఆదిత్యేభ్యః । త్వా । కదా । చన । ప్రేతి । యుచ్ఛసి । ఉభఇతి । నీతి । పాసి । జన్మనీఇతి । తురీయ । ఆదిత్య । సవనమ్ । తే । ఇంద్రియమ్ । ఏతి । తస్థౌ । అమృతమ్ । దివి । యజ్ఞః । దేవానామ్ । ప్రతీతి । ఏతి । సుమ్నమ్ । ఆదిత్యాసః । భవత । మృడయన్తః । ఏతి । వః । అర్వాచీ సుమతిరితిసు.మతిః । వవృత్యాత్ । అగంహోః । చిత్ । యా । వరివోవిత్తరేతివరివోవిత్-తరా । అసత్ । వివస్వః । ఆదిత్య ।

ప్రపః । త్తే । స్తోమప్రీథ ఇతిసోమ-ప్రీథః । తెన । మందస్వ । తెన । తృ
ప్య । తృప్యాస్మ । తెవయం । తర్పయితారః । యా । దివ్యా । వృష్టిః ।
తయా । త్వా । శ్రీణామి ॥

కర్మము.

కదాచన । చన స్తరీః । స్తరీరసి । అసిన, । నేంద్ర । ఇంద్రస
శ్చసి । సశ్చసిదాశుషే । దాశుషఇతిదాశుషే । ఉపో పేత్ । ఉపో
పేత్యుప-ఉప । ఇన్ను । నుమఘవన్ । మఘవన్భూయః । మఘవన్నితి
మఘ-వన్ । భూయఇత్ । ఇన్ను । నుతే । తెదానమ్ । దానందేవ
స్య । దేవస్యపృచ్యతే ॥ పృచ్యత ఇతిపృచ్యతే । ఉపయామగృహీ
తోసి । ఉపయామగృహీత ఇత్యుపయామ-గృహీతః । అస్యాదిత్యే
భ్యః । ఆదిత్యేభ్యస్త్వా । త్వేతిత్వా । కదాచన । చనప్ర । ప్రయుచ్ఛ
సి । యుచ్ఛస్యుభే । ఉభేని । ఉభేఇత్యుభే । నిపాసి । పాసిజన్మనీ । జ
న్మనీఇతిజన్మనీ । తురీయాదిత్య । ఆదిత్యసవనం । సవనన్తే । తఇంద్రియ
మ్ । ఇంద్రియమా । ఆతస్థౌ । తస్థావమృతమ్ । అమృతందివి । దివీతి
దివి । యజ్ఞో దేవానామ్ । దేవానాంప్రతి । ప్రత్యేతి । ఏతిసుమ్నమ్ ।
సుమ్నమాదిత్యాసః । ఆదిత్యాసోభవత । భవతామృడయన్తః । మృ
డయన్త ఇతిమృడయన్తః । ఆవః । వోర్వాచీ । అర్వాచీసుమతిః ॥ సు
మతిర్వవృత్యాత్ । సుమతిరితిసు-మతిః । వవృత్యాదగ్ంహోః । అగ్ం
హోశ్చిత్ । చిద్యా । యావరివోవిత్తరా । వరివోవిత్తరాసత్ । వరి

వ్యోవిత్త శేతివరివ్యోవిత్-త్రా। అస్తదిత్యసత్ । వివస్వఆదిత్య। ఆది త్యైషః। ఏష తే। తేస్సోమపీథః। స్సోమపీథస్తేన । స్సోమపీథఇతిసోమ- పీథః। తేనమందస్వ। మందస్వతేన । తేనతృప్య। తృప్యత ఏప్యాస్మ। తృప్యాస్మతే। తేవయం। వయంతర్పయితారః। తర్పయితారోయా యాద్దివ్యా। దివ్యావృష్టిః। వృష్టిస్త యా। తయాత్వా। త్వాశ్రీణా మి। శ్రీణామీతి శ్రీణామి ॥

జటా.

కదాచనచసకదాకదాచన। చనస్తరీ స్తరీశ్చనచన స్తరీః। స్తరీ రస్యసి స్తరీ స్తరీరసి। అసినవాస్యసిన। నేందేంద్రో నసేంద్ర। ఇంద్రస శ్చసిసశ్చసీంద్రేంద్రసశ్చసి। సశ్చసిదా శుషేదాశుషే సశ్చసిసశ్చ సిదాశుషే। దాశుషఇతిదాశుషే। ఉపోపేదిదు పోపోపోపేత్। ఉపోపేత్యుప-ఉప। ఇన్నున్విదిన్ను। నుమఘ వన్మఘువన్నుమఘ వన్। మఘవన్భూయోభూయోమఘవన్మఘవన్భూయః। మఘవన్ని తిమఘ-వన్। భూయఇదిద్భూయోభూయఇత్। ఇన్నున్విదిన్ను। ను తే తేను నుతే। తేదానందానం తేతేదానం। దానం దేవస్యదేవస్య దానందానం దేవస్య। దేవస్యపృచ్యతేపృచ్యతే దేవస్యదేవస్యపృచ్య తే। పృచ్యతఇతిపృచ్యతే। ఉపయామగృహీతో స్యస్యుపయామ గృహీత ఉపయామ గృహీతోసి।ఉపయామగృహీత ఇత్యుపయామ- గృహీతః। అస్యాదిత్యేభ్య ఆదిత్యేభ్యోస్యస్యాదిత్యేభ్యః। ఆదిత్యే భ్యస్త్వాత్వా ఆదిత్యేభ్య ఆదిత్యేభ్యస్త్వా। త్వేతిత్వా। కదాచనచసక

దాశ్ దాశ్ చన। చసప్రిపృచ్ఛ నచనప్రి। పరియుచ్ఛసియుచ్ఛసి ప్రప్ర యుచ్ఛసి। యుచ్ఛస్యుభేఉభేయుచ్ఛసి యుచ్ఛస్యుభే। ఉభేనిన్యుభేఉభే ని। ఉభేఇత్యుభే। నిపాసిపాసినినిపాసి। పాసిజన్మనీజన్మనిపాసిపాసి జన్మనీ। జన్మనీఇతిజన్మనీ। తుకీయాది త్యాదిత్యతుకీయతుకీయాదిత్య। ఆదిత్యసవనగ్ంసవనమాదిత్యాదిత్యసవనం। సవనంతే తేసవనగ్ం సవనంతే। తఇన్ద్రియమిన్ద్రియంతేతఇన్ద్రియం। ఇన్ద్రియమిన్ద్రి యమిన్ద్రియమా। ఆతస్థాతస్థా నాతస్థా। తస్థావమృత మమృతంత స్థాతస్థావమృతమ్। అమృతం దివిదివ్యమృత మమృతందివి। దివీతిదివి। యజ్ఞోదేవానాం దేవానాం యజ్ఞోయజ్ఞో దేవానాం। దేవానాంప్రతి ప్రతిదేవానాం దేవానాంప్రతి। ప్రత్యేత్యేతిప్రతిప్రత్యేతి। ఏతిసుమ్నగ్ం సుమ్నమేత్యేతి సుమ్నం। సుమ్నమాదిత్యాస ఆదిత్యాసస్సుమ్నగ్ం సుమ్నమాదిత్యాసః। ఆదిత్యాసోభవత భవతాదిత్యాస ఆదిత్యాసోభ వత। భవతామృడయన్తో మృడయన్తోభవతభవతా మృడయన్తః। మృడయన్త ఇతిమృడయన్తః। ఆవ ఆవః। వోర్వాచ్యర్వాచీవ ఆవో ర్వాచీ। అర్వాచీసుమతిః సుమతిరర్వాచ్యర్వాచీసుమతిః। సుమతిర్వవృ త్యాద్వవృత్యాత్సుమతిస్సుమతిర్వవృత్యాత్। సుమతిరితిసు-మతిః। వవృత్యాదగ్ంహోరగ్ంహోర్వవృత్యాద్వవృత్యాదగ్ంహోః। అగ్ంహోశ్చిచ్చిదగ్ంహోరగ్ంహోశ్చిత్। చిద్యాయాచిచ్చి ద్యా। యావరివోవిత్తరావరివోవిత్తరాయా యావరివోవిత్తరా। వరి

వ్రావిత్తరాసదసద్వరివ్రావిత్తరావరివ్రావిత్తరాసత్ । వరివ్రావిత్త రేతివరివ్రావిత్-త్తరా । అసదిత్యసత్ । వివస్వ ఆదిత్యాదిత్యవివస్వో వివస్వ ఆదిత్య । ఆదిత్యైష ఏష ఆదిత్యాదిత్యైషః । ఏష తేతఏషఏష తే । తేసోమపీథస్సోమపీథస్తే తేసోమపీథః । సోమపీథ స్తేస తేసస్సోమ పీథస్సోమపీథ స్తేస । సోమపీథ ఇతి సోమ-పీథః । తేనమందస్వమంద స్వ తేన తేన మందస్వ । మందస్వ తేన తేన మందస్వ మందస్వ తేన । తేనతృప్యతృప్య తేన తేనతృప్య । తృప్యతృప్యాస్మతృప్యాస్మ తృప్యతృప్యతృప్యాస్మ । తృప్యాస్మ తేతే తృప్యాస్మతృప్యాస్మతే । తేవయంవయం తే తేవయమ్ । వయంతర్పయితారస్త ర్పయితారోవ యంవయంతర్పయితారః । తర్పయితారోయాయాతర్పయితార స్తర్ప యితారోయా । యాదివ్యాదివ్యాయాయాదివ్యా । దివ్యావృష్టిర్వృ ష్టిర్దివ్యాదివ్యావృష్టిః । వృష్టిస్తయాతయావృష్టిర్వృష్టిస్తయా । త యాత్వాత్వాతయాతయాత్వా । త్వాశ్రీణామిశ్రీణామిత్వాత్వా శ్రీ ణామి । శ్రీణామీతి శ్రీణామి ॥

ఘ న.

కదాచనచన కదాకదా చన స్తరీ స్తరీశ్చనకదాకదాచన స్తరీః । చన స్తరీ స్తరీశ్చ నచన స్తరీరస్యసి స్తరీశ్చనచన స్తరీరసి । స్తరీరస్యసి స్తరీ స్తరీరసినవాసి స్తరీ స్తరీరసిన । అసినవాస్యసి నేంద్రేంద్రనాస్య సినేంద్ర । నేంద్రేంద్రన నేంద్రసశ్చసి సశ్చసీంద్రన నేంద్రసశ్చసి । ఇం

ద్రదసశ్చసిసశ్చసీంద్రేంద్రదసశ్చసిద్దాశుషే.ద్దాశుషేసశ్చసీం దేన్ద్రదసశ్చసి
ద్దాశుషే।సశ్చసిద్దాశుషే ద్దాశుషేసశ్చసిసశ్చసిద్దాశుషే।ద్దాశుష ఇతి
ద్దాశుషే । ఉప్తో పేదిదునుప్తో పెప్తో పెన్ను న్వ్యేనుప్తో పెప్తో పెన్ను । ఉప్తో
పేత్యుప-ఉప ఇన్ను న్విదిన్ను మఘవన్మఘవన్నిదిన్ను మఘవన్ । నుమ
ఘవన్మఘవన్ను నుమఘవన్మూభయోభూయో మ్మఘవన్ను ను మఘవ
న్మూభయః। మఘవన్మూభయోభూయోమఘవన్మఘవన్మూభయ ఇదిదూభ
యోమఘవన్మఘవన్మూభయ ఇత్ । మఘవన్నితి మఘ-వన్ । భూయ
ఇదిదూభయోభూయ ఇన్ను న్విదూభయోభూయ ఇన్ను । ఇన్ను న్విది
న్ను తే తే న్విదిన్ను తే । ను తే తే నను తే దానం దానం తే నను తే దా
నం । తే దానం దానం తే తే దానం దైవస్య దైవస్య దానం తే తే దానం
దైవస్య । దానం దైవస్య దైవస్య దానం దానం దైవస్య పృచ్యతే పృచ్య
తే దైవస్య దానం దానం దైవస్య పృచ్యతే । దైవస్య పృచ్యతే పృచ్యతే
దైవస్య దైవస్య పృచ్యతే । పృచ్యత ఇతి పృచ్యతే। ఉపయామగృహీతో
స్యస్యుపయామగృహీత ఉపయామగృహీతో స్యాదిత్యేభ్య ఆదిత్యే
భ్యో స్యుపయామగృహీత ఉపయామగృహీతో స్యాదిత్యేభ్యః। ఉప
యామగృహీత ఇత్యుప యామ-గృహీతః । అస్యాదిత్యేభ్య ఆదిత్యే
భ్యో స్యస్యాదిత్యే భ్యస్త్వా త్వాదిత్యేభ్యో స్యస్యాదిత్యేభ్యస్త్వా॥ ఆది
త్యేభ్యస్త్వా త్వాదిత్యేభ్య ఆదిత్యేభ్యస్త్వా॥ త్వేతి త్వా॥ కదా చన చ
న కదా క దా చన ప్ర ప్ర చన కదా క దా చన ప్ర। చన ప్ర ప్ర చన చన ప్రే

యుచ్ఛసియుచ్ఛసిప్రచ్ఛన చ్ఛన ప్రయుచ్ఛసి । ప్రయుచ్ఛసియుచ్ఛసిప్రప్ర
యుచ్ఛస్యుభేఉభయుచ్ఛసిప్రప్రయుచ్ఛస్యుభే । యుచ్ఛస్యుభేఉభే
యుచ్ఛసియుచ్ఛస్యుభేనిన్యుభేయుచ్ఛసి యుచ్ఛస్యుభేని॥ ఉభేనిన్యుభే
ఉభేని పాసిపాసిన్యుభేఉభేనిపాసి । ఉభేఇత్యుభే । నిపాసిపాసినినిపాసి
జన్మనీజన్మనీ పాసినినిపాసిజన్మనీ॥ పాసిజన్మనీజన్మనీ పాసిపాసిజన్మనీ ।
జన్మనీఇతిజన్మనీ॥ తురీయాదిత్యాదిత్యతురీయతురీయాదిత్యసవనగ్ం సవ
నమాదిత్యతురీయతురీయాదిత్యసవనం । ఆదిత్యసవనగ్ం సవనమాది
త్యాదిత్యసవనం తేతేసవనమాదిత్యాదిత్యసవనం తే । సవనం తేతేసవ
నగ్ం సవనం త ఇంద్రియమింద్రియంతే సవనగ్ం సవనంత ఇంద్రియం । తే
ఇంద్రియమింద్రియం తేత ఇంద్రియమింద్రియం తే ఇంద్రియమా ।
ఇంద్రియమింద్రియమింద్రియ మాతస్థాతస్థావేంద్రియమింద్రియమా
తస్థౌ । ఆతస్థాతస్థావాతస్థావమృత మమృతంతస్థావాతస్థావమృతం ।
తస్థావమృతమమృతం తస్థౌతస్థావమృతం దివి దివ్యమృతం తస్థౌతస్థావ
మృతం దివి । అమృతందివి దివ్యమృత మమృతందివి । దివీతి
దివి । యజ్ఞో దేవానాం దేవానాం యజ్ఞో యజ్ఞో దేవానాం ప్రతి
ప్రతి దేవానాం యజ్ఞో యజ్ఞో దేవానాం ప్రతి॥ దేవానాం ప్రతిప్రతి దేవా
నాం దేవానాం ప్రత్యే త్యేతి ప్రతి దేవానాం దేవానాం ప్రత్యేతి ।
ప్రత్యేత్యేతి ప్రతి ప్రత్యేతిసుమ్నగ్ం సుమ్నమేతి ప్రతి ప్రత్యేతిసుమ్న
మ్ । ఏతిసుమ్నగ్ం సుమ్నమేత్యేతిసుమ్నమాదిత్యాస ఆదిత్యాస

స్సుమ్నమే త్యేతి సుమ్నమాదిత్యాసః। సుమ్నమాదిత్యాస ఆదిత్యా
సస్సుమ్నగ్ం సుమ్నమాదిత్యాసోభవత భవతాదిత్యాసస్సుమ్నగ్ం
సుమ్నమాదిత్యాసోభవత। ఆదిత్యాసో భవతభవతా దిత్యాస
ఆదిత్యాసోభవతా మృడయంతో మృడయంతో భవతాదిత్యాస
ఆదిత్యాసోభవతా మృడయంతః। భవతా మృడయంతో మృడ
యంతో భవతభవతా మృడయంతః॥ మృడయన్త ఇతిమృడయం
తః॥ ఆవ్వోవఅర్వాచ్యర్వాచీవ ఆవ్వోర్వాచీ। అర్వాచ్యర్వా
చీవ్వో అర్వాచీసుమతి స్సుమతిరర్వాచీవ్వో అర్వాచీసుమతిః।
అర్వాచీ సుమతిస్సుమతిర ర్వాచ్యర్వాచీ సుమతిర్వవృత్యాద్వవృ
త్యాత్సుమతిరర్వాచ్యర్వాచీసుమతిర్వవృత్యాత్॥ సుమతిర్వవృత్యా
ద్వవృత్యాత్సుమతిస్సుమతిర్వ వృత్యాదగ్ంహోరగ్ంహోర్వ
వృత్యాత్సుమతిస్సుమతిర్వవృత్యాదగ్ంహోః। సుమతిరితిసు-మతిః।
వవృత్యాదగ్ంహో అగ్ంహోర్వవృత్యాద్వవృత్యాదగ్ంహో
శ్చిచ్చిదగ్ంహోర్వవృత్యాద్వవృత్యాదగ్ంహోశ్చిత్। అగ్
హోశ్చిచ్చిదగ్ంహోరగ్ం హోశ్చిద్యాద్యాయాచిదగ్ంహోరగ్
హోశ్చిద్యా। చిద్యాయాచిచ్చిద్యా వరివో విత్తరావరివో విత్త
రాయాచిచ్చిద్యావరివో విత్తరా। యావరివో విత్తరావరివో విత్త
రాయాయావరివో విత్తరాసదసద్వరివో విత్తరాయాయావరివో
విత్తరాసత్। వరివో విత్తరాసద సద్వరివో విత్తరావరివో విత్త రా

సత్ । వరివోవిత్తర ఇతి వరివోవిత్-తరా । అసదిత్యసత్ । వివస్వ
ఆదిత్యాదిత్య వివస్వో వివస్వ ఆదిత్యైష ఏష ఆదిత్య వివస్వో వివస్వ ఆది
త్యైషః । ఆదిత్యైష ఏషః ఆదిత్యాదిత్యైష తే తవ ఏష ఆదిత్యాదిత్యైష తే ।
ఏష తే తవ ఏష ఏష తే సోమ పీథస్సోమపీథ స్త ఏష ఏష తే సోమపీథః । తే సో
మపీథస్సోమపీథ స్తే తే సోమపీథ స్తేన తేన సోమపీథస్తే తే సోమపీథ స్తేన
సోమపీథ స్తేన తేన సోమపీథస్సోమపీథ స్తేన మందస్వ మందస్వ తేన సో
మపీథస్సోమ పీథ స్తేన మందస్వ సోమపీథ ఇతి సోమ పీథః ॥ తేన మంద
స్వ మందస్వ తేన తేన మందస్వ తేన తేన మందస్వ తేన తేన మందస్వ
తేన మందస్వ తేన తేన మందస్వ మందస్వ తేన తృప్య తృప్య తేన మం
దస్వ మందస్వ తేన తృప్య । తేన తృప్య తృప్య తేన తేన తృప్య త్రప్యా
స్మ త్రప్యాస్మ తృప్య తేన తేన తృప్య త్రప్యాస్మ । తృప్య త్రప్యాస్మ
తృప్యాస్మ తృప్య తృప్య త్రప్యాస్మ తే తే త్రప్యాస్మ తృప్య తృప్య త్రప్య
ప్యాస్మ తే । త్రప్యాస్మ తే తే త్రప్యాస్మ త్రప్యాస్మ తే వయం వయం తే
త్రప్యాస్మ త్రప్యాస్మ తే వయమ్ । తే వయం వయం తే తే వయం తర్ప
యితారస్తర్పయితారో వయం తే తే వయం తర్పయితారః । వయం తర్ప
యితారస్తర్పయితారో వయం వయం తర్పయితారో యా యా తర్పయి
తారో వయం వయం తర్పయితారో యా । తర్పయితారో యా యా
తర్పయితారస్తర్పయితారో యా దివ్యా దివ్యా యా తర్పయితారస్తర్ప
యితారో యా దివ్యా ॥ యా దివ్యా దివ్యా యా యా దివ్యా వృష్టిర్వృష్టి

ర్దివ్యాయా యాదివ్యావృష్టిః। దివ్యావృష్టిర్వృష్టిర్దివ్యా దివ్యావృష్టి స్తస్యా తయావృష్టిర్దివ్యా దివ్యావృష్టిస్తయా। వృష్టిస్తయాత యా వృష్టిర్వృష్టిస్తయా త్వాత్వాత యా వృష్టిర్వృష్టిస్తయాత్వా। త యాత్వాత్వాత యాతయా త్వా శ్రీణామి శ్రీణామిత్వా తయాతయా త్వాశ్రీణామి। త్వాశ్రీణామి శ్రీణామిత్వాత్వా శ్రీణామి। శ్రీణా మీతి శ్రీణామి॥

ఘని.

ఆశాస్తేయం యజమానో౽సౌ। ఆయురాశాస్తే। సుప్రజాస్త్వ మాశాస్తే। సజాతవనస్యా మాశాస్తే। ఉత్తరాం దేవయజ్యామాశా స్తే। భూయో హవిష్కరణమాశాస్తే। దివ్యం ధామాశాస్తే। విశ్వం ప్రియమాశాస్తే। యదనేన హవిషాశాస్తే। తదస్యాత దృధ్యాత్। తదస్మై దేవా రాసంతాం। తదగ్నిర్దేవో దేవేభ్యో వనతే। వయమగ్నే ర్మానుషాః। ఇష్టంచ వీతంచ। ఉభే చనో ద్యావాపృథివీ అంహసస్పా తాం। ఇహగతిర్వామస్యేదంచ। నమో దేవేభ్యః॥

౧౫ బృహస్పతిసుతస్యత ఇందో, ఇంద్రియావతః పత్నీవంతం గ్రహంగృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇపత్నీవా 3 స్సజూర్దేవేన త్వష్ట్రాసోమం పిబస్వాహా।

పదము.

బృహస్పతిసుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య। తే। ఇందో ఇతి। ఇంద్రియావత ఇతీంద్రియ-వతః। పత్నీవంతమితి పత్నీ-వంతం। గ్ర

హం । గృహ్ణామి । అగ్నా 3 ఇ । పత్నీవా 3 ఇతి పత్నీ-వాః । సజూరితిస-జూః । దేవేన । త్వష్ట్రా । సోమం । పిబ । స్వాహా॥

క్రమము.

బృహస్పతిసుతస్య తే । బృహస్పతిసుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య । త ఇన్దో । ఇన్ద ఇన్ద్రియావతః । ఇన్దో ఇతీన్దో । ఇన్ద్రియావతః పత్నీవన్తం । ఇన్ద్రియావత ఇతీన్ద్రియ-వతః । పత్నీవన్తంగ్రహం । పత్నీవన్తమితిపత్నీ-వన్తం । గ్రహంగృహ్ణామి । గృహ్ణామ్యగ్నా 3 ఇ । అగ్నా 3 ఇపత్నీవాః 3 । పత్నీవా 3 స్సజూః । పత్నీవా 3 ఇతిపత్నీ-వా 3ః । సజూర్దేవేన । సజూరితి స-జూః । దేవేనత్వష్ట్రా । త్వష్ట్రాసోమం । సోమంపిబ । పిబస్వాహా । స్వాహేతిస్వాహా ।

జటా.

బృహస్పతిసుతస్య తేతే బృహస్పతిసుతస్య బృహస్పతి సుతస్య తే । బృహస్పతిసుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య । త ఇన్దో ఇన్దో తేత ఇన్దో । ఇన్దో ఇన్ద్రియావత ఇన్ద్రియావత ఇన్దో ఇన్దో ఇన్ద్రియావతః । ఇన్దో ఇతీన్దో । ఇన్ద్రియావతః పత్నీవన్తం పత్నీవన్తమిన్ద్రియావత ఇన్ద్రియావతః పత్నీవన్తం । ఇన్ద్రియావత ఇతీన్ద్రియ-వతః। పత్నీవన్తంగ్రహం గ్రహంపత్నీవన్తం పత్నీవన్తంగ్రహం। పత్నీవన్తమితిపత్నీ-వన్తం । గ్రహంగృహ్ణామి గృహ్ణామిగ్రహం గ్ర

హాంగృహ్ణామి।గృహ్ణామ్యగ్నా3 అగ్నా 3ఇగృహ్ణామి గృహ్ణామ్యగ్నా ఇ। అగ్నా3 ఇపత్నీవా3ః పత్నీవా3 అగ్నా3 అగ్నా3 ఇపత్నీవా3ః। పత్నీవా3సజూస్సజూః పత్నీవా3ః పత్నీవాస్సజూః। పత్నీవా3 ఇతిపత్నీ-వా3ః। సజూర్దేవేన దేవేన సజూస్సజూర్దేవేన। సజూరితి స-జూః। దేవేనత్వష్ట్రా త్వష్ట్రా దేవేన దేవేనత్వష్ట్రా। త్వష్ట్రా సోమగ్ సోమంత్వష్ట్రా త్వష్ట్రా సోమం।సోమంపిబపిబసోమగ్ంసోమంపిబ। పిబ స్వాహాస్వాహా పిబపిబస్వాహా। స్వాహేతిస్వాహా॥

ఘ న.

బృహస్పతిసుతస్య తేతే బృహస్పతి సుతస్య బృహస్పతి సుతస్యత ఇందో ఇందోతే బృహస్పతిసుతస్య బృహస్పతి సుతస్యతఇందో। బృహస్పతిసుతస్యేతి బృహస్పతి-సుతస్య। తఇందోఇన్ద్రోతేత. ఇందో ఇంద్రియావత ఇంద్రియావత ఇందో తేత ఇందో ఇంద్రియావతః। ఇందో ఇంద్రియావత ఇంద్రియావత ఇందోఇందోఇంద్రియావతః పత్నీవంతం పత్నీవంత మిన్ద్రియావతఇందో ఇందోఇంద్రియావతః పత్నీవంతం। ఇందోఇతీందో। ఇంద్రియావతఃపత్నీ వంతం పత్నీవంతమిన్ద్రియావత ఇంద్రియావతఃపత్నీవంతం గ్రహంగ్రహంపత్నీవంతమిన్ద్రియావతఇంద్రియావతః పత్నీవంతంగ్రహం। ఇంద్రియావత ఇతీంద్రియ-వతః। పత్నీ వంతంగ్రహం గ్రహంపత్నీవంతం పత్నీవంతంగ్రహం గృహ్ణామి గృహ్ణామిగ్రహంపత్నీ వన్తం పత్నీవంతంగ్రహం

గృహ్ణామి । పత్నీవన్త మితిపత్నీ-వన్తం । గ్రహంగృహ్ణామి గృహ్ణామి
గ్రహం గ్రహం గృహ్ణామ్యగ్నా3 అగ్నా3 ఇగృహ్ణామిగ్రహం గ్రహం
గృహ్ణామ్యగ్నా3 ఇ । గృహ్ణామ్యగ్నా3 అగ్నా3 ఇగృహ్ణామి గృహ్ణా
మ్యగ్నా 3 ఇపత్నివా3ః పత్నివా3 అగ్నా3 ఇగృహ్ణామి గృహ్ణా
మ్యగ్నా3 ఇపత్నివా3ః। అగ్నా3 ఇపత్నివా3ః పత్నివా3 అగ్నా3
అగ్నా ఇపత్నివా3 సజూస్సజూః పత్నివా3 అగ్నా3 అగ్నా3 ఇప
త్నివా3 సజూః । పత్నివా3సజూస్సజూః పత్నివా3ః పత్ని
వా3 సజూర్దేవేన దేవేనసజూః పత్నివా3ః పత్నివాసజూర్దేవేన।
పత్నివా3 ఇతిపత్నివా3ః । సజూర్దేవే నదేవేన సజూస్సజూర్దేవేన
త్వష్ట్రాత్వష్ట్రా దేవేనసజూ స్సజూర్దేవే నత్వష్ట్రా । సజూరితిస-జూః।
దేవేనత్వష్ట్రా త్వష్ట్రాదేవేన దేవేనత్వష్ట్రా సోమగ్ం సోమంత్వష్ట్రా
దేవేన దేవేన త్వష్ట్రా సోమం। త్వష్ట్రాసోమగ్ం సోమం త్వష్ట్రాత్వ
ష్ట్రా సోమంపిబపిబసోమం త్వష్ట్రాత్వష్ట్రా సోమంపిబ । సోమంపిబపిబ
సోమగ్ంసోమంపిబస్వాహాస్వాహా పిబసోమగ్ం సోమంపిబస్వాహా ।
పిబస్వాహాస్వాహా పిబపిబస్వాహా । స్వాహేతిస్వాహా॥

దీనికి, పది. అనంగ-బ్రాహ్మణము.

పాంగ్త్రిహాణ్ణ్యష్ట్యా యజతే । ఇమాంజనతాగ్ం సంగృహ్ణా
తీతి । ద్వాదశారత్నిరశనాభవతి । ద్వాదశమాసా స్సంవత్సరః ।
సంవత్సరమేవావరుంధే । మౌంజీభవతి । ఊర్గ్వైముంజాః। ఊర్జ

మేవా వసుంధా । చిత్రానక్షత్రంభవతి । చిత్రింవాస్తత్కర్మ । య
దశ్వమేధస్సమృద్ధ్యై॥

ఈపది అనంతరమందు "శతనూనంభవతి" అనునది చెప్ప
వలయును.

సగ్ంహితా.

వాచామేన్ద్రి యేణావిశవసన్త మృతూనాం ప్రీణామి సమాప్రీ
తఃప్రీణాతు గ్రీష్మమృతూనాం ప్రీణామి సమాప్రీతః ప్రీణాతు వర్షా
ఋతూనాంప్రీణామి తామా ప్రీతాః ప్రీణన్తు శరదమృతూనాం ప్రీ
ణామి సామాప్రీతా ప్రీణాతు హేమన్తశిశిరా వృతూనాంప్రీణామితౌ
మాప్రీతౌప్రీణీతామగ్నీ షోమయోరహందేవయజ్యయా చక్షుష్మా
న్భూయాస మగ్నేరహందేవ యజ్యయా న్నాదో భూయాసం॥

పదం

వాచా । మా । ఇన్ద్రియేణ । ఆ । విశ । వసంతం। ఋతూ
నాం । ప్రీణామి । సః । మా । ప్రీతః । ప్రీణాతు । గ్రీష్మా । ఋతూ
నాం । ప్రీణామి । సః । మా । ప్రీతః । ప్రీణాతు । వర్షాః। ఋతూ
నాం । ప్రీణామి । తాః । మా । ప్రీతాః । ప్రీణంతు । శరదం । ఋ
తూనాం । ప్రీణామి । సా। మా । ప్రీతా । ప్రీణాతు । హేమంతశిశి
రావితిహేమంత-శిశిరా । ఋతూనాం । ప్రీణామి । తౌ । మా ।
దో దేవ యజ్యయా దేవయజ్యయాన్నాదః । దేవయజ్యయేతి దేవ-

ప్రీతౌ । ప్రీణీతాం । అగ్నీషోమయోరిత్యగ్నీ-సోమయోః । అహం । దేవయజ్యయేతి దేవ- యజ్యయా । చక్షుష్మాన్ । భూయాసం । అగ్నేః । అహం । దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । అన్నాద ఇత్యన్న-అదః । భూయాసమ్ ॥

క్రమం

వాచామా । మేంద్రియేణ । ఇంద్రియేణా । ఆవిశ । విశ్వవసంతం । వసంతమృతూనాం । ఋతూనాం ప్రీణామి । ప్రీణామిసః । సమా । మా ప్రీతః । ప్రీతః ప్రీణాతు । ప్రీణాతు గ్రీష్మం । గ్రీష్మమృతూనాం । ఋతూనాం ప్రీణామి । ప్రీణామిసః । సమా । మా ప్రీతః । ప్రీతః ప్రీణాతు । ప్రీణాతు వర్షాః । వర్షా ఋతూనాం । ఋతూనాం ప్రీణామి । ప్రీణామి తాః । తామా । మా ప్రీతాః । ప్రీతాః ప్రీణాంతు । ప్రీణాంతు శరదం । శరదమృతూనాం । ఋతూనాం ప్రీణామి । ప్రీణామి సా । సామా । మా ప్రీతా । ప్రీతా ప్రీణాతు । ప్రీణాతు హేమంతశిశిరా । హేమంతశిశిరా వృతూనాం । హేమంతశిశిరా వితి హేమంత । శిశిరా । ఋతూనాం ప్రీణామి । ప్రీణామితౌ । తౌమా । మా ప్రీతౌ । ప్రీతౌ ప్రీణీతాం । ప్రీణీతామగ్నీషోమయోః । అగ్నీషోమయోరహం । అగ్నీషోమయో రిత్యగ్నీ-సోమయోః । అహం దేవయజ్యయా । దేవయజ్యయా చక్షుష్మాన్ । దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । చక్షుష్మాన్భూయాసం । భూయాసమగ్నేః । అగ్నే రహం । అహం దేవ యజ్యయా । దేవ యజ్యయాన్నాదః । దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । అన్నాదో భూయాసం ।

అన్నాదఇత్యన్న-అదః । భూయాస్మాస్సందభ్ధిః ॥

జటా.

వాచావమామావాచా వాచావమా। మేంద్రి యేణేంద్రి యేణ మామేంద్రి-యేణ। ఇంద్రియేణేంద్రి యేణేంద్రియేణా। ఆవిశవిశావిశ। విశవసంతం వసంతం విశవిశవసంతం। వసంతమృతూనా మృతూనాం సంతంవసంత మృతూనాం। ఋతూనాంప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాంప్రీణామి। ప్రీణామిస స ప్రీణామి ప్రీణామిసః। సమామ్మాస సమా। మాప్రీతః ప్రీతోమామాప్రీతః। ప్రీతఃప్రీణాతు ప్రీణాతుప్రీతః ప్రీతః ప్రీణాతు। ప్రీణాతు గ్రీష్మం గ్రీష్మం ప్రీణాతు ప్రీణాతు గ్రీష్మం। గ్రీష్మమృతూనా మృతూనాం గ్రీష్మం గ్రీష్మ మృతూనాం। ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి। ప్రీణామిసస ప్రీణామిప్రీణామిసః । సమామాససమా । మాప్రీతః ప్రీతోమామా ప్రీతః। ప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతః ప్రీతః ప్రీణాతు। ప్రీణాతువర్షా వర్షాః ప్రీణాతుప్రీణాతువర్షాః।వర్షాఋతూనామృతూనాం వర్షావర్షా ఋతూనాం।ఋతూనాం ప్రీణామిప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి। ప్రీణామి తాస్తాః ప్రీణామి ప్రీణామి తాః। తామామా తాస్తామా।మాప్రీతాః ప్రీతామా మాప్రీతాః ప్రీతాః ప్రీణంతు ప్రీణంతు ప్రీతాఃప్రీతాః ప్రీణంతు। ప్రీణంతు శరదగ్ంశరదం ప్రీణంతు ప్రీణంతు శరదం। శరద మృతూనా మృతూనాగ్ంశరదగ్ శరద మృ

తూనాం। ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి। ప్రీణామి సా సా ప్రీణామి ప్రీణామి సా। సామా మా సా సామా। మా ప్రీతా ప్రీతా మా మా ప్రీతా। ప్రీతా ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతా ప్రీతా ప్రీణాతు। ప్రీణాతు హేమంతశిశిరా హేమంతశిశిరా ప్రీణాతు ప్రీణాతు హేమంత శిశిరా। హేమంత శిశిరావృతూనా మృతూనాగ్ హేమంతశిశిరా హేమంతశిశిరావృతూనాం। హేమంతశిశిరావితి హేమంత-శిశిరా। ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి। ప్రీణామి తౌ తౌ ప్రీణామి ప్రీణామి తౌ। తౌ మా మా తౌ తౌ మా। మా ప్రీతౌ ప్రీతౌ మా మా ప్రీతౌ। ప్రీతౌ ప్రీణీతాం ప్రీణీతాం ప్రీతౌ ప్రీతౌ ప్రీణీతాం। ప్రీణీతామగ్నీ షోమయో రగ్నీ షోమయోః ప్రీణీతాం ప్రీణీతా మగ్నీ షోమయోః। అగ్నీ షో మయో రహ మహ మగ్నీ షో మయోరగ్నీ షో మయోరహం। అగ్నీ షోమయోరిత్యగ్నీ-సోమయోః। అహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహ మహం దేవయజ్యయా। దేవయజ్యయా చక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాన్ దేవయజ్యయా దేవయజ్యయా చక్షుష్మాన్। దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా। చక్షుష్మాన్భూయాసం భూయాసం చక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాన్భూయాసం। భూయాసమగ్నే రగ్నేర్భూయాసం భూయాస మగ్నేః। అగ్నేరహమహమగ్నేరగ్నేరహం। అహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాహమహం దేవయజ్యయా। దేవయజ్యయాన్నాదో న్నా

యజ్ఞ్యాయా । అన్నాదో భూయాయా సంభూయాయా సమన్నాదో న్నాదో భూయాసమ్ । అన్నాదఇత్యన్న - అదః భూయాసం దబ్ధిరబ్ధిర్భ్యాయా సంభూయా సందబ్ధిః॥

ఘనః

వాచామూమావాచా వాచామేంద్రియేణేంద్రియేణమా వాచావాచామేన్ద్రియేణ। మేన్ద్రియేణేన్ద్రియేణ మామేంద్రియేణేంద్రియేణమామేంద్రియేణ। ఇంద్రియేణేంద్రియేణేంద్రియేణా విశవిశేంద్రియేణేంద్రియేణావిశ। ఆవిశవిశా విశవసంతంవసంతం విశావిశవసంతం। విశవసంతంవసంతంవిశవిశవసంత మృతూనా మృతూనాంవసంత విశవిశవసంతమృతూనాం। వసంతమృతూనా మృతూనాం వసంతంవ సంత మృతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనాంవసంతం వసంతమృతూనాంప్రీణామి । ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి ససప్రీణామ్యృతూనామృతూనాం ప్రీణామిసః । ప్రీణామిసస ప్రీణామి ప్రీణామి సమామాసప్రీణామి ప్రీణామిసమా। సమామా సస మాప్రీతః ప్రీతో మాససమాప్రీతః । మాప్రీతఃప్రీతో మామాప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతోమామాప్రీతఃప్రీణాతు । ప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీణాతు ప్రీతఃప్రీతః ప్రీణాతు గ్రీష్మం గ్రీష్మం ప్రీణాతుప్రీతఃప్రీతః ప్రీణాతు గ్రీష్మం।ప్రీణాతుగ్రీష్మంగ్రీష్మంప్రీణాతు ప్రీణాతుగ్రీష్మమృతూనా మృ

తూనాం గ్రీష్మం ప్రీణాతు ప్రీణాతు గ్రీష్మ మృతూనాం । గ్రీష్మమృతూ
నా మృతూనాం గ్రీష్మం గ్రీష్మమృతూనాం ప్రీణామి ప్రీణా మ్యృతూ
నాం గ్రీష్మం గ్రీష్మమృతూనాం ప్రీణామి । ఋతూనాం ప్రీణామి
ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి సస ప్రీణామ్యృతూనా
మృతూనాం ప్రీణామి సః । ప్రీణామి సస ప్రీణామి ప్రీణామి సమా
మాస ప్రీణామి ప్రీణామి సమా । సమామాస సమా ప్రీతః ప్రీతో
మాస సమా ప్రీతః । మా ప్రీతః ప్రీతో మామా ప్రీతః ప్రీణాతు
ప్రీణాతు ప్రీతో మామా ప్రీతః ప్రీణాతు । ప్రీతః ప్రీణాతు ప్రీణాతు
ప్రీతః ప్రీతః ప్రీణాతు వర్షా వర్షా ప్రీణాతు ప్రీతః ప్రీతః ప్రీణాతు వర్
షాః । ప్రీణాతు వర్షా వర్షాః ప్రీణాతు ప్రీణాతు వర్షా ఋతూనా
మృతూనాం వర్షా ప్రీణాతు ప్రీణాతు వర్షా ఋతూనాం । వర్షా ఋ
తూనాం మృతూనాం వర్షా వర్షా ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృ
తూనాం వర్షా వర్షా ఋతూనాం ప్రీణామి । ఋతూనాం ప్రీణామి
ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామి తాస్తాః ప్రీణామ్యృతూనా
మృతూనాం ప్రీణామి తాః । ప్రీణామి తాస్తాః ప్రీణామి ప్రీణామి తామా
మా తాః ప్రీణామి ప్రీణామి తామా । తామామా తాస్తామా ప్రీతాః
ప్రీతామా తాస్తామా ప్రీతాః । మా ప్రీతాః ప్రీతా మామా ప్రీతాః ప్రీ
ణంతు ప్రీణంతు ప్రీతామామా ప్రీతాః ప్రీణంతు । ప్రీతాః ప్రీణంతు
ప్రీణంతు ప్రీతాః ప్రీతాః ప్రీణంతు శరదగ్ శరదం ప్రీణంతు ప్రీతాః
ప్రీతాః ప్రీణంతు శరదం । ప్రీణంతు శరదగ్ శరదం ప్రీణంతు ప్రీణం

తు శరదమృతూనా మృతూనాగ్ శరదం ప్రీణంతు ప్రీణంతు శరద
మృతూనాం। శరదమృతూనా మృతూనాగ్ శరదగ్ శరద మృతూ
నాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనాగ్ శరదగ్ శరద మృతూనాం ప్రీ
ణామి। ఋతునాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా. మృతునాం ప్రీణామి
సాసా ప్రీణామ్యృతూనామృతూనాం ప్రీణామిసా। ప్రీణామిసాసా
ప్రీణామిప్రీణామిసామామాషా ప్రీణామిప్రీణామిసామా। సామా మా
సాసామా ప్రీతాప్రీతామాసాసామాప్రీతా। మాప్రీతా ప్రీతామా
మాప్రీతా ప్రీణాతుప్రీణాతు ప్రీతామామా ప్రీతాప్రీణాతు। ప్రీతాప్రీ
ణాతు ప్రీణాతు ప్రీతాప్రీతా ప్రీణాతు హేమంతశిశిరా హేమంతశిశి
రా ప్రీణాతుప్రీతా ప్రీతాప్రీణాతు హేమంతశిశిరా ప్రీణాతు హేమన్త
శిశిరా హేమంతశిశిరా ప్రీణాతు ప్రీణాతు హేమంతశిశిరావృతూ
నామృతూనాగ్ హేమంతశిశిరాప్రీణాతు ప్రీణాతు హేమంతశిశిరావృ
తూనాం। హేమన్తశిశిరా వృతూనా మృతూనాగ్ హేమంతశిశిరా
హేమంత శిశిరావృతూనాంప్రీణామిప్రీణామ్యృతూనాగ్ హేమంతశి
శిరా హేమంతశిశిరావృతూనాం ప్రీణామి। హేమన్తశిశిరావితి హే
మంత-శిశిరా। ఋతూనాం ప్రీణామి ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం
ప్రీణామితౌతౌ ప్రీణామ్యృతూనా మృతూనాం ప్రీణామితౌ। ప్రీణామి
తౌతౌప్రీణామి ప్రీణామితౌమామాతౌప్రీణామిప్రీణామితౌమా।తౌమా
మాతౌతౌమాప్రీతౌప్రీతౌమాతౌతౌ మాప్రీతౌ। మాప్రీతౌప్రీతౌ మా
మాప్రీతౌప్రీణీతాంప్రీణీతాం ప్రీతౌమామాప్రీతౌ ప్రీణీతాం। ప్రీతౌ

ప్రీణీతాం ప్రీణీతాం ప్రీతా ప్రీతా ప్రీణీతా మగ్నీ షోమయో రగ్నీ షోమ
యోః ప్రీణీతాం ప్రీతా ప్రీతా ప్రీణీతా మగ్నీ షోమయోః । ప్రీణీతా
మగ్నీ షోమయో రగ్నీ షోమయోః ప్రీణీతాం ప్రీణీతా మగ్నీ షోమ
యోరహమహ మగ్నీ షోమయోః ప్రీణీతాం ప్రీణీతా మగ్నీ షోమయో
రహం। అగ్నీ షోమయో రహమహ మగ్నీ షోమయో రగ్నీ షోమయో
రహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాఽహ మగ్నీ షోమయో రగ్నీ షోమ
యోరహం దేవయజ్యయా । అగ్నీ షోమయోరిత్యగ్నీ-సోమయోః ।
అహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాఽహమహం దేవయజ్యయా చక్షు
ష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాం దేవయజ్యయాఽహమహం దేవయజ్యయా చక్షుష్మా
న్ । దేవయజ్యయా చక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాం దేవయజ్యయా దేవయ
జ్యయా చక్షుష్మాన్భూయాసం భూయాసం చక్షుష్మాన్ దేవయజ్యయా
దేవయజ్యయా చక్షుష్మాన్భూయాసం। దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్య
యా । చక్షుష్మాన్భూయాసం భూయాసం చక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాన్భూ
యాసమగ్నే రగ్నేర్భూయాసం చక్షుష్మాగ్ శ్చక్షుష్మాన్భూయాసమ
గ్నేః । భూయాసమగ్నే రగ్నేర్భూయాసం భూయాసమగ్నే రహ మహ
మగ్నేర్భూయాసం భూయాసమగ్నే రహం । అగ్నే రహమహ మగ్నే
రగ్నే రహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాఽహ మగ్నే రగ్నే రహం దేవ
యజ్యయా । అహం దేవయజ్యయా దేవయజ్యయాఽహమహం దేవ
యజ్యయాన్నాదో న్నాదో దేవయజ్యయాఽహమహం దేవయజ్య
యాన్నాదః । దేవయజ్యయాన్నాదో న్నాదో దేవయజ్యయా దేవయ

జ్యయాన్నాదో భూయాసంభూయాసమన్నాదో దేవయజ్యయా దేవ యజ్యయాన్నాదో భూయాసం । దేవయజ్యయేతి దేవ-యజ్యయా । అన్నాదో భూయాసం భూయాసమన్నాదోన్నాదో భూయాస్తం దధ్భి రధ్భిర్భూయా సమన్నాదోన్నా దో భూయాస్తందధ్భిః। అన్నాదఇత్యన్న-అదః । భూయాస్తందధ్భిరధ్భిర్భూయాసం । భూయాస్తం దధ్భిరస్య సిద ధ్భిర్భూయాసం భూయాస్తందధ్భిరసి ॥

(పది) వసంతేనర్తునాదేవాః । వసవస్త్రివృతాస్తుతమ్ । రథంత రేణ తేజసా । హవిరింద్రేవయోదధుః । గ్రీష్మేణదేవాఋతునా । రు ద్రాః పంచదశేస్తుతమ్ । బృహతాయశసాబలమ్ । హవిరింద్రేవ యోదధుః । వర్షాభిః ఋతునాదిత్యాః । స్తోమేన స్తద్దశేస్తుతమ్ ॥ ౧॥ వైరూపేణవిశౌజసా । హవిరింద్రేవయోదధుః । శారదేనర్తు నాదేవాః । ఏకవిగ్ంశఋభవస్తుతమ్ । వైరాజేనశ్రియాశ్రియమ్ హవిరింద్రేవయోదధుః । హేమంతేనర్తునాదేవాః । మరుతస్త్రిణ వెస్తుతమ్ । బలేనశక్వరీస్సహః । హవిరింద్రేవయోదధుః । శైశిరేణ ర్తునాదేవాః । త్రియస్త్రిగ్ంశేమృతగ్గ్ స్తుతమ్ । సత్యేనరేవతీఃక్షు త్రిమ్ । హవిరింద్రేవయోదధుః ॥

సగ్ంహిత.

।బహ్మ స్వాగ్ రాజన్బ్రహ్మాసిమి తోసిసు శేవో బ్రహ్మా స్వా గ్ రాజన్బ్రహ్మాసివరుణోసిసత్యౌధ ర్మేంద్రస్యవజ్రోసివా ర్త్రఘ్నస్తేన

మేరధ్యదిశోభ్యయగ్ రాజాభూత్సుశ్లోకా(ం)ం సుమంగలా (ం)ం
సత్యరాజా(ం)ఽ। అపాంనప్త్రే స్వాహోర్జోనప్త్రే। స్వాహాగ్నయె
గృహపతయె స్వాహా ॥

పదం.

బ్రహ్మన్ । త్వమ్ । రాజన్ । బ్రహ్మా। అసి। మిత్రః । అసి।
సుశేవ ఇతిసు-శేవః । బ్రహ్మన్ । త్వమ్ । రాజన్ । బ్రహ్మా। అసి।
వరుణః । అసి । సత్యధర్మేతిసత్య-ధర్మా । ఇంద్రస్య । వజ్రః । అసి।
వార్త్రఘ్న ఇతి వార్త్రిఘ్నః । తేన। మే। రధ్య। దిశః। అభీతి। అయం।
రాజా। అభూత్ । సుశ్లోకా (ం)ం ఇతిసు-శ్లోకా (ం)ం సుమంగలా
(ం)ం ఇతిసు-మంగలా (ం)ం సత్యరాజా (ం)ం నితిసత్య-రాజా
(ం)ఽ । అపాం । నప్త్రే । స్వాహా । ఊర్జః । నప్త్రే । స్వాహా ।
అగ్నయె । గృహపతయఇతి గృహ-పతయె । స్వాహా॥

క్రమం.

బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ం రాజన్ । రాజన్బ్రహ్మా। బ్రహ్మాసి । అసి
మిత్రః । మిత్రోసి । అసిసు శేవః। సుశేవోబ్రహ్మన్ । సుశేవ ఇతి
సు-శేవః । బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ం రాజన్ । రాజన్బ్రహ్మా । బ్రహ్మాసి।
అసివరుణః । వరుణోసి । అసిసత్యధర్మా । సత్యధర్మేంద్రస్య। సత్య
ధర్మేతి సత్య-ధర్మా । ఇంద్రస్య వజ్రః। వజ్రోసి। అసివార్త్రఘ్నః।
వార్త్రఘ్నస్తేన । వార్త్రిఘ్నఇతి-వార్త్రిఘ్నః । తేనమే। మేరధ్య।

రధ్యదిశః । త్రిశోభి । అభ్యయం । అయగ్ రాజా । రాజాభూత్ । అభూత్సుశ్లోకా (ర)ం సుశ్లోకా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం। సుశ్లోకా(ర)ం ఇతి సు-శ్లోకా (ర)ం । సుమంగలా (ర)ం సత్యరాజా (ర)న్। సుమంగలా (ర)ం ఇతి సు-మంగలా (ర)ం సత్యరాజా.(ర) నితిసత్య-రాజా (ర)న్ । అపాంనప్త్రే । నప్త్రేస్వాహా। స్వాహోర్జః। ఊర్జోనప్త్రే। నప్త్రేస్వాహా । స్వాహాగ్నయే । అగ్నయేగృహపతయె । గృహపతయేస్వాహా । గృహపతయ ఇతి గృహ-పతయె । స్వాహేతిస్వాహా॥

జటా

బ్రహ్మన్త్వంత్వంబ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ంరాజనాజన్త్వం త్వగ్ంరాజన్ । రాజన్బ్రహ్మబ్రహ్మ రాజన్రాజన్బ్రహ్మ । బ్రహ్మాస్యసి బ్రహ్మబ్రహ్మాసి । అసి మిత్రోమిత్రోస్యసి మిత్రః। మిత్రోస్యసిమిత్రో మిత్రోసి । అసిసు శేవస్సు శేవోస్యసిసు శేవః । సు శేవోబ్రహ్మన్బ్రహ్మన్సు శేవస్సు శేవోబ్రహ్మన్ । సు శేవ ఇతి సు- శేవః। బ్రహ్మన్త్వం త్వం బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్వం । త్వగ్ రాజన్రాజన్త్వంత్వగ్ రాజన్ । రాజన్బ్రహ్మబ్రహ్మరాజన్రాజన్బ్రహ్మ । బ్రహ్మాస్యసి । బ్రహ్మబ్రహ్మాసి। అసివరుణోవరుణోస్యసివరుణః । వరుణోస్యసివరుణోవరుణోసి। అసి సత్యధర్మాసత్యధర్మాస్యసిసత్యధర్మా। సత్యధర్మేంద్రస్యేంద్రస్యసత్యధర్మాసత్యధర్మేంద్రస్య । సత్యధర్మేతి సత్య-ధర్మా । ఇంద్రస్యవజ్రోవజ్ర ఇంద్రస్యేంద్ర స్యవజ్రః। వజ్రోస్యసివజ్రోవజ్రోసి । అసివార్త్రఘ్నోవార్త్రఘ్నో స్యసివార్త్రఘ్నః । వార్త్రఘ్నస్తేన తేన వా

ర్త్రిష్టూభా వార్త్రఘ్ను స్తేన । వార్త్రఘ్ను ఇతి వార్త్రఘ్నుః । తేన మె మై తేన తేనమె । మైరధ్యైరధ్యైమె మైరధ్య । రధ్యాదిశోదిశోఽధ్యైర ధ్యాదిశః । దిశోభ్యభి దిశోదిశోభి । అభ్యయమయమభ్యా ॥ ౨ ॥

అభ్యయం । అయగ్ంరాజా రాజాయమయగ్ం రాజా । రాజాభూద భూ ద్రాజా రాజాభూత్ । అభూత్సుశ్లోకా (౪)ం సుశ్లోకా (౪)ం అభూదభూత్సుశ్లోకా (౪)ం। సుశ్లోకా (౪)ం సుమంగలా (౪)ం సు మంగలా (౪)ం సుశ్లోకా (౪)ం సుశ్లోకా (౪ం) సుమంగలా (౪)ం। సుశ్లోకా (౪)ం ఇతి సు-శ్లోకా। (౪)ం సుమంగలా (౪)ం సత్యరాజా (౪)స్సత్యరాజా (౪)స్సుమంగలా (౪ం) సుమంగలా (౪)ం సత్యరా జాన్ । సుమంగలా (౪)ం ఇతి సు-మంగలా (౪)ం। సత్యరాజానితి సత్య-రాజాన్ । ఆపాంనప్త్రేనప్త్రేపామపాంనప్త్రే । నప్త్రేస్వాహా॥ స్వాహానప్త్రేనప్త్రే స్వాహా । స్వాహోర్జఊర్జ స్వాహాస్వా హోర్జః । ఊర్జోనప్త్రేనప్త్ర ఊర్జ ఊర్జోనప్త్రే । నప్త్రే స్వాహాస్వాహానప్త్రే నప్త్రేస్వాహా । స్వాహాగ్నయే గ్నయె స్వాహా స్వాహాగ్నయె । అగ్నయె గృహపతయె గృహపతయెగ్నయెగ్నయె గృహపతయె । గృహపతయెస్వాహాస్వాహా గృహపతయెగృహప తయెస్వాహా। గృహపతయ ఇతి గృహ-పతయె। స్వాహేతిస్వాహా॥

(ఘన.) బ్రహ్మక్షత్రం బ్రహ్మబ్రహ్మక్షత్రగ్ం రాజన్వాజ క్షత్రంబ్రహ్మబ్రహ్మక్షత్రగ్ం రాజన్ । త్వగ్ం రాజన్రాజక్షత్రంత్వగ్

రాజన్బ్రహ్మ బ్రహ్మ రాజన్త్వం త్వగ్ం రాజన్బ్రహ్మ। రాజన్బ్రహ్మ
బ్రహ్మ రాజన్రాజన్బ్రహ్మ స్యసి బ్రహ్మ రాజన్రాజన్బ్రహ్మాసి।
బ్రహ్మాస్యసి బ్రహ్మ బ్రహ్మాసి మిత్రో మిత్రోఽసి బ్రహ్మ బ్రహ్మాసి
మిత్రః। అసి మిత్రో మిత్రోఽస్యసి మిత్రోఽస్యసి మిత్రోఽస్యసి మిత్రోఽసి।
మిత్రోఽస్యసి మిత్రో మిత్రోఽసి సుశేవస్సుశేవో మిత్రో మిత్రోఽసి
సుశేవః। అసి సుశేవస్సుశేవోఽస్యసి సుశేవో బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్థ్సు
శేవోఽస్యసి సుశేవో బ్రహ్మన్। సుశేవో బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్థ్సుశేవస్సు
శేవో బ్రహ్మన్త్వం త్వం బ్రహ్మన్థ్సుశేవస్సుశేవో బ్రహ్మన్త్వం।
సుశేవ ఇతి సు-శేవః। బ్రహ్మన్త్వం త్వం బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్వగ్ం రాజ
న్రాజన్త్వం బ్రహ్మన్బ్రహ్మన్త్వగ్ం రాజన్। త్వగ్ం రాజన్రాజన్త్వం
త్వగ్ం రాజన్బ్రహ్మ బ్రహ్మ రాజన్త్వం త్వగ్ం రాజన్బ్రహ్మ। రాజన్బ్ర
హ్మ బ్రహ్మ రాజన్రాజన్బ్రహ్మాస్యసి బ్రహ్మ రాజన్రాజన్బ్రహ్మాసి।
బ్రహ్మాస్యసి బ్రహ్మ బ్రహ్మాసి వరుణో వరుణోఽసి బ్రహ్మ బ్రహ్మాసి వరుణః।
అసి వరుణో వరుణోఽస్యసి వరుణోఽస్యసి వరుణోఽస్యసి వరుణోఽసి। వరు
ణోఽస్యసి వరుణో వరుణోఽసి సత్యధర్మా సత్యధర్మాసి వరుణో వరుణోఽసి
సత్యధర్మా। అసి సత్యధర్మా సత్యధర్మాస్యసి సత్యధర్మేన్ద్రస్యేన్ద్రస్య
సత్యధర్మాస్యసి సత్యధర్మేన్ద్రస్య। సత్యధర్మేన్ద్రస్యేన్ద్రస్య సత్యధర్మా
సత్యధర్మేన్ద్రస్య వజ్రో వజ్ర ఇన్ద్రస్య సత్యధర్మా సత్యధర్మేన్ద్రస్య వ
జ్రః। సత్యధర్మేతి సత్య-ధర్మా। ఇన్ద్రస్య వజ్రో వజ్ర ఇన్ద్రస్యేన్ద్రస్య

వజ్రోఽస్యసి వజ్ర ఇన్ద్రస్యైన్ద్రస్య వజ్రోఽసి। వజ్రోఽస్యసి వజ్రో వజ్రోఽసి
వార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్నోఽసి వజ్రో వజ్రోఽసి వార్త్రఘ్నః। అసి వా
ర్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్నోఽస్యసి వార్త్రఘ్న స్తేన తేన వార్త్రఘ్నోఽస్యసి
వార్త్రఘ్న స్తేన। వార్త్రఘ్న స్తేన తేన వార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్న
స్తేన మే మే తేన వార్త్రఘ్నో వార్త్రఘ్న స్తేన మే। వార్త్రఘ్న ఇతి
వార్త్ర-ఘ్నః। తేన మే మే తేన తేన మేరధ్యై రధ్యై మే తేన తేన మేరధ్య।
మేరధ్యై రధ్యై మే మేరధ్యై దిశో దిశో రధ్యై మే మేరధ్యై దిశః। రధ్యై దిశో దిశో
రధ్యై రధ్యై దిశోఽభ్యభి దిశో రధ్యై రధ్యై దిశోఽభి। దిశోఽభ్యభి దిశో దిశోఽభ్యయ
మయమభి దిశో దిశోఽభ్యయం। అభ్యయమయమభ్యా3 అభ్యయగ్
రాజా రాజాఽయమభ్యా3 అభ్యయగ్ం రాజా। అయగ్ం రాజా రాజా
ఽయమయగ్ం రాజాఽభూదభూ ద్రాజాఽయమయగ్ం రాజాఽభూత్। రాజా
ఽభూదభూ ద్రాజా రాజాఽభూత్సుశ్లోకా (౪)ం సుశ్లోకా (౪)ం అభూ ద్రా
జా రాజాఽభూత్సుశ్లోకా (౪)ం। అభూత్సుశ్లోకా (౪)ం సుశ్లోకా (౪)ం
అభూదభూత్సుశ్లోకా (౪)ం సుమఙ్గలా (౪)ం సుమఙ్గలా (౪)ం
సుశ్లోకా (౪)ం అభూదభూత్సుశ్లోకా (౪)ం సుమఙ్గలా (౪)ం। సు
శ్లోకా (౪)ం సుమఙ్గలా (౪)ం సుమఙ్గలా (౪)ం సుశ్లోకా (౪)ం సు
శ్లోకా (౪)ం సుమఙ్గలా (౪)ం సత్యరాజా (౪) స్సత్యరాజా (౪) స్సుమం
గలా (౪)ం సుశ్లోకా (౪)ం సుశ్లోకా (౪)ం సుమఙ్గలా (౪)ం సత్య
రాజా। సుశ్లోకా (౪)ం ఇతి సు-శ్లోకా (౪)। సుమఙ్గలా (౪)ం సత్య

రాజా (ర) స్సత్యరాజా (ర) స్సుమంగలా (ర)ం సుమంగలా (ర)ం సత్యరాజాః । సుమంగలా (ర)ం ఇతిసు-మంగలా(ర)ం। సత్యరాజా (3)నితిసత్య రాజాః ।. అపాంనప్త్రే నప్త్రే పామపాంనప్త్రేస్వాహా స్వాహానప్త్రే పామపాంనప్త్రే స్వాహా। నప్త్రేస్వాహాస్వాహానప్త్రే నప్త్రే స్వాహోర్జఊర్జ స్వాహానప్త్రే నప్త్రేస్వాహోర్జః । స్వాహోర్జఊర్జ స్వాహాస్వాహోర్జే నప్త్రేనప్త్రే ఊర్జస్వాహాస్వాహోర్జేనప్త్రే । ఊర్జేనప్త్రే నప్త్ర ఊర్జఊర్జేనప్త్రే స్వాహాస్వాహానప్త్రే ఊర్జఊర్జేనప్త్రే స్వాహా । నప్త్రేస్వాహాస్వాహా నప్త్రేనప్త్రేస్వాహాగ్నయేఽగ్నయే స్వాహానప్త్రేనప్త్రేస్వాహాగ్నయే । స్వాహాగ్నయేఽగ్నయే స్వాహాస్వాహాగ్నయే గృహపతయే గృహపతయేఽగ్నయే స్వాహాస్వాహాగ్నయే గృహపతయే । అగ్నయేగృహపతయే గృహపతయేఽగ్నయేఽగ్నయే గృహపతయేస్వాహాస్వాహా గృహపతయేఽగ్నయేఽగ్నయే గృహపతయేస్వాహా । గృహపతయేస్వాహాస్వాహా గృహపతయేగృహపతయేస్వాహా। గృహపతయ ఇతి గృహ-పతయే। స్వాహేతిస్వాహా॥

(దీనికి పది.) ఓదనముద్బ్రువతే । పరమేష్ఠీవాఏషః । యదోదనః । పరమామేవైనగ్గ్ శ్రియంగమయతి । సుశ్లోకా (ర)ం సుమంగలా (ర)ంసత్యరాజా (3)నిత్యాహ । ఆశిషమేవై తామాశాస్తే । శ్రౌనస్మైపమాఖ్యాపయతే । వరుణపాశాన్వైవేనంముంచతి । పరశ్శ్వ

తంభవతి । శతాయుః పురుషః శతేంద్రియః ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి॥

౧౮ (సంహిత) సృజతు జీవాతవే జీవనస్యాయా అగ్నిస్త్వామాత్రయా జగత్యై వర్తన్యాగ్నేయనస్య ప్రేర్యేణ దేవస్త్వా సవితోత్సృజతు జీవాతవే జీవనస్యాయా ఇమమగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధి ప్రియగ్ం రేతో వరుణ సోమ రాజన్ । మాతేవాస్మా అదితే శర్మ యచ్ఛ విశ్వే దేవా జరదష్టిర్యథాసత్ । అగ్నిరాయుష్మాన్త్స వనస్పతిభిరాయుష్మాన్తేన త్వాయుషాయుష్మన్తం కరోమి సోమ ఆయుష్మాన్త్స ఓషధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మాన్త్స దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మత్తద్బ్రాహ్మణైరాయుష్మద్దేవా ఆయుష్మన్తస్తేఽమృతేన పితర ఆయుష్మన్తస్తే స్వధయాయుష్మన్తస్తేన త్వాయుషాయుష్మన్తం కరోమి॥

(పదము) సృజతు । జీవాతవే । జీవనస్యాయై । అగ్నిః । త్వా । మాత్రయా । జగత్యై । వర్తన్యై । ఆగ్నేయనస్య । ప్రేర్యేణ । దేవః । త్వా । సవితా । ఉదితి । సృజతు । జీవాతవే । జీవనస్యాయై । ఇమం । అగ్నే । ఆయుషే । వర్చసే । కృధి । ప్రియం । రేతః । వరుణ । సోమ । రాజన్ । మాతా । ఇవ । అస్మై । అదితే । శర్మ । యచ్ఛ । విశ్వే । దేవాః । జరదష్టిరితి జరత్-అష్టిః । యథా । అసత్ । అగ్నిః । ఆయుష్మాన్ । సః । వనస్పతిభిరితి వనస్పతి-భిః । ఆయుష్మాన్ । తేన । త్వా । ఆయుషా । ఆయుష్మంతం । కరోమి । సోమః । ఆయుష్మాన్ । సః ।

ఓషధీభిరిత్యోషధీ-భిః । యజ్ఞః । ఆయుష్మాన్ । సః । దక్షిణాభిః । బ్రహ్మ । ఆయుష్మత్ । తత్ । బ్రాహ్మణైః । ఆయుష్మత్ । దేవాః । ఆయుష్మంతః । తే । అమృతేన । పితరః । ఆయుష్మంతః । తే । స్వధయేతిస్వ-ధయా । ఆయుష్మంతః । తేన । త్వా । ఆయుషా । ఆయుష్మంతం । కరోమి ॥

(క్రమము.) సృజతుజీవాతవే । జీవాతవేజీవనస్యాయై । జీవనస్యాయాఅగ్నిః । అగ్నిస్త్వా । త్వామాత్రయా । మాత్రయాజగత్యై । జగత్యైవర్తన్యా । వర్తన్యాఆగ్రయణస్య । ఆగ్రయణస్యవీర్యేణ । వీర్యేణదేవః । దేవస్త్వా । త్వాసవితా । సవితోత్ । ఉత్సృజతు । సృజతుజీవాతవే । జీవాతవేజీవనస్యాయై । జీవనస్యాయాఇమం । ఇమమగ్నే । అగ్నఆయుషే । ఆయుషేవర్చసే । వర్చసేకృధి । కృధిప్రియం । ప్రియగ్ంరేతః । రేతోవరుణ । వరుణసోమ । సోమరాజన్ । రాజన్నితి రాజన్ । మాతేవ । ఇవాస్మై । అస్మాఅదితే । అదితేశర్మ । శర్మయచ్ఛ । యచ్ఛవిశ్వే । విశ్వేదేవాః । దేవాజరదష్టిః । జరదష్టిర్యథా । జరదష్టిరితిజరత్-అష్టిః । యథాసత్ । అసదిత్యసత్ । అగ్నిరాయుష్మాన్ । ఆయుష్మాన్సః । సవనస్పతిభిః । వనస్పతిభిరాయుష్మాన్ । వనస్పతిభిరితి వనస్పతి-భిః । ఆయుష్మాన్తేన । తేనత్వా । త్వాయుషా । ఆయుషాయుష్మంతం । ఆయుష్మంతంకరోమి । కరోమి సోమః । సోమఆయుష్మాన్ । ఆయుష్మాన్సః । సఓషధీభిః । ఓషధీభిర్యజ్ఞః । ఓషధీభిరి త్యోషధీ-భిః । యజ్ఞఆయుష్మాన్ । ఆయుష్మాన్సః ।

సదక్షిణాభిః । దక్షిణాభిర్బ్రహ్మ । బ్రహ్మాయుష్మత్ । ఆయుష్మత్తత్ । తద్బ్రాహ్మణైః । బ్రాహ్మణైరాయుష్మత్ । ఆయుష్మద్దేవాః । దేవా ఆయుష్మంతః । ఆయుష్మంతస్తే । తేమృతేన । అమృతేనపితరః । పితర ఆయుష్మంతః । ఆయుష్మన్తస్తే । తేస్వధయా । స్వధయాయుష్మంతః । స్వధయేతిస్వ-ధయా । ఆయుష్మంతస్తేన । తేనత్వా । త్వాయుషా । ఆయుషాయుష్మంతం । ఆయుష్మంతంకరోమి కరోమీతి కరోమి॥

(జటా.) సృజతు జీవాతవే జీవాతవే సృజతుసృజతు జీవాతవే । జీవాతవే జీవనస్యాయైజీవనస్యాయై జీవాతవే జీవాతవే జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా అగ్నేరగ్నే ర్జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా అగ్నేః । అగ్నేస్త్వాత్వాగ్నేరగ్నేస్త్వా । త్వామాత్రామాత్రా త్వా త్వా మాత్రా । మాత్రాజగత్యై జగత్యై మాత్రా మాత్రా జగత్యై । జగత్యై వర్తన్యై వర్తన్యై జగత్యై జగత్యై వర్తన్యై । వర్తన్యా గ్రయణస్యాగ్రయణస్య వర్తన్యా వర్తన్యా గ్రయణస్య । ఆగ్రయణస్య వీర్యేణ వీర్యేణాగ్రయణస్యాగ్రయణస్య వీర్యేణ । వీర్యేణదేవో దేవో వీర్యేణ వీర్యేణదేవః । దేవస్త్వాత్వా దేవో దేవస్త్వా । త్వాసవితా సవితాత్వాత్వాసవితా । సవితోదుత్సవితా సవితోత్ । ఉత్సృజతు సృజతూదుత్సృజతు । సృజతు జీవాతవే జీవాతవే సృజతు సృజతు జీవాతవే జీవాతవే జీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవే జీవాతవే జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా ఇమమిమం జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా ఇమం । ఇమమ

గ్నే౽గ్న ఇమమిమమగ్నే । అగ్న ఆయుష ఆయుషే౽గ్నే౽గ్న ఆయుషే।
ఆయుషే వర్చసే వర్చస ఆయుష ఆయుషే వర్చసే। వర్చసే కృధి కృధి వర్చ
సే వర్చసే కృధి। కృధి ప్రియం ప్రియం కృధి కృధి ప్రియం। ప్రియగ్ం రేతో
రేతః ప్రియం ప్రియగ్ం రేతః। రేతో వరుణ వరుణ రేతో రేతో వరుణ
వరుణ సోమ సోమ వరుణ వరుణ సోమ। సోమ రాజన్ రాజన్థ్సోమ సోమ
రాజన్। రాజన్నితి రాజన్। మాతేవ మాతా మాతేవ। ఇవాస్మా అ
స్మా ఇవేవాస్మై। అస్మా అదితే౽దితే౽స్మా అస్మా అదితే। అదితే శర్మ శ
ర్మాదితే౽దితే శర్మ। శర్మ యచ్ఛ యచ్ఛ శర్మ శర్మ యచ్ఛ। యచ్ఛ
విశ్వే విశ్వే యచ్ఛ యచ్ఛ విశ్వే। విశ్వే దేవా దేవా విశ్వే విశ్వే దే
వాః। దేవా జరదష్టిర్జరదష్టిర్దేవా దేవా జరదష్టిః। జరదష్టిర్యథా యథా
జరదష్టిర్జరదష్టిర్యథా। జరదష్టిరితి జరత్ - అష్టిః। యథా౽సదస
ద్యథా యథా౽సత్। అసదిత్యసత్। అగ్నిరాయుష్మానాయుష్మాన
గ్నిరగ్నిరాయుష్మాన్। ఆయుష్మాన్థ్స స ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్సః।
స వనస్పతిభిర్వనస్పతిభిస్స స వనస్పతిభిః। వనస్పతిభిరాయుష్మానా
యుష్మాన్ వనస్పతిభిర్వనస్పతిభిరాయుష్మాన్। వనస్పతిభిరితి వనస్పతి-
భిః। ఆయుష్మాన్తేన తేనాయుష్మానాయుష్మాన్తేన। తేన త్వా త్వా తేన
తేన త్వా। త్వా౽౽యుషా౽౽యుషా త్వా త్వా౽౽యుషా। ఆయుషా౽౽యుష్మన్తమ్
ఆయుష్మన్తమాయుషా౽౽యుషా౽౽యుష్మన్తం। ఆయుష్మన్తం కరోమి
కరోమ్యాయుష్మన్తమాయుష్మన్తం కరోమి। కరోమి సోమస్సోమః క
రోమి కరోమి సోమః। సోమ ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్సోమస్సోమ ఆయు

ష్మాన్ । ఆయుష్మాన్థ్సస ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్సః। స ఓషధీభిరోషధీభిస్సస
ఓషధీభిః । ఓష ధీభిర్యజ్ఞో యజ్ఞఓషధీభిరోషధీభిర్యజ్ఞః । ఓషధీభిరి
త్యోషధీ-భిః । యజ్ఞ ఆయుష్మానాయుష్మాన్ యజ్ఞో యజ్ఞ ఆయుష్మాన్।
ఆయుష్మాన్థ్సస ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్సః । స దక్షిణాభిర్దక్షిణాభిస్స సదక్షి
ణాభిః । దక్షిణాభిర్బ్రహ్మ బ్రహ్మ దక్షిణాభిర్దక్షిణాభిర్బ్రహ్మ । బ్రహ్మా
యుష్మదాయుష్మద్బ్రహ్మ బ్రహ్మాయుష్మత్ । ఆయుష్మత్తత్తదాయుష్మదా
యుష్మత్తత్ । తద్బ్రాహ్మణైర్బ్రాహ్మణైస్తత్తద్బ్రాహ్మణైః । బ్రాహ్మ
ణైరాయుష్మదాయుష్మద్బ్రాహ్మణైర్బ్రాహ్మణైరాయుష్మత్ । ఆయు
ష్మద్దేవా దేవా ఆయుష్మదాయుష్మద్దేవాః । దేవా ఆయుష్మన్త ఆయు
ష్మన్తో దేవా దేవా ఆయుష్మన్తః । ఆయుష్మన్తస్తేత ఆయుష్మన్త ఆ
యుష్మన్తస్తే । తే ఽమృతేనామృతేన తే తే ఽమృతేన । అమృతేన పితరః
పితరో ఽమృతేనామృతేన పితరః । పితర ఆయుష్మన్త ఆయుష్మన్తః పిత
రః పితర ఆయుష్మన్తః । ఆయుష్మన్తస్తేత ఆయుష్మన్త ఆయుష్మన్త
స్తే । తే స్వధయా స్వధయా తే తే స్వధయా । స్వధయాయుష్మన్త
ఆయుష్మన్తస్స్వధయా స్వధయాయుష్మన్తః । స్వధయేతి స్వ-ధయా ।
ఆయుష్మన్తస్తేన తేనాయుష్మన్త ఆయుష్మన్తస్తేన । తేన త్వా త్వా తేన
తేన త్వా । త్వాయుషాయుషా త్వా త్వాయుషా । ఆయుషాయుష్మన్తమా
యుష్మన్త మాయుషాయుషా యుష్మన్తం । ఆయుష్మన్తం కరోమి
కరోమ్యాయుష్మన్తమాయుష్మన్తం కరోమి । కరోమీతి కరోమి ॥

(ఘన.) సృజతుజీవాతవే జీవాతవే సృజతుసృజతుజీవాతవే జీ
వనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవే సృజతుసృజతు జీవాతవే జీవన
స్యాయై । జీవాతవేజీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవేజీవాతవే జీ
వనస్యాయా అగ్నాఽగ్నే జీవనస్యాయై జీవాతవే జీవాతవే జీవనస్యా
యా అగ్నే । జీవనస్యాయా అగ్నాఽగ్నే జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా
అగ్నే త్వా త్వాఽగ్నే జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా అగ్నే త్వా । అగ్నే
త్వా త్వాఽగ్నేఽగ్నే త్వా మాత్రయా మాత్రయా త్వాఽగ్నేఽగ్నే త్వా
మాత్రయా । త్వా మాత్రయా మాత్రయా త్వా త్వా మాత్రయా
జగత్యై జగత్యై మాత్రయా త్వా త్వా మాత్రయా జగత్యై । మాత్రయా
జగత్యై జగత్యై మాత్రయా మాత్రయా జగత్యై వర్తన్యా
వర్తన్యా జగత్యై మాత్రయా మాత్రయా జగత్యై వర్తన్యా । జగ
త్యై వర్తన్యా వర్తన్యా జగత్యై జగత్యై వర్తన్యా ఆగ్రయణస్యాగ్ర
యణస్య వర్తన్యా జగత్యై జగత్యై వర్తన్యా ఆగ్రయణస్య । వర్తన్యా
ఆగ్రయణస్యాగ్రయణస్య వర్తన్యా వర్తన్యా ఆగ్రయణస్య వీర్యేణ వీర్యే
ణాగ్రయణస్య వర్తన్యా వర్తన్యా ఆగ్రయణస్య వీర్యేణ । ఆగ్రయణస్య
వీర్యేణ వీర్యేణాగ్రయణస్యాగ్రయణస్య వీర్యేణ దేవో దేవో వీ
ర్యేణాగ్రయణస్యాగ్రయణస్య వీర్యేణ దేవః । వీర్యేణ దేవో దేవో
వీర్యేణ వీర్యేణ దేవస్త్వా త్వా దేవో వీర్యేణ వీర్యేణ దేవస్త్వా । దేవ
స్త్వా త్వా దేవో దేవస్త్వా సవితా సవితా త్వా దేవో దేవస్త్వా సవితా ।
త్వా సవితా సవితా త్వా త్వా సవితోదుత్సవితా త్వా త్వా సవితోత్ ।

సవితోదుత్సవితాసవితోత్సృజతు సృజతూత్సవితా సవితో త్సృజ
తు। ఉత్సృజతుసృజతూ దుత్సృజతు జీవాతవె జీవాతవె సృజతూ
దుత్సృజతు జీవాతవె। సృజతు జీవాతవె జీవాతవె సృజతుసృజతు
జీవాతవెజీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవె సృజతుసృజతు జీవాత
వె జీవనస్యాయై। జీవాతవె జీవనస్యాయై జీవనస్యాయై జీవాతవె జీవా
తవె జీవనస్యాయా ఇమమిమం జీవనస్యాయై జీవాతవే జీవాతవే
జీవనస్యాయా ఇమమ్। జీవనస్యాయా ఇమమిమం జీవనస్యాయై
జీవనస్యాయా ఇమమగ్నగ్న ఇమం జీవనస్యాయై జీవనస్యాయా ఇమ
మగ్నె। ఇమమగ్న ఇమమిమమగ్న ఆయుష ఆయుషేగ్న ఇమ
మిమమగ్న ఆయుషే। అగ్న ఆయుష ఆయుషెగ్నెగ్న ఆయుషవ
ర్చసెవర్చస ఆయుషేగ్నెగ్న ఆయుషేవర్చసె। ఆయుష వర్చసె
వర్చస ఆయుష ఆయుష వర్చసెకృధి కృధివర్చస ఆయుష ఆయుషే
వర్చసెకృధి। వర్చసెకృధి కృధివర్చసెవర్చసెకృధి ప్రియం ప్రియం
కృధివర్చసె వర్చసెకృధి ప్రియం। కృధిప్రియం ప్రియంకృధి కృధిప్రి
యగ్ంరేతో రేతః ప్రియంకృధి కృధిప్రియగ్ంరేతః। ప్రియగ్ంరేతో
రేతఃప్రియంప్రియగ్ంరేతో వరుణవరుణరేతః ప్రియంప్రియగ్ంరేతో
వరుణ। రేతోవరుణ వరుణరేతో రేతోవరుణ సోమసోమ వరుణ
రేతో రేతోవరుణ సోమ। వరుణ సోమసోమవరుణవరుణసోమ రాజ
న్రాజన్త్సోమవరుణవరుణసోమరాజన్। సోమరాజన్రాజన్త్సోమ సోమ
రాజన్। రాజన్నితిరాజన్। మాతేసవస్యాతా మాతేవాస్మా అస్మా

ఇవమాతా మాతేవాస్మై । ఇవాస్మా అస్మా ఇవేవాస్మాఽదితేఽదితే
ఽస్మా ఇవేవాస్మాఽదితే । అస్మాఽదితేఽదితేఽస్మా అస్మా అదితే శర్మ
శర్మాదితేఽస్మా అస్మాఽదితేశర్మ । అదితేశర్మశర్మాదితేఽదితే శర్మయ
చ్ఛయచ్ఛ శర్మాదితేఽదితే శర్మయచ్ఛ । శర్మయచ్ఛ యచ్ఛ శర్మశర్మ
యచ్ఛ విశ్వే విశ్వేయచ్ఛ శర్మశర్మ యచ్ఛ విశ్వే । యచ్ఛ విశ్వే విశ్వే
యచ్ఛ యచ్ఛ విశ్వేదేవా దేవావిశ్వే యచ్ఛయచ్ఛ విశ్వేదేవాః । విశ్వే
దేవా దేవావిశ్వే విశ్వేదేవాజరదష్టిర్జర దష్టిర్దేవావిశ్వే విశ్వేదేవా
జరదష్టిః । దేవాజరదష్టిర్జరదష్టిర్దేవా దేవాజరదష్టిర్యథాయథా
జరదష్టిర్దేవా దేవా జరదష్టిర్యథా । జరదష్టిర్యథాయథాజర దష్టిర్జర
దష్టిర్యథా సదసద్యథా జరదష్టిర్జర దష్టిర్యథాసత్ । జరదష్టిరితిజ
రత్-అష్టిః । యథాసదసద్య థాయథాసత్ । అసదిత్యసత్ । అగ్ని
రాయుష్మా నాయుష్మా అగ్నిరగ్ని రాయుష్మాన్స ఆయుష్మానగ్ని రగ్ని
రాయుష్మాన్సః । ఆయుష్మాన్స ఆయుష్మా నాయుష్మాన్స వనస్పతిభిర్వ
నస్పతిభిస్స ఆయుష్మా నాయుష్మాన్స వనస్పతిభిః । సవనస్పతి భిర్వనస్పతి
భిస్సవనస్పతి భిరాయుష్మానాయుష్మాన్ వనస్పతిభిస్సవనస్పతిభి రా
యుష్మాన్ । వనస్పతిభిరాయుష్మానాయుష్మాన్ వనస్పతిభిర్వనస్పతిభిరా
యుష్మాన్తేన తేనాయుష్మాన్ వనస్పతి భిర్వనస్పతి భిరాయుష్మాన్తేన ।
వనస్పతిభిరితి వనస్పతి-భిః । ఆయుష్మాన్తేన తే నాయుష్మానాయుష్మాన్తే
నత్వాత్వా తేనాయుష్మా నాయుష్మాన్తేనత్వా । తేనత్వా త్వా తేనతేన
త్వాయుషాయు షాత్వా తేన తేనత్వాయుషా । త్వాయుషాయు షా

త్వాత్వాయుషాయుష్మంత మాయుష్మంత మాయుషాత్వాత్వా యు
షాయుష్మంతం। ఆయుషాయుష్మంత మాయుష్మంత మాయుషాయు
షాయుష్మంతంకరోమికరోమ్యా యుష్మంత మాయు షాయుషా యు
ష్మంతంకరోమి। ఆయుష్మంతంకరోమి కరోమ్యాయుష్మంత మాయు
ష్మంతంకరోమిసోమః సోమఃకరోమ్యా యుష్మంతమా యుష్మంతం
కరోమిసోమః। కరోమిసోమః సోమఃకరోమి కరోమిసోమ ఆయుష్మా
నాయుష్మాన్త్సోమః కరోమి కరోమి సోమ ఆయుష్మాన్ । సోమ
ఆయుష్మానాయుష్మాన్ త్సోమసోమ ఆయుష్మాన్థ్సస ఆయుష్మాన్త్సో
మసోమఆయుష్మాన్థ్సః। ఆయుష్మాన్థ్ససఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్స ఓష
ధీభిరోషధీభిస్సఆయుష్మా నాయుష్మాన్థ్సఓషధీభిః। సఓషధీభిరోష ధీభి
స్సఓషధీభిర్యజ్ఞో యజ్ఞఓషధీభిస్సన ఓషధీభిర్యజ్ఞః । ఓషధీభిర్య
జ్ఞఓషధీభిరోషధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మానాయుష్మాన్ యజ్ఞఓషధీభిరోష
ధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మాన్ । ఓషధీభిరిత్యోషధీ-భిః । యజ్ఞ ఆయుష్మానా
యుష్మాన్ యజ్ఞో యజ్ఞ ఆయుష్మాన్థ్సఆయుష్మాన్ యజ్ఞో యజ్ఞఆయు
ష్మాన్థ్సః । ఆయుష్మాన్థ్ససఆయుష్మా నాయుష్మాన్థ్స దక్షిణాభిర్దక్షి
ణాభిస్స ఆయుష్మానాయుష్మాన్థ్సదక్షిణాభిః సదక్షిణాభిర్దక్షిణాభి స్సస
దక్షిణాభిర్బ్రహ్మా బ్రహ్మాదక్షిణాభిస్స సదక్షిణాభిర్బ్రహ్మా । దక్షిణాభిర్బ్ర
హ్మాబ్రహ్మాదక్షిణాభిర్దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మదా యుష్మద్బ్రహ్మాదక్షిణాభి
ర్దక్షిణాభిర్బ్రహ్మాయుష్మత్ । బ్రహ్మాయుష్మదాయుష్మద్బ్రహ్మాబ్రహ్మా

యుష్మ త్త త్తదాయుష్మద్బ్రహ్మ బ్రహ్మాయుష్మత్తత్ । ఆయు ష్మ త్త
త్తదాయు ష్మదా యుష్మత్బ్రాహ్మణై ర్బ్రాహ్మణై స్తదా యుష్మదా
యుష్మ త్త ద్బ్రాహ్మణైః। తద్బ్రాహ్మణై ర్బ్రాహ్మణై స్తత్బ్రాహ్మణై రా
యుష్మదాయుష్మ ద్బ్రాహ్మణై స్తత్బ్రాహ్మణై రాయుష్మత్ । బ్రాహ్మ
ణై రాయుష్మదాయుష్మద్బ్రాహ్మణై ర్బ్రాహ్మణై రాయుష్మద్దేవా దేవా ఆ
యుష్మద్బ్రాహ్మణై ర్బ్రాహ్మణై రాయుష్మ ద్దేవాః । ఆయుష్మ ద్దేవా
దేవా ఆయుష్మదాయుష్మద్దేవా ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతో దేవా ఆయు
ష్మదా యుష్మద్దేవా ఆయుష్మంతః । దేవా ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతో
దేవా దేవా ఆయుష్మంత స్తేత ఆయుష్మంతో దేవా దేవా ఆయుష్మంత స్తే।
ఆయుష్మంత స్తేత ఆయుష్మంత ఆయుష్మంత స్తే మృతేనామృతేనత ఆ
యుష్మంత ఆయుష్మంత స్తేమృతేన। తేమృతేనామృతేన తే తేమృతేన
పితరః పితరో మృతేన తే తేమృతేన పితరః । అమృతేన పితరః పితరో
మృతేనా మృతేన పితర ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతః పితరో మృతేనా
మృతేన పితర ఆయుష్మంతః । పితర ఆయుష్మంత ఆయుష్మంతః పితర
పితర ఆయుష్మంత స్తేత ఆయుష్మంతః పితరః పితర ఆయుష్మంత స్తే। ఆయు
ష్మంత స్తేత ఆయుష్మంత ఆయుష్మంత స్తే స్వధయా స్వధయాత ఆయుష్మంత
ఆయుష్మంత స్తే స్వధయా । తే స్వధయా స్వధయా తే తే స్వధయా యు
ష్మంత ఆయుష్మంత స్వధయా తే తే స్వధయా యుష్మంతః। స్వధయా యు
ష్మంత ఆయుష్మంత స్వధయా స్వధయా యుష్మంత స్తేన తేనాయుష్మంత

స్వధయా స్వధయాయుష్మంత్తేన । స్వధయేతిస్వ-ధయా। ఆయుష్మం
త్తస్తేన తేనాయుష్మంత్త ఆయుష్మంత్త స్తేనత్వాత్వా తేనాయుష్మంత్త ఆ
యుష్మంత్తస్తేనత్వా । తేనత్వాత్వా తేన తేనత్వాయుషా యుషాత్వా
తేన తేనత్వాయుషా । త్వాయుషాయుషాత్వాత్వాయుషా యుష్మంత్త
మా యుష్మంత్తమాయుషా త్వాత్వాయుషాయుష్మంతం । ఆయుషా
యుష్మంత్త మాయుష్మంత్త మాయుషాయుషా యుష్మంతం కరోమి
కరోమ్యాయుష్మంత్తమాయుషాయుషాయుష్మంతం కరోమి । ఆయు
ష్మంతంకరోమి కరోమ్యాయుష్మంత్తమాయుష్మంతంకరోమి । కరో
మీతికరోమి॥

(దీనికి పది.) అగ్నేస్త్వామాత్రే యత్వాహోత్రానమై వాస్మినై
తేనదదాత్యృత్విజఃపర్యాహుశ్చావంతస్య వర్త్విజస్తపనంభిషజ్యంతి
బ్రహ్మణోహస్త మన్వారభ్య పర్యాహురేకధైవయజమాన ఆయుర్ద
ధతియదైవతస్యతద్ధిరణ్యాద్ఘృతంనిష్పిబత్యాయుర్వైఘృత మమృతగ్ం
హిరణ్యమమృతాదైవాయుర్నిష్పిబతి శతమాన్యంభవతి శతాయుః
పురుషశ్శతేంద్రియ ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి॥

౧౯. (సంహిత.) మారుతమసిమరుతామోజోఽపాంధారాంభి
న్ధిరమయతమరుతః శ్యైనమాయినం మనోజవసం వృషణగ్ంసు
వృక్తిమ్॥

(పదము.) మారుతమ్ । అసి । మరుతాం । ఓజః । అపాం ।
ధారాం । భింధి । రమయత । మరుతః । శ్యైనం । ఆయినం । మనో

జవస మిత్రిమనః - జవసం । వృషణం । సువృక్తిమితిసు- వృక్తిమ్॥

• (క్రమం.) మారుతమసి । అసిమరుతాం । మరుతామోజః । ఓజోపాం । అపాంధారాం । ధారాంభింధి । భింధిరమయత । రమయత మరుతః । మరుత శ్యైనం । శ్యైనమాయినం । ఆయినంమనోజవసం । మనో జవసవృషణం । మనోజవసమిత్రిమనః.జవసం । వృషణగ్ంసువృక్తిమ్ । సువృక్తిమితిసు-వృక్తిమ్॥

(జటా.) మారుతమస్యసి మారుతం మారుతమసి । అసిమరుతాం మరుతామస్యసి మరుతాం । మరుతామోజ ఓజోమరుతాం మరుతామోజః । ఓజోపామపామోజ ఓజోపాం। అపాంధారాం ధారామపామపాంధారాం। ధారాంభింధిభింధి ధారాంధారాంభింధి । భింధిరమయతరమయత భింధిభింధిరమయత । రమయతమరుతోమరుతో రమయతరమయతమరుతః । మరుతశ్యైనగ్ శ్యైనం మరుతో మరుత శ్యైనం । శ్యైనమాయినమాయినగ్ శ్యైనగ్ శ్యైనమాయినం । ఆయినం మనోజవసంమనోజవ సమాయినమాయినం మనోజవసం । మనోజవసం వృషణంవృషణం మనోజవసంమనో జవసంవృషణం । మనోజవసమిత్రిమనః-జవసం। వృషణగ్ సువృక్తిగ్ సువృక్తిం వృషణం వృషణగ్ సువృక్తిమ్। సువృక్తిమితిసు-వృక్తిమ్॥

(ఘన.) మారుత మస్యసి మారుతం మారుతమసి మరుతాం మరుతామసి మారుతం,మారుతమసి మరుతాం। అసిమరుతాం మరు

తా మస్యసి మరుతామోజఓజో మరుతా మస్యసి మరుతామోజః ।
మరుతామోజ ఓజో మరుతాం మరుతామోజో పామపామోజో మరు
తాం మరుతామోజో పాం। ఓజో పామపామోజ ఓజో పాంధారాం
ధారామపామోజ ఓజో పాంధారాం। అపాంధారాంధారామ పామ
పాంధారాంభింధి భింధిధారామపామ పాంధారాంభింధి । ధారాం
భింధి భింధిధారాంధారాం భింధిరమయత రమయతభింధి ధారాం
ధారాం భింధిరమయత। భింధిరమయతరమయత భింధిభింధిరమయత
మరుతో మరుతో రమయత భింధి భింధిరమయతమరుతః । రమయత
మరుతో మరుతో రమయతరమయతమరుత శ్శ్యే నగ్ శ్శ్యేనం మరుతో
రమయత రమయత మరుత శ్శ్యేనం । మరుత శ్శ్యేనగ్ శ్శ్యేనం మరుతో
మరుత శ్శ్యేన మమాయిన మమాయినగ్ శ్శ్యేనం మరుతో మరుత శ్శ్యే నమమా
యినం । శ్శ్యేనమమాయిన మమాయినగ్ శ్శ్యే నగ్ శ్శ్యేనమమాయి నంమనో
జవసం మనోజవసమమాయినగ్ శ్శ్యేనగ్ శ్శ్యే నమమాయినం మనోజవసం।
మాయినంమనోజవసం మనోజవసమమాయిన మమాయినంమనోజవసం
వృషణంవృషణం మనోజవసమమాయి నమమాయినం మనోజవసం వృ
షణం । మనోజవసం వృషణం వృషణం మనోజవసం మనోజవసం
వృషణాగ్ం సువృక్తిగ్ం సువృక్తిం వృషణం మనోజవసం మనోజ
వసం వృషణాగ్ం సువృక్తిమ్ । మనోజవ సమితిమనః-జవసం । వృ
షణాగ్ం సువృక్తిగ్ం సువృక్తిమ్ వృషణం వృషణాగ్ సువృక్తిమ్।
సువృక్తిమితిసు-వృక్తిమ్ ॥

(పద.) ప్రజాపతిః ప్రణేతా । బృహస్పతిః పురఏతా । యమః పంథాః । చన్ద్రమాః పునరసుస్స్వాహా । అగ్నిరన్నాదోన్నపతిః । అన్నాద్యమస్మిన్ యజ్ఞేయజమానాయదదాతుస్వాహా । సోమోరాజారాజపతిః । రాజ్యమస్మిన్ యజ్ఞేయజమానాయదదాతుస్వాహా । వరుణస్సమ్రాట్ సమ్రాట్పతిః । సామ్రాజ్యమస్మిన్ యజ్ఞేయజమానాయదదాతుస్వాహా ॥

౨౦ (సగ్ంహిత.) నవోనవోభవతి జాయమానోహ్నాం కేతురుషసామేత్యగ్రే । భాగం దేవేభ్యో విదధాత్యాయన్ప్రచన్ద్రమాస్తిరతి దీర్ఘమాయుః ।

(పదము.) నవోనవఇతినవః-నవః । భవతి । జాయమానః । అహ్నామ్ । కేతుః । ఉషసామ్ । ఏతి । అగ్రే । భాగమ్ । దేవేభ్యః । వీతి । దధాతి । ఆయన్నిత్యా-యన్ । ప్రేతి । చన్ద్రమాః । తిరతి । దీర్ఘం । ఆయుః ॥

(క్రమము.) నవోనవో భవతి । నవోనవ ఇతినవః-నవః । భవతి జాయమానః । జాయమానోహ్నామ్ । అహ్నాం కేతుః కేతురుషసామ్ । ఉషసామేతి । ఏత్యగ్రే । అగ్రఇత్యగ్రే । భాగం దేవేభ్యః । దేవేభ్యోవి । విదధాతి । దధాత్యాయన్ । ఆయన్ప్ర । ఆయన్నిత్యా-యన్ । ప్రచన్ద్రమాః । చన్ద్రమాస్తిరతి । తిరతిదీర్ఘమ్ । దీర్ఘమాయుః । ఆయురిత్యాయుః ॥

(జటా॰) నవోనవో భవతి భవతి నవో నవో నవో నవో భవతి । నవో నవ ఇతి నవః-నవః । భవతి జాయమానో జాయమానో భవతి భవతి జాయమానః । జాయమానో ఽహ్నా మహ్నాం జాయమానో జాయమానో ఽహ్నాం । అహ్నాం కేతుః కేతు రహ్నా మహ్నాం కేతుః । కేతురుష సాముష సాం కేతుః కేతురుష సాం । ఉష సామేత్యేత్యుష సాముష సామేతి । ఏత్యగ్ర మగ్ర ఏత్యేత్యగ్రే । అగ్ర ఇత్యగ్రే । భాగం దేవేభ్యో దేవేభ్యో భాగం భాగం దేవేభ్యః । దేవేభ్యో వివి దేవేభ్యో దేవేభ్యో వి । విదధాతి దధాతి వివిదధాతి । దధాత్యాయన్నా యన్దధాతి దధాత్యాయన్ । ఆయన్ప్ర ప్రాయన్నా యన్ప్ర । ఆయన్నిత్యా-యన్ । ప్రచన్ద్రమాశ్చన్ద్రమాః ప్రప్రచన్ద్రమాః । చన్ద్రమా స్తిరతి తిరతి చన్ద్రమాశ్చన్ద్రమా స్తిరతి తిరతి దీర్ఘం దీర్ఘం తిరతి తిరతి దీర్ఘం । దీర్ఘ-మాయురా యుర్దీర్ఘం దీర్ఘమాయుః । ఆయురిత్యాయుః ॥

(ఘన॰) నవోనవో భవతి భవతి నవోనవో నవోనవో భవతి జాయమానో జాయమానో భవతి నవోనవో నవోనవో భవతి జాయమానః । నవోనవ ఇతి నవః-నవః । భవతి జాయమానో జాయమానో భవతి భవతి జాయమానో ఽహ్నా మహ్నాం జాయమానో భవతి భవతి జాయమానో ఽహ్నాం । జాయమానో ఽహ్నా మహ్నాం జాయమానో జాయమానో ఽహ్నాం కేతుః కేతురహ్నాం జాయమానో జాయమానో

హ్నాం కేతుః । అహ్నాం కేతుః కేతురహ్నామహ్నాం కేతురుషసాము
షసాం కేతు రహ్నామహ్నాం కేతురుషసాం । కేతురుషసా ముషసాం
కేతుః కేతురుషసామేత్యే త్యుషసాం కేతుః । కేతురుషసామేతి । ఉష
సామేత్యేత్యుషసాముష సామేత్యగ్ర అగ్ర ఏత్యుషసా ముషసామే
త్యగ్రే । ఏత్యగ్ర అగ్ర ఏత్యేత్యగ్రే । అగ్ర ఇత్యగ్రే । భాగం దేవేభ్యో
దేవేభ్యో భాగంభాగం దేవేభ్యో వి వి దేవేభ్యో । భాగంభాగం దేవే
భ్యో వి । దేవేభ్యో వివి దేవేభ్యో దేవేభ్యో విదధాతి దధాతి వి దేవేభ్యో
దేవేభ్యో విదధాతి । విదధాతి దధాతి వివిదధాత్యాయన్నాయన్ దధాతి
వివిదధాత్యాయన్ । దధాత్యాయన్నాయన్ దధాతి దధాత్యాయన్ప్ర
ప్రాయన్ దధాతి దధాత్యాయన్ప్ర । ఆయన్ప్ర ప్రాయన్నాయన్ప్ర చంద్ర
మాశ్చంద్రమాః ప్రాయన్నాయన్ప్ర చంద్రమాః । ఆయన్నిత్యా-
యన్ । ప్రచంద్రమాశ్చంద్రమాః ప్రప్రచంద్రమాస్తిరతి తిరతి చం
ద్రమాః ప్రప్రచంద్రమాస్తిరతి । చంద్రమాస్తిరతి తిరతి చంద్రమా
శ్చంద్రమాస్తిరతి దీర్ఘం దీర్ఘం తిరతి చంద్రమాశ్చంద్రమా
స్తిరతి దీర్ఘం । తిరతి దీర్ఘం దీర్ఘం తిరతి తిరతి దీర్ఘమాయురా
యుర్దీర్ఘం తిరతి తిరతి దీర్ఘమాయుః । దీర్ఘమాయు రాయుర్దీ
ర్ఘం దీర్ఘమాయుః । ఆయురిత్యాయుః ॥

(దీనికి ప్రతి.) నవోనవో భవతి జాయమాన ఇతి పురోనువాక్యా భవత్యాయురేవాస్మిన్ త యాదధాతి యమాదిత్యా అంశుమా ప్యాయయంతీతి యాజ్యావై న మేత మాప్యాయయతి॥

౨౧. (సంగ్ హిత.) (కురుతె) తస్మాదాహుర్యశ్చైవం వెదయశ్చన కథా పుత్రస్య కెవలంకథాసాధారణం పితురిత్యస్కన్న మెవతద్యత్ప్రయాజె ష్విష్టెష్షుస్కన్దతి గాయత్ర్యైవ తెనగర్భం ధత్తెసాప్రజాం పశూన్ యజమానాయప్రజనయతి॥

(పదము.) (కురుతె) తస్మాత్ । ఆహుః । యః । చ । ఏవమ్। వెద । యః । చ । న । కథా । పుత్రస్య । కెవలమ్ । కథా । సాధారణమ్ । పితుః। ఇతి । అస్కన్నమ్ । ఏవ । తత్ । యత్ । ప్రయాజెష్వితిప్ర-యాజెషు । ఇష్టెషు । స్కందతి । గాయత్రీ । ఏవ। తెన । గర్భం । ధత్తె । సా । ప్రజామితిప్ర-జామ్ । పశూన్ । యజమానాయ । ప్రెతి । జనయతి॥

(క్రమము.) (కురుతెతస్మాత్) తస్మాదాహుః । ఆహుర్యః । యశ్చ । చైవం । ఏవంవెద । వెదయః । యశ్చ । చన । నకథా । కథాపుత్రస్య । పుత్రస్యకెవలమ్ । కెవలంకథా । కథాసాధారణం। సాధారణంపితుః । పితురితి । ఇత్యస్కన్నమ్ । అస్కన్నమెవ । ఏవతత్ । తద్యత్ । యత్ప్రయాజెషు । ప్రయాజెష్విష్టెషు । ప్రయాజెష్వితిప్ర-యాజెషు । ఇష్టెష్షుస్కందతి । స్కందతిగాయత్రీ । గాయత్ర్యైవ । ఏవతెన । తెనగర్భమ్ । గర్భంధత్తె । ధత్తెసా । సాప్రజామ్ । ప్రజాం-పశూన్ । ప్రజామితిప్ర-జాం । పశూన్యజమానాయ । యజమానాయప్ర। ప్రజనయతి । జనయతీతిజనయతి॥

(జటా॰) కురు తైతస్మా త్తస్మాత్కురు తెకురు తైతస్మాత్ ।॰తస్మా దాహురాహుస్తస్మా త్తస్మాదాహుః । ఆహుర్యోయ ఆహురాహుర్యః॥ యశ్చచయోయశ్చ । చైవమేనంచ చైవం । ఏనం వేద వ్వేదైవమేవం వేద । వేదయో యోవేద వేదయః॥ యశ్చ చయోయశ్చ । చనన చ చన । నకథాకథానన కథా । కథాపుత్రస్య పుత్రస్య కథా కథాపుత్ర స్య । పుత్రస్య కేవలం కేవలం పుత్రస్య పుత్రస్య కేవలం । కేవలంకథా కథా కేవలం కేవలంకథా । కథాసాధారణగ్ం సాధారణంకథా కథా సాధారణం । సాధారణంపితుః పితుః సాధారణగ్ం సాధారణం పితుః॥ పితురితీతి పితుః పితురితి । ఇత్యస్కన్న మస్కన్న మితీత్యస్కన్నం । అస్కన్న మ్మైవైవాస్కన్న మస్కన్న మేవ । ఏవత త్తదైవైవతత్ । త ద్యద్య త్తత్తద్యత్ । యత్ప్రియాజేషు ప్రియాజేషు యద్యత్ప్రి యాజేషు॥ ప్రియాజేష్విష్టే ష్విష్టే ప్రయాజేషు ప్రయాజేష్విష్టేషు॥ ప్రియాజేష్వితి ప్రయాజేషు॥ ఇష్టేషుస్కందతి స్కందతీష్టే ష్విష్టేషు స్కందతి॥ స్కందతి గాయత్రీ గాయత్రీ స్కందతి స్కందతి గాయత్రీ॥ గాయత్ర్యైవైవగాయత్రీ గాయత్ర్యేవ । ఏవ తేన తేనైవ తేన । తేనగ ర్భంగర్భం తేన తేనగర్భం । గర్భంధత్తేధత్తే గర్భంగర్భంధత్తే । ధత్తే సాసాధత్తే ధత్తేసా । సాప్రజాంప్రజాగ్ం సాసాప్రజాం । ప్రజామ్పశూన్ పశూన్ప్రజాంప్రజాం పశూన్ । ప్రజామితి ప్ర-జాం । పశూ న్ యజమానాయ యజమానా యపశూన్ పశూన్ యజమానా

య । యజమానాయ ప్రప్రయజమానాయ యజమానాయ ప్ర । ప్రజ
నయతి జనయతి ప్ర ప్రజనయతి । జనయతీతి జనయతి ॥

(ఘన.) కురుతే తస్మాత్తస్మాత్కురుతే కురుతే తస్మాదాహు
రాహు స్తస్మాత్కురుతే కురుతే తస్మాదాహుః । తస్మాదాహురాహు
స్తస్మాత్తస్మాదాహుర్యో య ఆహుస్తస్మాత్తస్మా దాహుర్యః । ఆ
హుర్యో య ఆహురాహుర్యశ్చ చ య ఆహురాహుర్యశ్చ । యశ్చ
చ యో యశ్చైవమేవం చ యో యశ్చైవం । చైవమేవం చ చైవం వే
ద వేదైవం చ చైవం వేద । ఏవం వేద వేదైవమేనం వేద యో యో వే
దైవమేవం వేద యః । వేద యో యో వేద వేద యశ్చ చ యో వేద
వేద యశ్చ । యశ్చ చ యో యశ్చ న న చ యో యశ్చ న । చ న న చ చ న
కథా కథా న చ చ న కథా । న కథా కథా న న కథా పుత్రస్య పుత్రస్య కథా
న న కథా పుత్రస్య । కథా పుత్రస్య పుత్రస్య కథా కథా పుత్రస్య కేవలం
కేవలం పుత్రస్య కథా కథా పుత్రస్య కేవలం । పుత్రస్య కేవలం కేవలం
పుత్రస్య పుత్రస్య కేవలం కథా కథా కేవలం పుత్రస్య పుత్రస్య కేవలం క
థా । కేవలం కథా కథా కేవలం కేవలం కథా సాధారణగ్ం సాధారణం
కథా కేవలం కేవలం కథా సాధారణం । కథా సాధారణగ్ం సాధారణం
కథా కథా సాధారణం పితుః పితుః సాధారణం కథా కథా సాధారణం
పితుః । సాధారణం పితుః పితుః సాధారణగ్ం సాధారణం పితురితీతి పితు
స్సాధారణగ్ం సాధారణం పితురితి । పితురితీతి పితుః పితురిత్యస్కన్న
మస్కన్నమితి పితుః పితుః రిత్యస్కన్నమ్ । ఇత్యస్కన్నమస్కన్న

మితీత్యస్మాన్న మైవైవాస్మాన్న మితీత్యస్మాన్న మైవ । అస్మాన్న మైవైవ
వాస్మాన్న మస్మాన్న మైవతత్తదైవాస్మాన్న మస్మాన్న మైవతత్ ।
ఏవతత్తద్దైవైవతత్ప్రయాజేషు ప్రయాజేషు తద్దైవైవతత్ప్రయాజేషు ।
తత్ప్రయాజేషు ప్రయాజేషు తత్తత్ప్రయాజేష్విష్టేష్విష్టేషు ప్రయా
జేషు తత్తత్ప్రయాజేష్విష్టేషు । ప్రయాజేష్విష్టేష్విష్టేషు ప్రయా
జేషు ప్రయాజేష్విష్టేషు స్కందతి స్కందతీష్టేషు ప్రయాజేషు ప్ర
యాజేష్విష్టేషు స్కందతి । ప్రయాజేష్వితి ప్రయాజేషు । ఇష్టేషు
స్కందతి స్కందతీష్టేష్విష్టేషు స్కందతి గాయత్రీ గాయత్రీ స్కం
దతీష్టేష్విష్టేషు స్కందతి గాయత్రీ । స్కందతి గాయత్రీ గాయత్రీ
స్కందతి స్కందతి గాయత్ర్యేవైవ గాయత్రీ స్కందతి స్కందతి గాయ
త్ర్యేవ । గాయత్ర్యేవైవ గాయత్రీ గాయత్ర్యేవ తేన తేనైవ గాయత్రీ
గాయత్ర్యేవ తేన । ఏవ తేన తేనైవైవ తేన గర్భం గర్భం తేనైవైవ తే
న గర్భం । తేన గర్భం గర్భం తేన తేన గర్భం ధత్తే ధత్తే గర్భం తేన
తేన గర్భం ధత్తే । గర్భం ధత్తే ధత్తే గర్భం గర్భం ధత్తే సా సా ధత్తే
గర్భం గర్భం ధత్తే సా । ధత్తే సా సా ధత్తే ధత్తే సా ప్రజాం ప్రజాగ్ం
సా ధత్తే ధత్తే సా ప్రజాం । సా ప్రజాం ప్రజాగ్ం సా సా ప్రజాం పశూన్ ప
శూన్ ప్రజాగ్ం సా సా ప్రజాం పశూన్ । ప్రజాం పశూన్ పశూన్ ప్ర
జాం ప్రజాం పశూన్ యజమానాయ యజమానాయ పశూన్ ప్రజాం
ప్రజాం పశూన్ యజమానాయ । ప్రజామితి ప్ర-జామ్ । పశూన్
యజమానాయ యజమానాయ పశూన్ పశూన్ యజమానాయ

ప్రి ప్రయజమా నాయపశూన్ పశూన్ యజ మానాయ ప్రి। య
జమానాయప్రప్ర యజమానాయ యజమానాయ ప్రిజనయతి జన
యతి ప్రయజమానాయ యజమానాయప్రజనయతి। ప్రిజనయతిజన
యతి ప్రప్రజనయతి । జనయతీతిజనయతి ॥

(పది.) ఐంద్రాగ్ని ముపసాదితమ్ । సర్వాభ్యో వా ఏష దేవ
తా భ్యోజుహోతి । యోగ్నిహోత్రంజుహోతి । యథాఖలు
వై ధేనుంతీర్థే తర్పయతి । ఏవమగ్నిహోత్రీ యజమానంతర్ప
యతి। తృప్యతి ప్రిజయాపశుభిః । ప్రసువర్గంలోకం జానాతి । పశ్య
తిపుత్రమ్ । పశ్యతిపౌత్రమ్ । ప్రిప్రజయాపశుభిర్మిథునైర్జాయతే।
యస్యైవంవిదుషోగ్నిహోత్రం జుహ్వతి । యఉచైనదేవంవేద॥

౨౨. (సంగ్ హిత.) యదాజ్యేన ప్రియాజా ఇజ్యన్త ఆజ్యేనపత్నీ
సంయాజా ఋచమనూచ్యపత్నీ సంయాజానా మృచాయజత్య జా
మిత్వాయా థోమిథునత్వాయ పఙ్క్తిప్రాయణో వైయజ్ఞః పఙ్క్త్యుద
యనః పఞ్చప్రయాజా ఇజ్యన్తేచత్వారః పత్నీసంయాజా స్సమిష్ట
యజుః పఞ్చమం పఙ్క్తిమేవాను ప్రయన్త్యపఙ్క్తిమనూద్యన్తి ॥

(పదము.) యత్ । ఆజ్యేన । ప్రియాజా ఇతి ప్రి-యాజాః ।
ఇజ్యన్తే । ఆజ్యేన। పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః । ఋచమ్।
అనూచ్యేత్యను-ఉచ్య। పత్నీసంయాజానామితి పత్నీ-సంయాజానామ్।
ఋచా । యజతి । అజామిత్వాయేత్యజామి-త్వాయ । అథో ఇతి ।
మిథునత్వాయేతి మిథున-త్వాయ । పఙ్క్తిప్రాయణ ఇతిపఙ్క్తి-ప్రా

యణః । వై । యజ్ఞః ప్రత్యుదయన ఇతిప్రతి-ఉదయనః । పఞ్చ ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః । ఇజ్యన్తే । చత్వారః । పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః । సమిష్టయజురితి సమిష్ట-యజుః । పఞ్చమం । పఞ్చమం । ఏవ । అన్వితి । ప్రియన్తీతిప్రా-యన్తి । పఞ్చమం । అను ఉదతి । యంతి ॥

(క్రమం.) యదాజ్యేన । ఆజ్యేన ప్రయాజాః । ప్రయాజా ఇజ్యన్తే । ప్రయాజా ఇతిప్ర-యాజాః । ఇజ్యంతఆజ్యేన । ఆజ్యేనపత్నీ సంయాజాః । పత్నీసంయాజాఋచమ్ । పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః । ఋచమనూచ్య । అనూచ్యపత్నీ సంయాజానాం । అనూచ్యేత్యను-ఉచ్య । పత్నీసంయాజానామృచా । పత్నీసంయాజానామితిపత్నీ-సంయాజానామ్ । ఋచాయజతి । యజత్యజామిత్వాయ । అజామిత్వాయాథో । అజామిత్వాయే త్యజామి-త్వాయ అథోమిథునత్వాయ । అథోఇత్యథో । మిథునత్వాయ ప్రజ్ఞాప్రాయణః । మిథునత్వాయేతి మిథున-త్వాయ । ప్రజ్ఞాప్రాయణోవై । ప్రజ్ఞాప్రాయణఇతిప్రజ్ఞాప్రాయణః । వైయజ్ఞః । యజ్ఞఃప్రత్యుదయనః । ప్రత్యుదయనఃపఞ్చ । ప్రత్యుదయనఇతి ప్రతి-ఉదయనః । పఞ్చప్రయాజాః ప్రయాజాఇజ్యన్తే । ప్రయాజాఇతిప్ర-యాజాః । ఇజ్యన్తేచత్వారః । చత్వారః పత్నీసంయాజాః । పత్నీసంయాజా స్సమిష్టయజుః । పత్నీసంయాజాఇతిపత్నీ-సంయాజాః । సమిష్టయజుః పఞ్చమమ్ ।

సమిష్టయజు రితిసమిష్ట-యజుః । పఙ్క్తిముంపఙ్క్తిమ్ । పఙ్క్తిమేవ ।
ఏవాను । అనుప్రయన్తి । ప్రయంతిపఙ్క్తిమ్। ప్రయంతీతి ప్ర-యన్తి।
పఙ్క్తిమను । అనూత్ । ఉద్యన్తి । యంతీతి యన్తి॥

(జటా॰) యద్వాజ్యేనాజ్యేన యద్యదాజ్యేన। ఆజ్యేన ప్రయా
జాః ప్రయాజా ఆజ్యేనాజ్యేన ప్రయాజాః। ప్రయాజా ఇజ్యంత
ఇజ్యంతేప్రయాజాః ప్రయాజాఇజ్యంతే। ప్రయాజాఇతి ప్ర-యా
జాః। ఇజ్యంత ఆజ్యేనాజ్యేనే జ్యంతఇజ్యంత ఆజ్యేన। ఆజ్యేన పత్నీ
సంయాజాః పత్నీసంయాజా ఆజ్యేనాజ్యేనపత్నీసంయాజాః। పత్నీ
సంయాజా ఋచమృచంపత్నీ సంయాజాః పత్నీసంయాజా ఋచం।
పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః। ఋచమనూచ్యా నూచ్య
ర్చమృచమనూచ్య। అనూచ్యపత్నీసంయాజానాంపత్నీసంయాజా
నామ నూచ్యానూచ్య పత్నీసంయాజానాం। అనూచ్యేత్యను-ఉ
చ్య। పత్నీసంయాజానామృచర్చా పత్నీసంయాజానాం పత్నీసం
యాజానామృచా। పత్నీసంయాజానామితిపత్నీ-సంయాజానాం।
ఋచాయజతియజత్యృచర్చాయజతి। యజత్యజామిత్వా యాజా
మిత్వాయయజతి యజత్యజామిత్వాయ। అజామిత్వాయాథో అ
థోఅజామిత్వాయా జామిత్వాయాథో। అజామిత్వాయేత్యజామి-
త్వాయ। అథోమిథునత్వాయ మిథునత్వాయాథో అథోమిథునత్వా
య। అథో ఇత్యథో। మిథునత్వాయపంక్తి ప్రాయణః పంక్తి
ప్రాయణోమిథునత్వాయ మిథునత్వాయపంక్తి ప్రాయణః। మిథు

సత్వా యెతిమిథున-త్వాయ । పంక్తిః ప్రాయణో వై వై పంక్తిః ప్రా
యణః పంక్తిః ప్రాయణో వై । పంక్తి ప్రాయణ ఇతి పంక్తి-ప్రాయణః
వై యజ్ఞో యజ్ఞో వై వై యజ్ఞః । యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనో
యజ్ఞో యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః । పంక్త్యుదయనః పంచపంచ పంక్త్యుద
యనః పంక్త్యుదయనః పంచ । పంక్త్యుదయన ఇతి పంక్తి-ఉదయనః ॥ పంచ
ప్రయాజాః ప్రయాజాః పంచపంచ ప్రయాజాః । ప్రయాజా ఇజ్య
న్త ఇజ్యన్తే ప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్యన్తే । ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యా
జాః । ఇజ్యన్తే చత్వారశ్చత్వార ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే చత్వారః । చ
త్వారః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజాశ్చత్వారశ్చత్వారః పత్నీసం
యాజాః । పత్నీసంయాజాస్సమిష్టయజుః సమిష్టయజుః పత్నీసంయా
జాః పత్నీసంయాజాస్సమిష్టయజుః । పత్నీసంయాజా ఇతి పత్నీ సంయా
జాః । సమిష్టయజుః పంచమం పంచమగ్ం సమిష్టయజుస్సమిష్టయజుః
పంచమం । సమిష్టయజురితి సమిష్ట-యజుః । పంచమం పంక్తిం పంక్తిం
పంచమం పంచమం పంక్తిం । పంక్తిమేవైవ పంక్తిం పంక్తిమేవ । ఏవాన్వ
న్వేవైవాను । అనుప్రయంతి ప్రయంత్యన్వనుప్రయంతి । ప్రయంతి పం
క్తిం పంక్తిం ప్రయంతి ప్రయంతి పంక్తిం । ప్రయంతీతి ప్ర-యంతి । పంక్తిం
పంక్తిమన్వను పంక్తిం పంక్తిమను । అనూదు దన్వనూత్ । ఉద్యంతి
యంత్యుదుద్యంతి । యంతీతి యాంతి ॥

(ఘన.) యదాజ్యేనాజ్యేన యద్యదాజ్యేన ప్రయాజాః ప్రయా

జాఆజ్యేన యద్యదాజ్యేన ప్రయాజాః। ఆజ్యేన ప్రయాజాః ప్రయాజా ఆజ్యేనాజ్యేన ప్రయాజా ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే ప్రయాజా ఆజ్యేనాజ్యేన ప్రయాజా. ఇజ్యన్తే । ప్రయాజా ఇజ్యన్తఇజ్యన్తే ప్రయాజాః ప్రయాజ ఇజ్యన్త ఆజ్యేనాజ్యేనే జ్యన్తే ప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్యన్త ఆజ్యేన । ప్రయాజాఇతిప్ర-యాజాః। ఇజ్యన్త ఆజ్యేనాజ్యేనేజ్యన్త ఇజ్యన్త ఆజ్యేన పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజా ఆజ్యేనేజ్యన్త ఇజ్యన్తఆజ్యేనపత్నీ సంయాజాః। ఆజ్యేనపత్నీ సంయాజాః పత్నీసంయాజా ఆజ్యేనాజ్యేన పత్నీసంయాజాఋచమృచం పత్నీసంయాజా ఆజ్యేనాజ్యేనపత్నీ సంయాజాఋచం। పత్నీసంయాజాఋచమృచంపత్నీసం యాజాః పత్నీసంయాజాఋచ మనూచ్యానూచ్యర్చం పత్నీసం యాజాః పత్నీసంయాజాఋచమనూచ్య । పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-సంయాజాః । ఋచమనూచ్యానూచ్యర్చ మృచమనూచ్య పత్నీ సంయాజానాం పత్నీసంయాజా నామనూచ్యర్చ మృచమనూచ్య పత్నీసంయాజానాం । అనూచ్యపత్నీసంయాజానాం పత్నీ సంయాజానామ నూచ్యానూచ్య పత్నీసంయాజానామృచచా పత్నీ సంయాజా నామనూచ్య నూచ్యపత్నీ సంయాజానామృచా। అనూచ్యేత్యను-ఉచ్య । పత్నీసంయాజానా మృచచాపత్నీ సంయాజానాం పత్నీసంయాజానా మృచాయజతి, యజత్యృచా పత్నీసంయాజానా పత్నీసంయాజానా మృచాయజతి । పత్నీసంయాజానామితి పత్నీ-సంయాజానాం। ఋచాయజతి యజత్యృచర్చాయజత్యజామి

త్వాయాజా మిత్వాయయజత్యౌ చచాజాయజత్య జామిత్వాయ। యజత్యజామిత్వాయా జామిత్వాయ యజతియజత్యజామిత్వాయా ధ్రో అధ్రోఅజామిత్వాయ యజతియజత్యజామిత్వాయాధ్రో॥ అజామి త్వాయాధ్రో అధ్రో అజామిత్వాయా జామిత్వా యధ్రోమిధునత్వా య మిధునత్వాయాధ్రో అజామిత్వాయాజా మిత్వాయాధ్రో మిధున త్వాయ। అజామిత్వా యేత్యజామి-త్వాయ। అధ్రోమిధునత్వాయ మిధునత్వాయాధ్రో అధ్రోమిధునత్వాయపంక్తిప్రాయణః పంక్తిప్రాయ ణోమిధునత్వాయాధ్రో అధ్రోమిధునత్వాయపంక్తిప్రాయణః। అధ్రో ఇత్యధ్రో॥మిధునత్వాయపంక్తిప్రాయణః పంక్తిప్రాయణోమిధునత్వా యమిధునత్వాయపంక్తిప్రాయణోవైవైపంక్తిప్రాయణో మిధున త్వాయమిధునత్వాయ పంక్తిప్రాయణోవై। మిధునత్వాయేతి మిధు న-త్వాయ।పంక్తిప్రాయణోవైవై పంక్తిప్రాయణః పంక్తిప్రాయణో వైయజ్ఞోయజ్ఞోవై పంక్తిప్రాయణఃపంక్తిప్రాయణోవైయజ్ఞః। పంక్తి ప్రాయణ ఇతిపంక్తి-ప్రాయణః। వైయజ్ఞో యజ్ఞోవైవై యజ్ఞః పం క్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనో యజ్ఞోవైవై యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః। యజ్ఞః పంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనో యజ్ఞోయజ్ఞః పంక్త్యుదయనః పంచపంచ పంక్త్యుదయనో యజ్ఞోయజ్ఞః పంక్త్యుదయనః పంచ। పం క్త్యుదయనః పంచపంచ పంక్త్యుదయనః పంక్త్యుదయనః పంచప్రయాజాః ప్రయాజాః పంచపంక్త్యు దయనః పంక్త్యుదయనః పంచప్రయా

జాః । పంక్త్యుదయన ఇతిపంక్తి-ఉదయనః పంచప్రయాజాః ప్రయా
జాః పంచపంచప్రయాజా ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే ప్రయాజాః పంచపంచ
ప్రయాజా ఇజ్యన్తే । ప్రయాజా ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే ప్రయాజాః ప్రయా
జా ఇజ్యన్తే చత్వారశ్చత్వార ఇజ్యన్తే ప్రయాజాః ప్రయాజా ఇజ్య
న్తే చత్వారః । ప్రయాజా ఇతి ప్ర-యాజాః । ఇజ్యన్తే చత్వారశ్చ
త్వార ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే చత్వారః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయా
జాశ్చత్వార ఇజ్యన్త ఇజ్యన్తే చత్వారః పత్నీసంయాజాః । చ
త్వారః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజాశ్చత్వారశ్చత్వారః ప
త్నీసంయాజాస్సమిష్ట యజుస్సమిష్టయజుః పత్నీసంయాజాశ్చ
త్వారశ్చత్వారః పత్నీసంయాజాస్సమిష్టయజుః । పత్నీసంయాజా
స్సమిష్టయజుస్సమిష్టయజుః పత్నీసంయాజాః పత్నీసంయాజా స్సమి
ష్టయజుః పంచమం పంచమగ్ంసమిష్టయజుః పత్నీసంయాజాః పత్నీ
సంయాజాః సమిష్టయజుః పంచమం । పత్నీసంయాజా ఇతిపత్నీ-
సంయాజాః । సమిష్టయజుః పంచమంపంచమగ్ం సమిష్టయజుః సమి
ష్టయజుః పంచమంపంక్తింపంక్తింపంచమగ్ం సమిష్టయజుస్సమిష్టయ
జుః । పంచమంపంక్తిం సమిష్టయజు ఇతిసమిష్ట-యజుః పంచమం
పంక్తిం పంక్తిం పంచమం పంచమం పంక్తిమేవైవ పంక్తిం పంచ
మం పంచమం పంక్తిమేవ । పంక్తిమేవైవ పంక్తిం పంక్తిమేవాన్వ
న్వేవ పంక్తిం పంక్తిమేవాను । ఏవాన్వన్వేవైవాను ప్రయంతి ప్ర

యంత్యన్వై వాను ప్రయంతి । అనుప్రయంతి ప్రయంత్యన్వను ప్రయంతి పంక్తిం పంక్తిం ప్రయంత్యన్వను ప్రయంతి పంక్తిం । ప్రయంతి పంక్తిం పంక్తిం ప్రయంతి ప్రయంతి పంక్తిమన్వను పంక్తిం ప్రయంతి ప్రయంతి పంక్తిమను । ప్రయంతీతి ప్ర-యంతి । పంక్తిమన్వను పంక్తిం పంక్తిమనూదుదన్వను పంక్తిం పంక్తిమనూత్ । అనూదుదన్వనూద్యంతి యంత్యుదన్వనూద్యంతి । ఉద్యంతి యంత్యుదుద్యంతి । యంతీతియంతి॥

(దీనికిపది.) ఆశాస్తేయంయజమానోఽసౌ । ఆయురాశాస్తే । సుప్రజాస్త్వమాశాస్తే । సజాతవనస్యామాశాస్తే । ఉత్తరాం దేవయజ్యామాశాస్తే । భూయోహవిష్కరణమాశాస్తే । దివ్యంధామాశాస్తే । విశ్వం ప్రియమాశాస్తే । యదనేనహవిషాశాస్తే । తదశ్యాత్తదృధ్యాత్ । తదస్మైదేవారాసంతామ్ । తదగ్నిర్దేవోదేవేభ్యోవనతే । వయమగ్నేర్మానుషాః । ఇష్టంచవీతంచ । ఉభేచనో ద్యావాపృథివీఅగంహసస్పాతామ్। ఇహగతిర్వామస్యేదంచ। నమోదేవేభ్యః ॥ శతమానం...తి॥

౨౩ శ్రీగురుభ్యోనమః హరిఃఓమ్॥ నేష్టఃపత్నీ ముదానయేత్యాహాగ్నీ దేవనేష్టర్రేతో దధాతినేష్టాపత్నియా ముద్గాతాసంఖ్యాపయతి ప్రజాపతిర్వా ఏషయదుద్గాతా ప్రజానాంప్రజననాయోప ఉపప్రవర్తయతి రేతఏవతత్సిఞ్చత్యూరుణోపప్రవర్తయత్యూరుణాహి రేతస్సిచ్యతే నగ్నంకృత్యోరుముపప్రవర్తయతి యదాహినగ్న ఊ

రుర్భవత్యథమిథు నీభవతోఽథ రేతస్సిచ్య తేథప్రజాః ప్రజాయన్తే॥

(పది.) సోమోరాజా మృతగ్ం సుతః। ఋజీషేణాజహాన్మృత్యుమ్। ఋతేనసత్యమిన్ద్రియమ్। విపానగ్ం శుక్రమన్ధసః। ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమ్। ఇదమ్పయో మృతంమధు।। సోమమద్భ్యోవ్యపిబత్। ఛన్దసాహగ్ం సశ్శుచిషత్। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్। అధ్వ్యైః। క్షీరంవ్యపిబత్॥ ౧॥ కృఙ్ఙాఙ్గిరసోధియా। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్। అన్నాత్పరిస్రుతోరసమ్। బ్రహ్మణావ్యపిబత్క్షత్రమ్। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్। రేతోమూత్రం విజహాతి। యోనిమ్ప్రవిశదిన్ద్రియమ్। గర్భోజరాయుణావృతః। ఉల్బంజహాతి జన్మనా। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్। ౨॥ వేదేనరూపేవ్యకరోత్। సతాసతీ ప్రజాపతిః। ఋతేనసత్య మిన్ద్రియమ్। సోమేనసోమౌవ్యపిబత్। సుతాసుతౌ ప్రజాపతిః। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్। దృష్ట్వారూపేవ్యాకరోత్। సత్యానృతే ప్రజాపతిః। అశ్రద్ధామనృతే దధాత్। శ్రద్ధాగ్ం సత్యే ప్రజాపతిః। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్। దృష్ట్వాపరిస్రుతోరసమ్। శుక్రేణశుక్రంవ్యపిబత్। పయసోమమ్ప్రజాపతిః। ఋతేన సత్యమిన్ద్రియమ్। విపానగ్ం శుక్రమన్ధసః। ఇన్ద్రస్యేన్ద్రియమ్। ఇదమ్పయోమృతం మధు॥ ౩॥

౨౮ అగ్నేగృహపతేసు గృహపతిరహంత్వయా గృహపతినాభూయాసగ్ం సుగృహపతిర్మయాత్వగ్గృహపతి నాభూయాశ్శతగ్ం హి

మా స్త్వామాశిషమాశాస్తే తన్తవే జ్యోతిష్మతీం తామాశిషమాశాస్తే
ముష్మై జ్యోతిష్మతీమ్॥

(పది.) అగ్నే గృహపత ఇత్యాహ యథాయజురేవైతచ్ఛతగ్ం
హిమా ఇత్యాహ శతంత్వా హేమన్తా నిన్ధిషీయేత్యేవైత దాహ
పుత్రస్య నామగృహ్ణాత్యన్నాదమేవైనం కరోతి తామాశిష మాశా
స్తేత న్తవే జ్యోతిష్మతీమితి బ్రూయాద్యస్య పుత్రోఽజా తస్స్యాత్తేజ
స్వ్యేవాస్య బ్రహ్మవర్చసీ పుత్రోఽజాయతే తామాశిషమాశాస్తే ము
ష్మై జ్యోతిష్మతీమితి బ్రూయాద్యస్య పుత్రో జాతస్స్యాత్తేజ ఏవాస్మి
న్బ్రహ్మ వర్చసం దధాతి॥

౨౫. (మన్త్రమ్.) ప్రజాపతేజీవాతవే జీవనస్యాయా అగ్నే స్త్వామా
త్రియా జగత్యై వర్తన్యాగ్రయణస్య వీర్యేణ దేవస్త్వా సవితోత్ను
జతు జీవాతవే జీవనస్యాయా ఇమమగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధిప్రి
యగ్ం రేతో వరుణ సోమరాజన్। మాతేవాస్మా అదితేశర్మ య
చ్ఛ విశ్వేదేవా జరదష్టిర్యథాసత్। అగ్ని రాయుష్మాన్థ్సవన స్పతిభిరా
యుష్మాన్తేన త్వాయుషాయుష్మన్తం కరోమి సోమ ఆయుష్మాన్థ్సఓ
షధీభిర్యజ్ఞ ఆయుష్మాన్థ్స దక్షిణాభి ర్బ్రహ్మాయుష్మత్తద్బ్రాహ్మణై
రాయుష్మద్దేవా ఆయుష్మన్తస్తేఽమృతేన పితర ఆయుష్మన్తస్తే
స్స్వధయా యుష్మన్తస్తేన త్వాయుషా యుష్మన్తం కరోమి॥

(పది.) ఘృతం నిష్పిబ త్యాయుర్వై ఘృతమమృతగ్ం హిరణ్యా
మమృతా దేవాయుర్నిష్పిబతి శతమానమ్భవతి శతాయుః పురుష

శ్యతేన్ద్రియ ఆయుష్యేవేన్ద్రియే ప్రతితిష్ఠత్యథో ఖలు యావతీస్స
మా ఏష్యన్మన్యేత తావన్నామ గృహ్ణీయాత్సమృద్ధ్యా ఇమమగ్న ఆయు
షే వర్చసే కృధీత్యాహాయురేవాస్మిన్ వర్చో దధాతి విశ్వే దేవా జర
దష్టిర్యథాసదిత్యాహ జరదష్టిమేవైనం కరోత్యగ్నిరాయుష్మానితి హ
స్తం గృహ్ణాత్యేతే వై దేవా ఆయుష్మన్తస్త ఏవాస్మిన్నాయుర్దధతి స
ర్వమాయురేతి॥

౨౬ ఆశాస్తేయం యజమానోసౌ। ఆయురాశాస్తే। సుప్రజా
స్త్వమాశాస్తే। సజాతవనస్యామాశాస్తే। ఉత్తరాం దేవయజ్యామా
శాస్తే। భూయో హవిష్కరణమాశాస్తే। దివ్యం ధామాశాస్తే।
విశ్వం ప్రియమాశాస్తే। యదనేన హవిషాశాస్తే। తదశ్యాత్తదృ
ధ్యాత్। తదస్మై దేవా రాసన్తామ్। తదగ్నిర్దేవో దేవేభ్యో వనతే।
వయమగ్నేర్మానుషాః। ఇష్టం చ వీతం చ। ఉభే చ నో ద్యావాపృథివీ
అగ్ంహసస్పాతామ్। ఇహ గతిర్వామస్యేదం చ। నమో దేవేభ్యః॥

ఆశాస్తేయం యజమానోసావిత్యాహాశిషైవైనగ్ం సువ
ర్గంలోకం గమయత్యాయురాశాస్తే సుప్రజాస్త్వమాశాస్త ఇత్యా
హాశిషమేవైతామాశాస్తే సజాతవనస్యామాశాస్త ఇత్యాహ ప్రా
ణా వై సజాతాః ప్రాణానేవ। నాన్తరేతి తదగ్నిర్దేవో దేవేభ్యో వనతే
వయమగ్నేర్మానుషా ఇత్యాహాగ్నిర్దేవేభ్యో వనుతే వయం మనుష్యే
భ్య ఇతి వావైతదాహేహ గతిర్వామస్యేదం చ నమో దేవేభ్య ఇ
త్యాహ యాశ్చైవ దేవతా యజతి యాశ్చ న తాభ్య ఏవోభయీ
భ్యో నమస్కరోత్యాత్మనో నార్త్యై॥

౨౮॥ అగ్నే తేజస్విన్తేజస్వీత్వం దేవేషు భూయాస్తేజస్వన్తమ్మామాయుష్మన్తం వర్చస్వన్తం మనుష్యేషు కురుదీక్షాయైచత్వా తపసశ్చ తేజసే జుహోమి । తేజోవిదసి తేజోమా మాహాసీన్మాహన్తేజోహాసిషం మామాన్తేజోహాసీ దిన్ద్రౌజస్విన్నోజస్వీత్వం దేవేషు భూయా ఓజస్వన్తం మామాయుష్మన్తం వర్చస్వన్తమ్మనుష్యేషు కురు బ్రహ్మణశ్చత్వ క్షత్రస్యచ॥

సహోజాన్ విశ్వేభిర్దేవేభిః పృతనాజయామి జాగతేన ఛన్దసా సప్తదశేన స్తోమేన వామదేవ్యేన సామ్నా వషట్కారేణ వజ్రేణ పరజానిన్ద్రేణ సయుజో వయగ్ం సాసహ్యామ పృతన్యతః । ఘ్నన్తో వృత్రాణ్యప్రతి। యత్తే అగ్నే తేజస్తేనాహం తేజస్వీ భూయాసం యత్తే అగ్నే వర్చస్తేనాహం వర్చస్వీ భూయాసం యత్తే అగ్నే హరస్తేనాహగ్ం హరస్వీభూయాసమ్ ॥

అహస్తస్మిన్నైన్ద్రవాయవోగృహ్యతే తస్మాదైన్ద్రవాయవస్యాయతనే సప్తమేహన్ఛుక్రోగృహ్యత ఆగ్రయణస్య వా ఏతదాయతనం యత్షష్ఠమహస్తస్మిన్ఛుక్రోగృహ్యతే తస్మాచ్ఛుక్రస్యాయతనేష్టమేహన్నాగ్రయణోగృహ్యతే ఛన్దాగ్ంస్యేవతద్వివాహయతి ప్రవస్యసో వివాహం మాప్నోతియ ఏవం వేదాథో దేవతాభ్య ఏవ యజ్ఞే సంవిదం దధాతి తస్మాదిదమన్యోన్యస్మై దదాతి ॥

అథ ఋగ్వేదాశీః

౨౯॥ ఇన్ద్ర శ్రేష్ఠాని ద్రవిణాని ధేహి చిత్తిం దక్షస్య సుభ

గత్వ మస్మై పోషం రయీణా మరిష్టిం తనూనాం స్వాద్మానం వాచ స్సుదినత్వ మహ్నామ్॥ ఇన్ద్ర శ్రేష్ఠాని। శ్రేష్ఠాని ద్రవిణాని। ద్రవిణాని ధేహి। ధేహి చిత్తిం। చిత్తిం దక్షస్య। దక్షస్య సుభగత్వం। సుభగత్వ మస్మై। సుభగత్వ మితి సుభగ-త్వమ్। అస్మై ఇ త్యస్మై। పోషం రయీణాం। రయీణా మరిష్టిం। అరిష్టిం తనూనాం। తనూనాం స్వాద్మానం। స్వాద్మానం వాచః। వాచ స్సుదినత్వం॥ సుదినత్వ మహ్నాం। సుదినత్వమితి సుదిన-త్వం। అహ్నా మి త్యహ్నాం। తేత్తో నద్దేతాం ద్వంద్వ మింద్రేణ దేవతా స్సన్యంతే। ద్వంద్వం వై మిథునం తస్మా ద్ద్వంద్వా న్మిథునం ప్రజాయతే। ప్రజాత్యై ప్రజాయతే। ప్రజయా పశుభిర్య ఏవంవేద॥ శతమానం ... తి॥ ఇత్యృగ్వేదాశీః॥

ఆశా స్తే యం యజమా నోసౌ। ఆయు రాశా స్తే। సుప్రజాస్త్వ మాశా స్తే। సజాతవనస్యా మాశా స్తే। ఉత్తరాం దేవయజ్యా మాశా స్తే। భూయో హవిష్కరణ మాశా స్తే। దివ్యం ధామాశా స్తే। విశ్వంప్రియమాశా స్తే। య దనేన హవి షాశా స్తే। త దస్యా తదృధ్యాత్। త దస్మై దేవా రాసంతాం। తదగ్ని ర్దేవో దేవేభ్యో వన తే। వయమగ్నే ర్మానుషాః। ఇష్టం చ వీతచం। ఉభే చ నో ద్యావాపృథివీ అగ్ంహసస్పాతామ్। ఇహ గతి ర్వామస్యేదం చ। నమో దేవేభ్యః॥ శతమానం...తి॥

౨౫॥ ఆయుర్దా దేవజరసం గృణానో ఘృతప్రతీకో ఘృత

పృష్ఠో అగ్నే । ఘృతం పిబ న్నమృతం చారుగవ్యం పితేవ పుత్రం జరసే న యేమమ్। సుప్రజాః ప్రజయా భూయాస్స్వగ్నే వీరై స్సువర్చా వర్చసాసుపోషః పోషైః। నారాయణశర్మ ణైష తే దేవసూర్యబ్రహ్మచారీ తంగోపాయసమామృతైష తే సూర్యపుత్రస్స దీర్ఘాయు స్సమామృత । యాగ్ం స్వస్తి మగ్ని ర్వాయుస్సూర్య శ్చంద్రమా ఆపోఽనుసంచరంతి తాగ్ంస్వస్తి మనుసంచర నారాయణశర్మ । ఇమ మగ్న ఆయుషే వర్చసే కృధి ప్రియగ్ం రేతో వరుణసోమరాజన్ । మాతే వాస్తా అదితే శర్మయచ్ఛ విశ్వే దేవా జరదష్టిర్యథాసత్ । అగ్నిష్ట ఆయుః ప్రతరాం దధా త్వగ్నిష్టే పుష్టిం ప్రతరాంకృణోతు । ఇన్ద్రో మరుద్భిరృతుథా కృణోత్వాఽదిత్యైస్తే వసుభి రాదధాతు । మేధాం తే దేవస్సవితా మేధాందేవీ సరస్వతీ । మేధాం తేఅశ్వినా దేవావాధత్తాం పుష్కరస్రజా । త్వయి మేధాం త్వయిప్రజాం త్వ య్యగ్ని స్తేజోదధాతు। త్వయి మేధాం త్వయి ప్రజాం త్వ యీంద్ర ఇన్ద్రియం దధాతు। త్వయి మేధాం త్వయి ప్రజాం, త్వయి సూర్యో భ్రాజో దధాతు॥ శతమానం...తి॥

త్వష్టా జాయామ జనయత్త్వష్టాస్యై త్వాం పతిమ్।త్వష్టాసహస్రమాయూగ్ంషి దీర్ఘమాయుః కృణోతు వామ్॥ శతమానం...తి॥

30॥ ఓషధయస్సగ్ం వదంతే సోమేన సహరాజ్ఞా ...

దంతె వదంతెసగ్ం సంవదంతె । వదంతె సోమేన సోమేన వదంతె

వదం త్రైసోమేన। సోమేన సహ సహ సోమేన సోమేన సహ। సహ రాజ్ఞా రాజ్ఞా సహ సహ రాజ్ఞా। రాజ్ఞేతి రాజ్ఞా। యస్మైకరోతి కరోతి యస్మైయస్మైకరోతి। కరోతి బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణః కరోతి కరోతి బ్రాహ్మణః। బ్రాహ్మణ స్తం తం బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణ స్తం। తగ్ం రాజన్యారాజన్యస్తం తగ్ం రాజన్। రాజన్యార్పయామసిపారయా మసిరాజన్యారాజన్యార్పయామసి। పారయామసీతి పారయామసి॥ బహుగ్వై బహ్వశ్వాయై। బహ్వజావికాయై। బహువ్రీహియవాయై। బహుమాషతిలాయై। బహుహిరణ్యాయై బహుహస్తికాయై బహుదాసపూరుషాయై। రయిమత్యై పుష్టిమత్యై। బహురాయస్పోషాయై రాజాస్తు॥ శతమానం...తి॥

అథసామవేదాऽశీర్వాదః-

3౧॥ అనుహ్యవం॥ ఋక్కు-॥ ౧॥ ఉచ్చాతేజ తమంధసోది విమద్భూమ్యాదదే। ఉగ్రగంశర్మమహిశ్రవః। ససఇన్ద్రాయయజ్యవె వరుణాయమరుద్భ్యః। పరివోవిత్సరిసవా। ఏనావిశ్వాన్యర్య ఆద్యుమ్నాని మానుషాణాం। సిషాసంతోవనామహే॥

(సామా) ఉచ్చాతా ఆఇజాతా అమ్ధంధసోహ। దీవాయిసా అద్భూడ। మ్యాఆదదాయి। ఉగ్రగంశర్మా। మహోఆయిశ్రవా ఉవా అ। స్తా ఉషెవవ। సనాఆఆ ఇన్ద్రాఅయాయజ్యవాయి। వారూణా ఆ హ్వాఅ। మరూఉద్భ్యః। పరివ్రా భవాఇత్। పరాఆయిశ్రవా ఉవాఅ। స్తా ఉషెవవ। ఏనావా ఆవిశ్వా ఆని అర్య అ। ద్యుమ్నా నాఆయిమాఅ। నుషా ఆణాం। సీషాసంతాః। వనా అమహో ఉవా అస్తా ఉషేవవ॥ శతమానం...తి॥

3౨॥ ఇమంస్తో ఓమూం। అహ్ణ ఆఆతేవజ। తావె వదాసెవ హైయాయి। రాధా ఆఆమీఈన। సంమా ఆఆహెపమ। మానీఈ షాయా ఆహాయాయి। భద్రాఆఆహీ ఈనాహ। ప్రమా ఆఆతీఈర। స్యాసంస దేవహాయాఘ। అగ్నా ఆఆయుసా ఆఖ్యాయి। మాశ్యా షా ఆమ। వాయంత షాఆఆహాయా౭౭ఇడ॥

33॥ వామదేవ్యం॥ ఋక్కు॥ 3॥ కయానశ్చిత్ర ఆభువదూతీసదా వృధస్సఖా। కయాశచిష్ఠయావృతా॥ కస్త్వాసత్యో మదానాంమం హిష్ఠోమత్సదంధసః। దృఢా చిదారుజెవసు। అభీషుణస్సఖీనా మవి తాజరితౄణామ్। శతంభవాస్యూతయే॥

సామం॥ కా౨ఇఅయా ౨ఇఅ। నశ్చి ౨ఇఆయిత్రా౨ ఆఆ భువాత్॥ (తి) ఓమూ౨ఇతీ౨ఇసాదావృధస్స। ఖాజౌ ఉహాయాఓహా యి। కయా౨ఇఆశచాయి। ష్ఠయా హాయా ౨ఓ। హింమా౨ఇఅ। వా ౨ఇఅగ్రో౨ఇ। హాయి। కా౨ఇఅస్త్వా౨ఇఅ। సత్యో౨ఓఓమదాఅనాం। ఓంమా౨। హిష్ఠో ఓమా౨ఇత్సా౨ఇదంధ। సాజౌ౨ఇఉహాయాఓహా యి। దృఢా౨ఇఆచిద। రుజౌ౨ఇహాయాఓ। హింమా౨ఇఅ। వా౨ ఆసోఓ। హాయి। ఆ౨ఇఆభీషుణా౨ఇఆసాఆభీఈనాం। ఓంమా౨ వితాఅ। జరా౨ఇయిత్ౠణా। ణాం౨। ఔహోవహోఇ హాయి। శతా౨ అంభవ। సియా౨ఇహాయా౨ఓ। హింమా౨ఇఆ। తా౨ఇఆయో౨ఓ హాయి॥

3౮॥ కాలేయం॥ ఋక్కు॥ తరోభిర్వోవిదద్వసుమింద్రంస బాధఉ తయె। బృహద్గాయంతస్సుతసోమె। అధ్వరేహువెభరం నకారిణం।

సంయదుఘ్నావరం తెనస్థిరాను రోమదెషు శ్రిపమంధసః । యఆద్య త్యాశశమా నాయనున్వతెదాతా జరిత్రిఉక్థ్యమ్॥

(సామ) తరోఓభ్యాఇయురోవ్ ఓవీదద్వసూం । ఇందాౢింసా ఆజా । ధాఉఉతాయా ఆయిబీౢిహద్గాఅయాఅం । తాఅఅఅసూతా అసోమెఎఅ । ధ్వాఆరాయి । హువాయిభాగా । వాఅఅఅఓఓవ । నకాఅరీణాం హాోఇడ॥

హువెభాఆరంనాకాఅరీణాం । షువాయిభారాం । నాకా అరీణాఆం । నాయంచుఘ్రిఅ । వాఆఆఅ । రంతె ఏనస్థిఈరాహా । మూాఉరాః । మదాయిషుశౌ । వాఅఅఅ । ఓఓవ । ప్రమాంధసాహా హె ఇడ॥

మదె ఏషూాఉశాయి । ప్రామంధసాహా । మాదాయిషుశా యి । ప్రామంధాస్సాఅః । యఆఅద్యత్యాఅ । శాఅఆఅ । శమూనా అయాసు । న్వాఆతాయి । దాతాజారా । వాఅఅఅ । ఓఓవ । తౌౢి ఉక్థ్యాంపాఇడ॥

పది॥ త్రయీవిద్యా హింకారస్త్రయ ఇమెలోకాస్స ప్రస్తావోగ్నిర్వాయురాత్యస్స ఉద్గీథోనక్షత్రాణి నయాంసిమరీచ యస్స ప్రతిహారస్సర్పా గంధర్వాః పితరస్తం నిధనమ్మేతత్సామ సర్వస్మిన్ప్రోతం॥

ఆయుర్విశ్వాయుర్విశ్వం విశ్వమాయురసీ మహిప్రాజాంత్వ ష్టారాజనీధహ్యస్తే॥ శతంజీవే మశరటోఽనుంతె సర్వాన్కామాన సీమహి॥ శతమానం...తి॥

3౫॥ పునానస్సోమధారయా పోవసానో ఋషస్సి। ఆరత్నధాయో నిమృతస్వ సీదస్యుత్సో దేవోహిరణ్యయం ।దుహాన ఊధర్దివ్యం

మధుప్రియం ప్రత్నం సధ స్తమాసదత్ । అపృచ్ఛ్యంధరుణం వాజ్య
ముషసిన్నృభిర్ధ్హాతో విచక్షణః॥

రౌరవం॥ పునానస్సో ఓమ్మా౨అధా౨రా౨అ౨అయ । ఓ౨
మా౨ప్రావసానో అర్ష స్యారత్న ధాయో ౨ విమృతస్య సా౨అయిధ
సాయి । ఓ౨హా౨అఉహ్వా । ఉతోస్సే దేవో౨హిరా౨అహ్వోయి । ఓ
౨హ్వాఅఉహ । ణ్యాయా౨ । ఔ ఊ హోవాఓహి హోవా ఇడ । ఉతోస్సే
దేవ్రోఓహా౨అయిరణ్యా౨అ౨ఆయాహా । ఓ౨మా౨తోస్సే దేవ్రోహిర
ణ్య యోదుహాన ఊ౨ధర్ద్ది వ్యం మధూ౨ఉప్రియాం । ఓ౨హ్వాఅఉవ।
ప్రత్నం స్తధ స్తమా అహ్వాయి । ఓ౨హ్వాఅఉవ । సాదా౨త్ । ఔ ఊ
హోవాఓ వాహాహో ఈడ । ప్రత్నం సధస్థా౨ఆమా౨సా౨అ౨అదాతు।
ఓంప్రా౨త్నం సధ స్తమాసదదా పృచ్ఛ్యంధరుణంవా౨జియా౨అర్ష
సాయి । ఓ౨హాఅఉవ । నృభిర్ధ్హాతో౨విచా౨అహ్వోయి । ఓ౨హ్వాఅ
ఉవ । క్షూణా౨ । ఔ ఊ హోవాఓవ్వాహ్వో ఈడ॥

3౬॥ అభిత్వాశూరనోను మోదుగ్ధా ఇవధేనవః । ఈశానమస్యజగ
తస్సు వర్దృశమీశాన మింద్రసుస్థుషః । నత్వావాజన్యో దివ్యోవ
పార్థివోన జాతో న జనిష్యతె । అశ్వాయంతో మఘువన్నింద్రవా
జినోగవ్యంతస్త్వాహవామహే॥

రథంతరం॥ హింః ఆ౨భిత్వా శూరనో ఓన్నూమో౨వా౨ ।
ఆ౨దుగ్ధా ఇవధేనవ ఈశానమస్య జగతః । ఓంవాగ్భా౨ భూభాభి
భభాభభీభాభాభభభభే । సుహా౨అర్ద్రృశాం । అ౨ఈశా౨నా
మా౨అయింద్రా౨అఅ । సూ౨స్థూ౨ఉ౨ఉషా । ఓవ్వాజహాఉవా

అస్సు। ఈఈశో_౨వా_౨॥

నామింద్రదసుస్థుషోనత్వావాం అన్యో ఓదివియః। ఓంవాగ్భ్యా ౨భీభభుభుభ్రోభభా। భభ్రోభిభిభ్రో ఓనపా_౨ర్థివాః। ననజా_౨తో ఓ నా_౨త్తిజా_ఆ౨। న్తా_౨ంబుష్యా_౨ఆ_౨ఆతా। ఓఓవ్వాజహాఉవాఅస్సు। నాజో_౨వా_౨। తో_౨నాజనిష్యతె అశ్వాయంతో ఓమఘువన్ని। ఓం వాగ్భ్యా_౨। భాభభిభభేభభోభభ్రోభభ్రభభి। దివా_౨ ఆజినాః। గవ్యంతస్త్వా౨ఆ_౨హో_౨ఆఆ। వా_౨మా_౨ ఆఆహా। ఓఓవాజహా ఉవాఅస్సు॥

శ్లో॥ నమః కృష్ణాయ దేవాయ బ్రహ్మణేఽనంతశక్తయే। యోగేశ్వరాయయోగాయత్వా మహాంశరణంగతః॥ నిత్యోత్సవే భవే త్తేషాం నిత్యశ్రీర్నిత్య మంగళమ్। యేషాంహృదిస్థో భగవాన్ మంగళాయతనం హరిః॥

శ్లో॥ కృష్ణాతటసీతటగత బృందావురనాసి విప్రవర్యేణ। కౌండిన్యసగోత్ర జనుషా లక్ష్మీనరసింహశాస్త్రిణాఃకుము దే॥ యాజుషక మన్త్రపాఠోద్వితీయ భాగోద్య ముద్రితోగ్రంథః। ఆసేతు శీతనగమధ్యస్థాయే బాడబామహా పూజ్యాః। తేషాం తోషాద్భగవాన్ హరిస్తు తుష్యేన్మమాపి భవుకోస్తు॥ ప్రమాదీచాఖ్య సద్వర్షే శ్రావణేకృష్ణపక్షకే। భగవత్కృపయా శ్రైష్ఠమన్త్రపాఠస్సు ముద్రితః॥

గ్రంథశ్చాయం సమాప్తః

ఓంతత్సత్.

ఏతత్ఫలం శ్రీపరమేశ్వరార్పణమస్తు॥